VLAARDINGSE BURGEMEESTERS IN OORLOGSTIJD

GOED OF FOUT?

Hans Mathijssen

'Spreek wat waar is, drink wat klaar is'

Agnes Vermaas

Historisch Jaarboek Vlaardingen 2013

Historisch Jaarboek Vlaardingen 2013

Afbeelding omslag:
Portretten van Meindert Siezen (collectie fam. Siezen) en Wil Hansen (detail uit een foto uit de collectie van Ruud Nassette), de burgemeesters in oorlogstijd.
Ansichtkaart van de Emmastraat gezien in de richting van de Hoflaan. Aan de linkerkant steekt de watertoren boven de daken uit (collectie Stadsarchief Vlaardingen).

Omslagontwerp en vormgeving:
Klaas Bloem, Stout Grafische Dienstverlening.

Deze uitgave kwam tot stand met medewerking van:

A. Fontijne Beheer B.V.
Van Gastel Notariskantoor
Machinefabriek Kreber
Dr. Ir. L. Maat
Nederlandse Zouthandel B.V.
Jac. Verkuil Bloemsierkunst
Vlaardingse Assurantie Combinatie VLASCOM CV
Dr. G. van der Weijden

Historisch Jaarboek Vlaardingen 2013

een uitgave van de
Historische Vereniging Vlaardingen

met medewerking van het
Stadsarchief Vlaardingen

zevenendertigste jaargang

Opmaak en druk:
Stout Grafische Dienstverlening, Vlaardingen

Redactie Jaarboek:
Ellen Boonstra-de Jong
Han van Elk
Jan van Hemert
Hans Mathijssen
Perry Moree
Arie Stolk

Cip-gegevens Koninklijke Bibliotheek, Den Haag

Historisch

Historisch Jaarboek Vlaardingen/
Historische Vereniging Vlaardingen - (1977) -S-
Vlaardingen:
Historische Vereniging Vlaardingen
ISSN 0169-3964
Verschijnt jaarlijks
Zevenendertigste jaargang. 2013/ met medewerking van het Stadsarchief Vlaardingen. - ill.
ISBN/EAN: 978-90-71731-33-4
SISO zhol 938.1 UDC 942.2*3130(058) NUGI 480
trefw.: Vlaardingen, geschiedenis, jaarboeken

Ook publiceren in het jaarboek?

De leden van de Redactie Jaarboek proberen ieder jaar een boeiend en interessant jaarboek samen te stellen. Dat lukt niet zonder de bijdragen van vele auteurs. Wilt u ook eens een artikel voor het jaarboek schrijven? Neem contact op met Arie Stolk voor o.a. de auteursrichtlijnen (arie.joke.stolk@hetnet.nl).

Inhoud

7	Voorwoord
8 - 53	Vlaardingse burgemeesters in oorlogstijd. Goed of fout? *Hans Mathijssen*
54 - 73	'Spreek wat waar is, drink wat klaar is' *Agnes Vermaas*
74 - 101	Kroniek van Vlaardingen 1962 *Anneke Maat-Grijsen*
102 - 131	Kroniek van Vlaardingen 2012 *Marianne van Papeveld-Hörst*
132 - 133	Archeologische Werkgroep Helinium
134 - 137	Sectie Stadsarchief en Archeologie
138 - 139	Historische Vereniging Vlaardingen
140 - 141	Streekmuseum Jan Anderson
142 - 143	Museum Vlaardingen

Auteurs

Hans Mathijssen ('s-Hertogenbosch, 1954) begon zijn carrière bij de Gemeentelijke Archief- en Fotodienst Utrecht als medewerker informatie en educatie. In 1988 werd hij stadsarchivaris van Vlaardingen. Gedurende zijn archiefjaren kon een uitbreiding van het archiefgebouw gerealiseerd worden. Na 1995 heeft hij verschillende andere functies bij de gemeente Vlaardingen vervuld. Zo was hij hoofd kunst en cultuur, hoofd communicatie en directeur van de Stadsbibliotheek. Sinds 2012 is hij projectmanager bij de gemeente.
Voor het Jaarboek beschreef hij enige jaren geleden de geschiedenis van de Gemeentelijke Kredietbank en die van de rooms-katholieken in Vlaardingen. Ook een biografie over burgemeester Jan Heusdens is van zijn hand verschenen.

Agnes Vermaas werd in 1980 in Vlaardingen geboren. Vlak na het begin van haar studie Maatschappijgeschiedenis aan de Erasmus Universiteit verhuisde de familie Vermaas naar Zuidland, een dorp bij Spijkenisse. Agnes ging op kamers in Rotterdam. Vlaardingen bleef echter altijd in het vizier en Agnes besloot haar afstudeerscriptie dan ook te schrijven over de aanleg van de waterleiding in buurgemeenten Vlaardingen en Schiedam. Op basis van deze scriptie is uiteindelijk dit artikel tot stand gekomen.

Voorwoord

Het is alweer voor de zevenendertigste keer dat u als lid van onze vereniging het *Historisch Jaarboek Vlaardingen* ontvangt. Ik weet dat velen van u reikhalzend uitkijken naar de maand november waarin het jaarboek verschijnt. U waardeert de verscheidenheid aan onderwerpen van de artikelen en beleeft veel plezier aan de kronieken. Menigeen slaat die namelijk als eerste op om zo nog eens de Vlaardingse gebeurtenissen door te nemen van het afgelopen jaar en die van vijftig jaar geleden. Dat is een leuk tijdverdrijf omdat je vaak wordt verrast door de vele nieuwsfeitjes. Soms stuit je zelfs op opmerkelijke zaken. Wist u bijvoorbeeld dat automobielbedrijf P.A. van der Kooy in 1962, tien jaar na de oprichting, een nieuwe showroom opende in Vlaardingen? Helaas moest dit bedrijf in 2012 de deuren sluiten van de Vlaardingse vestiging, de bakermat van het bedrijf. De crisis slaat ook in onze stad genadeloos toe.

Het is niet toevallig dat ik de kronieken in dit voorwoord als eerste onder uw aandacht breng. U leest namelijk voor de laatste keer de 'nieuwe' kroniek die Marianne van Papeveld-Hörst voor u samenstelde. Marianne ging op 1 december 2012 met pensioen. Zij heeft dertig jaar lang de kronieken geschreven en ik wil haar, vast en zeker ook namens u, heel hartelijk bedanken voor haar grote inzet om die klus ieder jaar weer te klaren.
Anneke Maat-Grijsen spitte de kranten door van 1962, op zoek naar nieuws dat de Vlaardingse burgers bezighield. Ik twijfel er niet aan dat zij, in navolging van Marianne, nog vele jaren de 'oude' kroniek zal verzorgen.

En dan de twee artikelen die u in dit, wederom door Stout Grafische Dienstverlening, prachtig vormgegeven jaarboek aantreft. Hans Mathijssen nam de uitdaging aan om een antwoord te vinden op de vraag van de bekende journalist en nieuwslezer Harmen Siezen. In 2008 vroeg deze namelijk aan burgemeester Tjerk Bruinsma waarom er nooit een straat is vernoemd naar zijn opa Meindert Siezen, die burgemeester was in de eerste oorlogsjaren. Mathijssen geeft blijk van een brede taakopvatting, want hij deed eveneens onderzoek naar de rol van de NSB-burgemeester Willem Hansen, die in 1943 Siezen opvolgde. Het artikel *Vlaardingse burgemeesters in oorlogstijd. Goed of fout?* geeft daarom niet alleen antwoord op de vraag van Harmen Siezen, maar op nog veel meer vragen.

Agnes Vermaas confronteert u in haar artikel *'Spreek wat waar is, drink wat klaar is'* met iets wat we anno 2013 doodnormaal vinden, namelijk schoon drinkwater. Aan het einde van de negentiende eeuw hoefden de Vlaardingse burgers niet langer met een emmertje naar o.a. de haven voor hun dagelijkse waterbehoefte. Er kwam rond die tijd namelijk schoon drinkwater uit de kraan of uit de 'standpijpen'. Overtuigend onderbouwt Vermaas de vermeende relatie tussen het beschikbaar komen van schoon drinkwater en de verbetering van de volksgezondheid.

Dit *Historisch Jaarboek Vlaardingen 2013* kan niet verschijnen zonder de financiële bijdragen van de vele sponsoren. Ik stel het bijzonder op prijs dat zij, ook in deze moeilijke tijd, geld vrij willen maken om de Vlaardingse geschiedenis levend te houden en breed onder de aandacht te brengen.

Wout den Breems, voorzitter
November 2013

Hans Mathijssen

VLAARDINGSE BURGEMEESTERS IN OORLOGSTIJD

GOED OF FOUT?

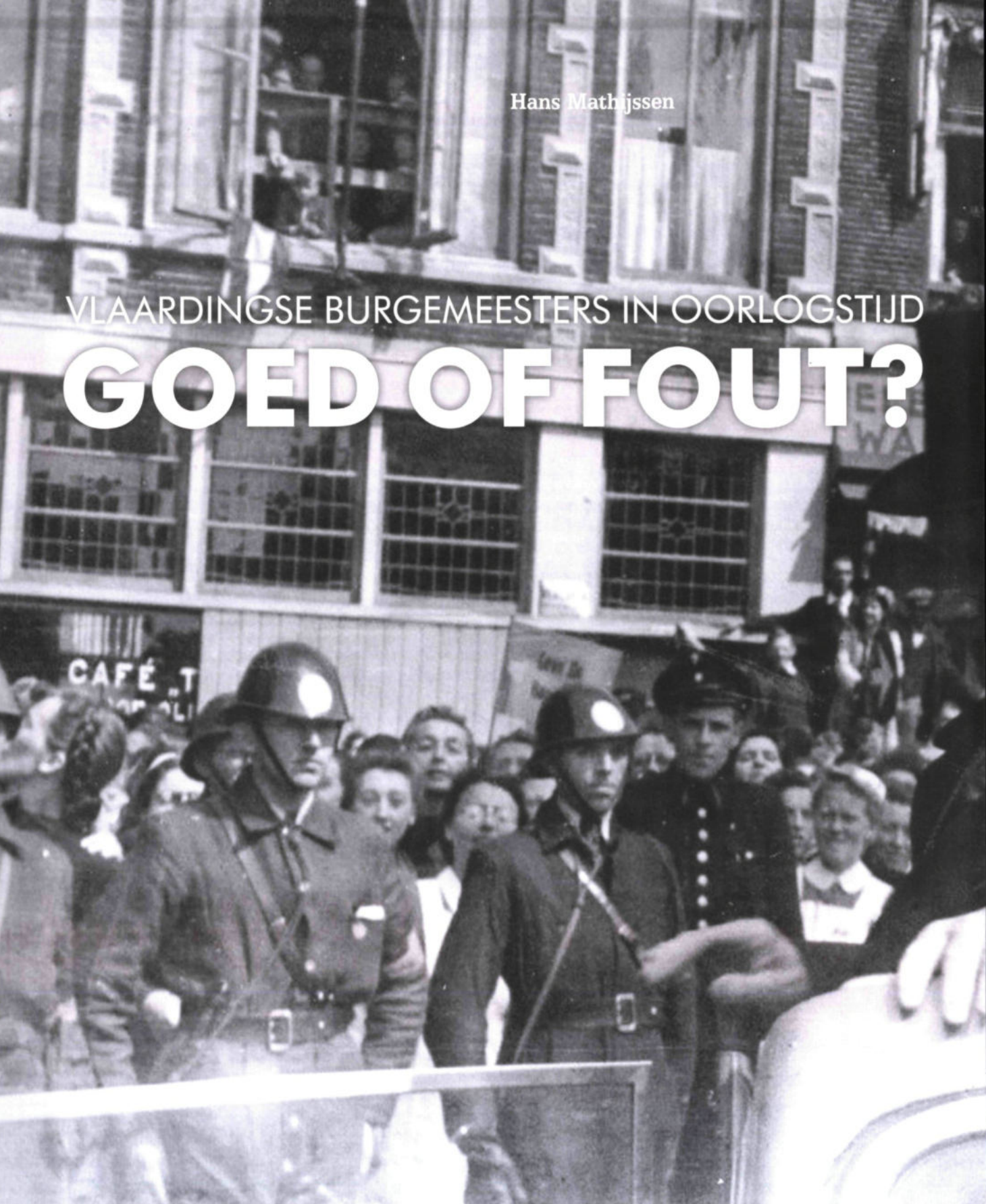

LUXE EN VRACHT
A.v.d.HORST CARROSSERIEBOUW

Inleiding

Al jaren is het geen uitgemaakte zaak hoe Meindert Siezen, burgemeester van Vlaardingen in 1938-1943 en in 1945-1947, zijn ambt in de oorlogsjaren heeft uitgeoefend. Probeerde hij zo goed en zo kwaad mogelijk de stad te (blijven) besturen? In hoeverre moest hij (te veel) rekening houden met de wensen van de Duitse bezetter? Bleef hij te lang aan? Vroeg of kreeg hij ontslag? Hoe verhield zich zijn attitude tijdens de bezetting tot die van de NSB'er Willem (roepnaam Wil) Hansen, burgemeester van 1943 tot 1945? Was Hansen 'fout', omdat hij NSB'er was of ligt dat genuanceerder? Wat heeft hij voor Vlaardingen en de Vlaardingers gedaan of juist niet gedaan? Allemaal vragen waarop tot nu toe geen volledig antwoord bestond.

Toen de landelijk bekende journalist en nieuwslezer Harmen Siezen in 2008 Vlaardingen bezocht, vroeg hij aan burgemeester Tjerk Bruinsma, waarom er nooit een straat vernoemd was naar zijn grootvader. Twijfelde men aan de houding van Siezen tijdens de bezetting? Deze vraag was de aanleiding voor dit onderzoek.

Wat deden deze twee 'oorlogsburgemeesters'? Hoe lagen zij bij de bevolking? Wat ging er goed en wat had 'handiger' gekund? Dit artikel hoopt op deze vragen een antwoord te geven.

Een jonge Meindert Siezen. Ca. 1900.

Sergeant Meindert Siezen tijdens de mobilisatie van 1914.

I. MEINDERT CORNELIS SIEZEN

burgemeester van 1938-1943 en 1945-1946.

Opmaat naar Vlaardingen

Meindert Cornelis Siezen werd op 26 februari 1881 geboren in Alkmaar – op het adres Vlaanderhof Wijk A nr. 3 – als zoon van Johannes Jacobus Siezen, winkelier, en Meinsje Wils.

Siezen bezocht na de lagere school de 'normaalschool', te vergelijken met de huidige pedagogische academie. Hij haalde zijn onderwijzersakte, maar heeft nooit voor de klas gestaan. Zijn eerste betrekking was vertegenwoordiger voor de Alkmaarse fabriek in suikerwaren van J.G. Potgieser in de jaren 1899-1900. Hij woonde toen nog bij zijn ouders aan de straat genaamd het Payglop in Alkmaar.

In 1909 verklaarde hij zijn liefde aan Margaretha Christina (Greet) van de Pol: "n aantal hartelijke zoenen van je naar je verlangende jongen'[1]. Het leek een liefdeshuwelijk, maar het bleek uiteindelijk (vanwege de status en de kinderen?) een moeizaam verstandshuwelijk te zijn. Hij trouwde haar in Batenburg op 4 augustus 1910. Zij gingen wonen aan de Diergaardesingel 18a''' in Rotterdam. Vlak na zijn huwelijk werd hij jongste bediende bij de pianohandel fa. Bender.

Bij het begin van de Eerste Wereldoorlog brak een financiële crisis uit. Sergeant Siezen werd in de zomer van 1914 gemobiliseerd. Gedurende de oorlog werd hij regelmatig opgeroepen en meestal 'lag' hij op Voorne. Er braken karige tijden aan. Hij schreef zijn vrouw 'Ons wachtwoord zal in de eerste plaats moeten zijn: zuinig, uiterst zuinig, op het krenterige af.'[2] Het

was dan ook een grote aderlating te moeten verhuizen naar de Mosseltrap (Oude Haven) in Rotterdam en om zijn grote villawoning te moeten verhuren. In 1916 werd Siezen ook vertegenwoordiger voor de Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering.[3]
Hij klom in 1923 op tot directeur van het filiaal Rotterdam van de pianofirma Bender en verhuisde naar Hillegersberg. Hij kocht zich na enige moeilijke jaren in 1927 uit, omdat zijn 'sterke persoonlijkheid' stevig botste met het ego van mededirecteur J.C. Bender, volgens Siezen 'een moeilijk mens'.[4]

W. Kapteyn den Boumeester, oud-directeur van Bender NV, zei na het overlijden van Siezen: 'Onder de bekwame leiding van Uw vader werd het filiaal Rotterdam tot grote bloei gebracht. Zijn samenwerking met de heer J.C. Bender, die zeer op hem gesteld was, was zeer voortreffelijk. Uw vader had een grote stimulerende invloed op het gehele bedrijf. Hij werkte mede aan de vestiging van een filiaal in Arnhem in 1914 en in Breda in 1926.'[5] Botsende karakters? Over de doden niets dan goeds...

Met het geld dat Siezen bij de uitkoop ontving, ging hij na 1927 de onroerendgoedmarkt op. Siezen was een goed verkoper, een handig handelsman. In de familie ging het verhaal dat er eens een vrouw binnenkwam voor een pianokruk en de winkel verliet met een nieuwe piano. In een brief aan zijn vrouw schreef hij: 'Dinsdag een orgel van f 325 verkocht en zo goed als één van f 750. Vandaag ben ik naar Utrecht geweest en verkocht daar een Mannborg van f 1200 (...) en in de zaak werd tijdens mijn afwezigheid een Ibach piano van f 750 verkocht.'[6] Siezen belegde zijn vermogen aanvankelijk zeer succesvol; hij kocht en verkocht huizen en landerijen en 'was niet vies van speculeren'[7]. Dat kwam moeder Siezen-Wils goed uit (zij mocht meegenieten van de verdiensten van haar zoon), want zij was erg gehecht aan 'op stand' leven. In hun Hillegersbergse jaren woonden ze dan ook in fraaie panden op de adressen Villapark 11, Kleiweg 388 en Plasoord 10.
Al snel had Siezen dus financieel succes met het verhuren van land, dat hij in eigendom had. In Schiebroek kocht hij vervolgens Huize Bellevue. Het echtpaar kreeg drie kinderen: Johannes Jacobus (1911), Gerrit Jan (1914) en Geertruida Aleida (1915), ofwel Joop, Jan en Truus.

Waarschijnlijk wilde Siezen een meer zekere financiële basis, die hij dacht te vinden in de politiek. Siezen was in 1912 een van de oprichters van de Christelijk-Historische Kiesvereniging in Rotterdam en omstreken. Vanaf 6 augustus 1923 was hij raadslid voor de Christelijk-Historische Unie (CHU) in Hillegersberg. Hij werd een gezien man, die veel nevenfuncties ging bekleden. Wellicht – gezien haar karakter – mede onder invloed van zijn vrouw, opteerde Siezen voor het wethouderschap.[8] Bovendien stond hij in april van dat jaar (laag) op de kandidatenlijst voor de Provinciale Staten. Bij zijn presentatie stond: 'Hij is een waar Christen, een bekwaam Raadslid, een waardig Candidaat'[9]. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1931 was Siezen lijsttrekker voor de CHU. Zijn wethouderschap ving datzelfde jaar aan. Dat gaf weer enige financiële zekerheid.
Toch had het echtpaar het in die tijd weer niet breed. Tijdens zijn wethouderschap was er weinig geld voor kleding; bij zijn intrede in Vlaardingen droeg zijn vrouw een geleende bontjas. Het vaste salaris als burgemeester van Vlaardingen zou voor hem van grote waarde zijn. Gedurende zijn hele leven bleven de zorgen over zijn financiële situatie terugkeren. Hoewel Siezen soms tijden van financiële voorspoed had, werden deze afgewisseld met schaarste. Hij kon eigenlijk slecht met zijn geld omgaan: hij gaf het gemakkelijk uit en hielp vaak anderen, onder meer zijn zoon Joop, die dikwijls op zwart zaad zat.[10]
In Hillegersberg was Siezen wethouder van openbare werken, bedrijven en grondbedrijf. In 1935 werd hij herbenoemd als raadslid en bleef hij wethouder. Zijn mederaadslid Willem L.M. Daniëls kreeg twaalf en Siezen vijf stemmen. Siezen twijfelde of hij een nieuwe termijn moest ingaan met zo weinig steun uit de raad[11], maar uiteindelijk ging hij ervoor.

Het College van Burgemeester en Wethouders van Hillegersberg. Van links naar rechts: wethouder Daniëls, wethouder Siezen, burgemeester F.H. van Kempen, gemeentesecretaris Van Ballegooyen. Ca. 1935.

De SGP-er A.J. Breedveld, nummer 1 van lijst 5 bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1935: 'Vier jaren van het wethouderschap van den heer Siezen zijn voorbijgegaan. De Rooden zijn met zijn bewind tevreden. Ze vertellen openlijk dat hij – en het gehele college er bij – aan hun leiband liepen. Tal van burgers zijn met het bewind van den heer Siezen niet tevreden. (...) Nog nimmer werd in het Raadhuis zooveel in het geheim bekokstoofd dan onder Siezen's bewind. (...) De heer Siezen treedt op als een dictator. Onder de ambtenaren bestaat voortdurend de vrees voor razzia's.'[12]

Ondanks de mening van politieke tegenstanders maakte Siezen indruk op de bevolking door zijn ijver voor en zijn betrokkenheid bij de dorpsgemeenschap. Na zijn vertrek naar Vlaardingen werd hij nog meer dan eens vanuit Hillegersberg benaderd door mensen die hulp nodig hadden of werk zochten.[13]

Het burgemeesterschap

Arnoldus van Walsum, burgemeester van Vlaardingen, werd begin 1938 benoemd tot burgemeester van Zwolle. Op 14 februari nam de gemeenteraad afscheid van Van Walsum en een dag later werd de burgemeestersfunctie in Vlaardingen vacant verklaard.

Meindert Siezen, op dat moment dus wethouder in de gemeente Hillegersberg, was één van de sollicitanten. Later bleek dat zijn vrouw hem had gezegd dat hij naast andere sollicitaties het eens zou moeten proberen in Vlaardingen.

Siezen zette in zijn sollicitatiebrief, gedateerd 10 maart 1938, uiteen wat zijn motivatie was om in Vlaardingen een gooi naar het burgemeestersambt te doen: '(...) dat hij zich sterk voelt aangetrokken tot het uitoefenen van een gezagspositie in een gemeente, waar vraagstukken van beteekenis aan de orde kunnen komen en iets van de spanning van het groote stadsleven, waarmede hij zich in een loop der jaren vertrouwd heeft gemaakt, kan worden verwacht, (...) reden waarom hij Uwe majesteit eerbiedig verzoekt hem in het ambt van burgemeester in de gemeente Vlaardingen te willen benoemen.'[14]

Er waren kapers op de kust, onder wie Karel F.O. James, kabinetschef en 'chef van het bureau havenbeheer ter gemeentesecretarie' in Rotterdam. Hij bleek een geduchte concurrent van Siezen te worden. Andere kandidaten waren H. Kool, oud-resident van Malang, J. Luijerink, burgemeester van Vlaardinger-Ambacht, P.A. van der Drift, administrateur bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en C. Beekenkamp, adjunct-secretaris van de Dr. A. Kuyperstichting.

In een uitgebreide brief aan de minister van Binnenlandse Zaken liet commissaris der koningin jhr. Herman van Karnebeek zijn licht schijnen over de verschillende kandidaten, hun politieke voorkeuren en de (politieke) situatie in Vlaardingen. 'Hierbij moge intusschen worden aangeteekend, dat in 1935 het hooge cijfer der door de Christelijk-Historischen behaalde stemmen samenhangt met een 800 voorkeurstemmen die op den Heer Van Walsum werden uitgebracht, terwijl in 1937 de persoon van de Heer Colijn bij de Kamerverkiezingen van invloed is geweest op het cijfer van Anti-Revolutionairen[15]. Intusschen doet zich, wat de arbeidersbevolking betreft, het eigenaardige verschijnsel voor dat een belangrijk deel der S.D.A.P.[16] de kinderen stuurt naar de Bijzondere School, en dat alleen reeds de Hervormde scholen anderhalf maal zoo sterk zijn als de openbare. De fractie van de S.D.A.P. in den Raad geeft, naar burgemeester van Walsum mij mededeelde, geen aanleiding tot bijzondere moeilijkheden, aangezien zij – naar de wethouder J. Buis, tevens Statenlid, mij vertelde – streeft naar samenwerking in het belang der gemeente. De indruk, dien ik opdeed bij besprekingen met deputatien van verschillende kringen uit de gemeente, waaronder een van de Hervormde predikanten, is deze, dat het niet in het belang der gemeente en van het werk in den Raad zou zijn wanneer de politieke verhoudingen werden toegespitst en dat het de voorkeur verdient, als burgemeester geen op de voorgrond tredende man te benoemen. (...) In dezen gedachtengang komt het mij voor, dat niet iemand uit de Anti-Revolutionaire kring ware te benoemen; waarbij valt aan te teekenen, met het oog op het betrekkelijk groot aantal Gereformeerden onder de weinige sollicitanten, dat naar verhouding tot de rest der bevolking het aantal Gereformeerden nog geen zesde deel daarvan uitmaakt. (...) De heer Siezen heeft initiatief en is vindingrijk, en hetgeen de burgemeester van Hilligersberg mij in een mondeling onderhoud over hem vertelde is gunstig.(...) Hij staat echter bij den heer James in twee opzichten achter. Vooreerst is zijn maatschappelijke standing eenigszins anders, maar voorts heeft hij zijn leeftijd tegen zich en ik zie hierin een bezwaar. (...) Niettemin meende ik den heer Siezen niet te mogen voorbijgaan.'[17]

Van Karnebeek ging verder. Hij vond Siezen een bekwaam en flink bestuurder. Op zijn gezin viel geen aanmerking te maken. Hij constateerde, dat Siezen minder Rotterdamse relaties had en dat zijn figuur politiek wat scherper was dan die van James. Siezen kwam derhalve als tweede op de voordracht. Over Luijerink schreef de commissaris der koningin, zonder verdere uitleg overigens: 'Hierop moet de keuze zeker niet vallen.'[18]

Uit de afscheidsvergadering van de gemeenteraad in Hillegersberg: 'Onder zijn (= Siezen) leiding is zeer veel tot stand gebracht; het belangrijkste is wel het bemalingsvraagstuk, het tot stand komen van de uitbreidingsplannen voor alle deelen der gemeente (= Hillegersberg), de regeling van het grondbedrijf en het doen uitvoeren van werken in werkverschaffing (Park Plaswijck – HM).'[19]

'Onder zijn vindingrijke en krachtige leiding is in die jaren zeer veel tot stand gekomen, dat het karakter van deze gemeente als woon- en recreatieoord aanzienlijk heeft verhoogd. (...) het behoud van de Bergsche plassen, met de daaraan verbonden landtongen en oevers. (...) wie nader met den wethouder in contact kwam en hem wat dichterbij in zijn werk gadesloeg, zich niet kon onttrekken aan een gevoel van ontzag voor den gevatten geest en den vaak genialen blik, die hem eigen waren.'[20]

Waarschijnlijk tot verbazing van Van Karnebeek kon minister Hendrik van Boeijen zich niet verenigen met de voordracht. Hij meende dat James te weinig bestuurlijke ervaring had voor een gemeente als Vlaardingen. Ook bestreed hij de mening van de commissaris, dat Siezen te weinig goede Rotterdamse contacten had. Hij was toch al jaren wethouder in Hillegersberg? De minister schreef de commissaris 'dat de burgemeester in staat moet zijn den geestelijken inslag van de bevolking van zijn gemeente aan te voelen en te begrijpen.'[21] Dus zo kreeg de sollicitatieprocedure een verrassende wending: de voorkeur ging uiteindelijk uit naar Siezen en hij werd benoemd tot burgemeester van Vlaardingen. Nog onwetend van zijn benoeming reageerde Siezen tegenover een Rotterdamse journalist, die al wel op de hoogte was: 'Wat moet ik vertellen? Ik kan het nog niet gelooven. Moet ik er nu blij mee zijn? U weet wat het zeggen wil, als ik straks Hillegersberg moet verlaten. Er zijn hier zooveel dingen, die mij in den loop van de jaren lief zijn geworden. Tal van plannen moeten nog worden uitgevoerd, anderen zijn in uitvoering en nu dat alles zoo plotseling te moeten achterlaten. (...) Ik weet niet of ik hier blij mee moet zijn. Het is een groote gemeente, Vlaardingen, grooter nog dan hier. Dat brengt heel wat verantwoordelijkheid mede.'[22] Hier sprak grote onzekerheid uit.

Siezen werd officieel benoemd met ingang van 1 mei 1938 bij Koninklijk Besluit van 22 april 1938. Hij legde de eed af bij de commissaris van de koningin in Zuid-Holland op 29 april. Zijn eerste bezoldiging bedroeg f 6.325 per jaar, waarvan f 950 in mindering werd gebracht vanwege het genot van een ambtswoning, die hij – zo dacht men – zou betrekken samen met zijn echtgenote Greet en hun kinderen. Siezen kon niet bevroeden, waar hij met zijn burgemeesterschap aan begon.

Karel James werd datzelfde jaar benoemd tot burgemeester van Gouda, wat hij – met een onderbreking gedurende de oorlog – zou blijven tot 1964.

Siezen, benoemd tot burgemeester.

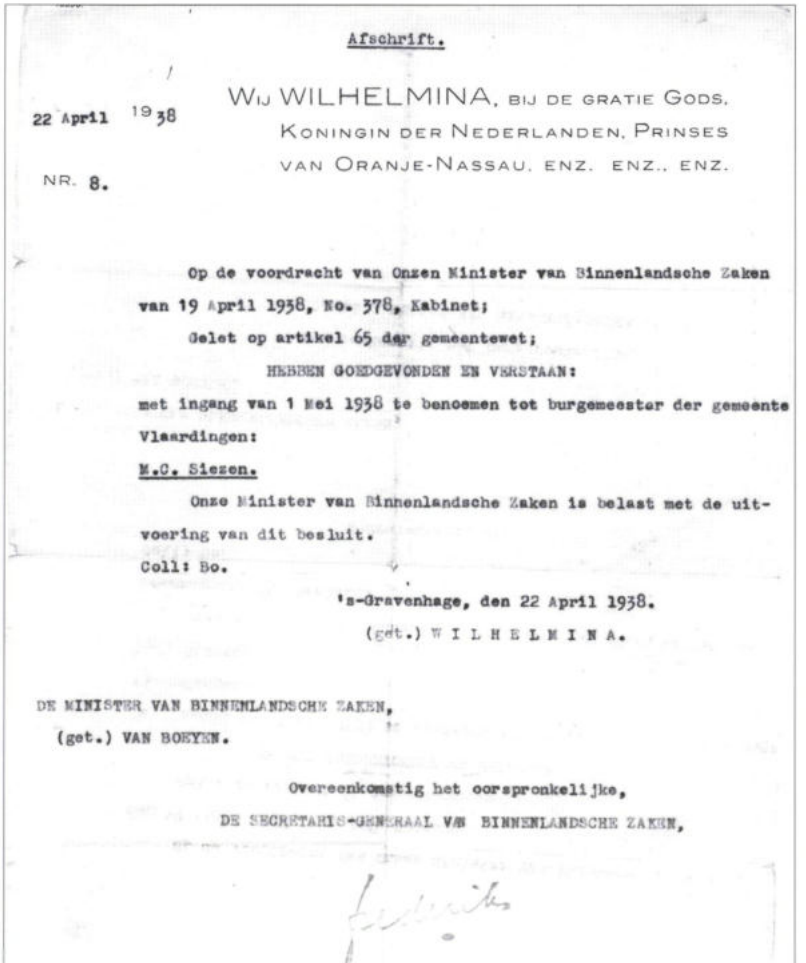

Afschrift.

22 April 1938

NR. 8.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ. ENZ., ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 April 1938, No. 378, Kabinet;

Gelet op artikel 65 der gemeentewet;

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

met ingang van 1 Mei 1938 te benoemen tot burgemeester der gemeente Vlaardingen:

M.C. Siezen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

Coll: Bo.

's-Gravenhage, den 22 April 1938.

(get.) W I L H E L M I N A.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN,

(get.) VAN BOEYEN.

Overeenkomstig het oorspronkelijke,

DE SECRETARIS-GENERAAL VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN,

Opmaat naar de oorlog

Op 27 april 1938 bracht Siezen zijn eerste bezoek aan Vlaardingen. Bij dit bezoek inspecteerde hij de ambtswoning aan het Verploegh Chasséplein. Daar constateerde hij dat deze woning te groot was voor zijn gezin; het was hem onmogelijk om deze te betrekken, ook vanwege de vele benodigde investeringen in het huis.[23] Siezen ging een andere huurwoning zoeken, tot teleurstelling van verscheidene raadsleden. In juli betrok het echtpaar Siezen de woning Schiedamseweg 131.

Zoals gebruikelijk stelde het college van burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad voor Siezen tevens te benoemen tot ambtenaar van de burgerlijke stand; dit gebeurde per brief, gedateerd 29 april 1938.[24]

Op 2 mei nam Siezen afscheid van de gemeenteraad van Hillegersberg. Hem werd lof toegezwaaid: de voorzitter 'gewaagde van zijn initiatief, zijn organiseerend talent, bekwaamheid en werkkracht en dankte hem (...). Wij wenschen u van harte toe, besloot spreker, dat u met uw gezin aangename jaren in Vlaardingen tegemoet gaat. God geve u wijsheid, beleid en tact bij de vervulling van uw schoone roeping. Hij zegene u en

geve, dat uw arbeid strekke tot heil van Vlaardingen, welke gemeente aan uw zorgen wordt toevertrouwd.'[25]
Siezen presenteerde zich in Vlaardingen tijdens een speciale raadsvergadering op 7 mei 1938, een koude en sombere dag. Hij werd onder anderen vergezeld door zijn vrouw, zijn moeder en zijn kinderen met partners. Even na het middaguur werd het gezelschap Siezen opgewacht door een delegatie van de Vlaardingse raad bij het elektrische gemaal bij Vijfsluizen. Er werden tijdens de bijzondere raadsvergadering wijze woorden gesproken. Locoburgemeester Arend van Rijn voerde als eerste het woord: '(...) een bewijs dat hoogere autoriteiten u geschikt en bekwaam achten voor deze taak. Aan die bekwaamheden twijfel ik niet en in onze stad zult u gelegenheid genoeg vinden die bekwaamheden te ontwikkelen.'[26] Ook Van Rijn appelleerde bij het omhangen van de keten aan de gevorderde leeftijd van Siezen: 'Ik kan u niet toewenschen burgemeester, dat dit teeken uwer waardigheid zeer vele jaren in uwe handen moge berusten. (...) Maar dat behoeft ook niet en is trouwens niet altijd noodig. De waarde van iemands arbeid

De (schoon)kinderen van Siezen, bij Vijfsluizen wachtend op de intocht van de nieuwe burgemeester.

Siezen in de tijd dat hij burgemeester van Vlaardingen werd. Ca. 1937.

De installatie tot burgemeester. Van links naar rechts: loco-burgemeester Arend van Rijn (?), Siezen, mevrouw Siezen, Truus, Adri en Joop.

is niet altijd evenredig aan de langdurigheid daarvan.'[27] Hij citeerde vervolgens Nicolaas Beets: 'Het haar mag wel wat grijs zijn, het voorhoofd niet zoo glad, maar als het hart nog jong is hoe weinig hindert dat.'[28] In zijn dankwoord sprak Siezen onder andere: 'Mijn begin zal zijn vragen, veel vragen, zien, veel zien, hooren, veel hooren; kortom ik begin met mezelf in te stellen en af te richten.'[29] Hij zegde toe speciale aandacht te gaan schenken aan werk voor elke Vlaardinger, city marketing avant la lettre ('Hoe kunnen wij de prachtige ligging van

Vlaardingen, tot nu toe de derde havenplaats van Nederland, aan den Waterweg, het best ten nutte maken voor de welvaart van de gemeente?'[30]) en Vlaardingen als aantrekkelijke woonplaats. 'Allen te saam dus gewerkt aan dit schoone doel, Vlaardingen te maken tot een stad, die met eere haar plaats inneemt in de rij van steden "met de harde werkers" aan den ouden Rijnmond.'[31] En hij legde tot slot uit, waarom hij zijn initialen altijd een plek gaf in zijn handtekening: 'Welnu, zoo hebben mijn initialen voor mij altijd een schoone beteekenis, namelijk **M**et **C**hristus **S**terk, dit blijve in Vlaardingen mijn kracht en strekke velen ten zegen.'[32]
Fractievoorzitter van de S.D.A.P. Teun de Bruijn koppelde het donkere weer op de dag van Siezens aantreden aan 'de somberheid der lasten welke onze gemeente drukken en waardoor het zonlicht wordt tegengehouden.'[33] De reactie van Siezen was duidelijk: hij vond zichzelf geen vechter, maar als er gevochten moest worden, dan zou hij het ook doen.

Siezen met links zijn moeder, in het midden zijn vrouw en op de achtergrond enige van zijn kinderen op het bordes van het Stadhuis na zijn installatie. (Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Na afloop van de raadsvergadering nam Siezen het defilé van maar liefst 36 plaatselijke verenigingen af. Vanaf het bordes sprak hij enige woorden tot de bevolking: 'Burgers, burgeressen, jongens en meisjes, ik moet jullie een geheim verklappen. Jullie hebt in een paar oogenblikken mijn hart gestolen.'[34]
's Avonds was er voor Vlaardingse burgers gelegenheid om persoonlijk met de nieuwe burgemeester kennis te maken. En daarvan werd druk gebruik gemaakt. Schoondochter Adri beschreef een serenade van het orkest van Havenbedrijf Vlaardingen-Oost als volgt: 'De muziek gaf een serenade en welke nummers! Ze begonnen met "Jamboree" en eindigden met de potpourri: En dat we toffe jongens zijn en Hoeperdepoep zat op de stoep. In no time was heel de Vlaardingsche burgerij aan 't hossen. En dat kunnen ze daar! Nee maar, wat is het daar een vrolijke boel. (...) De mensen in Vlaardingen zijn erg aardig. Voor zover we er na zo'n dag over kunnen oordelen. Ze zijn reuze spontaan en hartelijk, heel iets anders dan in Hillegersberg.'[35]
Al eind mei trad Siezen voor het voetlicht, toen hij optrad als bemiddelaar in het al maanden durende loonconflict in de haringvisserij, waarbij vissers massaal in staking gingen. Hij slaagde in zijn poging en dat was een goede eerste beurt.

Burgemeester in oorlogstijd: schipperen, meevaren, laveren, bakzeil halen, dobberen en de boot afhouden[36]
Het burgemeesterschap in oorlogstijd was geen sinecure: 'Het was voortdurend zoeken naar het midden, tussen het bieden van verzet of het mogelijk maken daarvan en het in stand houden van een werkbare situatie met de Duitsers.'[37] Dat zei jhr. mr. Maurits van Karnebeek in 1985. Gedurende enkele oorlogsjaren was hij burgemeester van Zwolle. Burgemeesters in oorlogstijd moesten vaak tegen wil en dank kiezen voor het minst slechte. Vaak legde de Duitse bezetter een burgemeester allerlei maatregelen op, die dan gepubliceerd werden en ondertekend door de burgervader. Zo'n ondertekening suggereerde, dat de burgemeester ten volle achter deze publicatie stond. Anderzijds probeerden de meeste burgemeesters dingen te doen, die voordelig waren of dingen te voorkomen, die nadelig zouden zijn voor de burgerbevolking. Dat laveren bezorgde de burgemeesters schier onmogelijke spagaten. Velen van hen probeerden het vertrouwen van de bezetter te winnen. Zo hoopten ze te bewerkstelligen dat de plaatselijke bevolking met respect behandeld zou worden. Sommige burgemeesters zochten daarmee de randen van het betamelijke op. Er zijn bijvoorbeeld burgemeesters geweest die – via meebuigende ambtenaren – de Duitsers toelieten het bevolkings-

Het pand Schiedamseweg 131 (links), het woonhuis van de familie Siezen. (Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

register in te zien, om Joodse medeburgers op te sporen. Men kon beter geen ruzie krijgen met de Duitse bezetter.
Naarmate de bezetting langer duurde, werden de Duitse maatregelen strenger en scherper. De burgemeester werd zo steeds meer in de contre-coeur meewerkende hoek gedrukt. Dat kon op een bepaald moment fout gaan. De meeste burgemeesters bleven lange tijd aan, om te voorkomen dat een NSB-burgemeester het gemeentebestuur zou overnemen, maar er kwam vaak een moment dat het samenwerken dreigde over te gaan in collaboratie. Zo werd burgemeesters (en hun ambtenaren) op een bepaald moment opgedragen om aan de bezetter lijsten van mannelijke bewoners over te dragen, die gebruikt werden om mannen op te roepen voor tewerkstelling in Duitsland. Op zo'n moment wisten veel burgemeesters dat ze het samenwerken met de Duitse bezetter onderschat hadden. Deze onderschatting zorgde ervoor dat de positie van een niet-NSB-burgemeester onhoudbaar werd. Toch slaagden 500 burgemeesters erin de oorlog in het ambt 'te overleven'. Zo'n 350 ambtgenoten vertrokken uiteindelijk en werden vervangen door een NSB'er. Siezen hield het betrekkelijk lang uit: hij vertrok op 6 mei 1943. Zijn Vlaardingse voorganger Van Walsum stapte al in het eerste oorlogsjaar op als burgemeester van Zwolle.

Vertrek van zoon Jan naar Canada eind jaren dertig. Van links naar rechts Adri, mevrouw Siezen, Mien, Siezen en Joop.

Hoe deed Siezen het?
Op 21 juni 1939 waren er gemeenteraadsverkiezingen, waarna op 5 september de nieuwe gemeenteraad werd geïnstalleerd; dat was vier dagen na de Duitse inval in Polen, het begin van de Tweede Wereldoorlog. Volgens de notulen van de raadsvergadering ging Siezen hierop in: 'De Voorzitter zegt, dat de nieuwe raad wel onder uiterst moeilijke omstandigheden de plaats van den ouden inneemt. Hoopte spreker de vorige week nog dat het vredesvliegschip behouden den beganen grond zou bereiken, wij weten nu dat het te pletter is geslagen. (...) Hoe groot echter de rampen, welke over ons komen, ook mogen zijn, welke offers van goed en bloed ook zullen worden gevorderd, één troost is er – afdoende –: God regeert. Als één man staat zij (= *de natie*) om den troon van Oranje. (...) En moge het volk van Nederland het David nazeggen: "Laat ons toch in de hand des Heeren vallen, want Zijne barmhartigheden zijn vele".'[38]
In de raadsvergadering van 29 januari 1940 zei de burgemeester in zijn nieuwjaarsrede: 'De eenige zekerheid welke wij menschelijkerwijs gesproken hebben is: dat alles onzeker is. (...) Ik mag nog wijzen op de donkere tijden die ons land zoo menigmaal heeft meegemaakt en de bestierende hand Gods, die uit al die ellende heeft uitgeleid. Dit is de meest volkomen zekerheid(...).'[39]

Brief d.d. 25-11-1940: 'Aan het Personeel van Gemeentewerken. In opdracht van den heer Burgemeester draag ik U op: 1e U ten aanzien van alle Duitsche autoriteiten enz. zoo voorkomend mogelijk te gedragen en hen steeds bereidwillig te woord te staan; 2e U van gesprekken over politieke aangelegenheden en verhoudingen, zowel onderling als tegenover het publiek, te onthouden. DE DIRECTEUR VAN GEMEENTEWERKEN, J.J. Kolpa.'

Op 10 mei 1940, 's morgens om 4.10 uur, meldde de uitkijkpost op de toren aan de radioluisterpost van de Luchtbeschermingsdienst, 'dat verscheidene Duitsche vliegtuigen boven Vlaardingen op groote hoogte door de Ned. Jachtvliegtuigen werden beschoten'[40]. De oorlog was begonnen. Al snel na dit eerste alarm was burgemeester Siezen aanwezig in de commandopost om het verloop der vijandigheden te volgen. De commandopost werd die dag al, waarschijnlijk vanwege ontstaan ruimtegebrek, verplaatst van de Schoolstraat 8 naar de Waalstraat. Siezen bleef de vier oorlogsdagen paraat, maar ook na het bekend worden van de capitulatie, op 14 mei, bleef hij vooralsnog op zijn post op het stadhuis 'om af te wachten wat er dien nacht verder zou gebeuren'[41]. Pas laat in de avond ging hij naar huis. Gedurende de eerste weken sprak Siezen regelmatig via de radiocentrale tot

Voorzitter van het Armenbestuur. Zittend van links naar rechts: F.D.J. van der Knaap, A. Vermeulen, J. Buis, M.C. Siezen, C.M. de Jongh, W. Graafland en A. van der Valk. Staand van links naar rechts: mr. E.P. Goldschmidt, W.P. Droog, J. Vermeulen en C. van Selm.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

de bevolking. 'De eene keer een bemoedigend woord, de volgende keer een goede raad, weer een volgende keer bleek een bestraffing noodzakelijk', aldus een van zijn ambtenaren.[42] Loyaliteit aan de nieuwe machthebbers en het handhaven van de openbare orde waren leidraad voor het handelen van Siezen. In zijn kielzog gold dat ook voor zijn ambtenaren en de politie. En dat veroorzaakte soms scheve ogen bij de bevolking, zoals we later in dit verhaal zullen zien. Maar goed, na de meidagen leek het leven weer zijn gangetje te gaan, al was het onder een andere machthebber. Die machthebber liet zich als groepjes militairen steeds meer zien in de stad en al kort na de bezetting vestigde zich in het centrum van Vlaardingen een Ortskommandantur. De eerste dagen na 10 mei hield Siezen zich bezig met het afgeven van doorlaat- en legitimatiebewijzen.

Siezen sprak de gemeenteraad toe op 21 juni 1940:

'In deze eerste vergadering van uwen raad, na het uur, waarin de rouw over ons Vaderland is gekomen, wil ik in uw midden eerbiedig gedenken de mannen, die hun leven hebben gelaten in den strijd voor onze onafhankelijkheid. Ook in Vlaardingen zijn er, die hun echtgenoot, hun vader of hun zoon hebben moeten afstaan. Vanaf deze plaats spreek ik een woord van hartelijk medeleven met de door de getroffenen nagelaten verwanten. Met smart denk ik ook aan onze geeerbiedigde Landsvrouw, die ons meer dan 40 jaren met grote liefde en wijsheid heeft geregeerd, alsmede aan onze stadgenooten, die thans ver van vriend en maagschap in de verstrooiing zijn. Er is bij veel, wat tot droefheid stemt, reden tot dank. Bij alle dreiging bleef Vlaardingen als stad gespaard voor verwoesting en kon zelfs nog vluchtelingen uit andere, zwaar getroffen plaatsen opnemen. In dit verband moet dankbaar erkend worden de goede burgerzin, welke zich in de uren der beproeving heeft geuit. Nooit werd een vergeefsch beroep gedaan op de offervaardigheid, op het verleenen van persoonlijke hulp, of, en ik denk in het bijzonder aan hen, die bij den luchtbeschermingsdienst zijn ingedeeld, op het vervullen van den plicht om de posten te bezetten, ook al was daaraan een gevaar voor eigen leven verbonden. Wij staan thans voor een nieuwen tijd, voor nieuwe verhoudingen, welke aan ons allen, stadsbestuur zoowel als burgerij, nieuwe eischen stellen. Allereerst den eisch, dat wij de nieuwe gegeven verordeningen eerbiedigen

Siezen bij de begrafenis van de omgekomen bemanning van een loodsboot in mei 1940. (Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

en naleven. Dan, dat wij onszelf opleggen zelfbeheersing, dat vanzelf leidt tot soberheid in het gebruik van het woord. En tenslotte zullen wij met waardigheid en fierheid onze plicht moeten doen, zoodat de regering, die in deze nieuwe omstandigheden over ons is gesteld, zal moeten erkennen, dat het in ons gesteld vertrouwen niet misplaatst is. Ik heb gezegd.'[43] Burgemeester Siezen had gezegd. Uit deze woorden bleek berusting (hoewel hij 'onze landvrouw' nog niet was vergeten) en – bijna – aanvaarding van 'de nieuwe tijd' en 'God zal ons leiden'.

Siezen was er in het begin van de bezetting van overtuigd, dat hij – door geven en nemen – zowel de Duitse machthebbers als de bevolking van de stad kon dienen. Siezen behoorde dus ook tot de bevolkingsgroep, die zich overgaf aan degenen die het gezag hadden. 'Als van God gegeven' accepteerde hij de bezetting, wel in afwachting van 'nieuwe tijden'. Dat deze situatie van invloed is geweest op zijn strijdvaardigheid om tegen de bezetter op te staan of – wat uiteindelijk niet onverstandig zou zijn geweest – om er (eerder) de brui aan te geven, lijkt onomstotelijk. Siezen handelde in ieder geval pragmatisch in zijn omgang met de Duitsers om erger te voorkomen. Hij wist zich daarbij ook gesteund door een loyaal ambtenarenkorps hoewel niet alle ambtenaren altijd loyaal waren aan hem. Gemeentesecretaris Eduard van Beek nam en kreeg van Siezen de ruimte om zijn eigen ambities waar te maken. De Duitsers hadden bij hem een goede ingang en zij hadden er baat bij dat de hoogste ambtenaar hierdoor beïnvloedbaar was. Eén van de lagere ambtenaren, Jacob Dubbeldam, sprak zeer goed Duits en werd dus al gauw de contactpersoon tussen het stadhuis en de Duitse bezetter. Ook Dubbeldam kreeg en nam de ruimte om zaken te doen met de Duitsers. Hij schopte het uiteindelijk tot 'Chef van de Afdeeling Verrichtingen t.b.v. de Duitsche Weermacht'[44]. In maart 1942 voelde hij zich goed genoeg om een tevergeefse gooi naar het burgemeesterschap van Oegstgeest te doen.[45] Klaas Kornaat schrijft, dat Siezen zich nauwelijks bezighield met de Duitsers en dat werk grotendeels overliet aan Van Beek en Dubbeldam.[46] Het lijkt er dus op, dat Siezen met deze werkwijze schone(re) handen behield.

> De burgemeester in een briefje aan een inwoner:
> 'Vlaardingen, 21 november 1939.
> Hierbij dank ik U zeer voor de toezending van Uw gedicht "Het Hollandsche Vredeslied". Ik ben incompetent ten opzichte van poeziebeoordeeling, maar ten duidelijkste spreekt uit Uw ontboezeming Uw liefde tot ons vaderland en Uw Godsvertrouwen. De burgemeester van Vlaardingen'.[47]

Waar Siezen zich wel mee bemoeide was het fenomeen Winterhulp Nederland (WHN). De Stichting Winterhulp Nederland was een nationaalsocialistische organisatie die tijdens de oorlog alle maatschappelijke hulpverlening van de kant van de overheid, kerkelijke en particuliere organisaties, moest gaan overnemen. Rijkscommissaris Arthur Seyss-Inquart richtte in oktober 1940 de Winterhulp op. Het was de bedoeling dat iedereen die in behoeftige omstandigheden verkeerde, voorzien zou worden van voedsel, kleding en dergelijke. Alle burgemeesters van Nederland werden 'plaatselijk directeur' van deze Winterhulp en Siezen dus ook. Aanvankelijk leek weinig mis te zijn met WHN. Immers, het was de enige liefdadigheidsorganisatie van omvang in het bezette Nederland.

In 1940 reclame voor de Winterhulpcollecte boven de Hoogstraat.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Op 11 november riep Siezen vrijwilligers op voor het houden van een collecte om de benodigde goederen te kunnen verschaffen.[48] De inkomsten van de organisatie kwamen uit loterijen, de verkoop van speldjes en – het belangrijkste – giften van bedrijven en inhouding van loon van werknemers in het bedrijfsleven en bij de overheid. Siezen was erg actief voor de Winterhulp, actiever dan veel van zijn collega's, lijkt het wel. Hij spoorde bedrijven aan om gul te geven voor de arme medemens en het gerucht ging, dat hij zijn ambtenaren opgedragen had een deel van hun loon in te leveren. Maar de WHN was en bleef wel een instelling, die gedragen werd door de Duitse bezetter en door NSB'ers. De naam was ook rechtstreeks overgenomen uit het Duits: die Winterhilfe. NSB-voorman Meinoud Rost van Tonningen was bijvoorbeeld lid van het erecomité van de Winterhulp en directeur C. Piek was eveneens overtuigd pro-Duits. Velen in Nederland voelden zich dan ook niet geroepen om de Winterhulp te steunen: 'nog geen knoop van mijn gulp voor de Winterhulp' en 'geen piek voor Piek' waren veelgehoorde slogans. Zelf doneerden Siezen en gemeente-

secretaris Van Beek regelmatig aan de Winterhulp.[49] De gemeenteontvanger beheerde de kas.[50] Aan de andere kant liet Siezen, inmiddels sinds december 1940 'plaatselijk directeur van de Afdeeling Vlaardingen W.H.N.'[51], eind januari 1941 weten, dat geld geven niet verplicht was, dit om het wantrouwen tegen de Winterhulp weg te nemen.[52] In 1941 bracht de Winterhulp in Vlaardingen veel op, vooral vanuit het bedrijfsleven en de aangeschreven artsen, makelaars en apothekers. De activiteiten van de burgemeester ('Moge dit een aansporing zijn voor vele welgestelde ingezetenen om (...) een (...) gave voor dit mooie doel beschikbaar te stellen'[53]) zullen daar

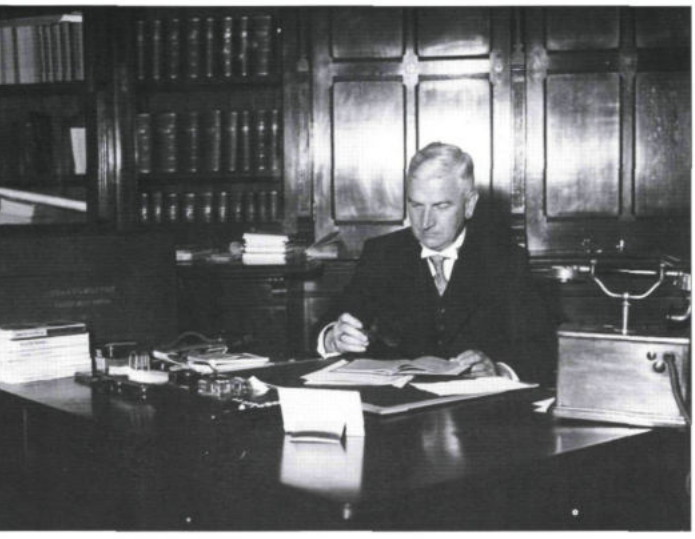

Siezen achter zijn vooroorlogse bureau in het Stadhuis.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

zeker van invloed op zijn geweest. Men zou zich kunnen afvragen of dit verstandig was van Siezen. Hij had deze door de bezetter ingestelde instelling ook passief kunnen negeren in plaats van actief te promoten. Immers, de Winterhulp was een organisatie die uitging van de nationaalsocialistische rassenleer, wat betekende dat alleen 'genetisch gezonde' mensen op ondersteuning konden rekenen. Mindervaliden bijvoorbeeld kwamen niet in aanmerking.
Siezen zou er na de bezetting dan ook danig mee geconfronteerd worden. Eind 1941 trad hij af als directeur. Naar het waarom van zijn aftreden is het gissen; wellicht werd het hem toch te heet onder de voeten. Hij constateerde ongetwijfeld dat er toch nare kanten aan de WHN zaten.
Intussen had Siezen in een krantenbericht een pleidooi gehouden om zich aan te sluiten bij de Nederlandsche Volksdienst (NVD), een op initiatief van de Duitse bezetter opgerichte instelling die beoogde de noden van iedereen die het nodig had te lenigen. De NVD had niet veel succes in Nederland, want pogingen om samen te werken met de burgerlijke en kerkelijke armenzorg en met de kruisverenigingen mislukten. Al snel bleek het zo te zijn, dat Joden, gehandicapten en bejaarden uitgesloten werden van bijstand. Het is onduidelijk of Siezen dat wist, toen hij de krantenbijdrage schreef. Ook dit werd hem na de bezetting nog lang nagedragen. Of hij van het dubieuze gedachtegoed wist of niet: hij had reclame gemaakt voor deze naziorganisatie.[54]
Vóór Siezen pleitte, dat de NVD en WHN weliswaar 'Duitse' organisaties waren (met veel NSB'ers), maar wel feitelijk de enig toegestane liefdadigheidsinstanties, conform het Duitse beleid aan het begin van de oorlog om de Nederlandse bevolking (uiteraard met uitzondering van de Joodse bevolking) te vriend te houden.

Niet handig

De bezetter eiste van Siezen steeds meer van zijn loyaliteit. Hem werd opgedragen om overal in de stad mededelingen (proclamaties) van de Duitsers op te hangen. Naar aanleiding van een schrijven van de waarnemend inspecteur voor de Bescherming van de Bevolking tegen Luchtaanvallen om Joden en Duits-vijandige figuren te ontslaan uit de Luchtbeschermingsdienst, schreef Siezen aan de plaatselijke Luchtbeschermingsdienst het verzoek 'aan den inhoud van dat schrijven onmiddellijk gevolg te geven'[55]. Dat 'onmiddellijk' lijkt niet handig. Hij had dat woordje ook gewoon weg kunnen laten. Op 12 juli 1940 riep de burgemeester de bevolking dringend op zich tegenover de Duitse bezetter correct te gedragen. Maatregelen tegen de beledigende en voor de bezetter dus incorrecte houding die sommige Vlaardingers aannamen, zouden de gehele bevolking kunnen treffen. Naar aanleiding van een publicatie van de rijkscommissaris betreffende het verbod op demonstraties ter gelegenheid van 'gedenkdagen van leden van het Huis van Oranje' van 1 augustus 1940 liet Siezen zijn burgers weten: 'De Burgemeester maant tot stipte naleving (...) aan, ten einde de goede verstandhouding tusschen de Nederlandsche bevolking en de Duitsche bezettingsautoriteiten in stand te houden.'[56] Waarom voegde Siezen nu het woord 'stipt' toe? Ook dat was niet handig. In dit geval had hij dat extra woordje weg kunnen en moeten laten. Jacques Presser noemde deze woorden in zijn boek *'Ondergang'* 'bijwoordelijke bepalingen van angst'[57].
Op 13 september daaraanvolgend verscheen een proclamatie, waarin duizend gulden beloning werd aangeboden voor het oplossen van sabotagedaden (door de Geuzenverzetsgroep, maar dat wist de gemiddelde Vlaardingse burger toen nog niet). Deze proclamatie werd gepubliceerd in verband met het feit dat voor de zevende keer telefoondraden waren doorgesneden. De Duitsers dreigden de burgemeester dat bij herhaling een boete van f 50.000 aan de gemeente zou worden opgelegd en – belangrijker – dat drie vooraanstaande Vlaardingers in gijzeling genomen zouden worden. Dit dreigement kreeg Siezen te horen tijdens een bezoek van Dr. Gaykow, Oberkriegsgerichtsrat beim Wehrmachtsbefehlshaber (officier bij de Duitse krijgsraad) General Christiansen[58].

Siezen zou zelf wellicht bij die drie kunnen horen. Er werd dus hoog ingezet door de Duitse bezetter. Het hoofd van de Luchtbeschermingsdienst Theo Werner had alle begrip voor het handelen van Siezen: 'De Burgemeester, die hier in het belang van zijn gemeente op de bres stond (...). Hier past een woord van dank aan den Edelachtbaren Heer Burgemeester M.C. Siezen, die er in slaagde dit kwaad, dat over de gemeente hangende was met tact en wijsheid af te wentelen.'[59]
Hoe dan ook: deze proclamatie werd Siezen na de bevrijding zwaar nagedragen. Wat moet een burger van Vlaardingen denken van een zeer bedreigende proclamatie, ondertekend door 'De Burgemeester van Vlaardingen, M.C. Siezen'? En na de bevrijding hadden weinigen wat met 'kon Siezen anders?'. Met name deze uitingen gaven Siezen langzamerhand de kleur van een in ieder geval niet Duits-*on*vriendelijke bestuurder. Of hij dat zelf ook zo voelde en of dit zo was, valt te bezien. Het was inderdaad schipperen, maar wel met kwalijke krachten in zijn omgeving.
Siezen was integer. Dat blijkt uit het feit dat hij in 1941 een bewijs van vrij vervoer van de RET weigerde, omdat 'ik steeds het standpunt heb ingenomen geen voorrechten van wien ook te aanvaarden, wanneer dit in verband met mijn ambt kan worden gebracht'[60].
Siezen was daarnaast zeer plichtsgetrouw. Wanneer het niet echt noodzakelijk was, verliet hij Vlaardingen niet. Zelfs na de geboorte van zijn eerste kleinkind, Harmen, op 26 december 1940 durfde hij de stad niet te verlaten, om naar Dreischor te reizen.[61] Hij zou het zichzelf niet vergeven als hij weg was, terwijl er in Vlaardingen wat loos was.

Het bestuur van de Nederlandsche Vereeniging E.H.B.O., afdeling Vlaardingen. (Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Op 14 oktober van het eerste oorlogsjaar moest Siezen zijn personeel vertellen dat het een niet-Joodverklaring moest ondertekenen. Hij schreef in zijn oproep, dat hij dit moest doen in opdracht van de secretaris-generaal van Binnenlandse Zaken, Karel Frederiks. Op 10 januari 1941 vestigde Siezen de aandacht op het feit dat alle mannelijke ingezetenen die tussen 18 en 23 jaar waren, zich konden aanmelden voor vrijwillige dienstneming bij de Nederlandsche Arbeidsdienst, de Arbeitseinsatz.[62]

'Den Heer Hoofd Luchtbeschermingsdienst VLAARDINGEN
Vlaardingen, 25 October 1940.
Wij verzoeken u ons per omgaande mede te deelen of door uw geheele personeel de verklaringen inzake Joodsche geloofsgemeenschap bij u zijn ingeleverd en hoeveel van deze verklaringen zich onder uwe berusting bevinden.
Burgemeester en wethouders van Vlaardingen, (w.g.) M.C. Siezen. De secretaris (w.g.) E.K. van Beek.'[63]

In de laatste raadsvergadering van 1940, op 30 december, stond Siezen aan het slot stil bij 'een jaar, waarin zooveel over ons heen is gegaan. Het zou op dit oogenblik zeker een gepaste gelegenheid zijn om uit te zeggen wat in onze harten leeft, zoowel als in dat der gemeentenaren. Spreker meent in de gegeven omstandigheden daarvan te moeten afzien. Sprekers hart gaat echter met groote bewogenheid uit naar hen, die morgen op oudejaarsdag, bij de in 1940 in hun woning voor altijd leeg geworden plaats zullen staan. Met medegevoel wil spreker dit hier even gedenken. Tenslotte wenscht spreker den raad voor 1941 hetzelfde godsvertrouwen toe als in 1940 zijn deel was.'[64] De raadsoudste sprak richting Siezen dank uit voor de manier, waarop hij Vlaardingen dat jaar had bestuurd. Hij was volgens hem 'als een goeden burgervader in ons midden'[65].
Tijdens de eerste raadsvergadering in 1941 hield Siezen geen nieuwjaarsrede. Wel dankte hij eenieder voor de nieuwjaarswensen en onderstreepte hij nadrukkelijk de moeilijke positie van de wethouders, waarna hij enige zorgvuldig gekozen woorden uitte: '(...) de burgerij blijve, hoe hoog de golven ook nog mogen gaan, aaneengesloten en vastberaden achter hen, die aan het roer staan, wachten

op den tijd, waarin weer in vrede opgebouwd kan worden, wat nu ter neer ligt, een tijd welke zeker komt, zoo goed als nu weer licht bezig is het donker te verdrijven.'[66] Over deze woorden had Siezen ongetwijfeld lang nagedacht. Hier zag men hem schipperen en laveren.
Penibeler was het feit, dat Siezens naam op 14 februari 1941 wederom onder een proclamatie verscheen, deze keer een die handelde over de verplichte aanmelding van personen, 'die geheel of gedeeltelijk van Joodschen bloede zijn en hun verblijf hebben in het bezette Nederlandsche gebied'[67]. Het moge duidelijk zijn wat er met die informatie later is gedaan. Ook hierbij zal de gemiddelde inwoner van Vlaardingen zich niet de vraag hebben gesteld of Siezen dit wilde of niet: zijn naam stond er onder.
In de raadsvergadering van 29 juli 1941 memoreerde de burgemeester dat dit de laatste vergadering van de raad in deze samenstelling zou zijn vanwege de al lang voorziene annexatie van Vlaardinger-Ambacht per 1 augustus 1941. Niemand bevroedde toen dat deze 'nieuwe' raad nog maar één keer bijeen zou komen.

Schoonzus Truus over de annexatie van Vlaardinger-Ambacht:
'Sleeuwijk 1 augustus '41. Beste Meindert, Dan zal ik maar eens beginnen met je te feliciteren. 't Is geen kleinigheid zóóveel schaapjes onder je hoede! En als je nu nog f 1000 meer tractement krijgt is alles voor elkaar.'[68]

Alleen verder

Op last van de bezetter werd de gemeenteraad per 1 september 1941 opgeheven. Ook kwam er een einde aan de functie van de wethouders. De burgemeester kreeg alle bevoegdheden. De oude politiek was nu echt uitgeteld.
De laatste raadsvergadering vond plaats op 28 augustus 1941. De sfeer zal gespannen en ongewoon zijn geweest, hetgeen overigens niet blijkt uit de – zoals altijd – zakelijk opgestelde notulen van deze vergadering. Een van de ingekomen stukken was een schrijven van het college, 'houdende mededeling, dat de benoemde leden van den nieuwen raad dezer gemeente door gedeputeerde staten zijn toegelaten'[69]. Deze mededeling moet voor velen wrang geklonken hebben. Deze nieuwe leden moesten aanhoren dat hun raadslidmaatschap meteen weer afgelopen was. Pas na het laatste agendapunt nam Siezen het woord. 'Wij beleven heden een bijzondere, een historische gebeurtenis. (...) Waar ik zelf mede bij deze regeling betrokken ben, kan ik u de verzekering geven, dat ik, zoolang ik daartoe in de gelegenheid ben, zal trachten het beste wat maar mogelijk is voor onze gemeente en onze stadgenooten te bereiken. (...) En dan, u hebt het mij niet moeilijk gemaakt. Mocht ik in dien tijd iemand door mijn voortvarendheid hebben gekrenkt, dan wilt u mij wel verontschuldigen.' Doelde hij hier op zijn houding en werkzaamheden in relatie met de bezetting? Hij vervolgde: 'Ik heb u nooit in uw rechten willen beknotten, had echter steeds voor oogen dat de "standing" van den raad meer was gediend door "veel zeggen in weinig woorden" dan door het omgekeerde. Persoonlijk dank ik u recht hartelijk voor uw welwillendheid jegens mij; ik zal de ruim drie jaren, dat ik met u mocht samenwerken niet licht vergeten. Het ga u allen in alles wel. (...) Laten wij thans uit elkaar gaan, gedachtig aan het "de Heer regeert". Hij zal het op Zijn tijd zoo maken, dat ieder zich daarover verwonderen moet.'[70] De raad sprak zijn voorzitter Siezen toe bij monde van de heer M. de Heer, nestor van de raad: 'Wij spreken den wensch uit, dat het u gegeven mag zijn, nog veel ten goede van de gemeente te kunnen doen, en Vlaardingen spoedig uit den druk opgeheven opnieuw in bloei mag toenemen'.[71] De hele vergadering, met 25 agendapunten, duurde precies 25 minuten.
De burgemeester nam vervolgens een weekje vakantie: '(...) niet veel uitvoeren. En lekker thuis blijven, biljarten, bridgen, koolplantjes zetten enz. En gisteren ben ik aan het opruimen geweest.'[72]
In diezelfde periode zinspeelde Siezen in een brief aan zijn zoon en schoondochter op het feit, dat hij wellicht binnenkort wel wat langer op vakantie zou kunnen. Hij constateerde dat van een club van negen burgemeesters op dat moment nog maar drie werkelijk in dienst waren. Hij was één van die drie. 'Dat "verloop" is in dezen tijd, nu alles moet omgeschakeld worden naar de nieuwe orde, begrijpelijk. 't Tempo alleen wordt nu wat vlugger. Wie nu?'[73] Ook merkte hij veranderingen op in zijn directe omgeving. Met enig cynisme beschreef hij de Duitsvriendelijke politiecommissaris: 'Ik ben nu zoo gelukkig, dat ik een Commissaris van Politie heb, ook al van het nieuwe sop doortrokken. Om der wille van de smeer,.... om het principe – laat naar je kijken, ze weten amper waar 't om draait.' En wat bedoelde Siezen in diezelfde brief met de mededeling '16½ £ stond in de krant. Sjonge, sjonge, wat een vetzak.'[74]? Mogelijk verwees Siezen hier naar Hermann Göring?
In april 1942 kreeg hij een waarschuwende brief van Franciscus van Bilsen, een ontslagen Vlaardingse politieman, die later door het verzet geëxecuteerd werd: 'Men loert op U om U te elimineeren, Zelfs heeren uit H'berg (ambtenaren), nu leden van de N.S.B., halen feiten naar voren (U begrijpt wat ik bedoel) uit Uw Wethoudersperiode aldaar. Burgemeester wees op Uw hoede.' De brief eindigt met 'Leve de Koningin!'[75] Wat die feiten in Hillegersberg waren, wordt uit de brief niet duidelijk. Later bleek dat Van Bilsen zich enerzijds voordeed als lid van het verzet, terwijl hij ook verdacht werd van samenwerking met de Duitsers. Het is niet duidelijk wat Siezen met zoiets deed. Ondanks deze waarschuwende brief had hij de man ontslagen. Had hij een vermeende dubbelrol van Van Bilsen door? Dat is niet waarschijnlijk. Pas na de oorlog bleek Van Bilsen een vaderlandslievend man te zijn geweest; hij stond aan de goede kant. Zijn executie was niet terecht.

Siezen schrijft een brief aan zijn zoon Joop en diens gezin: 'Vl. 20 Febr. 1942. Beste menschen, Het is nu mijn beurt om in het koor mee te zingen. Ik zal trachten dit niet in mineur te doen hoewel de laatste weken hiertoe wel aanleiding gaven. Die koude, die bevroren waterleidingen met al de zorgen daaraan verbonden, die troostelooze (...) dagen zonder eenige afwisseling (geen pooltochten, geen arresleetochten, geen stap zelfs buiten de deur), die moeiten om met taptemelk nog iets behoorlijks klaar te maken, die verdrietelijkheden der huisvrouw met leveranciers die niet op komen dagen vanwege transportmoeilijkheden en dan juist bellen als moeder haar zoo noodige siesta neemt, die naargeestige berichten over Singapore, Palembang (...). Alles bij elkaar genomen zou het je maar naar beneden trekken, als er geen zon zoo nu en dan om het hoekje kwam kijken, als er geene dingen waren om je over te verblijden, als daar zijn de stappende dreumes langs Dreischors wegen (...), als daar niet was de wetenschap, dat er zooveel menschen er veel erger aan toe zijn en onze moeiten en zorgen daarbij vergeleken maar kinderspel zijn, als – genoeg. Ik kan gerust in majeur zingen om jelui te zeggen dat het hier best gaat.'[76]

Siezen met kleinzoon Harmen in 1942 op de Schiedamseweg.

Vanaf mei 1942 werden honderden Nederlanders in gijzeling genomen, als een soort 'wisselgeld' voor de door Duitsers vermeende complotten tegen hen. Zij stonden met hun leven borg. De meesten van hen gingen naar het Brabantse Sint-Michielsgestel. Al in januari 1941 had Siezen belangrijke aanwijzingen, dat er iets op handen was. Hij moest aan 'hoogere bestuursinstanties' de namen doorgeven van hen, die leidende ambten of functies bekleedden. Daartoe belegde hij een bijeenkomst met de notabelen van de stad.[77] Op 27 juli 1942 bleek dat de volgende Vlaardingers weg moesten: J. Buis, koopman/wethouder; G.D. Birnie, arts; J. van der Gaag, ambtenaar; W.J.H. Hubeek, remonstrants predikant; A. Hoogerwerf, bedrijfsleider; C.H. de Jong, secretaris; J.J. Kolpa, directeur Gemeentewerken; Van der Plas, fabrikant; en Th. Werner, hoofd Luchtbeschermingsdienst. 'Wat een vreugde'[78], schreef Siezen, toen in december Birnie, Buis en Werner weer thuis waren, maar na de oorlog had Siezen bij de Zuiveringscommissie toch veel te verantwoorden betreffende hoe een en ander in zijn werk was gegaan.

Een ander heikel punt was de tewerkstelling in Duitsland. Begin 1943 schreef de Vlaardingse commissaris van politie Jan Hendrik van de Wijngaart een memo aan de burgemeester. Hij wees op de verantwoordelijkheid van een goed burgemeester: 'Kan de plichtsgetrouwe Nederlandsche ambtenaar (burgemeester, secretaris) hieraan zijn medewerking verleenen? De uitzending op groote schaal van Nederlanders naar Duitschland dient zooals vriend en vijand weten tot instandhouding van het Duitsche Oorlogsapparaat. (...) dient U krachtig te protesteeren wanneer de bezettende macht handelingen pleegt, die volkenrechtelijk niet geoorloofd zijn en U van medewerking daaraan te onthouden. U zult dus de vraag hebben te beantwoorden of dit geval thans aanwezig is. "Onderzoekt alle dingen en behoudt het goede".'[79] Een antwoord van Siezen is niet aangetroffen in de archieven. Wel werd Van de Wijngaart kort daarna op non actief gesteld. Waarom deed Van de Wijngaart dit? Wilde hij zijn straatje schoonvegen? Die mogelijkheid is aanwezig.

Op 1 mei 1943 ontving Siezen de felicitaties van pastoor Van der Sman van de Joannes de Dooperparochie ter gelegenheid van zijn eerste lustrum als burgemeester.[80] Het zou voorlopig Siezens laatste week zijn in dit ambt. Zijn vrouw schreef begin 1943: ''t Wordt voor Vader anders hoe langer hoe moeilijker'. Siezen werd namelijk aangesproken door een NSB'er, die vond dat hij al veel te lang burgemeester was, 'niets van den nieuwen tijd begreep; enfin, hij zou mij weleens handig helpen als ik weg wilde.'[81]

Siezen schreef in diezelfde tijd een brief aan secretaris-generaal Frederiks, dat hij veel maatregelen van de bezetter met grote tegenzin uitvoerde en aanzag, bijvoorbeeld 'het

willekeurig weghalen vanaf de straat of vanuit de huizen van weerloze onschuldige jongemannen of het afstaan van veel medewerkers van de gemeente voor tewerkstelling in Duitsland.[82] Begin 1943 was de rek eruit bij de burgemeester. Op 15 februari schreef hij de secretaris-generaal: '(...) dat de verantwoordelijkheid voor het vervullen van zijn gezagspositie door den burgemeester niet langer is te dragen, tenzij alsnog door de bezettende macht op de gewraakte maatregelen wordt teruggekomen en de rust onder de bevolking weer eenigszins terugkeert. Mocht dit niet het geval zijn en er zelfs nog erger dingen te wachten staan, dan zoudt U me zeer verplichten met mij de gelegenheid te geven mijn ambt neer te leggen.'[83] Zou dit dreigement voor de secretaris-generaal de opmaat zijn geweest om actie te ondernemen jegens Siezen?

Weggestuurd of weggegaan?

Op 18 april 1943 schreef ambtenaar Harry Degen aan zijn vriend Ab Heilema: 'Dan gaat het grote gerucht, dat onze burgemeester per 1 Mei aan de dijk gezet wordt. Hij schijnt het zelf rond gebazuind te hebben. Natuurlijk worden er in de volksmond ook al opvolgers genoemd. Heb ik goed geluisterd dan heeft mijnheer Ort, de tegenwoordige burgemeester van Maassluis en Rozenburg en ex-regeringscommissaris van eerstgenoemde gemeente de beste papieren.'[84] Dat had Siezen ook vernomen: 'Elken avond kijk je nu in de courant om je ontslag te zien staan.'[85]

Op 6 mei 1943 schreef de Sonderbeauftragter für die gesamten besetzten Niederländischen Gebiete (speciale vertegenwoordiger voor bezet Nederland) een brief, gericht aan Frederiks. De kern van de brief luidde: 'Auf Grund des §3 der Verordnung (...) über die Ausübung der Regierungsbefügnisse in den Niederlanden entlasse ich mit sofortiger Wirkung Herrn M.C. Siezen aus dem Amte als Bürgermeister in Vlaardingen.'[86] Ondertekend: Wimmer. Wimmer was Generalkommissar für Verwaltung und Justiz (commissaris-generaal voor bestuur en justitie). Siezen kreeg zijn ontslag aangezegd vanwege 'verwaltungsrechtliche Maßnahmen'[87] ofwel bestuursrechtelijke maatregelen. Welke dat waren, zullen we zo zien.

Een dag later viel er weer een brief bij Frederiks op zijn mat. Deze keer was de afzender de Reichskommissar für die besetzten Niederländische Gebiete, voor deze der Generalkommissar für Verwaltung und Justiz, Abteilung für Niederländische Personalangelegenheiten. De brief ging over de burgemeesters van Dordrecht, Noordwijk en Vlaardingen. 'Der Sonderbeauftragte für die gesamten besetzten Niederländische Gebiete hat die Obengenannten wegen besatzungswidrigen Verhaltens mit sofortiger Wirkung entlassen. Ruhegehalt wurde nicht zugebilligt'.[88] Dit moet een harde klap voor Siezen zijn geweest: hij werd ontslagen wegens zijn gedrag en de daaruit voortvloeiende handelingen, die in strijd waren met de nieuwe Duitse orde. Bovendien zou hij geen pensioen ('Ruhegehalt') ontvangen.

Siezen schreef dus aan Frederiks op 15 februari 1943, dat hij de maatregelen die hij had moeten nemen niet meer in overeenstemming met zijn geweten vond en overwoog ontslag te nemen, tenzij die maatregelen zouden worden teruggedraaid. J. Anderson en H. Teunissen suggereren in hun boek *De donkere jaren van Vlaardingen* dat Siezen ontslag nam, maar dit is niet het geval. Het citaat uit die brief, dat staat in het boek van Anderson en Teunissen, vermeldt niets van een ontslag.[89] Intussen wist Frederiks volgens het burgemeestersdossier van Binnenlandse Zaken van niets. Dat lijkt onwaarschijnlijk, gezien het uitlekken van de brief van Siezen, die Frederiks gelezen had. In het burgemeestersdossier is het glashelder dat Siezen ontslag gekregen heeft (met sancties!) en niet gevraagd heeft. Siezen kreeg zijn ontslag vanwege zijn weerstand tegen al datgene wat hij voor de bezetter moest doen, een en ander verwoord in zijn brief aan de secretaris-generaal. Het antwoord kwam van Ernst Schwebel, medewerker van Seyss-Inquart. De bewuste brief berust in het archief van de familie Siezen. Inderdaad werd in de ontslagbrief verwezen naar de brief die hij enkele maanden daarvoor aan Frederiks had gestuurd.

Bij zijn terugkeer in het ambt in mei 1945 bevestigde Siezen het feit, dat hij ontslagen was. Vanaf het bordes van het stadhuis riep hij uit, dat hij twee jaar tevoren was ontslagen. Onder gejuich riep hij uit dat hij nooit was weggeweest, 'want wie door de Koningin is benoemd kan niet ontslagen worden en hij behoeft nu ook niet herbenoemd te worden'.[90]

> Siezen ontving na zijn ontslag dit niet-ondertekende kattebelletje: 'Dat men U niet meer duldde achten we in het licht van dezen tijd een onderscheiding waarmede we U gelukwenschen. Moge God U de "verbanning" verlichten; Hij geeve spoedige omkeering. De vroegere C.H.-fractie (...). Veel hebt U voor de burgerij kunnen doen: wie weet hoe geweldig veel U voor de burgerij hebt weten te voorkomen; daarom betreur ik Uw verlaten van de kapiteinsbrug héél erg.'[91]

Frederiks tastte in het duister ten aanzien van de gronden van Siezens ontslag. Dat schreef hij op 11 mei 1943 aan de Duitse autoriteit. Hij was gekrenkt omdat 'zonder dat ik in de gelegenheid ben gesteld op de bijzondere facetten te wijzen, het ambtelijk doodvonnis wordt uitgesproken over burgemeesters, die gedurende drie jaren van bezetting met inzet van hun volle persoonlijkheid, de zaak in het goede spoor hebben gehouden'.[92] Bovendien was er nog de kwestie van het pensioen, dat niet zou worden uitgekeerd. De plaatsvervangend commissaris der provincie E.J.M.H. Bolsius verwoordde zijn verontwaardiging aldus: 'De genoemde burgemeesters hebben in moeilijke omstandigheden hun ambtelijk werk gedurende de drie bezettingsjaren verricht met de vereischte nauwgezetheid en groote opoffering. Moge hun laatste daad dan al aanleiding zijn om hun ontslag te geven, iets wat hen zeer moet treffen, het onthouden van een pensioen brengt

de mogelijkheid mee, dat zij aangegane verplichtingen niet kunnen nakomen en brengt misschien zelfs het levensonderhoud van henzelf en hun gezin in gevaar. Het valt natuurlijk moeilijk, nu geen enkele nadere verklaring wordt gegeven, waaruit de gewraakte gedraging, als 'besatzungswidrig' bestempeld, heeft bestaan, met juistheid te oordeelen of naast het ontslag nog een verdere straf, en wel het onthouden van pensioen, gemotiveerd is.'[93] Het antwoord van de Duitse overheid getuigde van grote botheid: de Siezens hebben 'eine gute Vermogenslage'[94], dus een pensioen was niet nodig. 'Vader is helemaal uit zijn evenwicht, daardoor erg moeilijk'[95] schreef zijn vrouw aan hun zoon Joop. Gedurende deze financieel onzekere periode sprong de Vlaardingse middenstand in; ze collecteerden voor het burgemeesterspaar en ze stelden zich garant.[96]

Of de burgemeesters wel zo veel vermogen hadden, wilde Frederiks nader onderzoeken. Op 6 november 1943 rapporteerde de commissaris der provincie: 'Met den oud-burgemeester van Vlaardingen was het aldus gesteld, dat hij naast zijn burgemeestersinkomen revenuen had tot een bedrag van f 1.000, te weten f 438 pensioen wegens zijn wethouderschap van Hillegersberg en ca f 600 uit anderen hoofde. Verplichting in totaal f 750. Weliswaar heeft hij geen kinderen meer te verzorgen, doch ten gevolge van het verbod om in Vlaardingen te wonen (blijkbaar was hem dit aangezegd – HM) is het leven met zijn echtgenoote onder vreemden aanzienlijk duurder dan normaal.'[97] Bovendien zou een ontslagen Siezen erg inboeten op zijn pensioenrechten. Uiteindelijk berichtten de Duitsers per brief van 25 maart 1944, bijna een jaar na Siezens ontslag, dat hij zijn pensioenuitkering toch zou ontvangen. Binnenlandse Zaken bevestigde dit bij besluit van 20 juli 1944. Siezen kreeg per jaar een pensioen van f 8.000 over de periode van 1 april tot 1 juli 1944 en daarna f 3.607. Op 28 december 1943 werd Siezen ook eervol ontslag verleend als ambtenaar van de Burgerlijke Stand. Een paar dagen na zijn ontslagaanzegging schreef hij in een brief aan de raadsfractie van de Christelijk-Historische Unie: 'Toen ik op Vrijdagavond langs de Vijfsluizen fietste, dacht ik plotseling aan mijn entrée in 1938 en een gevoel van weemoed vervulde mij.'[98] Werd Siezen ook gemist? Dat zou kunnen blijken uit een fraai gekalligrafeerde gelukwens met zijn verjaardag, op 26 februari 1944 opgesteld door zijn secretarieambtenaren.[99] Tegelijkertijd werden ook de burgemeesters van Gorinchem, Olst en Woudenberg ontslagen. Op 19 juli 1943 werd in Vlaardingen NSB-burgemeester Wil Hansen benoemd.

Maar wat had Siezen nu verkeerd gedaan in de ogen van de Duitse bezetter? Was de gewraakte gedraging het feit dat door hem levensmiddelen en verbandartikelen van het Nederlandse Roode Kruis werden onttrokken, hetgeen verraden is, waarover later meer? Waren er elementen in zijn omgeving, die zich ergerden aan Siezen vanwege tegenwerking tegen de Duitsers? Het was bekend dat commissaris van politie J.R. Kramer en hoofdambtenaar J. Dubbeldam meer Duitsgezind waren dan zij zouden moeten zijn. 'Tijdens de gehele bezetting nam de gemeentesecretaris een zeer slappe houding aan en toonde hij zich een willoos werktuig van de Duitsers'[100], aldus een getuigenverklaring van na de oorlog. Bij de naoorlogse Zuiveringscommissie bleek wel, dat Siezen verdacht werd van ruime samenwerking met de Duitsers, bijvoorbeeld in verband met de arbeidsinzet van ambtenaren in Duitsland.

Een van de zaken die de Duitsers onwelgevallig waren, was Siezens rol in de Rode-Kruiszaak. Siezen verklaarde op 8 januari 1946 het volgende:

'In een Nederlandsch depot lagen goederen opgeslagen van de Duitsche weermacht, dit was oorlogsbuit en van Nederlandschen oorsprong. Toen er eenige personen bij mij kwamen met het voorstel deze goederen te ontvreemden, opperde ik deze naar het Roode Kruis te zenden. Wij hebben daarop kisten vol naar het ziekenhuis laten brengen. Later is daar een NSB-verpleegster gekomen, die de Directrice wilde treffen en dit feit ging melden bij een Duitsche instantie. Prompt kwam den volgenden dag de overvalwagen voor het ziekenhuis en haalde alle voormelde goederen weg. De voorzitter van het Roode Kruis moest in Den Haag komen en verantwoording afleggen, waarbij hij mijn naam noemde; hij wist echter geen adres. Ik ben ondergedoken, en men ging informeeren in Vlaardingen naar mijn verblijfplaats. In Zaltbommel, (bij zoon Joop-HM) alwaar ik vertoefde, is men mij komen arresteeren, doch toevalligerwijs was ik dien dag niet ter plaatse. Vanaf 6 september 1944 ben ik weer in mijn eigen huis in Vlaardingen ondergedoken; de laatste 2,5 maand heb ik onder den naam Vermaas in het ziekenhuis gelegen'.[101] De artsen Kousemaker en Risseeuw behandelden inderdaad patiënt nr. 15556, de heer P. Vermaas, wonende Willem Beukelszstraat 77 en geboren op 26 februari 1881 (de geboortedatum van Siezen), aan een karbonkel, een cyste in zijn nek. De heer Vermaas was opgenomen op 22 februari en lag voor eigen rekening 2e klas.[102] Het gezin van Willem de Vos (schoonzoon, dochter en kleinkind van Siezen), 'hoofd eener school', woonde op eerdergenoemd adres; er stond geen Vermaas vermeld op de perceelskaart van het bevolkingsregister.[103] Overigens was P. Vermaas een bestaande naam: hij had een zaakje in scheepsartikelen aan de Vlaardingse haven. De familie correspondeerde vanaf half 1944 met Siezen onder zijn schuilnaam 'Piet, ergens in Nederland'[104].

In het bevolkingsregister staat vanaf augustus 1941 een postbusadres, wellicht als voorbereiding op een eventuele onderduikperiode. Vanaf 20 juli 1943 woonde Siezen op het adres Nieuwstraat 27 in Zaltbommel bij zoon Joop en zijn vrouw en vanaf 1 november 1943 werd hij ingeschreven op de Sleeuwijksedijk 228 in Werkendam/Sleeuwijk, de woning van een zus van zijn vrouw. Daar woonde hij niet constant. Op 25 november 1943 werd hem verordonneerd zich te melden op de Koninklijke Militaire Academie in Breda. Dit bevel werd in Sleeuwijk afgegeven, onder de dreigementen dat maatregelen genomen zouden worden tegen schoonzus Truus, die daar woonde ('concentratie'[105] was het woord, dat in de brief

stond, verwijzend naar het bestaan van concentratiekampen). Hij was daar blijkbaar niet en schreef eind 1943 een brief, afkomstig uit 'ergens in Nederland' en ondertekende met zijn naam, met de door hem geschreven toevoeging 't(ijdelijk) b(uiten) d(ienst)'[106]. Vanaf 4 juni 1945 woonde hij weer op het Vlaardingse adres Schiedamseweg 131.[107] Vermoedelijk pendelde hij gedurende zijn onderduikperiode tussen Zaltbommel, Sleeuwijk ('Piet, wanneer kom je weer 'n pepke stoppen'[108]), vriend Noordam uit IJsselmonde en Vlaardingen.

De Zuiveringscommissie

Op 7 mei 1945 was Siezen terug op zijn post. Al op 11 mei daaraanvolgend was de eerste vergadering van de Vlaardingse 'Zuiveringscommissie gemeentepersoneel' belegd, waarbij een breed scala van vertegenwoordigers van allerlei instellingen en groeperingen betrokken was. Deze commissie kreeg als taak de handel en wandel gedurende de bezettingsjaren van de verschillende wethouders en gemeenteambtenaren te onderzoeken en te laten beoordelen. Voorzitter was burgemeester Siezen, die toen al geweten moet hebben dat hij later zelf onderwerp van onderzoek zou worden van de landelijke Zuiveringscommissie. Siezen was dan ook alleen maar voorzitter gedurende deze eerste vergadering. De uiteindelijke Vlaardingse commissie kreeg de net weer benoemde wethouder Jan Buis als voorzitter.

De landelijke Zuiveringscommissie:
'2 Januari 1946.
TELASTELEGGING
Aan den Heer M.C. Siezen, Burgemeester van Vlaardingen, wordt ten laste gelegd, dat hij:
1) Medewerking heeft verleend aan Winterhulp Nederland, o.m. door
a) Gemeentepersoneel en politie opdracht te geven te collecteren;
b) Gemeentepersoneel te verzoeken een wekelijks bedrag van hun salaris aan Winterhulp Nederland af te staan;
c) Propaganda-artikelen te publiceeren in de pers.
2) Wetende, dat een aantal personen als gijzelaars zouden worden gearresteerd, hen niet heeft gewaarschuwd, hoewel hij daartoe de gelegenheid had;
3) Een bekendmaking heeft uitgevaardigd, waarin fl. 1000,- belooning werd uitgeloofd voor dengene, die inlichtingen kon verschaffen welke zouden leiden tot gevangenneming van personen, die zich hadden schuldig gemaakt aan daden van sabotage tegen de Duitsche weermacht.
(W.g.) Mr. J.W.W. v.d. Hoeven, Vice-Voorzitter.
Jhr. Mr. W.L. Schorer, Secretaris.'[109]

De tenlastelegging was het resultaat van een uitgebreid onderzoek van de landelijke Zuiveringscommissie. De basis van het onderzoek naar de gedragingen van burgemeester Siezen gedurende de oorlogsjaren waren de vele getuigenverklaringen, die een schriftelijke neerslag vormden van ondervragingen, gedaan door de commissie.
Emoties speelden daarin een grote rol. De zware bezetting was net voorbij en redelijk wat mensen die ondervraagd werden, hadden in het verzet gezeten en waren tewerkgesteld geweest. Juist deze mensen waren zeer kritisch als het ging om de handel en wandel van overheidspersonen. Ook ging de interpretatie van de feiten en het 'doorvertellen' wel eens op de loop met de werkelijkheid.

Een sprekend voorbeeld moge het volgende zijn.
Een rapport 'aan Frits (van Gemeren) van Piet 1 (van der Hoeven)' van 4 juni 1945 liegt er niet om. Dit op vele punten ongenuanceerde rapport werd geschreven door 'de illegaliteit'. Beschuldigingen: 'S. (= *Siezen*) bepaalt wie huizen toegewezen krijgen. Zijn eenige hoofddoel na zijn terugkeer is zelfhandhaving en heersen. Met dezen persoon is geen opbouw van een nieuw Vld. mogelijk. De oud-illegaliteit heeft geen vertrouwen in dezen burgemeester. Midden 1942 heeft hij, als Hoofd der Politie zijn politieambtenaren opdracht gegeven fietsen te vorderen, (...) ja zelfs huiszoeking te doen. (...) De straatnamen zijn door burg. S. – ondanks protest van de wethouders – gewijzigd (verwijzingen naar leden van het koninklijk huis waren bijvoorbeeld verboden – HM).' Siezen werd ervan beschuldigd een commissaris van politie te benoemen die volgens inlichtingen te Harderwijk NSB'er was. In ieder geval was hij lid van het Rechtsfront[110]. 'In zijn huis waren stapels Nationaal Social. kranten aanwezig. Niettegenstaande S. gewaarschuwd werd, is deze man hier Comm. geworden. (...) De opvolger van Burg. S., de NSB'er Hansen, heeft tenminste de moed gehad geen Commissaris te benoemen en de zaak in handen te laten van den wnmd. Comm. J.R. Kramer, die, hoewel slap, de NSB-gedachte niet toegedaan was.'[111] Het was een waar schotschrift, waarin beweerd werd dat burgemeester Hansen veel voor had op Siezen. 'Deze NSB'er durfde tenminste nog fel tegen de Duitschers op te treden. (...) Zij die hebben geheuld met de Mof moeten verdwijnen.'[112]
Velen werden door de naoorlogse Zuiveringscommissie gehoord en velen verklaarden over de gedragingen en acties van Siezen, die – soms door emoties gekleurd – werden opgetekend. Een paar voorbeelden schetsen de benarde situatie, waarin Siezen terecht was gekomen.
Een van de verklaringen kwam van de kant van Vlaardingse rechercheurs van de politie op 5 juni 1945. Zij hadden gijzelaars opgehaald in opdracht van de majoor van politie Van de Wijngaart. Ze verklaarden, dat, als ze dat niet hadden gedaan, de Duitsers steviger maatregelen hadden genomen. 'Aan het bureau van politie te Vlaardingen werden de betrokken gijzelaars overgenomen door de Duitschers. Hierbij waren aanwezig Burgemeester Siezen en Inspecteur Kramer'.[113] Deze aanwezigheid was al niet goed voor het imago van Siezen en – zoals vele andere gebeurtenissen – zou dit een eigen leven

gaan leiden. Een van de zes opgepakte gijzelaars, Jan Buis, verklaarde dat Siezen wist van de arrestatie van onder anderen Buis zelf en van A. Hoogerwerf en G. Werner (waarschijnlijk bedoelde Buis Th. Werner - HM). Siezen zou van de datum afgeweten hebben, maar gaf deze niet door, zodat de gijzelaars werden gepakt en afgevoerd naar Sint-Michielsgestel. Bij de lijst van twintig gijzelaars stond overigens ook de naam van Siezen. Blijkbaar stond hij nog niet hoog op de lijst, maar wellicht was dit de reden van zijn uiteindelijke onderduiken.

Verklaringen over Siezen

In een brief van 4 juni 1945 schrijft J. de Bordes:

> 'over een grijnzende Siezen, toen zijn familie in een auto mocht, terwijl de rest van het gezelschap in een andere auto gepropt werd inclusief een paar kinderen. Een onhandige Siezen, die toch al heel veel krediet verloren had.'[114]

'Aan Frits van Piet' wordt geschreven over onenigheid aangaande de samenstelling van de Vlaardingse zuiveringscommissie:

> 'Ik ontzeg een Burgemeester, die nog niet gezuiverd is, ten eenenmale het recht over fabrikanten en personen in Vlaardingen een oordeel te vellen. In het Comite "Herdenkingsmonument" mocht geen enkele industrieel zitting hebben want "die hebben boter" op hun hoofd.'[115]

Idem:

> 'Een duidelijk staaltje van de mentaliteit van Burg. Siezen. Op 8 of 9 mei werden Oom Piet en Piet 1 door hem helden genoemd. Thans verstoort Piet 1 de rust. Twee dagen na het eerste onderhoud zei Burg. S. tegen Oom Piet "die B.S.ers moeten maar in Indie gaan vechten, daar kunnen zij hun hart ophalen, zij zijn toch niet geschikt voor hier."'[116]

Siezen is wel erg beleefd, haast onderdanig:
'Herrn Beauftragten des Reichskommissars für die Provinz Zuid-Holland (...) Ich vertraue darauf, dass diese Angelegenheit hiermit zu Ihrer Zufriedenheit erledigt ist und zeigne mit vorzüglicher Hochachtung, der Bürgermeister von Vlaardingen, (w.g.) M.C. Siezen.'

Volgens een verklaring van Jan Buis op 11 december 1945 vertelde ds. Hubeek hem, toen ze al in Sint-Michielsgestel waren, dat Siezen al twee dagen tevoren op de hoogte was van de aankomende arrestatie.

> 'Als de burg. flinker was geweest zou hij getuige wel hebben gewaarschuwd, maar de zuiveringscommissie moet den burgemeester beslist ook zien in de tijd waarin hij burgemeester is geweest. In Februari a.s. wordt hij 66 jaar, dus het is ook al een betrekkelijk oud man. Ik geloof dat hij een van de weinigen was die getracht zou hebben om zo lang mogelijk te blijven in het belang van zichzelf.'[117]

Maar toen was Buis inmiddels weer wethouder onder Siezen. Hoe zou de verhouding op dat moment tussen die twee zijn geweest? De beide heren moesten toch samenwerken in één college van B&W.

Toch hadden sommigen begrip voor het feit, dat Siezen niets zou hebben gezegd van aanstaande arrestaties, hoewel anderen dat weer tegenspreken. Maar hij moest wel voorzichtig omgaan met kennis geven van aanstaande arrestaties, omdat volgens getuige Schaap:

> 'in deze familie (Buis-HM) veel zelfmoord voorkwam en dat hij bang was dat ingeval b.v. dergelijke menschen zouden worden opgehaald zij zelfmoord zouden kunnen plegen.'[118]

Ds. Hubeek verklaarde op 11 december 1945:

> 'Over het algemeen was de houding van den Burgemeester erg slap, vrij zwak, hij was niet erg sympatiek. Men moet echter begrip hebben voor de tijd. Persoonlijk is get. nooit erg bevriend met den burg. geweest, verschillende onprettige dingen met hem beleefd, zijn houding in de bevrijding heeft critiek gewekt, de burg. had altijd met iedereen ruzie.'[119]

In een ongedateerde verklaring van A. van Rijn en W.M.W. Don stond:

> 'Siezen benoemde Dubbeldam voor de Duitse afdeling, hij (Siezen – HM) vorderde in opdracht van de Duitsers huizen, ontruimde scholen, en voerde werk uit voor de Weermacht.'[120]

Arend van Rijn verklaarde op 11 december 1945:

> 'Get. beweert dat de burg. een evengoed Nederlander is als hijzelf, maar de houding van de burgemeester in de bezettingstijd was over de gehele linie erg slap. Burg. was niet pro-Duits. In Vl. is de burg. niet erg populair, hij is geen magistraat, men weet niet goed wat men aan hem heeft, hij is enigszins onbetrouwbaar.'[121]

In een brief, geschreven door A. van Paveren in februari 1946, staat:

> 'Excellentie, Vele burgers vragen U eerbiedig hoe het mogelijk is, dat Burgemeester Siezen, een listig man van 65 jaar die ons in groote geldschulden heeft gestoken (Het is niet duidelijk waar Van Paveren op duidde – HM) en alleen op eigen voordeel is bedacht nog langer aanblijft en dat Inspecteur Kramer, een slappe man, met klein middelmatig verstand, die 5 jaar aan de leiband van de moffen heeft geloopen en destijds agenten van politie aanspoorde nationaal socialist te worden benoemd is tot Commissaris van Politie te Vlaardingen. Excellentie, laat de dingen eens grondig onderzoeken, tot bevrediging der burgerij en stuur ons nieuwe menschen.'[122]

Op 8 augustus 1946 verscheen een voorlopig overzicht van alle getuigenverklaringen: 'Dat hij verschillende personen, die als pro-Duitsch of pro-NSB bekend stonden, heeft benoemd, o.a. den boekhouder voor de Gemeentewerken J. Dubbeldam, voor de Duitsche afdeeling, Van Wijngaarden (= *Van de Wijngaart*)

tot Commissaris van Politie en Schadee tot rechercheur van politie, terwijl hij Mr. Van Beek als gemeente-secretaris heeft gehandhaafd, althans niet heeft getracht hem te doen ontslaan'.[123]
Over de aanstaande gijzeling werd gewag gemaakt in een 'recapitulatie': 'De bgm had tevoren een lijst gekregen van 20 personen, die vermoedelijk voor gijzeling in aanmerking zouden worden gebracht, aangezien door de S.D. bij het bevolkingsregister naar hun leeftijd en gezondheidstoestand was geïnformeerd. De bgm heeft deze personen gewaarschuwd dan wel doen waarschuwen'.[124]

Enige weken later kreeg de commissaris van politie de opdracht zes aanstaande gijzelaars te arresteren. Volgens Siezen wilde deze de verantwoordelijkheid afwentelen op hem. Een van de kandidaten, ds. Groenenberg, was erbij. 'Ds. Gr. verklaarde dat hij niet zou onderduiken, indien voor hem een ander zou worden gepakt; bovendien adviseerde hij niet te waarschuwen indien men de aangewezenen van tevoren wilden laten beloven niet te vluchten. (...) Hetzelfde was blijkbaar het geval met Ds. Hubeek, die door den inspecteur van politie Kramer was gewaarschuwd. Ook de met de arrestatie belaste rechercheurs hebben wegens gevaar voor eigen vrijheid niet geweigerd, noch gelegenheid tot ontsnappen gegeven, hoewel de burgemeester had verzocht soepel op te treden. (...) Toen (...) was de zaak in handen van een comm. van politie, die men niet kon vertrouwen.'[125]

Siezen neemt afscheid van het verplegend personeel van het Hofsingelziekenhuis, voordat zijn officiële rentree in de stad een aanvang neemt. (Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Siezen verklaart

Siezen gaf naar aanleiding van al deze aantijgingen op 18 augustus 1945 een verklaring.
Hij had het collecteren voor Winterhulp Nederland nooit bevorderd. Ook had hij van zijn ambtenaren geen salarisafdracht voor Winterhulp geëist. Siezen zei nooit gegevens uit het bevolkingsregister aan Duitsers te hebben gegeven. Volgens Siezen gebeurde dat na zijn ontslag. Dat hij tegen de zin van tenminste één wethouder een straatnaamverandering had doorgedrukt was volgens Siezen te gemakkelijk. De wethouders hadden op dat moment al geen bevoegdheden meer conform verordening 152 van 1941. Ook tegen de kritiek die hij te verwerken kreeg over het handhaven van functionarissen, die ogenschijnlijk niet zuiver in de leer waren, verdedigde hij zich. Ambtenaar Dubbeldam was al jaren werkzaam op het stadhuis, evenals Schadee. Commissaris Van de Wijngaart werd niet door Siezen, maar door de secretaris-generaal van het departement van Justitie benoemd. Pas later werd hem bekend dat hij lid van het Rechtsfront was. Blijkbaar was een politieambtenaar niet automatisch lid van een beroepsorganisatie. De gemeentesecretaris voerde voorts strikt uit, wat de Duitsers hem vroegen; hoe zou deze man tijdens de bezetting ontslagen kunnen worden?
Ook beweerde Siezen, dat hij alle potentiële gijzelaars had gewaarschuwd. Een interessant tweegesprek tekende men op. Siezen zou tegen dominee Groenenberg gezegd hebben: 'Als u wist dat u morgen zou worden gearresteerd, wat zou u doen? Het antwoord van de dominee: "Dan verdween ik vanavond nog." Siezen: "En wat zou u doen als u wist dat dan voor u een ander zou worden gearresteerd?" "Dan bleef ik".'[126]
In een brief van 23 april 1946 van het Centraal Orgaan op de Zuivering van Overheidspersoneel staat geschreven: '(...) nadat hij (Siezen – HM) door den Beauftragte, Dr. Schwebel, voor de keuze was gesteld, zijn medewerking te verlenen of wel van het ambtelijk tooneel te verdwijnen, werd hij ontslagen. Wat betreft de gestes van den heer Siezen in de kwestie der gijzelaars moge worden opgemerkt, dat, hoewel het feit, dat hij door zijn gedragingen een zekere mate van verantwoordelijkheid in verband met van Duitsche zijde genomen maatregelen op zich heeft genomen, welke hij niet had mogen dragen, als laakbaar moet worden gequalificeerd, toch voor de houding van den heer Siezen dermate steekhoudende argumenten zijn aan te voeren, dat naar het oordeel van het

Centraal Archief diens beleid in dezen geen voldoende aanleiding biedt, tot het ontslag van betrokkene te adviseeren.'[127] Een berisping was wel op zijn plaats.
Een van die 'gedragingen' was medewerking verlenen aan de 'duizend-gulden-publicatie'. Siezen verklaarde het een en ander. Hij liet elke dag 25 kilometer telefoondraad controleren, gelegd om de onderlinge communicatie tussen Duitse eenheden zeker te stellen. Driemaal al waren draden kapotgesneden. De boze Duitsers verweten Siezen, dat hij nooit maatregelen had genomen en nimmer een publicatie had laten ophangen, waarin een beloning voor de aanbrenger van de daders werd uitgeloofd. Op een dag vernam Siezen – zo verklaarde hij later – dat, als hij hierover geen waarschuwende publicatie zou laten verschijnen, twaalf mensen in gijzeling zouden worden genomen en dat zij van hem 50.000 gulden boete zouden eisen. Uit stukken blijkt dat het gemeentebestuur dat geld zou moeten opbrengen, niet de burgemeester. Ze zouden '(...) mij zeker bij die gijzelaars bovenaan de lijst plaatsen, daar ik had moeten zorgen dat de schuldigen werden gepakt en ik zeer zeker de saboteerende organisatie kende, waarop ik antwoordde dat het zoo gemakkelijk was om onschuldigen te treffen en men het toch weer zou doen, als zij mij zouden straffen. Wij hebben toen het formulier opgehangen en dit heeft ons van een ramp gered.'[128]
Het niet waarschuwen van alle gijzelaars deed hij dus omdat hij veel ernstiger represailles vreesde als de arrestaties geheel of gedeeltelijk mislukten. In Maassluis was het in 1941 fout gegaan, waarna Siezen na de oorlog een goed argument voor zijn handelen had. Toen op 13 mei van dat jaar een vlaggenparade van de Kriegsmarine in die gemeente werd gehouden, werd deze door jongeren (onder wie drie Vlaardingers) verstoord. De jeugdigen werden lange tijd opgesloten in een interneringskamp en de gemeente Maassluis kreeg een boete van f 100.000, een spertijd vanaf acht uur 's avonds en de burgemeester werd ontslagen en vervangen door een NSB'er.[129] Siezen was dus bang, dat hem en de gemeente Vlaardingen hetzelfde zou worden aangedaan en dat lijkt een valide argument.

Het oordeel

Op 11 januari 1946 besloot de Adviescommissie Zuivering Burgemeesters Zuid-Holland 'om aan den Heer M.C. Siezen, (...) overwegende, dat de grootst mogelijke meerderheid van de commissie hem in dit opzicht echter geen verwijt meent te moeten maken, dat aanleiding zou kunnen geven tot het aanbevelen van eenige maatregel, zulks in tegenstelling met de kleinste meerderheid, welke van oordeel was dat de burgemeester, door zes van zijn burgers als gijzelaar door de Duitschers te laten wegvoeren, terwijl het mogelijk was deze burgers te waarschuwen, een tekort aan vaderlandsche houding heeft gedemonstreerd, waarvoor een niet-openbare berisping op haar plaats ware; (...) Op grond van welke overwegingen de Commissie met de grootst mogelijke meerderheid van stemmen adviseert om aan den Heer M.C. Siezen, burgemeester van Vlaardingen, geen maatregel met betrekking tot de zuivering op te leggen.'[130]

Het Centraal Orgaan voegde daar op 23 april 1946 aan toe: 'Betrokkene legde t.b.v. het W.H.N. aanvankelijk een al te groote ijver aan den dag. Voorts vaardigde hij een bekendmaking uit, waarin een bedrag van f 1.000 belooning werd uitgeloofd voor dengene, die inlichtingen kon verschaffen, welke zouden leiden tot de gevangenneming van personen, die zich hadden schuldig gemaakt aan daden van sabotage tegen de Duitsche Weermacht. Tenslotte zou betrokkene hebben nagelaten, eenige ingezetenen zijner gemeente, van wie hem bekend was, dat zij zouden worden gegijzeld, tijdig te waarschuwen. Ten gunste van den heer Siezen moge spreken, dat hij de illegaliteit financieel steunde (Geen enkele bron bevestigt deze uitspraak - HM). (...) Het Centraal Orgaan is t.a.v. de tegen betrokkene gerezen beschuldigingen van oordeel, dat zijn activiteit in verband met het W.H.N., gelet op het tijdstip, waarop deze werd ontplooid, alsmede op de sociale om-

In optocht op de Westhavenkade tijdens het regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina in 1948.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

standigheden in de gemeente Vlaardingen hem niet ten laste gelegd kan worden. Ook het uitvaardigen der bovengenoemde bekendmaking geschiedde uitsluitend in het belang der bevolking: er moest, teneinde represailles der Duitse Weermacht te voorkomen, althans iets geschieden. Bovendien is komen vast te staan dat het door betrokkene beoogde effect ten volle is bereikt.'[131] Hier gaf het Centraal Orgaan Siezen terecht gelijk. Toch had Siezen maatregelen getroffen die hij niet had mogen nemen. Ontslag zou een te grote straf zijn, maar wel werd gezegd: 'dat den burgemeester in verband hiermede een schriftelijke berisping ware toe te dienen'[132], waarna Siezen verder gezuiverd door het leven ging. Volgens de recapitulatie van het dossier Siezen had hij wel degelijk de aanstaande gegijzelden doen waarschuwen, dus hem trof geen blaam. Ten aanzien van de Winterhulp Nederland bleek dat de burgemeester zijn ambtenaren niet verplicht had te collecteren of afstand te doen van een gedeelte van hun salaris. Wel verschenen er oproepen in de pers, ondertekend door Siezen. Door de oproep saboteurs aan te geven, voorkwam Siezen echter zwaardere Duitse maatregelen, omdat hij wel begreep dat geen enkele Vlaardinger (sterk anti-Duits) op de oproep zou reageren. Hij schreef wel veel firma's aan om de Winterhulp financieel te steunen, maar 'pressie werd niet uitgeoefend'[133]. Maar de berisping bleef een vlekje op zijn blazoen.

Ambtenaar Dubbeldam werd na de bevrijding gevangengenomen, berispt en (zeer tegen de zin van Siezen) gezuiverd. Ook gemeentesecretaris Van Beek werd na de bevrijding geïnterneerd; hij werd later ontslagen. Voorts kregen minstens tien ambtenaren een schorsing opgelegd. Waarnemend hoofdcommissaris Kramer mocht blijven.[134]

Verder naar het pensioen

Het grootste probleem voor Siezen bleek te zijn, dat uit zijn naam Duitse orders bekend gemaakt werden; hij was verantwoordelijk voor het plaatsen van borden 'verboden voor joden' en voor het veranderen van straatnamen. Daarmee had hij geen vrienden gemaakt. Voor het gewone volk werd hij degene die meewerkte met de bezetter. Er waren bovendien personen rondom hem die zeer soepel omgingen met de Duitse bezetter. Zij deden dat wegens hun ondergeschiktheid allemaal uit naam en onder verantwoordelijkheid van de burgemeester, waardoor het leek dat hij persoonlijk Duitse orders uitvoerde. En in wezen deed hij dat eigenlijk ook. Het lijkt erop, dat hij dat te lang heeft laten duren. Het was een duivels dilemma; hij maakte ongetwijfeld een afweging. Uiteindelijk dook hij onder vanwege dreigende gijzeling, want de Duitsers zagen in hem niet een honderd procent betrouwbare handlanger. Hij werd gezuiverd, maar kreeg een berisping. De vraag rijst hierbij of de uitspraak van de Zuiveringscommissie anders zou zijn geweest als Siezen veel jonger was geweest en als hij dus nog lang in het ambt had gezeten.

Siezen had mede door die berisping na de oorlog nauwelijks meer draagvlak bij de bevolking, het bedrijfsleven, de politiek en de ambtenaren. Hij kreeg weliswaar een enthousiaste intocht in Vlaardingen, maar middenstander A.Th.A. van Berkel liet in zijn getuigenverklaring op 11 december 1945 iets heel anders optekenen: 'Alg. indruk. De bevolking van Vl. is verschrikkelijk anti-Duits. De burgemeester werd niet met gejuich ontvangen toen hij terug kwam.'[135] Het was een uitgebreide intocht, waar Siezen, soms staande, in een open auto

Siezen wordt toegejuicht op de Markt, 7 mei 1945.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

zwaaiend door de stad werd gereden. 'Gode zij dank! De vijand is verslagen,'[136] schreef Siezen in zijn eerste proclamatie na de oorlog. Hij hoopte dat iedereen zich waardig zou gedragen, ook tegenover hen die samengewerkt of geheuld hadden met de bezetter. Bij zijn vertrek uit het Hofsingelziekenhuis, waar hij – zoals eerder al vermeld - was verpleegd vanwege een cyste, kreeg hij vlak voor zijn vertrek voor zijn intocht op de Markt, een aubade van alle verpleegsters en een feestelijk woordje van Jan van Toor namens het ziekenhuisbestuur.

Veel kon Siezen niet meer doen. Tijdens de Bevrijdingsfeesten van augustus 1945 stond hij eigenlijk buitenspel. Hij werd immers pas in april 1946 gezuiverd. Hij mocht geen voorwoord schrijven in het feestboekje, maar men kon niet om een speech van hem heen bij de herdenking der gevallenen. De honneurs bij de feesten werden verder waargenomen door wethouder A. van Minnen.

Op 17 augustus 1945 spreekt Siezen in een interessante versie van de Engelse taal de Britse bevrijders toe: 'Gentlemen. You are standing before the townhall of one of the eldest cities of Holland. For the first time, I, the Burgomaster of Vlaardingen, am greeting troops of our allied friends, in this case the royal armee of Great Britain. It is a great honour to see you as the representatives of the great empire who has given all this power to bring back the peace to the world. (...) Now the victory is complete and not only the Germans but the Japanese too are on the knees.(...) We have to offer you very few material things, but you will find here a big affection.'[137]

Siezen heeft na de oorlog eigenlijk 'de rit uitgezeten'. Toen hij met veel uiterlijk vertoon door geallieerde soldaten de stad werd binnengereden, was zijn gezicht zichtbaar getekend door de oorlogsjaren.
Op 10 mei 1945 zat Siezen aan bij een breed overleg met onder anderen leden van de Binnenlandsche Strijdkrachten, de gemeentelijke geneesheer en de leider van de distributiedienst, onder voorzitterschap van de verbindingsman van het geallieerde leger. Zij praatten over de algemene toestand in de stad en de behoeften die er waren, met name op het gebied van de voedselverstrekking. Siezen vroeg tijdens die vergadering, wanneer de gevangengenomen Duitsers zouden worden weggevoerd, omdat 'hij zich niet vrij voelt, zoo lang er nog één Duitscher in Vlaardingen rondloopt'[138].
Op 29 mei 1945 kwam het college van burgemeester en wethouders weer voor het eerst na de bevrijding bijeen. Op 16 november 1945 zat Siezen zijn eerste raadsvergadering weer voor. Er was een voorlopige noodgemeenteraad. Zijn installatierede was van zeer zakelijke aard. Terugblikken op de afgelopen tijd deed Siezen nauwelijks.
In het zicht van zijn pensionering kon Siezen op 3 september 1946 de nieuwe door de bevolking gekozen leden van de gemeenteraad installeren. Tijdens de installatiespeech blikte de burgemeester wel uitgebreid terug. Hij legde de raadsleden uit, hoe de Duitse verordeningen het politieke leven in de oorlog bepaalden. Het leek wel of Siezen zich vrij wilde pleiten: '(...) den commissaris der provincie, die, evenals de secretaris-generaal van het departement van binnenlandsche zaken, bevoegd was aanwijzingen te geven, welke de burgemeester verplicht was op te volgen'[139]. En zoals boven al ge-

Een getekende Siezen na jaren van bezetting.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

schetst: dát alleen zag de burgerij van Vlaardingen en daarmee leek het voor hen, dat Siezen méér met de Duitsers samenwerkte dan gewenst was. Zijn speech leek uiteindelijk een hoogstaand college staatsrecht, toen hij de wet- en *regelgeving van na de bevrijding* uit de doeken deed. Hier sprak een erudiet man.

Op 26 februari 1946 was Siezen 65 geworden. Na een verzoek daartoe van de commissaris van de koningin, schreef Siezen zijn ontslagrekest op 28 juni 1946 en zond dit naar Hare Majesteit de Koningin. De minister van Binnenlandse Zaken besloot op 26 november 1946 'dat het ambt van burgemeester der gemeente Vlaardingen met ingang van 1 januari 1947 niet meer (...) vervuld wordt door M.C. Siezen'[140]. Na de verkiezingen van de eerste wettig gekozen gemeenteraad van na de oorlog kreeg Siezen dan ook geen inhoudelijke portefeuille meer in het college van burgemeester en wethouders. Slechts de wettelijke taken mocht hij toen nog uitvoeren.

De commissaris van de koningin adviseerde zijn ontslag per 1 januari 1947. Ook de minister nam dat over. Het werd tijd volgens hem, omdat 'alle andere 65-plussers op die van rdam na al opgeruimd zijn' (zo! - HM).[141]

Koningin Wilhelmina zette ook haar handtekening: 'eervol ontslag en schadeloosstelling van f 10.600,63, gezien zijn tijdelijke ontslag en rechtsherstel per besluit minister biza d.d. 15-08-1947 en KB d.d. 22-08-1947.'[142] De schadeloosstelling vloeide voort uit het derven van inkomsten, waaronder Siezen geleden had.

Op 23 oktober had Siezen zijn 'finest moment': de opening van een expositie over de Vlaardingse stadhuisplannen en uitbreidings- en saneringsplannen, in aanwezigheid van de commissaris van de koningin. De uitvoering van al deze plannen zou plaatsvinden onder het bewind van zijn opvolger Jan Heusdens.

Siezen zat zijn laatste raadsvergadering voor op 28 december 1946. Nog eenmaal mocht hij de raad toespreken: 'Ruim acht en een half jaar mocht ik de gemeente Vlaardingen als burgemeester dienen. Twee jaar daarvan moest ik als banneling buiten de gemeente verblijven. Lief en leed hebben wij samen gedeeld.'[143] Hij refereerde dus niet aan het afbreken van zijn ballingschap door zijn opname in het Hofsingelziekenhuis. Hij vond dat blijkbaar niet relevant. In een paar gedeelten van zijn speech toonde hij zich teleurgesteld: 'Al met al heb ik in

Het planten van de Vrijheidsboom aan de Hogelaan in 1945.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

mijn ambtsperiode weinig idealen kunnen verwezenlijken. In de jaren 1938 tot 1941 kon nog niets tot stand komen, daarna moest alles blijven liggen. Toch ben ik dankbaar, dat mij de gelegenheid is geboden om allerlei plannen achter te laten.'[144] Ook zijn eigen positie tijdens de bezetting stipte hij nog een beetje zurig aan: 'Het burgemeestersambt kan somwijlen zwaar drukken. Vooral in oorlogstijd stonden de ambtsdra-

Siezen en zijn vrouw overzien de bevrijdingsfeesten in augustus 1945.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

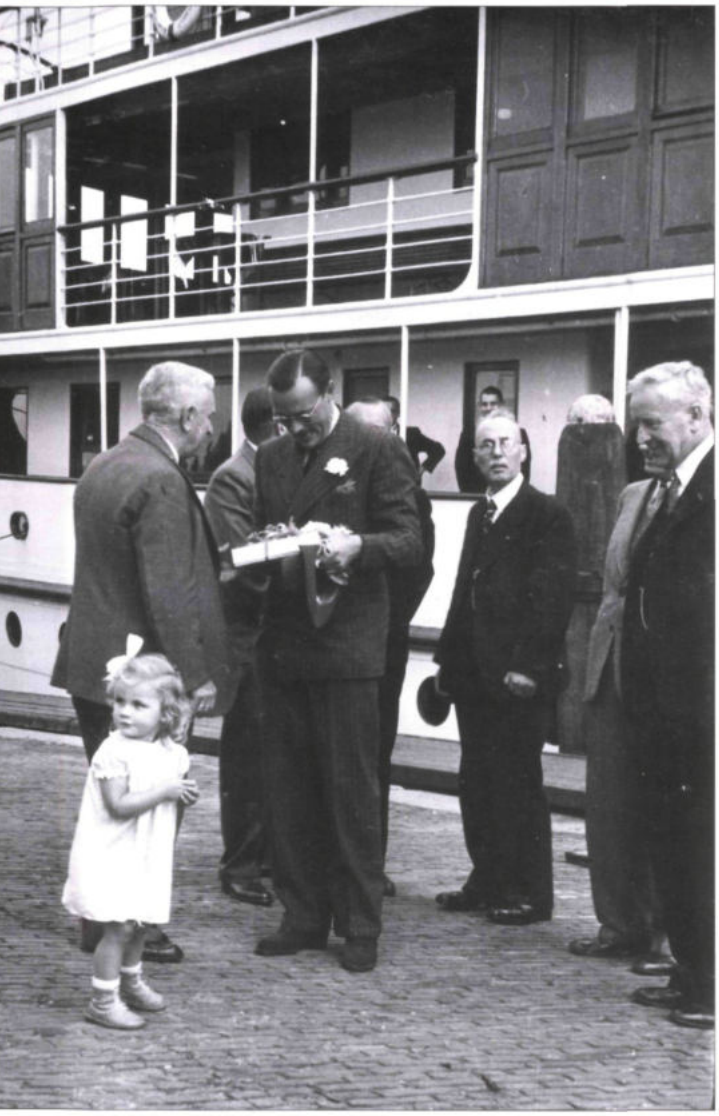

Siezen met zijn kleinkind Margreet de Vos, dochter van schoonzoon Pim en dochter Truus tijdens een bezoek van prins Bernhard aan Vlaardingen in 1947. (Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

De adjudant van de prins probeert de koninklijke hond in toom te houden. Wat vindt Siezen ervan? (Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

gers op een eenzamen post. Een collega van mij schreef een boekje en betitelde ons met den naam "Buffer". Dit waren wij dag in, dag uit. Aan den eenen kant de bezetter met steeds weer dreiging, aan den anderen kant de bevolking, die vaak door den burgemeester genomen maatregelen niet begreep of er een verkeerde uitleg aan gaf. Toch was de houding der bevolking als geheel welwillend en waarderend, al viel wel eens een uitzondering op te merken.'[145] Wie gaf hij hier een tikje na? Wethouder Buis, die toch niet zo complimenteus was geweest tijdens zijn getuigenis voor de Zuiveringscommissie? Diezelfde Buis sprak ook nog enige woorden tot de scheidende burgemeester. Hij memoreerde die projecten waartoe Siezen – in ieder geval op papier – het initiatief had genomen. Hij noemde het uitbreidingsplan (de latere Westwijk), een Fonds voor Stadsuitbreiding en de plannen voor een aanbouw aan het stadhuis en de annexatie van Vlaardinger-Ambacht. Buis noemde niet de Duitse bezetter die de annexatie doordrukte; nee, hij verwoordde het aldus: '(...) u zette door en het is u

gelukt de vereeniging van beide gemeenten radicaal te bevorderen. U hadt den tijd en de omstandigheden mee. Intusschen, ook aan deze annexatie zal uw naam verbonden blijven.'
Zeer uitgebreid ging Buis in op Siezens positie in de oorlogsjaren. Een goede verstaander proefde uit sommige zinsneden, dat Buis enerzijds begrip had voor de onmogelijke positie waarin Siezen was terechtgekomen, maar anderzijds dat hij zijn burgemeester in zijn handelen niet altijd had kunnen volgen. 'Ik ben er vast van overtuigd dat u het op verschillende tijdstippen bij de uitvoering en opdrachtgeving van verschillende zaken zeer moeilijk hebt gehad. Ongetwijfeld, u had het in dit opzicht heel vaak met uzelf te kwaad. De onderscheidene maatregelen die de gehate bezetter nam en die bij het overgroote deel van de burgerij kwaad bloed zetten, moest door u worden uitgevoerd. (...) Verwonderd heb ik mij er toen vaak over dat gij uw taak niet neergooide en ook onderdook. (...) Daarbij neem ik stellig aan dat u waarachtig van meening was, dat, zóó als u het deed, het nog het beste was.'[146] Met enige humor wees Buis de burgemeester erop, dat Siezen het eigenlijk helemaal niet zo erg vond dat de gemeenteraad en wethouders in 1941 aan de dijk gezet werden, zodat Siezen ogenschijnlijk 'het rijk alleen had': '(...) het lag u wel een beetje om met een groote mate van vrijheid en als het kon met een beslissende stem, de zaken af te doen. Ik heb mij daar nooit aan geërgerd, maar ik heb het nu en dan toch wel betreurd.'
En na het ontslag van Siezen (ook Buis zegt, dat Siezen zijn ontslag kreeg aangezegd en niet nam), was Buis blij 'dat de slag gevallen was, want het ambt was destijds allerminst een sinecure. Boeten opleggen, huizen vorderen, openbare gebouwen afstaan. (...) Dit alles maakte het ambt tot een on-Nederlandsche figuur, waarvoor geen enkel goed vaderlander zich op den duur mocht leenen.'[147] Buis balanceerde op het randje toen hij als volgt voortging: 'Gelukkig, door het ontslag werd u de kans bespaard van een niet-eervol ontslag in 1945, terwijl gij nu in 1946 op eervolle wijze van uw ambt ontheven wordt. Nu heeft u ook voor de tweede maal, en wel op 7 mei 1945, een vreugdetocht door de stad kunnen maken.'[148] Wethouder Buis had op dat moment een Januskop, een hoofd met twee gezichten, lijkt het, als wij deze woorden leggen naast de verklaringen die Buis voor de Zuiveringscommissie uitsprak. Siezen zal dit toch wel met kromme tenen hebben aangehoord.
Volgens het oudste raadslid in jaren, J.C. Hoorweg, was Siezen een geestig, vlot en pittig voorzitter, die boven de partijen stond. In zijn dankwoordje zei Siezen nog: 'Ik ben het sterkst als ik vecht. Ik ben geen politiek mensch.'[149]

Ambteloos burger

De oud-burgemeester kon zich nu gaan bezighouden met 'rijwiel, weitasch (jagerstas – HM), hengel en piano'[150]. Ook frequenteerde hij zijn bridgeclubje, waarin onder anderen ook notaris H.P. Dolk en oud-burgemeester Luijerink van Vlaardinger-Ambacht speelden.[151]
Na zijn pensionering kon Siezen echter niet stilzitten. Hij werd,

Het echtpaar Siezen met kleindochter Joan in 1952.

gevraagd door de Schiedamse burgemeester Peek, van 1947 tot 1951 adviseur van het Schiedamse Bureau Huisvesting. Een functie bij het College van Algemene Commissarissen voor de Wederopbouw bij het Ministerie van Wederopbouw en Volkshuisvesting liet hij hiervoor schieten.

> Een toehoorder: 'In zijn laatste afscheidswoorden zeide de heer Siezen verheugd te zijn, dat Vlaardingen een nieuwe burgemeester krijgt met veel spirit, één die wel aan de verwachtingen zal voldoen. Na dit afscheid wacht geheel Vlaardingen intussen vol spanning de komst van den nieuwen burgemeester af.'[152]

Siezen en zijn vrouw logeerden vaak bij zoon Joop, schoondochter Adri (Irda) en hun kinderen Harmen en Bert in het Drentse Peize. In het najaar van 1949 verzuchtte hij in een brief aan hen: 'En krijg echt verlangen om naar een prettige streek met veel natuurschoon te verhuizen.' De Veluwe leek hen wel wat: weg uit 'de gemechaniseerde wereld' en niet meer 'de zuivere ozon in Vlaardingen insnuiven'[153].

Op 1 februari 1951 verhuisde het echtpaar Siezen naar de Lohuizerweg 25 in Epe.[154] Daar vroeg men hem voorzitter van de Huisvestingscommissie te worden, maar gezien zijn leeftijd besloot Siezen daarvan af te zien. Eind 1954 kreeg het echtpaar te horen dat ze het huis alweer moesten verlaten: de eigenaresse had er andere plannen mee. Ze schreven zich in voor een appartement in Rusthuis Berghorst in Apeldoorn. Uiteindelijk trokken ze begin 1955 in bij Siezens dochter Truus (Zus) en schoonzoon Willem (Pim) in Apeldoorn. Op 10 augustus 1956 stierf mevrouw Margaretha Christina Siezen-van de Pol plotseling aan een hartstilstand. Weduwnaar Meindert Siezen verhuisde in 1957 met dochter en schoonzoon naar de Catharinastraat 15 in Meppel.[155] In de winter van 1956/1957 woonde hij nog een halfjaar bij zoon Jan en schoondochter June in Toronto (Canada). Dat was geen gelukkige tijd voor hem: hij verveelde zich danig. 'Ik mis jelui erg en geloof niet dat ik het 6 maanden zal uithouden. Het is echter moeilijk om tegenover alle lieve vriendelijkheid van Jan en June over vroeger naar huis gaan te praten.'[156] Zijn kleinkinderen spraken alleen maar Engels en buiten was het vaak te koud of te glad om te gaan lopen. Verscheurd door heimwee keerde hij terug naar Nederland.

Siezen bij zijn aankomst in Montreal Canada.

Zijn laatste jaren werd hij geteisterd door een progressieve vorm van Parkinson. 'Je doet me toch niet weg, hè?', zei hij weleens tegen zijn dochter, die hem verzorgde. Aan het einde van zijn leven was zijn lichaam een wrak, herkende hij niemand meer en was hij volkomen afhankelijk van thuis- en mantelzorg.[157] Maar tot het laatst kleedde de aftakelende Siezen zich in driedelig kostuum met vlinderdas. Eind februari 1961 kreeg hij ter gelegenheid van zijn tachtigste verjaardag een felicitatie van het gemeentebestuur van Vlaardingen: 'Wij besluiten met de hoop uit te spreken, dat in uw gezondheidstoestand, die naar wij vernomen hebben te wensen overlaat, spoedig enige verbetering zal intreden.'[158] Drie dagen later, op 1 maart 1961, overleed Siezen. Jaren lang had hij te kennen gegeven zijn 80ste verjaardag te willen halen. Dat lukte hem net. Hij werd bij zijn echtgenote begraven in het familiegraf in Werkendam.

De Vlaardingse oud-archivaris Sigal schreef de familie een condoleancebrief: 'Het is jammer dat Uw Vader door de oorlog vele van zijn plannen in Vlaardingen niet heeft mogen verwezenlijken, toch blijkt me telkens dat men hem er niet vergeten is en met sympathie aan hem terugdenkt. Aan de tijd die ik in Vlaardingen werkzaam was bewaar ik vele herinneringen en kan U de verzekering geven een goede herinnering aan Uw vader te bewaren.'[159]

W.P. Droog, hoofd-informator van de Sociale Raad Vlaardingen condoleert de familie met het overlijden van Meindert Siezen: '(...) en nog groter is de genade, dat hij wist, dat zijn Verlosser leeft en dat hij dank zij Gods zondaarsliefde nu mag zijn opgenomen in de eeuwige tabernakelen. (...) Moge in deze dagen, waarin het gemis van elkanders nabij zijn U wel het meest zal drukken, de vertroostende nabijheid van onze hemelse Vader Uw aller deel zijn, ook bij Uw verwanten buiten Meppel en zij de gedachtenis aan een liefhebbend vader, die leefde uit de zoen en kruisverdienste van zijn Heiland, U blijvend een lichtend voorbeeld om steeds te gaan in dit leven achter Jezus aan.'[160]

Siezen in zijn laatste jaren.

Meindert Siezen was een man, klein van lengte, groot van ego en volgens een familielid soms 'een gewiekste gladakker'[161]. Hij wilde niet dat anderen langer werden dan hij. Als hij met een boek op hun hoofd de lengte van zijn kinderen opmat, drukte hij het boek op hun hoofd bijkans plat om de kinderen maar minder in lengte te laten lijken.[162]
Meindert was volgens zijn kleinzoon geen kameraadschappelijke vader; hij had een wat kale, kille trek. Hij was wel een gezellige opa. Oma, die niet goed kon omgaan met haar kleinkinderen, was heel wat afstandelijker. Siezen sprak nooit over het verleden, niet over zijn onderduikperiode, niet over zijn rehabilitatie. Hij stond in hoog aanzien bij zijn schoonouders, zijn vrouw en kinderen. Ondanks het kale en kille was hij ook een gevoelig man. Bij een jaarwisseling hield hij het zelden droog. Als hij achter de piano fragmenten van de Mattheus Passion speelde, biggelden de tranen over zijn wangen.[163] Een van zijn vrienden beschreef Siezen na zijn dood: 'Hij was iemand met grote gaven en vele, vaak contrasterende eigenschappen. Behalve scherp zakelijk kon hij tevens teerhartig en gevoelig zijn; hij had oog en oor voor gezonde humor en was door en door muzikaal. Wat kon hij genieten van Gezang 227 met zijn prachtige Scandinavische melodie'.[164]
Een man van tegenstellingen.

II. WILLEM HANSEN, burgemeester van 1943-1945

Opmaat naar Vlaardingen

Na het ontslag van Meindert Siezen werd het burgemeesterschap korte tijd waargenomen door locoburgemeester Arend van Rijn. Wil Hansen, een overtuigd NSB'er, trad in juli 1943 aan als nieuwe burgemeester. Er brak een uiterst onzekere tijd aan. Wat was hij voor een man? Was hij bekwaam genoeg? Was hij meewerkend of autoritair? Hansen was een NSB'er en bleef dat, maar wel met enig verantwoordelijkheidsgevoel ten aanzien van de Vlaardingse bevolking, zoals hieronder zal blijken.

Hij werd geboren op 10 november 1892 in Amsterdam als zoon van een gelijknamige vader, een marktmeester, en van Christina Elisabeth Iking. Na een 3-jarige hbs-opleiding, studeerde hij boekhouden en handelscorrespondentie. In 1908 vertrok hij naar Nederlands Oost-Indië, waar hij opklom tot hoofdadministrateur bij de International Rubber Company op Sumatra. Van 1912 tot 1914 werkte hij als accountant bij Harrissons and Crossfield Ltd. te Medan. Op 9 april 1914 trouwde hij in Amsterdam (hij woonde toen even op het adres Nassaukade 338[111]) met Maria Lijdia Johanna Sirag. Zij kregen drie kinderen: Willem, geboren te Pematang-Siantar op 17 juni 1915, Lucike Marie, geboren te Amsterdam op 1 juni 1923 en Louis (Loetje), die jong stierf. Zijn dochter Robine Geertruida (Bien) werd geboren in Kisaran op 3 oktober 1928[165] uit zijn huwelijk met Geertruida Helena de Raad, geboren te Haarlem op 26 januari 1898.[166] Met haar was hij op 3 oktober 1927 in de Engelse kerk in Penang (Brits Indië) getrouwd. Zijn tweede echtgenote, net als Hansen gescheiden, bracht twee kinderen uit haar eerdere huwelijk mee: Gretha Wilhelmina Louise (Willy), geboren te Tandjoengbalai (Kisaran) op 20 september 1922 en Johanna Margaretha (Hans), geboren op 8 oktober 1925 in dezelfde plaats. Intussen was Hansen op 30 december 1924 te Kota Radja ingelijfd als dienstplichtige, ingedeeld bij de Landstormploeg (een reserve legereenheid). Hij was toen planter te Huta Padang. Op 1 december 1933 mocht hij met groot verlof naar Nederland.[167]

Een familieportret uit 1929. Van links naar rechts: moeder Geertruida, Bien, Willy, Hans en vader Wil Hansen.

Op 26 februari 1934 werd Hansen lid van de NSB (stamboeknummer 23565), in de overtuiging dat andere politieke partijen te weinig deden om de crisis te overkomen. Toen hij zich aansloot bij de NSB was Hansen inmiddels werkzaam in Nederlands-Indië als hoofdadministrateur in de cultures (uitgestrekte gewaspercelen) op Sumatra. Voor de NSB, die in Indië een grote aanhang zou opbouwen, was hij groepssecretaris. In zijn vrije tijd speelde Hansen toneel en tenniste hij.
Toen de oorlog uitbrak, was Hansen toevallig op verlof in Nederland. Hij woonde achtereenvolgens op het adres Rollandslaan 103 in Overveen en daarna in de Van Nijenrodestraat 50 in Den Haag. Op 12 oktober 1940 werd Hansen vanwege zijn lidmaatschap van de NSB door het

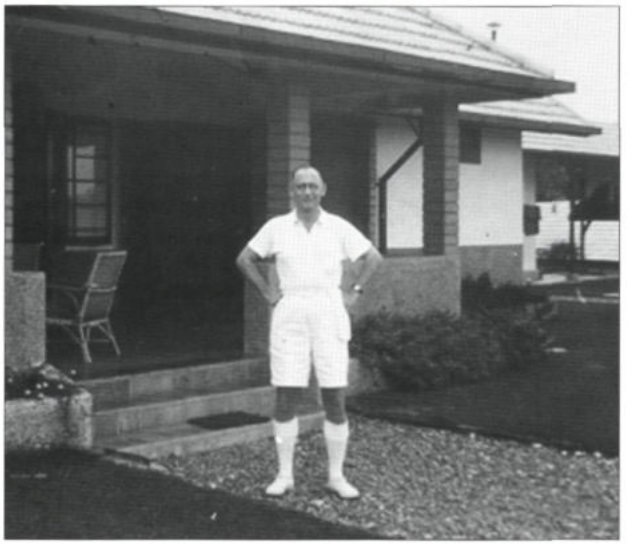

Op de cultures van Sumatra, ca 1935.

Amerikaanse moederbedrijf van de Rubber Company ontslagen als hoofdadministrateur. Dat lijkt rijkelijk laat; de NSB had al enige tijd bewezen op het onvaderlandslievende pad te zijn. Zelf vertelde Hansen voor de naoorlogse Zuiveringscommissie niet, dat hij ontslagen was: 'In October 1940 moest ik weer terug, doch door het uitbreken van den oorlog was mij dit niet mogelijk. In November 1940 kreeg ik een betrekking als afdelingschef aan het commissariaat voor niet commercieele vereenigingen en stichtingen in Den Haag.'[168]
Doordat hij niet kon terugkeren naar Indië was hij in een klap bijna heel zijn vermogen kwijt; hij kon immers niet meer bij zijn bankrekeningen. Hansen had ambitie om burgemeester te worden en zijn NSB-lidmaatschap kon dit mogelijk maken. Hoewel niet alle NSB-burgemeesters even slecht waren, was het merendeel niet alleen pro-Duits, maar ook regelrecht onbekwaam. Het was niet voor niets dat ook de Duitsers liever een tijdlang 'goede' burgemeesters een beetje ontzagen dan hen te vervangen door omhooggevallen NSB'ers. Musserts beweging had de grootste moeite om geschikte kandidaten te vinden voor het groeiend aantal posten dat openviel. In arren moede organiseerde de NSB vanaf 1941 een burgemeesterscursus. Gedurende zijn Haagse jaren volgde Hansen dan ook die NSB-burgemeesterscursus. Voor de NSB was hij intussen onder andere kringadministrateur, blok-, buurt- en groepsleider en colporteur.[169]
Na zijn tevergeefse sollicitatie naar de functie van burgemeester van Tilburg, had hij meer succes in Vlaardingen. Hansen was niet de enige kandidaat. Zowel Theodorus C.M. Aalbers uit Amsterdam als Marius Zwamborn uit Gorinchem waren geïnteresseerd in deze post.[170] Hansen kreeg het burgemeesterschap, waarmee hij zeer ingenomen was. Hij werd op 16 juli 1943 benoemd, gefundeerd op de benoemingsakte van 29 juni 1943, ondertekend door Generalkommissar Friedrich Wimmer.[171] Op 24 juli werd Hansen benoemd tot ambtenaar van de burgerlijke stand.[172] Later zei hij: 'Bij mijn benoeming tot burgemeester heb ik den Rijkscommissaris geen speciale beloften gegeven. Ik meende het Nederlandsche belang te dienen door het aanvaarden van dit ambt. Immers hierdoor werd voorkomen, dat de Duitschers burgemeesters gingen benoemen (zo! – HM). Ik was op de hoogte van de namen der leden van de verzetsbeweging, maar ik heb dit nooit laten merken.'[173]
Op 19 juli 1943 deed Hansen de eedsaflegging in aanwezigheid van Oberregierungsrat Dr. Schmidt en de stellvertretener Generalsekretär im Ministerium des Innern Dr. Mulder. Over zijn salaris werd nog even gediscussieerd. De afgevaardigde van de rijkscommissaris in Zuid-Holland wilde Hansen f. 7.200 per jaar gunnen vanwege Hansens leeftijd en vroegere inkomen. Commissaris der Provincie Bolsius was het daar niet mee eens: 'Een gevaarlijk precedent dreigt; men houde zich aan de vastgestelde nieuwe wedderegeling voor burgemeesters.' Uiteindelijk kreeg Hansen een jaarsalaris van f. 7.000, vermeerderd met f 420,- kindertoeslag, zonder ambtswoning.[174]

Hansen geïnstalleerd

Op 5 augustus werd Hansen in het Vlaardingse stadhuis geïnstalleerd door locoburgemeester Van Rijn. Via een geluidsinstallatie konden de speeches op de markt gevolgd worden. Eerst verstoutte Van Rijn zich Meindert Siezen te bedanken: 'Het was niet mogelijk, dat de heer Siezen officieel afscheid nam en dankbaar wil ik in de eerste plaats deze gelegenheid aangrijpen om hem, ook namens de burgerij, hartelijk dank te zeggen voor alles, wat hij in de afgeloopen 5-jarige periode heeft mogen verrichten.' Hij sprak vervolgens Hansen toe: 'En thans, mijnheer Hansen, doet gij Uw intrede als Burgemeester onzer gemeente. (...) Gij zijt voor Vlaardingen een onbekende, en de ingezetenen zijn dat voor U. Maar de taak die u hier wacht, zal voor U, vooral in dezen bijzonderen tijd, verre van gemakkelijk zijn. (...) Ik hoop dat U dit met wijsheid en voorzichtigheid zal doen in het belang der vele ingezetenen, die aan Uwe zorgen zijn toevertrouwd. Vlaardingen bezit een

goedwillige en gemoedelijke bevolking, in het algemeen bereid zich te onderwerpen aan het gezag, over haar gesteld, maar ook prijsstellende op hare vrijheden, die zij zoo lange jaren mocht bezitten. Bovendien doet de meerderheid der burgerij confessie van haar Christelijke beginselen en richt zij daarnaar handel en wandel. (...) Wij zijn van gisteren en weten niets. Maar gelukkig, daar is een God vol van wijsheid en kennis, en die naar zijn raadslag de wereld bestuurt en leidt en ook Vlaardingen beschikt alles wat Zijne Hand noodig keurt.'[175] De hele speech werd vooraf door Hansen gecontroleerd, gecorrigeerd en goedgekeurd.[176] De nieuwe burgemeester wilde dus vanaf het begin de touwtjes in handen nemen en houden.

Planter bij de Rubber Company op Sumatra.

Hansen sprak in zijn installatiespeech zijn medewerkers en de bevolking toe. Hij wenste absolute loyaliteit van zijn ambtenaren. 'Aan hen onder de gemeente-ambtenaren die denken, dat zij nog wel kunnen afwachten, of degenen die denken, dat zij, onder 't mom van samenwerking, door ondergrondsche actie het opbouwend werk kunnen ondermijnen of bemoeielijken, geef ik den vriendelijken raad, "Spaar U die illusie, schakel U bijtijds om of trek U bijtijds terug, want ik zal U weten te onderkennen en dan zal ik van geen gekscheren weten."'[177] Wat hij voorspelde, gebeurde ook: er waren ambtenaren, die het op den duur te moeilijk vonden opdrachten van Hansen voor zichzelf te kunnen verantwoorden. ' (...) kan ik niet tegenover mijn geweten en mijn gevoelens ten aanzien van de in die opdracht bedoelde personen verantwoorden. Ik kan dan ook niet anders doen dan U berichten, dat ik aan die opdracht niet kan voldoen'[178] schreef Cornelis van der Linden, chef van de Afdeeling Onderwijs en Personeelszaken ter secretarie. Hij moest een lijst aanleveren van net afgestudeerde hbs- en ulo-meisjes ten behoeve van tewerkstelling in Duitsland. Hij werd door Hansen meteen geschorst en later niet-eervol ontslagen. Frappant detail is dat Van der Linden de ondergedoken burgemeester Siezen in februari 1944 feliciteerde met zijn verjaardag en daarbij vermeldde dat Hansen van alles deed om hem het leven zuur te maken. Hansen zelf zei later voor het tribunaal: 'Ik heb hem er toen uitdrukkelijk op gewezen, dat het hier geen uitzending naar Duitschland betrof, maar hij geloofde dit niet. Ik heb v.d. Linden toen eerst geschorst en daarna ontslagen. Dit was tenslotte voor mij een prettige kwestie (bedoelde hij een *on*prettige kwestie?-HM). Ik kon niet toestaan, dat een hoofdambtenaar redelijke orders weigerde.'[179] Van der Linden was bang naar Duitsland weggezonden te worden. Vlak na de bevrijding werd hij gerehabiliteerd: hij volgde de in ongenade gevallen Van Beek op als gemeentesecretaris. Van der Linden werd terecht beloond voor het vasthouden aan zijn principes, met alle gevolgen van dien. Tot de bevolking sprak Hansen bij zijn installatie: 'Ik persoonlijk twijfel er (...) niet aan of gij zult eerlang tot de overtuiging komen, dat er meer is dat ons bindt dan wat ons scheidt. (...) In de hoop, dat onze gezamenlijke arbeid mijne medewerkers, moge strekken tot heil voor deze gemeente en tot heil van Volk en Vaderland, verklaar ik mijn ambt als Burgemeester van Vlaardingen te aanvaarden. Deze verklaring wil ik bezegelen met de leus, welke in lang vervlogen jaren zoo menigmaal in deze eeuwenoude stad van Zeevaarders weerklonken moet hebben, de leus onzer vaderen: "Hou zee!"'[180]
Velen reageerden geëmotioneerd, toen Hansen geïnstalleerd was. Wethouder Van Minnen memoreerde dit tijdens zijn speech ter gelegenheid van het afscheid van Siezen. Rond de installatie van burgemeester Hansen was het toch wel 'zoo'n glansrijke onderstreping van den eerbied, dien men voor u koesterde, toen iedereen met zijn rug naar uw opvolger ging staan en met het gelaat naar u. (...) in dien tijd had u toch de heele burgerij achter u, en van degene, die uw plaats moest innemen, wilde men niets, absoluut niets weten. Er werd met

Het vooroorlogse echtpaar Hansen-de Raad.

een luidspreker geroepen: "Is er nog niet iemand, die den burgemeester wil komen gelukwenschen?"'[181] Dat was eind 1946, toen de meningen zich gesetteld hadden: Siezen was per definitie 'goed' geweest en Hansen per definitie 'fout'.
Bijna tegelijk met zijn officiële benoeming (na een kort verblijf in hotel 'De Maas') verhuisde Hansen op 10 augustus 1943 vanuit Den Haag naar de Westhavenkade 114 in Vlaardingen, en daarna op 10 september naar een fraaie villa op het adres Schiedamseweg 97.
De gemeentelijke bestuursinrichting was met ingang van 1 september 1941 drastisch in nationaalsocialistische zin gewijzigd. Zoals eerder al gememoreerd, stond aan het hoofd van de gemeente niet langer de raad, maar de burgemeester (en dus de Duitse bezetter), in wiens handen de gehele macht berustte, die tot dusver was verdeeld over de burgemeester, het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad. Als vertegenwoordigers van de burgemeester werden wethouders aangewezen, die de hoedanigheid van ambtenaar kregen. In eerste instantie voelden de zittende wethouders er, vlak na de installatie van Hansen, niets voor om verder te gaan. Don, Van Rijn en Buis boden daarom in augustus 1943 hun ontslag aan. Om gezondheidsredenen werd het ontslag van Buis gehandhaafd, terwijl Don en Van Rijn terugkwamen als onbezoldigd wethouders. Hansen benoemde in juni 1944 de nationaalsocialist Willem Hasper tot wethouder.[182]

Burgemeester Hansen
Na zijn benoeming tot burgemeester schortte Hansen zijn werkzaamheden voor de NSB op. Zelf zei hij daarover: 'In den tijd, dat ik Burgemeester was, heb ik geen functie in de N.S.B. bekleed. Ik wilde dat niet, omdat ik vond, dat dit niet samen kon gaan. Wel was er sprake van, dat ik een rang zou krijgen, en niet alleen ik, doch alle N.S.B. Burgemeesters. (...) Ik ben lid geworden, niet om er beter van te worden, want dat had ik niet noodig[183], doch omdat ik in de N.S.B. een beweging zag, die werkte ter verbetering van de sociale toestanden. Ik wilde meewerken aan een staat van rechtvaardigheid. Bovendien was ik sterk gekant tegen het communisme. Uit spionageoverwegingen ben ik geen lid van de N.S.B. geweest.'[184]
Een van de eerste besluiten van Hansen was de instelling van een Afdeling Kabinet van de gemeentesecretarie. Teunis G. Broere, groepsleider van de NSB-groep 't Land, werd hoofd van deze afdeling.
Een van de eerste daden van Hansen was een publicatie op 10 oktober 1943 over ontvreemde palen, die door de Weermacht geplaatst waren om landingen van geallieerde vliegtuigen te voorkomen. 'Als de palen niet binnen 24 uur op hun plaats staan, zullen enkele huizen in brand worden gestoken.'[185] Vermoed kan worden dat de palen op tijd terug waren; er zijn in ieder geval geen huizen in brand gestoken. Was dit een daad van een burgemeester, die heel duidelijk een stevig signaal wilde afgeven? Of werd Hansen gedwongen in opdracht van de Duitse Ortskommandant? Ook Hansen zal niet gewild hebben dat er geallieerde vliegtuigen landden. Opmerkelijk was ook de oproep van 26 oktober 1943 aan het gemeentepersoneel om vijf procent 'van het bedrag, verschuldigd aan loonbelasting' gedurende zes maanden ter beschikking te stellen aan de Winterhulp Nederland. Op 27 oktober verordonneerde hij de 'verdooping' van de Jozef Israëlsstraat en de Da Costastraat in respectievelijk de Frans Halsstraat en de A.C.W. Staringstraat.[186] Namen van Joodse medemensen gaven blijkbaar geen pas meer.
Er zijn in Vlaardingen geen grote razzia's geweest. Het zou kunnen dat Hansen hierin de hand heeft gehad. In ieder geval had het erger gekund met een NSB-burgemeester. Een voorbeeld van 'goed gedrag' van Hansen waren zijn protesten tegen de Duitse bezetter, die in september 1944 de Vulcaanhaven wilde verwoesten. Het bombardement ging helaas ondanks die protesten wel door. Na dat bombardement vroeg Hansen nog eens aan de vertegenwoordiger van de Rijkscommissaris: 'Ich möge Sie bitten erwägen zu wollen, ob Sie Gründe für anwesend halten, Mittel anzuwenden, dass weitere Zerstörungen nur in äuszerster Not stattfinden werden'[187]. Hij pleitte er dus voor zo veel mogelijk af te zien van verdere verwoestingen.
Op 1 augustus 1944 werd Hansen lid van de eerder genoemde Nederlandsche Volksdienst. In januari 1945 proclameerde de burgemeester, dat alle mannen van de lichtingen 1905 tot 1928 zich daarvoor dienden te melden. Formulieren voor de aanvraag van vrijstellingsbewijzen waren verkrijgbaar

Wil Hansen vlak voor zijn benoeming tot burgemeester van Vlaardingen. (Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

op het stadhuis bij de afdeling Algemene Zaken. Vijf van de zes Vlaardingse ambtenaren weigerden echter mee te werken aan het uitreiken, in ontvangst nemen en aan de Duitse instanties doorzenden van deze vrijstellingsformulieren. De Nederlandse regering in Londen had opgeroepen hier niet aan mee te werken. Deze vijf gemeenteambtenaren doken op 5 januari onder en werden vervolgens door Hansen ontslagen.[188] Gemeentesecretaris Van Beek werd door zijn medewerkers niet vertrouwd, zeker toen hij 'met zijn bekende halve glimlach' constateerde: 'Nu is me de hele derde afdeling ondergedoken. Nu, je moet het dan zelf maar weten, maar je bent gewaarschuwd'.[189] Hij dreigde met tewerkstelling in Duitsland. Bode Maarleveld snapte niet, waarom de ambtenaren weigerden. '"Ik snap dat niet. Ik schijt op die Nederlandsche regeering; die weet er niets van!", nam de formulieren onder zijn arm en verdween naar de bodekamer met de rij liefhebbers achter zich aan. In de bodekamer werd toen de uitreiking ter hand genomen.'[190] Ambtenaar Harry Degen, een van de onderduikers, schreef op 15 januari 1945 in een brief aan archivaris Sigal: 'De burgemeester is over ons verdwijnen furieus. Hij houde moed, want er staan er geloof ik nog meer op het punt te eclipseeren....'[191] De ontslagen onderwijschef Van der Linden meldde de gebeurtenissen aan de ondergedoken Siezen: 'Alle ambtenaren ter secretarie hebben inmiddels besloten, zich niet te melden, geen vrijstelling te vragen (...). In het algemeen dus een houding van strikte onthouding. Uiteraard is de z.g. Duitsche afdeeling (van ambtenaar Dubbeldam - HM) in dezen niet als een afdeeling der secretarie erkend. (...) De tot op heden aangenomen houding steekt wel gunstig af bij de enkele positieve landverraders en de vele collaborateurs, die zich tot heden hebben doen kennen. Moge het tijdstip nabij zijn, dat de bezem kan worden gehanteerd.'[192]

Heel anders ging Hansen om met de inlevering van radio's. Het was bekend dat verscheidene winkeliers in de stad hun radio's hadden verstopt. Een ambtenaar verklikte dat bij Hansen, die hierop antwoordde: 'Heb ik opdracht gegeven om naar radio's te gaan zoeken?' De ambtenaar droop af.[193] Was dit 'goed gedrag' van Hansen of vond hij het gewoon geen interessant onderwerp?

Op 5 september 1944 ('dolle dinsdag') dacht iedereen, dat de oorlog nu wel snel afgelopen zou zijn. Er kwam een grote geruchtenstroom op gang dat de geallieerden Breda al bevrijd hadden en voor Moerdijk stonden. Alom brak paniek uit bij Duitsers en NSB'ers. Zo ook bij de familie Hansen. Op instigatie van de burgemeester vluchtte zijn vrouw met drie kinderen per trein Vlaardingen uit. Het gezelschap kwam uiteindelijk in Duitsland aan, terwijl dochter Hans in Drenthe terechtkwam en daar ging werken bij de Arbeidsdienst. Toen zij na een poos weer terugkeerde in Vlaardingen, kreeg zij van haar vader, bezorgd als hij was voor het welzijn van zijn kind, te horen: 'Ik kan je hier niet hebben'.

Intussen had de minister van Binnenlandse Zaken, Jaap Burger, Hansen vanuit bevrijd Nederlands grondgebied met ingang van 25 september 1944 formeel ontslagen.[194] Vooralsnog kon dit besluit niet geactiveerd worden.

Op 14 februari 1945 waarschuwde Hansen de Vlaardingse bevolking, dat deze in haar geheel verantwoordelijk zou worden gesteld voor het voortdurend verdwijnen van verkeersborden. In de Hongerwinter verdwenen verscheidene ambtenaren plotseling 'uit het zicht'. Het vermoeden bestond dat zij de arbeidsdienst wilden ontlopen. Hansen had geen greintje medelijden met deze mensen: allen werden op staande voet ontslagen. In die periode werd hij ontboden door Seyss-Inquart. Waarschijnlijk kreeg hij de opdracht strenger op te treden tegen subversieve activiteiten, onder andere door zijn ambtenaren.[195]

Hansens Afdeling Kabinet had in de laatste oorlogsmaanden een belangrijke taak. De burgemeester wilde door middel van dit instrument op de hoogte blijven van het wel en wee van de bevolking. Dat lukte hem ook. Hij zat er dicht op: gratieverzoeken voor geïnterneerden, openbare orde en veiligheid, goede schuilgelegenheden, evacuatieplannen en niet te vergeten de

voedsel- en brandstofvoorziening in de Hongerwinter.[196] Zo zorgde hij ervoor dat juist NSB-leden en hun gezinnen in de laatste fase van de oorlog extra voedsel toegewezen kregen.[197] Op 1 mei 1945 vaardigde Hansen zijn laatste verordening uit 'regelende de heffing van opcenten op de hoofdsom van de personeele belasting'[198]. Het laatste besluit, dat Hansen nam, was wrang: hij stond de niet zuivere gemeentesecretaris Van Beek toe zich ziek te melden 'minstens tot 1 september'[199]. Het werd Van Beek met de bevrijding op komst wat te heet onder de voeten.
Het eerste besluit van de teruggekeerde burgemeester Siezen, zeven dagen daarna, was het intrekken van de besluiten betreffende de omdoping van enige straatnamen in Vlaardingen.

Internering

Hansen wist dat het voorbij was. Hij wachtte gelaten op de dag van zijn arrestatie. Op 7 mei 1945 werd Hansen als nummer 4 geïnterneerd in 'Verzameling 1', de school A aan de Groen van Prinstererstraat. Ook Hansens vrouw werd – zeer tot zijn ongenoegen – opgepakt en verhoord.[200] Hansen was een gedetineerde met enige privileges. Zo werd zijn 'woonruimte' langer verwarmd dan de andere ruimten van de gevangenen. Er werden regelmatig vrouwelijke arrestanten ingezet om de verblijven schoon te maken.[201] Dat gold ook voor het 'appartement' van Hansen. De commandant meldde zijn wachtcommandanten: 'Arrestant Hansen dient afzonderlijk te worden opgesloten. Overigens geniet hij geen faciliteiten. In het bijzonder moet er acht op gegeven worden, dat hij volkomen correct wordt behandeld.'[202]
Gelet op het Zuiveringsbesluit werd Hansen ontslagen per 8 mei 1945. Hansen poogde tot vier jaar later nog zijn achterstallige wedde over de periode van 1 tot 7 mei 1945 (f. 150,03) te verkrijgen. Burgemeester en wethouders van Vlaardingen dienden zeer tot hun ongenoegen tot uitbetaling over te gaan.[203] Hansen had er als voormalig ambtsdrager volgens de wet recht op.
Op 16 mei werd de echtgenote van Wil Hansen als nummer 96 geïnterneerd in de post Groen van Prinstererstraat[204] en op 17 mei werd hun huis ontruimd en moesten dochter Bien en Hansens personeel het pand verlaten. Een tas met juwelen werd geconfisqueerd en de sleutels van het huis werden ingenomen door de bewakingstroepen van de Binnenlandse Strijdkrachten. De volgende dag werd Bien ondervraagd en kreeg zij 'haar lijfgoed' terug. De ontluistering was totaal, maar niet onverwacht.
Gedurende zijn internering mocht Hansen werken aan een speciale opdracht: het opbouwen en bijhouden van een geneeskundige administratie. Van iedere zieke legde hij een kaart aan, zodat langzamerhand een volledig kaartsysteem ontstond, dat tot de opheffing van het kamp kon worden gehandhaafd.[205]
Dochter Hans werd geïnterneerd in Westerbork, vanwege haar activiteiten voor de Arbeidsdienst. Terug in Vlaardingen bezocht zij haar vader in het interneringskamp 'De Vergulde Hand', waar zij getrakteerd werd op een enorme berg hutspot. 'Dat had vader voor mij geregeld.'[206]
Op 22 juli 1946 mocht hij het kamp verlaten (hij bleef formeel gedetineerde en moest zich regelmatig melden) om zich te vestigen in de Valeriusstraat 58, een heel wat bescheidener optrekje dan zijn 'paleisje' aan de Schiedamseweg. Blijkbaar gaf het geen problemen bij de bevolking, dat Hansen zich weer in hun midden vestigde. Of voelde hij zich toch opgejaagd wild? Hij hield het immers nergens lang uit. Hij verhuisde op 29 augustus 1946 naar de Sportlaan 105 en vervolgens op 20 januari 1948 naar de Kievitlaan 12. Toch bleef het gezin Hansen deel uitmaken van het sociale leven in Vlaardingen. Toen er in 1948 of 1949 wedstrijden van de damesgymnastiekvereniging Hollandia werden gehouden, zat Hansen te kijken naar de verrichtingen van zijn dochter Bien.[207]
Intussen was Hansen op 28 oktober 1945 wel verschenen voor het Tribunaal, met zetel in het Handelsgebouw, om zich te verantwoorden voor zijn daden in de oorlog en zijn lidmaatschap van de NSB.

Het pand Schiedamseweg 97, het woonhuis van de familie Hansen.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

De beschuldigingen, de complimenten en het vonnis

Op 13 mei 1946 bracht de Zuiveringscommissie Burgemeesters Zuid-Holland een advies over Hansen uit. Dat luidde als volgt:

'De Commissie met zetel Rotterdam,

Gezien het ambtseedig proces-verbaal van Nicolaas van den Berg, agent-rechercheur der Gemeentepolitie te Vlaardingen, d.d. 17 Nov. 1945, waarbij deze gerelateerd heeft de verklaring van Willem Hansen, geboren te Amsterdam, 10 November 1892, thans gedetineerd in het Bewarings- en Verblijfskamp 'De Vergulde Hand' te Vlaardingen:

Dat hij in juni 1943 is benoemd tot Burgemeester der Gemeente Vlaardingen;

Dat hij op 26 Februari 1934 als lid is toegetreden tot de NSB onder stamboeknummer 23565 en dit is gebleven tot in 1945;

Overwegende, dat op grond van het in voormeld proces-verbaal gerelateerde moet worden geoordeeld, dat W. Hansen voornoemd van ontrouw aan de zaak van het Koninkrijk en aan H.M. de Koningin heeft doen blijken; dat hij dus terecht bij besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken d.d. 25 September 1944 ingevolge het Zuiveringsbesluit is ontslagen als Burgemeester van Vlaardingen;

Adviseert te bevorderen, dat het aan W. Hansen gegeven ontslag als burgemeester van Vlaardingen wordt gehandhaafd.

Aldus met eenparigheid van stemmen besloten in de vergadering der Commissie d.d. 10 Mei 1946, waarbij tegenwoordig waren de Heeren: Mr. J.W.W. van der Hoeven, Vice-Voorzitter; Th.P.J. Elsen, H.A.C. Banning, E. van Ruller, Mr. W.E. Boeles, Leden; Jhr. Mr. W.L. Schorer, Secretaris.'[208]

Op 25 oktober 1946 was het Tribunaal te Rotterdam ter zitting bijeen. Hansen werd veel ten laste gelegd:

- Hij was lid van de NSB geweest en gebleven.
- Hij was lid geweest van de Nederlandsche Volksdienst.
- Hij had verschillende functies binnen de NSB bekleed.
- Hij gaf steun aan de NSB door steun te verlenen aan Winterhulp Nederland, aan Frontzorg en aan het Huizen- en Propagandafonds van de beweging.
- Hij was geabonneerd op het 'Nationale Dagblad' en 'Volk en Vaderland'.
- Hij stond zijn twee minderjarige dochters toe lid te worden van de Nationale Jeugdstorm.
- Hij legde de belofte van trouw af aan Anton Mussert.
- Hij maakte als NSB'er gebruik van de vrijstelling van de verplichting tot het inleveren van radiotoestellen.
- Hij droeg Cornelis van der Linden, chef van de afdeling Onderwijs en Personeelszaken, op een lijst samen

Het gebombardeerde fabriekscomplex van Lever's Zeepmaatschappij. (Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

De verwoestingen in de Vulcaanhaven, een bombardement dat burgemeester Hansen probeerde te voorkomen.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

te stellen met de namen van de meisjes, die waren geslaagd voor de examens hbs of ulo ten dienste van de arbeidsbemiddeling voor Duitsland.

- Hij gaf in juni 1944 de opdracht aan de korpscommandant van politie om de ondergedoken krijgsgevangene L. van Steensel te arresteren.
- Hij verzocht de Hafenkommandantur te Rotterdam bij N.A. van Drimmelen, onderluitenant bij de politie te water in Rotterdam, huiszoeking te doen en hem te laten arresteren onder verdenking van het drijven van zwarte handel.
- Hij instrueerde zijn ambtenaren medewerking te verlenen aan maatregelen ten behoeve van tewerkstelling van inwoners van Vlaardingen.

Aangaande dit laatste: Hansen zei niet te weten dat dat tegen het bevel van de Nederlandse regering in Londen was, hetgeen onwaarschijnlijk was, omdat deze instructie werd uitgezonden via de Engelse radio. Vijf ambtenaren werden op staande voet ontslagen toen zij medewerking weigerden. Nummer zes, ambtenaar Van Kralingen, bleek geen enkel bezwaar te hebben tegen medewerking: 'Ik ben niet zoo moedig; het is misschien laf'[209].

Het is opvallend dat vanuit de Vlaardingse maatschappij ook enkele positieve geluiden waren te horen over Hansen als burgemeester.
In de brief van ds. W.J.H. Hubeek, remonstrants predikant te Vlaardingen, d.d. 8 oktober 1946 staat:

> 'L.S.! Hierbij zij verklaard, dat ondergetekende als Secretaris/Penningmeester van het Interkerkelijke Bureau voor noodvoedselvoorziening ter plaatse (I.K.B.) in den Hongerwinter meerdere malen in contact is geweest met den heer W. Hansen, in die dagen fungeerend als Burgemeester ter plaatse. Dezen heeft hij leeren kennen als een principieel N.S.B.-er van idealistisch gehalte, die in zijn beleid blijk gaf, door zorg en voorzorg op voedselgebied b.v., de burgerij wel te zijn toegedaan en de Duitsche hongerblokkade mede te willen helpen doorbreken. Wanneer vanwege het I.K.B. een beroep op hem werd gedaan, hetzij om "papieren" te stempelen, hetzij de auto ons ter beschikking ter stellen, zoo was hij daartoe altijd direct bereid, ook waar hij kon bevroeden, dat niet immer legale wegen hiermede zouden worden gevolgd om onze keuken van de noodige voorraden te voorzien. Ook al betreurde ondergeteekende vanzelfsprekend de politieke overtuiging van den Heer Hansen met de practische gevolgen daarvan, diens karaktervolle houding en zorgzame leiding hebben niet na kunnen laten indruk op hem te maken en respect en waardering in menig opzicht voor dezen man te wekken. Van harte hoopt hij, dat te bevoegder plaatse, waar een oordeel over den Heer Hansen zal worden geveld, deze feiten in bonam partem (= in gunstige zin) zullen medewegen. Hoogachtend, (w.g.) W.J.H. Hubeek.'

Er was zelfs een hartenkreet in een brief van kapelaan M.M. Rozestraten, St. Joannes de Dooperparochie:

> 'Burgemeester Hansen was BURGERVADER, maar hij mocht het niet zijn, Burgemeester Siezen moet het zijn, maar hij is het niet.'

Een verklaring van Hansen, die in het bezit van stiefkleinzoon Ruud Nassette is; naar de reden van deze verklaring kan men gissen:

'Ondergetekende, Willem Hansen, geboren 10 November 1892 te Amsterdam, ex-Burgemeester van Vlaardingen, verklaart hierbij het volgende: dat hij, in zijn kwaliteit van Burgemeester van Vlaardingen, naar hij vermeent in begin, doch in elk geval in de loop van Augustus 1944, ten Raadhuize te Vlaardingen bezoek ontving van den plaatselijk Commandant van de Landwacht te Vlaardingen, Pieter Boot, die hem een lijst toonde betreffende de organisatie en namen van leden van de Vlaardingse "Ondergrondse" verzetsbeweging; dat voornoemde Pieter Boot hem op zijn betreffende vraag antwoordde: "Ik heb deze lijst nog aan niemand getoond of niemand hierover gesproken, doch, Uw opvattingen terzake kennende, heb ik mij onverwijld bij U vervoegd en verzoek ik U, Burgemeester, mij te willen adviseren hoe in deze te handelen" of althans woorden van deze strekking. Dat Boot vervolgens, na onderling overleg, in tegenwoordigheid van hem, Hansen, de onderhavige lijst door verbranding vernietigd heeft, hierbij gebruik makende van de in de Burgemeesterskamer aanwezige haard. Aldus naar waarheid opgemaakt te Vlaardingen, den 19e Mei 1948. W. Hansen.'[210]

Verklaring van W. van Lent, voormalig commandant van de Binnenlandsche Strijdkrachten d.d. 9 september 1946:

'Van meerdere zijden van de kant der bevolking is mij bekend, dat W. Hansen als burgemeester, wat zijn capaciteiten betreft wel gezien was.'

J. Thurmer d.d. 27 september 1946:

'Door het doortastende optreden van ex-Burgemeester Hansen werd voorkomen, dat bovengenoemde inbeslagname plaats had en zijn de aardappelen aan de rechthebbende deelgenoten van de bedrijfsvolkstuinen afgeleverd, waarmede deze personen, gezien de slechte voedselpositie, zeer zeker gebaat zijn geweest.'

C. Wijman, voormalig commandant van het Verblijfs- en Bewaringskamp te Vlaardingen d.d. 22 oktober 1946:

'Ten slotte betreurt ondergetekende ten zeerste het feit dat de heer Hansen een NSB'er is, daar hij hem van zeer nabij heeft leeren kennen als een eerlijke, met idealen bezielde kerel.'

Verklaring Martinus Schrevelius, ambtenaar bij het Gewestelijk Arbeidsbureau, d.d. 18-12-1945:

'Ik kan u (...) pertinent verklaren, dat hij in geen geval pro-Duitsch was, omdat mij dit meerdere malen is gebleken. Hij streefde alleen de Nederlandsche belangen na en nam tegenover de Duitschers geen blad voor den mond en was geen zogenaamde "hielenlikker". Den heer Hansen heb ik leeren kennen als een zeer sympathiek en hardwerkend persoon. Onder alle omstandigheden heeft hij steeds getracht de bevolking van Vlaardingen met uitschakeling van iedere politieke gezindheid met raad en daad bij te staan. (...) Hansen is volgens mij een hoogstaand mensch, dien ik dan ook onmogelijk tot verraad of aanbrenging in staat acht.'[211]

Wil Hansen verdedigde zich voor het tribunaal: 'Verdachte was uit ideële overwegingen in 1934 lid van de NSB geworden. Dit was geen baantjesjagerij , daar hij een goede betrekking en een goed salaris had. De heer Hansen zeide lid te zijn gebleven omdat het niet in zijn aard lag iets niet te volbrengen wat hij eenmaal was begonnen. Had hij geweten van de mishandelingen in Duitsland, ongetwijfeld zou hij zich hebben teruggetrokken.'[212]

Hansens raadsman, mr. Bockhoven, sprak verzachtende woorden. Uit deze woorden bleek dat hij als advocaat het beste voorhad met zijn cliënt. Met name de zinsnede over zijn houding ten opzichte van de tewerkstelling in Duitsland riep vragen op. Want Hansen ronselde wel degelijk mensen voor Duitsland. 'Met genoegen zeide hij de heer Hansen te verdedigen, daar deze ver boven talrijke anderen is verheven en over de gehele lijn niet fout is geweest. (...) Correct en stipt als hij was, week de heer Hansen niet van de rechte lijn van het leven af. (...) Dank zij zijn optreden is niemand in Duitsland terecht gekomen. (...)' Mr. Bockhoven concludeerde tenslotte, dat de heer Hansen zijn straf reeds had gehad, door internering, verlies van beroep en huisraad en een uit elkaar geslagen huisgezin. '(...) Verdachte zeide tenslotte nog, nooit te hebben geaarzeld de Nederlandse belangen bij de bezetter te verdedigen. Hij stond zelfs een tijd lang als "deutschfeindlich" aangemerkt en hij werd meermalen bedreigd met insperring.'[213]

Het Tribunaal oordeelde vervolgens:

'dat tegenover het vele waardoor beschuldigde geacht moet worden zich desbewust te hebben gedragen in strijd met de belangen van het Nederlandsche Volk het Tribunaal in overweging wil nemen dat beschuldigde tijdens zijn burgemeesterschap van Vlaardingen ook veel goeds heeft verricht, dat men hem kennelijk in verschillende kringen uit de Vlaardingse Bevolking niet onwelwillend gezind is, dat, behalve wat betreft het behoud van zijn radiotoestel, niets is gebleken dat beschuldigde tijdens zijn ambtsperiode eenig voordeel heeft getrokken uit of door middel van zijn ambt, en dat hij zich tijdens de bewaring voorbeeldig heeft gedragen; (...) dat voorts het Tribunaal van oordeel is dat aan beschuldigde, die, zij het ook, naar het Tribunaal wil aannemen, geheel te goeder trouw en zonder bijgedachte aan eigenbaat de verwerpelijke beginselen van het Nationaal Socialisme heeft aangehangen, en deze beginselen heeft gepropageerd bij zijn installatierede als burgemeester van Vlaardingen op 5 augustus 1943 – welke beschuldigde ter zitting erkent heeft publiekelijk te hebben uitgesproken conform de zich daarvan bij de stukken bevindende schriftuur – voorts in die rede van de gemeente-

ambtenaren onder meer eischende een loyale samenwerking met den bezetter in het belang van land en volk, niet slechts de beide kiesrechten moeten worden ontnomen, maar ook het recht ooit eenig ambt te bekleeden, daar beschuldigde geacht moet worden de in het algemeen belang vereischte betrouwbaarheid te missen; dat eindelijk het Tribunaal van oordeel is dat verschuldigde eenigermate in zijn vermogen moet worden getroffen, aangezien hij de Nationaal Socialistische Beweging en verscheidene daarmede verwante organisaties geldelijk heeft gesteund; (...)
Uitspraak doende; verklaart den beschuldigde schuldig aan: gedurende de vijandelijke bezetting van het Rijk in Europa lid te zijn geweest van de N.S.B. en andere nationaal-socialistische organisaties, voor de N.S.B. te zijn werkzaam geweest en blijk te hebben gegeven in te stemmen met het streven van de N.S.B. en andere nationaalsocialistische organisaties, voordeel te hebben getrokken uit door den vijand genomen maatregelen, aan den vijand hulp en steun te hebben verleend en geen gevolg te hebben gegeven aan het door de Nederlandsche Regeering te Londen gegeven bevel geen medewerking te verleenen aan de maatregelen ten behoeve van de tewerkstelling in Duitschland;
Legt de navolgende maatregelen aan den beschuldigde op;
1. Interneering met het advies deze te beperken tot den tijd van twee jaren, met aftrek van den tijd door beschuldigde in bewaring doorgebracht, zoodat de interneering zal eindigen op 7 mei 1947;
2. ontzetting uit de rechten van het kiezen en de verkiesbaarheid bij krachtens wettelijk voorschrift uitgeschreven verkiezingen;
3. ontzetting uit het recht ambten te bekleeden;
4. verbeurdverklaring van het vermogen van beschuldigde, te beperken tot een bedrag van twee duizend gulden en het radiotoestel;
(...) ter openbare zitting van 8 November 1946 uitgesproken door Mr. F. Bordewijk, voorzitter (...).'[214]

Het echtpaar Hansen, in 1967 40 jaar getrouwd.

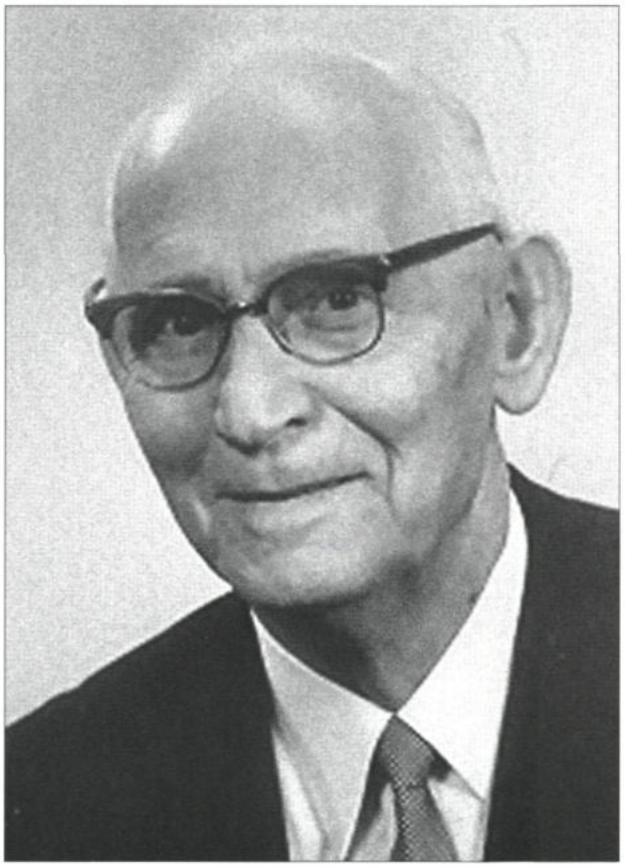

Wil Hansen rond 1970.

De mens Hansen

NSB'er Wil Hansen was in bepaalde opzichten een correct bestuurder, die de Vlaardingse bevolking wilde behoeden voor excessen door de bezettingsmacht. Wellicht hoopte hij hiermee, dat hij na de oorlog toch nog ruimte zou krijgen om zijn carrière op een of andere manier voort te zetten. Daar is – terecht – geen ruimte voor geweest, want hij bleef als NSB'er uiteraard wel voor 100% loyaal aan de Duitse bezettende macht.
Volgens zijn stiefdochter was Hansen een punctueel mens, hetgeen vaak ten koste van hemzelf ging. Hansen zei wat hij

dacht, maar bleef altijd een heer. Als zijn familie hem kwam opzoeken in het kamp 'De Vergulde Hand', 'stond hij ons op te wachten met hoed op, das om en handschoenen aan'. Hansen bleef altijd optimistisch, ook in het kamp: 'Voorlopig hebben wij geen krimp.'[215] Volgens zijn stief-kleinzoon was Wil Hansen weliswaar een aardige man – 'met meningen die je soms eigenlijk niet hoorde te hebben' –, maar zijn gelijk was hét gelijk. Hij was rechtlijnig.[216]
Hansens stiefdochter vond hem een 'heerlijke, fijne vader; wij hebben een fantastische jeugd gehad; vader maakte nooit onderscheid tussen zijn echte en zijn stiefkinderen'[217].
Na zijn werkzame leven sprak hij vrijwel nooit over zijn NSB-verleden en zijn burgemeesterschap. Kleinzoon Rob Hoogendijk verklaarde, dat hij pas van het verleden van zijn opa hoorde, toen hij dik in de twintig was.[218] 'Hij was wel de politiek uiteindelijk helemaal beu.'[219] Na zijn vrijlating uit het kamp wist hij zich financieel staande te houden met accountancy- en boekhoudklussen.
Op 29 januari 1952 liet Wil Hansen zich als ambteloos burger uitschrijven naar de Eksterstraat 23 in Haarlem. Ook daar en in Amsterdam bij de familie Nassette, de schoonfamilie van stiefdochter Hans, deed hij administratief werk. Midden jaren zestig verhuisden Hansen en zijn vrouw naar Ommen.
Hansen was geen gebroken man, maar had wel moeten buigen. Of Hansen na de oorlog spijt had van de keuzes die hij gemaakt had, is niet echt bekend.
Op 26 januari 1975 stierf Hansen in een verpleeghuis in Hardenberg, zich niet meer bewust van het leven, dat hij had geleid. Zijn vrouw was op 9 januari 1974 al gestorven.
De Vlaardingse archivaris Theo Poelstra zette Hansen duidelijk neer: 'een door en door correct en resoluut man uit het bedrijfsleven, een technocraat, met een hekel aan schipperen'[220].

Ten slotte

Vlaardingen telde twee oorlogsburgemeesters. Twee mensen met geheel verschillende achtergronden.
Meindert Siezen begon zijn burgemeesterschap met het idee Vlaardingen in de vaart der volkeren op te stoten. Hij kon in 1938 niet bevroeden dat de wereld na 1940 een volstrekt andere zou zijn. Siezen heeft (te) lang geschipperd tijdens de bezetting. Hij was bang dat – als hij er de brui aan zou geven – Vlaardingen bestuurd zou gaan worden door een meedogenloze NSB'er. Siezens houding tijdens de bezettingsjaren dwingt ook bewondering af. In wezen was hij een moedig man. Hij had al vlug kunnen afhaken, maar bleef aan, in de volle overtuiging dat hij op die manier Vlaardingen en haar burgers het meest ten dienste zou kunnen zijn. Hij wist, dat hij daardoor risico's kon lopen, dat zijn imago schade zou kunnen oplopen. Dat is ook gebeurd, maar niet in grote mate. De echte wrok huisde het meest bij voormalige verzetsstrijders, die dat ook duidelijk verwoordden tijdens de verhoren van de Zuiveringscommissie. Siezen werd bij zijn afscheid terecht gecomplimenteerd met de wijze, waarop hij zijn ambtsperiode had vervuld.
Na Siezens gedwongen vertrek bleek Wil Hansen niet de zo gevreesde NSB-burgemeester te zijn. Hij probeerde – ook toen hij wist dat de NSB- en Duitse zaak verloren waren – Vlaardingen en haar burgers op een adequate manier te besturen. Toch was en bleef Hansen een NSB'er, die zijn brieven begon met 'kameraad' en eindigde met 'Hou Zee'. Omdat hij burgemeester was, werd Hansen door de Vlaardingse bevolking gewaardeerd en als mens gerespecteerd. De Vlaardingers waren gezagsgetrouw.

Vlaardingen mag enerzijds dankbaar zijn dat Siezen – op een berisping na van alle blaam gezuiverd – heeft geprobeerd het zo lang mogelijk vol te houden als burgemeester. Anderzijds bleef de schade voor de Vlaardingers met de NSB'er Hansen beperkt, vergeleken met de gang van zaken in andere Nederlandse gemeenten.
Op de vraag van kleinzoon Harmen Siezen naar het vernoemen van een straat naar zijn grootvader zou intussen positief gereageerd kunnen worden.

Nawoord

Er zijn enkele personen die ik dank voor hun bijdrage aan dit verhaal. Allereerst Bert Siezen, kleinzoon van Meindert Siezen, en mevrouw Hans Nassette-Van Lom, stiefdochter van Wil Hansen, die mij beiden ontvingen en met wie ik een lang en boeiend gesprek mocht hebben over hun respectievelijke grootvader en stiefvader. Bovendien liet Bert Siezen mij vrijelijk grasduinen in zijn imposante familie- en fotoarchief.
Voorts mijn dank aan Rob Hoogendijk, kleinzoon van Hansen, die mij van informatie en fotomateriaal voorzag en mij op het spoor zette van mevrouw Nassette. Ruud Nassette, stiefkleinzoon van Wil Hansen, verschafte mij informatie en foto's van zijn stief-grootvader, waarvoor ik ook hem bedank.
Uiteraard gaat mijn dank ook uit naar de medewerkers van het Stadsarchief Vlaardingen, die mij met raad en daad bijstonden. Met name Erika Verloop hielp me vaak op weg en gaf mij goede adviezen. Erica Stock en Lies van der Zwaal ondersteunden me met de foto's. Tot slot keken mijn echtgenote kritisch en mijn dochter Lisanne en stadsarchivaris Harm Jan Luth zeer kritisch naar de tekst.

BIJLAGEN – Nevenfuncties van M.C. Siezen en W. Hansen

Nevenfuncties M.C. Siezen

Directeur van de N.V. Maatschappij tot Exploitatie van het Villapark te Hillegersberg
Voorzitter van de Commissie tot Restauratie van de Hillegondakerk te Hillegersberg
Penningmeester van de Vereeniging tot Stichting en Instandhouding van Scholen met den Bijbel te Hillegersberg
Lid van het College van Kerkvoogden van de Nederlandsch Hervormde Gemeente
Penningmeester van de Vereeniging 'Zoekt het Verlorene!'
Bestuurslid van de Verenigde Polders Schiebroek, Berg en Broek en de 110 Morgen
Kamerkringbestuurder van de Christelijk-Historische Unie te Voorburg
Bestuurslid Stichting Plaswijckpark
Regent van het Van Leydens Hofje te Vlaardingen
Erevoorzitter van de Vereeniging van Vrijwillige Motordienst te Vlaardingen
Beschermheer der Nederlandsche Vereeniging voor E.H.B.O afdeling Vlaardingen
Bestuurslid van de Vereniging 'Zorg voor 't achterlijke Kind' te Vlaardingen
Bestuurslid van de Nederlands Hervormde Stichtingen voor zenuw- en geesteszieken te Voorburg
Erevoorzitter van de Landstorm Commissie te Vlaardingen
Bestuurslid van het Visschers Weduwen- en Weezenfonds te Vlaardingen
Commissaris van de N.V. Fabriek van Melkproducten der Vereenigde Zuivelbereiders
Commissaris Nieuwe Matex
Ereburger van gemeente Terheijden (N.B.)[221]
Voorzitter Brandstoffencommissie Vlaardingen

Nevenfuncties W. Hansen

Groepssecretaris, kringadministrateur, colporteur, blok-, buurt- en groepsleider van de NSB, 1934-1943

BRONNEN

Literatuur

- Jaarboeken Historische Vereniging Vlaardingen
- Jan Anderson en Hjalmar Teunissen, *De donkere jaren van Vlaardingen van mobilisatie tot bevrijding.* Vlaardingen, 2005
- L. de Jong, *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog.* 's-Gravenhage, 1969-1991.
- Klaas Kornaat, *De schok van het onbekende.* Zaltbommel, 1994.
- Harm Jan Luth e.a., *Ach lieve tijd Vlaardingen. 2000 jaar oorlog.* Zwolle, 2002.
- Peter Romijn, *Burgemeesters in oorlogstijd. Besturen onder Duitse bezetting.* Amsterdam, 2006.

Archieven

Nationaal Archief

- Archief Ministerie van Binnenlandse Zaken
  - o Burgemeestersdossier Hansen (inv.nr. 2.04.57)
  - o Burgemeestersdossier Siezen (inv.nr. 2.04.57)
  - o Zuiveringsarchieven (inv.nr. 10758)
  - o Zuiveringscommissie Burgemeesters Zuid-Holland (inv.nr. 2.04.67)
- Archief Ministerie Van Justitie
  - o Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (inv.nr. 52699)

Stadsarchief Vlaardingen

- Afdeling Kabinet van de gemeentesecretarie van burgemeester W.A. Hansen[222]
- Gemeentebestuur
- Gemeenteontvanger als financieel leider van de Stichting Winterhulp Nederland, afdeling Vlaardingen en als penningmeester van de Nederlandsche Volksdienst, afdeling Vlaardingen
- Luchtbeschermingsdienst
- Nederlandsche Binnenlandse Strijdkrachten (NBS), Bewakingstroepen, district Vlaardingen/Westland
- Sociale verzorger van het bewarings- en verblijfskamp 'De Vergulde Hand'
- Stichting Winterhulp Nederland, afdeling Vlaardingen
- Vereniging voor Ziekenverpleging/Stichting Algemeen Ziekenhuis/Holyziekenhuis
- Zuiveringscommissie gemeentepersoneel 1945
- Handschriftenverzameling
- Verschillende couranten (zie notenapparaat).

Diverse bronnen, berustend bij Bert Siezen, kleinzoon van Meindert Siezen.
Interview met Bert Siezen, kleinzoon van Meindert Siezen, d.d. 22 januari en 16 april 2013.
Interview met Johanna Margaretha (Hans) Nassette, stiefdochter van Wil Hansen, d.d. 20 februari 2013.

Interview met Ruud Nassette, stief-kleinzoon van Wil Hansen, d.d. 16 april 2013.

NOTEN

1 Archief familie Siezen, in beheer bij kleinzoon Bert Siezen.
2 Ibidem.
3 Ibidem.
4 Ibidem.
5 Ibidem.
6 Ibidem.
7 Interview met Bert Siezen.
8 Ibidem.
9 Archief familie.
10 Bert Siezen.
11 Archief familie.
12 Ibidem.
13 Stadsarchief Vlaardingen (SAV), Archief van het gemeentebestuur, inv.nr. 1900.
14 Nationaal Archief, Archief Ministerie van Binnenlandse Zaken, burgemeestersdossier Siezen.
15 De AR-partij was de grote overwinnaar van die verkiezingen.
16 De S.D.A.P. is de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij, voorganger van de Partij van de Arbeid.
17 Burgemeestersdossier Siezen.
18 Ibidem.
19 *Alkmaarsche Courant*, 25 april 1938.
20 Archief familie.
21 Burgemeestersdossier Siezen.
22 Archief familie.
23 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 112.
24 Ibidem, inv.nr. 71.
25 *Nieuwe Vlaardingsche Courant*, 4 mei 1938.
26 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 71.
27 Ibidem.
28 Ibidem.
29 Ibidem.
30 Ibidem.
31 Ibidem.
32 Ibidem.
33 Ibidem.
34 *Nieuwe Vlaardingsche Courant*, 9 mei 1938.
35 Archief familie.
36 Rapport van de Zuiveringscommissie aangaande de voormalige secretaris-generaal van binnenlandse zaken Frederiks.
37 Peter Romijn, *Burgemeesters in oorlogstijd. Besturen onder Duitse bezetting*. Amsterdam, 2006.
38 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 72.
39 Ibidem, inv.nr. 73
40 SAV, Handschriftenverzameling (hsv), inv.nr. 607.
41 Ibidem.
42 Ibidem.
43 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 73.
44 Ibidem, inv.nr. 1932.
45 Ibidem, inv.nr. 1990.
46 Klaas Kornaat, *De schok van het onbekende*. Zaltbommel, 1994.
47 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 1924.
48 Historische Vereniging Vlaardingen, *Historisch Jaarboek* 1991.
49 SAV, Archief van de gemeenteontvanger als financieel leider van de Stichting Winterhulp Nederland, afdeling Vlaardingen en als penningmeester van de Nederlandsche Volksdienst, afdeling Vlaardingen, inv.nr. 2.
50 SAV, Archief Stichting Winterhulp Nederland, afdeling Vlaardingen, inv.nr. 1.
51 Ibidem.
52 Jaarboek, 1991.
53 SAV, Winterhulp, inv.nr. 1.
54 SAV, ibidem, inv.nr. 17.
55 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 1929.
56 Ibidem.
57 L. de Jong, *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog. Deel 4, 2e helft*. 's-Gravenhage, 1972.
58 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 1945.
59 SAV, hsv, inv.nr. 607.
60 Ibidem, inv.nr. 1972.
61 Archief familie.
62 Jaarboek 1992.
63 SAV, Archief van de Luchtbeschermingsdienst, inv.nr. 8.
64 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 73.
65 Ibidem.
66 Jaarboek 1992.
67 Ibidem.
68 Archief familie.
69 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 74.
70 Ibidem.
71 Ibidem.
72 Archief familie.
73 Ibidem.
74 Ibidem.
75 Ibidem
76 Ibidem.
77 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 1946.
78 Archief familie.
79 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 1932.
80 Ibidem, inv.nr. 2004.
81 Archief familie.
82 Ibidem.
83 Ibidem.
84 SAV, hsv, inv.nr. 2099.
85 Archief familie.
86 Burgemeestersdossier Siezen.
87 Ibidem.
88 Ibidem.
89 Jan Anderson en Hjalmar Teunissen, *De donkere jaren van Vlaardingen van mobilisatie tot bevrijding*. Vlaardingen, 2005.
90 Jaarboek 1996.
91 Archief familie.
92 Burgemeestersdossier Siezen.

93 Ibidem.
94 Ibidem.
95 Archief familie.
96 Bert Siezen.
97 Ibidem.
98 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 76.
99 Archief familie.
100 Burgemeestersdossier Siezen.
101 Ibidem.
102 SAV, Archief van de Vereniging voor Ziekenverpleging/Stichting Algemeen Ziekenhuis/Holyziekenhuis, inv.nr. 86.
103 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 4364.
104 Archief familie.
105 Ibidem.
106 Ibidem.
107 Stadskantoor Vlaardingen, gezinskaarten.
108 Archief familie. 'Een pepke' is een pijpje.
109 Burgemeestersdossier Siezen.
110 Het Rechtsfront was de politie-beroepsorganisatie van de NSB.
111 Burgemeestersdossier Siezen.
112 Ibidem.
113 Ibidem.
114 Ibidem.
115 Ibidem.
116 Ibidem.
117 Ibidem.
118 Ibidem.
119 Ibidem.
120 Ibidem.
121 Ibidem.
122 Ibidem
123 Ibidem.
124 Ibidem.
125 Ibidem.
126 Ibidem.
127 Ibidem.
128 Ibidem.
129 De Jong.
130 Burgemeestersdossier Siezen.
131 Ibidem.
132 Ibidem.
133 Ibidem.
134 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 2027.
135 Burgemeestersdossier Siezen.
136 *De Maasmonder*, 5 mei 1945.
137 SAV, hsv, inv.nr. 657.
138 Ibidem, inv.nr. 2022.
139 Ibidem, inv.nr. 76.
140 Ibidem.
141 Ibidem.
142 Ibidem.
143 Ibidem
144 Ibidem.
145 Ibidem.
146 Ibidem.
147 Ibidem.
148 Ibidem.
149 Ibidem.
150 Archief familie.
151 Ibidem.
152 *Nieuwe Vlaardingsche Courant*, 1 januari 1947.
153 Archief familie.
154 Gezinskaarten.
155 Archief familie.
156 Ibidem.
157 Bert Siezen.
158 Ibidem.
159 Archief familie.
160 Ibidem.
161 Ibidem.
162 Bert Siezen.
163 ibidem.
164 Archief familie.
165 Nationaal Archief, Ministerie van Justitie, Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR), inv.nr. 52699.
166 Ibidem.
167 Ibidem.
168 Nationaal Archief, Zuiveringsarchieven Ministerie van Binnenlandse Zaken, 1945-1984, inv.nr. 10758.
169 Ibidem.
170 Nationaal Archief, Archief Ministerie van Binnenlandse Zaken, burgemeestersdossier Hansen.
171 Ibidem.
172 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 280.
173 CABR.
174 Burgemeestersdossier Hansen.
175 SAV, Archief Zuiveringscommissie gemeentepersoneel 1945, inv.nr. 12.
176 Ibidem.
177 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 2005.
178 Ibidem.
179 Zuiveringsarchieven.
180 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 2005.
181 Ibidem, inv.nr. 76.
182 SAV, Afdeling Kabinet van de gemeentesecretarie van burgemeester W.A. Hansen, inv.nr. 3.
183 Kennelijk had Hansen sinds het begin van de oorlog weer vermogen opgebouwd.
184 Zuiveringsarchieven.
185 Jaarboek 1995.
186 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 280.
187 Kabinet Hansen, inv.nr. 38.
188 Jaarboek 1985.
189 SAV, hsv, inv.nr. 661.
190 CABR.
191 Ibidem.
192 Archief familie.
193 Interview J.M. Nassette.

194 Burgemeestersdossier Hansen.
195 J.M. Nassette.
196 Kabinet Hansen, inv.nr. 19.
197 SAV, gemeentebestuur, inv.nr. 2022.
198 Ibidem, inv.nr. 75.
199 Ibidem, inv.nr. 286.
200 J.M. Nassette.
201 SAV, Archief van de sociale verzorger van het bewarings- en verblijfskamp 'De Vergulde Hand', inv.nr.6.
202 SAV, Archief van de Nederlandsche Binnenlandse Strijdkrachten (NBS), Bewakingstroepen, district Vlaardingen/Westland, inv.nr. 17.
203 Burgemeestersdossier Hansen.
204 SAV, NBS, inv.nr. 3.
205 SAV, hsv, inv.nr. 669.
206 J.M. Nassette.
207 Mededeling Kees Verhulst, Vlaardingen.
208 Zuiveringsarchieven.
209 CABR.
210 Archief Ruud Nassette.
211 CABR.
212 *Nieuwe Vlaardingsche Courant*, 28 oktober 1946.
213 Ibidem.
214 CABR.
215 J.M. Nassette.
216 Interview Ruud Nassette.
217 Ibidem.
218 Mededeling Rob Hoogendijk.
219 J.M. Nassette.
220 Jaarboek 1985.
221 Verleend vanwege de naoorlogse hulp aan Terheijden vanuit Vlaardingen.
222 De naam W.A. Hansen is onjuist. Hansen had slechts één voornaam: Willem.

Pagina 52/53: Voedseldroppings boven Ambacht eind april 1945; op de achtergrond het voormalige Raadhuis van Vlaardinger-Ambacht.

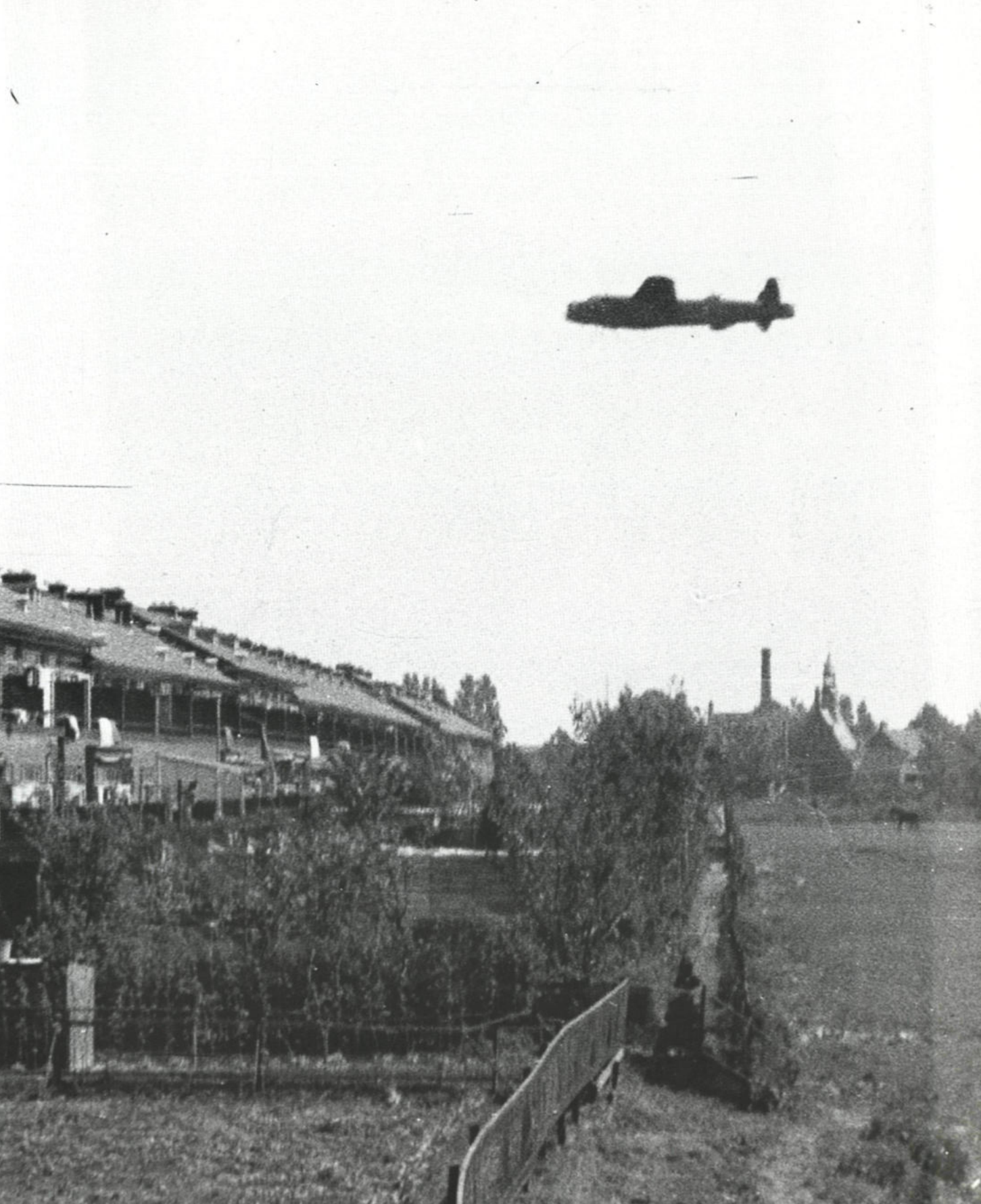

Agnes Vermaas

‘Spreek wat waar is, drink wat klaar is’

Voor mijn vader Hans,
een geboren Vlaardinger.

Inleiding

Anno 2013 vinden we schoon drinkwater uit de kraan een vanzelfsprekendheid. Weinig mensen weten dat de waterleiding zoals wij die kennen pas sinds 1853 in Nederland bestaat. Vlaardingen kent sinds 1885 een systeem van gezuiverd water door ijzeren buizen. In de jaren vóór 1885 moesten de inwoners van Vlaardingen het doen met emmers regenwater, haven- of ander oppervlaktewater of grondwater. Er was in die tijd nog zeer weinig bekend over de werking van het menselijk lichaam en de invloed van voedsel, dranken en sanitair gedrag op een al dan niet optimale werking van het lichaam. In de loop van de negentiende eeuw groeide het besef van het belang van schoon drinkwater voor de volksgezondheid. Na 1850 kwam er langzaamaan een discussie op gang in de Vlaardingse gemeenteraad over de oplossing van het drinkwaterprobleem. Dit artikel gaat in op de hygiënische situatie in Vlaardingen, het drinkwaterdebat in de gemeenteraad en de uiteindelijke aanleg van de drinkwaterleiding en de gevolgen voor de Vlaardingse sterftecijfers.

Nederland en Vlaardingen in de 19e eeuw: economie en volksgezondheid

In economisch opzicht was de negentiende eeuw voor Nederland geen voorspoedige periode. De industrialisatie zat nog in een vroege ontwikkelingsfase en dat gold ook voor de ontwikkeling van het grootbedrijf. Rotterdam had bijvoorbeeld zijn positie als belangrijke havenstad nog niet verworven. De Nederlandse steden in het algemeen verkeerden sinds de achttiende eeuw in een crisis. In 1815 hadden steden als Haarlem, Leiden, Den Haag en Gouda te kampen met problemen van leegstand en achterstallig onderhoud aan woningen.

In Vlaardingen was het al niet beter gesteld. De klad zat in de visserij, de belangrijkste inkomstenbron van de stad, door de economische malaise. In demografisch opzicht kende Vlaardingen tot ongeveer 1880 een vertrekoverschot en was het sterftecijfer te hoog - zo'n 30‰ - om de bevolkingsgroei op peil te houden. Vanaf midden jaren zeventig groeide de werkgelegenheid weer, in de visserij en in aanverwante sectoren als zeilmakerijen.

Industrialisatie en bevolkingsgroei binnen de stadsmuren

De bouw van grote stoomfabrieken, vanaf 1860, betekende een voorzichtig begin van de industrialisatie in Nederland. De industrialisatie luidde op haar beurt het begin in van een snelle groei van de steden, terwijl de plattelandsbevolking nog slechts langzaam toenam. De steden, die nog binnen de oude stadsmuren bebouwd waren, waren niet berekend op de snelle bevolkingsgroei. In alle haast moest woonruimte gecreëerd worden. Dit kwam vaak neer op het gebruik van een appartement, zolder of kelder door meer gezinnen, terwijl er slechts ruimte was voor één gezin.

Overvolle steden en gebrek aan volksgezondheidbeleid

Samen met het gebrek aan beleid en controle van de overheid op het gebied van volksgezondheid leidde de slechte hygiëne in de steden tot onhoudbare situaties, die ten tijde van epidemieën als die van de cholera sterk aan de dag traden. Op het gebied van gezondheidszorg bestond nog geen effectief nationaal beleid. Zo legde de Wet op de uitoefening der Geneeskunde uit 1818 de oprichting van 'provinciale en plaatselijke commissies van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt' vast. Deze commissies dienden volgens de wet waakzaam te zijn bij het ontstaan van epidemieën, maar ze hadden geen bevoegdheid iets te veranderen aan gezondheidsbedreigende situaties. De taken van de 'commissies van geneeskundig toevoorzigt' – waken over de uitoefening van de geneeskunst en adviseren van de rijksoverheid bij de bevordering van de openbare gezondheid – werden niet naar behoren vervuld. Dat kwam onder andere doordat de stadsbesturen ervan uitgingen dat het hun eigen taak was voorschriften op medisch-hygiënisch gebied te maken, zoals dat al eeuwen het geval was geweest. Daarnaast was er geen effectieve controle op de naleving van eventuele verordeningen. Staatsinterventie in de lokale politiek stuitte op grote tegenstand.

Vuilnis en uitwerpselen in nabijheid stedelingen

Tekenend voor het leven van veel stedelingen was de nabijheid van mestvaalten, vuilnishopen en veehokken, en het bijna totale gebrek aan schoon drinkwater en riolering. De uitwerpselen van mensen en dieren werden niet via een effectief buizenstelsel afgevoerd, maar hoopten zich op of werden weggevoerd via bijvoorbeeld een gemetseld riool. Uiteindelijk zakten de vloeibare stoffen in de bodem, waarbij het grondwater – dat in een groot deel van het land als drinkwater werd gebruikt – zeer ernstig vervuild raakte.

Drinkwaterbronnen voor Vlaardingen meestal vervuild

Voor veel Vlaardingers was het water uit de haven een belangrijke bron voor drinkwater, terwijl in dat water tegelijkertijd veel afval terechtkwam. De handel in vis gebeurde veelal dichtbij de haven, zoals in de Visbank. Het dumpen van visresten in de haven was daarom aan de orde van de dag en bovendien eindigden veel riolen in de haven. De Biersloot en andere grote of kleine sloten in de stad troffen hetzelfde lot.

Pogingen om watervervuiling tegen te gaan bleven steken bij wat kleine maatregelen die vaak werden genomen in tijden dat besmettelijke ziekten als de cholera de stad troffen. Zo beval een door het stadsbestuur opgerichte choleracommissie in 1832 - tijdens de eerste grote cholera-epidemie - tot de wekelijkse reiniging van straten en rioolputten en tot het zuiveren van de lucht van de armenscholen en raadde men het eten van gedroogde vis, kruisbessen en onrijpe vruchten af. Tijdens deze epidemie stierven er 29 Vlaardingers aan de ziekte. Zodra het gevaar geweken was, werd de commissie opgeheven en met haar de te nemen maatregelen.

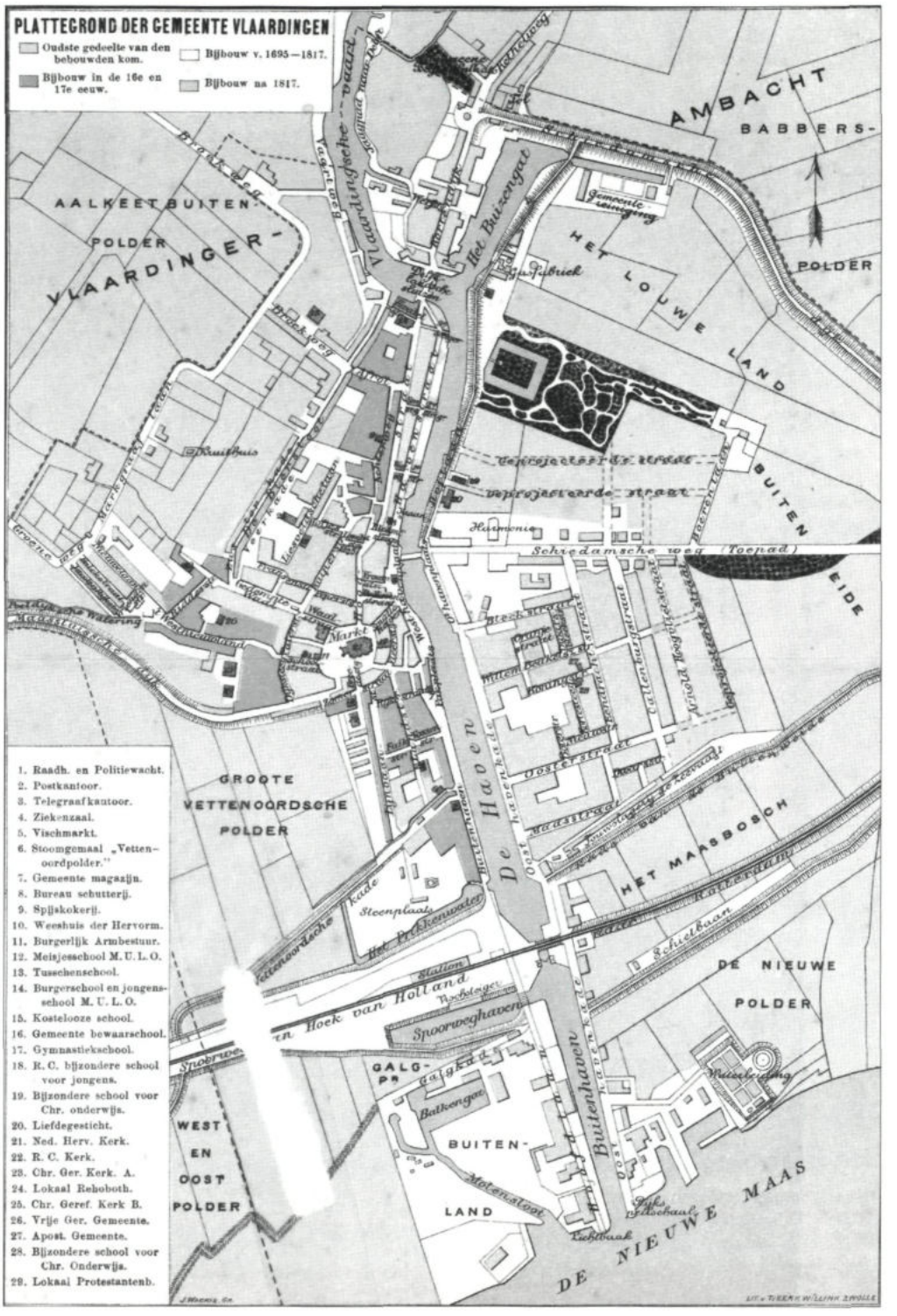

Plattegrond der Gemeente Vlaardingen ca. 1890
Bij De Nieuwe Maas het Waterleidingbedrijf.
(Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

De Waal nog niet gedempt. (Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Vóór 1884 zeer weinig kennis over ziekteverwekkers

Vlaardingen was wat volksgezondheidsverordeningen betreft geen uitzondering in Nederland. Het gebrek aan goede, structurele besluiten valt voor een deel te verklaren vanuit het feit dat men vóór 1884 in het duister tastte over de verwekker van de cholera. In dat jaar ontdekte de Duitse arts Robert Koch de 'komma-bacillus' die in uitwerpselen en braaksel van choleralijders zit en zich verspreidt via water. Wat men tot ver in de negentiende eeuw aanbeval ter voorkoming van een besmetting met de cholera zal ons nu ronduit lachwekkend in de oren klinken. Zo raadden artsen aan om niet teveel koud water te drinken wanneer men bezweet was, omdat maag en darmen anders te vlug afkoelden en gevoelig werden voor de cholera. Men dacht dat de cholera 'ontstond' in de bodem, in kleine, bedompte ruimten of in stilstaand water.

De Waalstraat. De Waal werd gedempt in 1869.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Maatregelen om water schoon te houden hadden dus de verkeerde beweegreden (vanuit onze huidige kennis van hygiëne), maar konden 'per ongeluk' een goede uitwerking hebben. Ook de gedurende de negentiende eeuw groeiende belangstelling voor de woonsituatie van de armen was te danken aan de ideeën over ontstaan en verspreiding van de cholera en andere besmettelijke ziekten. Met name een groep artsen met de verzamelnaam 'Hygiënisten' maakte zich sterk voor onder andere betere woningen voor bedeelden en arbeiders en betere drinkwatervoorzieningen voor deze groep.

Vlaardingse volksgezondheidspolitiek in de tweede helft van de 19e eeuw

Cholera-epidemieën in Vlaardingen

Na de eerste grote cholera-epidemie van 1832 werd Nederland nog een paar keer zwaar getroffen door de cholera: in 1849, 1855, 1859, 1866 en 1892. Vooral de epidemie van 1859 had een groot aantal sterfgevallen tot gevolg in Vlaardingen. Tijdens deze epidemieën richtte de gemeenteraad opnieuw cho-

leracommissies op, die onder meer besloten tot het dempen van verschillende sloten en het verzamelen van fecaliën, zodat deze niet in het water werden geworpen. Het dempen van sloten ging gestaag door nadat de cholera geweken was. Zo was de sloot 'De Waal', aan de zuidkant van de buurt 'Achterom', berucht in Vlaardingen vanwege de ondraaglijke stank, veroorzaakt door de daar aanwezige buitensporige hoeveelheden afval. De arme bevolking van Vlaardingen concentreerde zich sinds lang vooral in deze buurt, een stratenblok tussen de Biersloot, de Afrol, de Achterstraat en de Waalstraat. Uiteindelijk werd de sloot in 1869 gedempt.

Maatregelen naar aanleiding van de cholera: fecaliëntonnen en afsluiting riolen

De gemeenteraad besloot in 1873 tot het afsluiten van de in de haven uitlopende riolen. In 1877 kwam de gemeente met een tweeledige oplossing, enerzijds voor de verbetering van de financiële toestand van de gemeente, anderzijds voor het oplossen van het fecaliënprobleem, aangezien sommige sloten nog steeds als afvalput gebruikt werden. De oplossing was het tonnenstelsel, waarbij een pachter op vaste tijden tonnen met uitwerpselen bij de huizen ophaalde, om de inhoud van de tonnen met winst te verkopen aan boeren en tuinders. Pas in 1889 bleek deze onderneming succesvol te draaien; samen met de invoering van een gemeentelijke reinigingsdienst in 1887 was het tonnenstelsel een belangrijke voorwaarde voor een goede hygiënische situatie in de stad.

1871: voorzichtig begin van aanbieden schoon drinkwater

Aan een andere belangrijke voorwaarde, namelijk schoon drinkwater, was nog niet voldaan. In 1871 werd voor het eerst geopperd gezuiverd drinkwater uit de Maas aan de bevolking beschikbaar te stellen, vanwege de dreiging van een cholera-uitbraak. Een particulier nam deze onderneming op zich. Voor bedeelden was het water gratis, voor niet-bedeelden die geen belasting betaalden kostte een emmer water twee cent. Na een half jaar bleek er te weinig animo voor te bestaan vanuit de bevolking, waardoor de waterdistributie een kostenpost werd voor de gemeente. De distributie werd opgeheven, maar de watervaten en andere benodigdheden werden voor alle zekerheid bewaard.

Reeds een jaar later werd de drinkwaterdistributie nieuw leven ingeblazen door een particuliere exploitant met toestemming van de gemeente. Na een matige start nam de wateraf-gifte in de jaren na 1873 toe. Vanaf de jaren 1880 investeerde Vlaardingen steeds meer in de waterdistributie. In 1881 werd de distributie bijvoorbeeld onder gemeentelijk beheer gebracht en in 1882 werd er een tweede distributiepunt in het noordelijk deel van Vlaardingen ingericht. In 1884 waren er reeds vijf distributiepunten.

Drinkwater steeds belangrijker raadsonderwerp in laatste kwart 19e eeuw

Het onderwerp drinkwater stond in het laatste kwart van de negentiende eeuw steeds duidelijker op de agenda van de raad. Zo legde men op verschillende plekken in de stad pompen aan met water uit de haven. Een ommekeer was de knieval van de raad in 1875, waarin men openlijk toegaf dat het havenwater wel degelijk verontreinigd was, ondanks de dagelijkse 'verversing' door eb en vloed. Het duurde tot 1883, toen er gevreesd werd voor een nieuwe cholera-epidemie, eer men iets deed met deze constatering.

De tonnenwagen. (Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Onderzoek apotheker Zembsch naar vervuiling havenwater
De Vlaardingse apotheker J.M. Zembsch deed in 1883 onderzoek naar de mate van vervuiling van het havenwater. Een half jaar daarvoor had hij een concessieaanvraag voor aanleg en exploitatie van een waterleiding gedaan. De uitslag van het wateronderzoek was schrikbarend. Een liter havenwater bevatte onder andere 400 milligram vaste stoffen zoals fecaliën, terwijl drinkwater hooguit 200 milligram van deze stoffen mocht bevatten om niet gevaarlijk te zijn voor de volksgezondheid. De gemeenteraad nam direct maatregelen door het gedistribueerde Maaswater gratis aan te bieden, terwijl het eerst twee cent per emmer kostte, en door op de pompen aan te geven dat het havenwater niet als drinkwater gebruikt mocht worden.

Het waterleidingdebat

Waterleidingplannen in Schiedam
In 1881 kwam het gemeenteraadslid P. Kikkert ter ore dat er in buurgemeente Schiedam vergevorderde plannen waren voor de aanleg van een drinkwaterleiding. In de raadsvergadering vroeg hij zich af of Vlaardingen daar ook bij gebaat zou kunnen zijn. Het advies van de ingenieur H.P.N. Halbertsma, die de waterleidingplannen voor Schiedam ontwierp, werd ingeroepen en luidde dat de Schiedamse leiding goed doorgetrokken zou kunnen worden naar Vlaardingen. Dit zou de gemeente circa fl. 150.000,- gaan kosten, fl. 50.000,- minder dan wanneer Vlaardingen een aparte waterleiding zou aanleggen. De aanlegkosten werden door bijna alle raadsleden te hoog bevonden, waardoor het plan voorlopig geen doorgang vond. Zoals eerder beschreven werd de waterdistributie wel onder beheer van de gemeente gebracht. Het onderwerp werd dus allerminst vergeten.

Voorstel particulier geëxploiteerde waterleiding: Zembsch en Hummelinck
De raadsleden J.C. van Büüren van Heijst, J. van Harwegen den Breems en P. Kikkert deden in maart 1883 een voorstel voor de verbreding en verdieping van de haven en het tot stand brengen van een particulier geëxploiteerde waterleiding. De eerder genoemde apotheker J.M. Zembsch en de Vlaardingse industrieel C.H. Wagenaar Hummelinck dienden zich al snel gezamenlijk aan als kandidaat. In een brief aan het gemeentebestuur lieten zij weten dat hun doel een waterleiding voor "huishoudelijk en nijverheidsgebruik" was, omdat "in de laatste jaren gebleken [is] dat de gewone hulpmiddelen ter voorziening in de behoefte aan zuiver drinkwater in de gemeente Vlaardingen al meer en meer te kort schieten [...]". Bovendien was "mede gebleken dat ook uw Raad dit gewichtig vraagstuk 'Voorziening in de behoefte aan goed drinkwater' bij herhaling aan de orde heeft gebracht."

Discussie: particuliere of gemeentelijke exploitatie?
Twee weken later ontving de raad de aanvraag met de bijbehorende plannen. De raadsvoorzitter benoemde een commissie om de plannen te bekijken, bestaande uit A.M. van Dusseldorp, Kikkert en Van Büüren van Heijst. De Commissie van bijstand voor Openbare Gemeentewerken nam ook het initiatief tot het schrijven van een rapport over de concessieaanvraag. Deze commissie, die bestond uit burgemeester B.W.T. Falck en gemeentesecretaris J. van Schravendijk, wilde niet onderhandelen met Zembsch en Hummelinck, in tegenstelling tot de raadscommissie. Falck en Schravendijk zagen liever dat de waterleiding door de gemeente geëxploiteerd zou worden, omdat er sprake was "van een gemeentebelang bij uitnemendheid waarvan het gemeentebestuur verplicht is de zorg aan te trekken." Het gemeenteraadslid W.J. Goudriaan pleitte voor een gemeentelijke waterleiding, omdat hij zag dat veel gemeenten een andere nutsvoorziening, namelijk gasfabrieken, met succes in eigen beheer hadden. Bovendien zouden gemeenteambtenaren even goed – net als werknemers van een concessionaris – een percentage van de winst toegewezen kunnen krijgen om hun "ijver aan te vuren".

Niet het gehele gemeentebestuur was die mening toegedaan. De raadscommissie met Van Dusseldorp, Kikkert en Van Büüren van Heijst wilde wel onderhandelen met Zembsch en Hummelinck. De drie heren waren naar eigen zeggen zeer geïnspireerd geraakt door een lezing die Zembsch op 16 juli 1883 had georganiseerd. In deze lezing toonde hij de onbruikbaarheid van het havenwater als drinkwater aan, waarover eerder in dit artikel al verteld is. Raadslid K. Moerman wilde weten welke gunstige voorwaarden er voor de gemeente zaten aan het geven van concessie. De raadscommissie antwoordde dat de gemeente aan de concessionarissen een waterverbruik ter waarde van fl. 8.000,- per jaar zou garanderen. Het verwachte waterverbruik door bewoners, door in de haven liggende schepen en door industrieën bedroeg – naar een berekening van de commissie – fl. 5.790,-. De gemeente zou dus aan de exploitant een subsidie van fl. 2.210,- moeten verlenen, waarbij ze de kosten voor de drinkwaterdistributie zou uitsparen. Hoe meer het waterverbruik zou stijgen, hoe lager de subsidie zou zijn om aan de garantie van fl. 8.000,- te voldoen. Er zou voldoende water beschikbaar zijn voor standpijpen, brandkranen, scholen etcetera. De meeste raadsleden zagen wel wat in de plannen. De voorzitter kreeg van de Raad aldus toestemming het College van B & W te machtigen om onderhandelingen aan te knopen met Zembsch en Hummelinck.

Tweede concessieaanvrager: Maarleveld
In februari 1884 was het rapport over de onderhandelingen met Zembsch en Hummelinck afgerond; het bevatte onder andere conceptvoorwaarden. Ondertussen was een tweede concessieaanvrager op het toneel verschenen. Jacob Maarleveld – de latere directeur van de gemeentereiniging – vatte het plan op voor een waterleiding van cementstenen in plaats van ijzeren buizen, omdat ze minstens de helft goedkoper waren en "aan geen roesting of slijting onderhevig zijn". In zijn plan

had hij maar liefst tien standkranen ontworpen, die water konden leveren als blusmiddel of voor mensen die geen eigen aansluiting op de waterleiding konden betalen. De uitvoering zou slechts fl. 35.000,- gaan kosten. Een beslissing over dit adres zou worden uitgesteld tot iets besloten was omtrent de definitieve plannen van Zembsch en Hummelinck. Dit besluit liet op zich wachten, aangezien de beide heren in maart hadden verzocht om uitstel van de behandeling van de "zaak der waterleiding". Waarschijnlijk was het rondmaken van de financiën hiervoor de belangrijkste reden.

De gemeente had de conceptvoorwaarden van Zembsch en Hummelinck ondertussen voorgelegd aan de Inspecteur van het Geneeskundig Staatstoezicht van Zuid-Holland, om ze te laten toetsen op de bepalingen die van belang waren voor de volksgezondheid. De gemeenteraad was ervan doordrongen "dat het onze eerste plicht is, zorg te dragen voor de belangen der volksgezondheid." In de bepaling dat het Maaswater, dat gebruikt zou gaan worden als drinkwater, chemisch gezuiverd moest worden, stond niet welke manier van zuivering toegepast zou worden. De inspecteur adviseerde dat scheikundige zuivering – waarbij "voorwerpjes die grooter zijn dan smetstoffen van zeer gevaarlijke ziekten" uit het water gehaald werden – niet voldoende was. Dit omdat "juist de meest gevaarlijke bijmengsels, de kiemen van sommige ziekten, niet door scheikundig onderzoek kunnen worden aangetoond, maar alleen onder het mikroskoop kenbaar zijn." Er zou een bepaling moeten worden opgenomen dat, bij microscopisch onderzoek, geen verontreiniging met fecaliën, rioolvocht of polderwater gevonden mocht worden. Raadslid F.C.R. Bentfort wilde nog verder gaan en vond dat er ook geen verontreiniging met anorganische stoffen, zoals lood, aangetroffen mocht worden, maar dit voorstel werd verworpen. Ook een voorstel van Bentfort en A. Pot om het in de conceptvoorwaarden genoemde aantal standpijpen, namelijk vier, uit te breiden tot zes, werd door geen van de andere raadsleden ondersteund.

Raad akkoord met voorstel Zembsch en Hummelinck

Het vergaren van het benodigde kapitaal ging Zembsch en Hummelinck verre van gemakkelijk af. Dit had huns inziens verschillende redenen, waarvan een te geringe financiële steun van de gemeente er één was. Om de onderneming lucratief te maken wilden ze van de gemeente een gegarandeerd waterverbruik van fl. 1,- per jaar per inwoner voor de eerste tien jaar, wat neerkwam op zo'n fl. 11.000,- per jaar. Burgemeester en Wethouders wilden hiermee wel instemmen. Dit bedrag was hoger dan wat de speciale raadscommissie een jaar eerder had berekend. Bentfort achtte het financiële voordeel voor de gemeente dan ook te klein. Van Dusseldorp was het hier helemaal niet mee eens: het water hier was "zeer slecht. De kosten voor het verkrijgbaar stellen van gezuiverd Maaswater nemen dagelijks toe [...] en [voorzien] dan toch nog maar zeer onvolledig en gebrekkig in de behoefte [...]" Een waterleiding zou de gemeente dus niet veel meer kosten, maar wel beter tegemoetkomen aan de behoefte aan zuiver water. Tegenover de garantie van fl. 1,- per jaar per inwoner stelden B & W wel, dat bij een opbrengst van waterverbruik hoger dan fl. 18.000,- de gemeente 25% van dit hogere bedrag zou ontvangen. De conclusies van B & W werden nipt aangenomen: zes raadsleden waren voor, vijf leden waren tegen.

Op 7 november 1884 werd in de raadsvergadering bekend gemaakt dat Zembsch en Hummelinck de concessie hadden aanvaard onder de door de raad opgelegde voorwaarden. Nog diezelfde dag besloot de gemeenteraad afwijzend te beschikken op de concessieaanvraag van Maarleveld. Waarom in de discussie amper aandacht is besteed aan zijn voorstel is niet bekend. Misschien achtte de raad het gevaar van waterverontreiniging te groot. Bij de door Maarleveld voorgestelde cementbuizen was er immers een groot risico op lekkage. Drie

Gebouw waterleidingbedrijf bij De Nieuwe Maas.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Watertoren en gebouw waterleidingbedrijf bij De Nieuwe Maas.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Machinerie waterleidingbedrijf bij De Nieuwe Maas.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

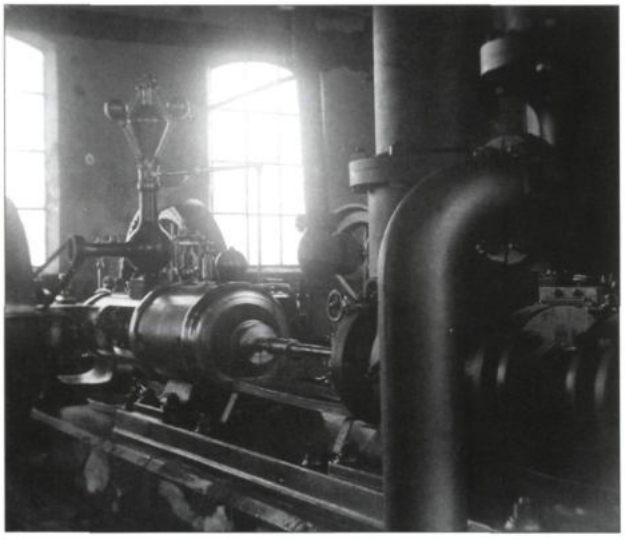

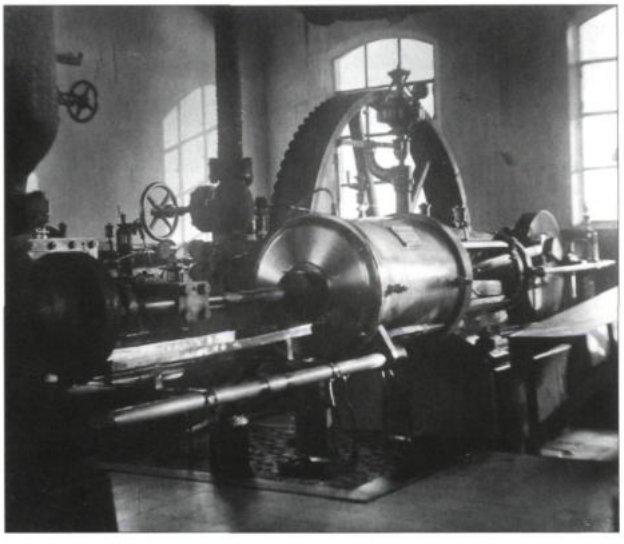

weken later kwam een verzoekschrift van Zembsch en Hummelinck ter tafel, om een vergunning tot overdracht van de concessie aan de op te richten N.V. "Vlaardingsche Waterleiding Maatschappij". Op de laatste raadsbijeenkomst van 1884 werd dit verzoek goedgekeurd. Het toezicht op de aanleg en de exploitatie van de waterleiding werd opgedragen aan de raadscommissie inzake Gemeentewerken.

De opening van de Vlaardingsche Waterleiding Maatschappij – watervoorziening voor de armen

Op 1 december 1885 werd de waterleiding officieel in exploitatie gebracht. De "gemeentelijke inrichtingen tot het verstrekken van gezuiverd Maaswater" werden daarom op 31 december opgeheven. De mensen die de grootste kans hadden om in aanraking te komen met onhygiënische toestanden, zoals verontreinigd water, waren de armen. Vaak hadden deze mensen geen geld om een waterleidingaansluiting te kunnen betalen. Artikel 14 van de – door de gemeente Vlaardingen in 1884 opgestelde – concessievoorwaarden stelde de concessionarissen verplicht "water aan de Gemeente te leveren uit door de Gemeente te bekostigen standpijpen". Het water uit deze standpijpen "zal door de Gemeente niet anders dan kosteloos voor onvermogenden worden verkrijgbaar gesteld". Deze zes standpijpen werden pas op 1 februari 1886 geopend. Er was dus twee maanden lang geen zuiver water beschikbaar voor de minvermogenden. Dit had kennelijk geen consequenties voor de concessionarissen.

Populariteit standpijpen, ook bij rijkere Vlaardingers

De standpijpen genoten direct een grote toeloop. Het gemeentebestuur besloot daarom in maart de zes standpijpen, die op beperkte tijden open waren, iedere werkdag open te stellen van 's morgens acht uur tot 's avonds zes uur. Een week later werd dit besluit weer deels tenietgedaan, omdat bleek "dat ook door anderen dan onvermogenden op groote schaal water uit standpijpen werd genomen". De standpijpen werkten nu nog maar op halve kracht, waardoor minder water tegelijk kon worden getapt. Overigens was niet alleen het waterverbruik uit de standpijpen op kosten van de gemeente, ook de plaatsing en de materiaalkosten verhaalde de VWM op de gemeente. De kosten hiervoor bedroegen fl. 503,60.

Verkoop van water per emmer?

Bedeelde Vlaardingers werden op deze manier dus gratis voorzien van drinkwater. Maar niet alleen voor de armsten was een aansluiting op de waterleiding onbetaalbaar, dit gold blijkbaar ook voor de groep die genoeg verdiende om geen bedeling te ontvangen en te weinig verdiende om belasting te betalen. "Voor vele ingezetenen [werden] de kosten van den aanleg der leidingen een beletsel [...] geacht om hunne panden aan de waterleiding aan te sluiten, en die ingezetenen [konden] dus [...] geen gezond drinkwater [...] bekomen." B & W verzochten de gemeenteraad daarom in september 1886 of hij pogingen wilde ondernemen om de VWM te bewegen water tegen betaling per emmer beschikbaar te stellen. De directeur van de VWM, de vroegere concessionaris en apotheker J.M. Zembsch, was aanvankelijk wel genegen hieraan mee te werken.

De commissarissen van de VWM gooiden echter roet in het eten. Zij weigerden toestemming te geven voor de verkoop van water per emmer. De reden hiervoor is onbekend, maar het is goed mogelijk dat geld hierbij een rol speelde. De VWM zou natuurlijk meer verdienen aan een waterleidingaansluiting, dus een structurele watervoorziening waarvoor ieder jaar weer abonnementsgeld zou moeten worden betaald. De commissarissen konden niet 'gedwongen' worden tot het geven van toestemming voor de waterverkoop per emmer aan minvermogenden. Er was immers geen artikel uit de concessievoorwaarden dat de VWM verplichtte tot het verkopen van water per emmer.

Minder aanbod water om misbruik tegen te gaan

Niet alleen werd het de minvermogenden moeilijk gemaakt om zich van drinkwater te voorzien. Ook de mogelijkheid voor bedeelden om drinkwater te verkrijgen werd steeds meer tot een minimum beperkt. Tijdens de behandeling van de gemeentebegroting voor 1888 stelde een aantal raadsleden "de beduidende hoeveelheid water die uit standpijpen werd verbruikt" aan de orde. Ook nu vermoedden de leden dat niet alleen onvermogenden zich van dit water voorzagen. "Om aan dit misbruik een einde te maken", zo stelden zij, "[zouden] de te nemen maatregelen [...] van zeer ingrijpenden aard [...] moeten zijn." De overige raadsleden namen dit voorstel aan en in de herfst van 1887 stelde de gemeente vier van de zes standpijpen buiten dienst. De standpijp bij de Visbank – vlak naast de haven – zou dagelijks van acht tot twaalf uur 's ochtends dienst blijven doen, en die bij de Afrol – één van de armste buurten van Vlaardingen – zou water blijven leveren tussen twee en vijf uur 's middags. Om fraude verder te voorkomen werden de uitgegeven witte kaarten, waarmee men recht had op gratis drinkwater, vervallen verklaard en deelden de armbesturen nieuwe, blauwe kaarten uit aan "werkelijk onvermogenden".

Choleradreiging in 1892: tijdelijk extra wateraanbod

De cholera lag in 1892 weer op de loer. De vrees voor een nieuwe uitbraak bracht de gemeente ertoe op twee punten in de stad hulpstandpijpen te plaatsen. Diegenen die geen aansluiting hadden op de waterleiding mochten de hele dag water tappen van de vier standpijpen. Zodra het choleragevaar geweken was werd één hulpstandpijp, en bovendien de standpijp bij de Visbank opgeheven. In 1896 viel voor de laatst overgebleven standpijp bij de Afrol bijna het doek, maar een aantal raadsleden kon dit tegenhouden omdat "deze in een bepaalde behoefte voorzag voor vele behoeftigen die niet op een andere wijze zuiver drinkwater konden bekomen." Wel werd de tijd van openstelling beperkt tot drie uur per dag. In 1904 gaf de

standpijp bij de Afrol voor de laatste keer water. Het waterverbruik uit de standpijp bedroeg in 1903 nog slechts 210 kubieke meter, terwijl de eerste jaren na de openstelling jaarlijks nog zo'n 500.000 kubieke meter (!) water werd getapt. Na 1894 daalde het verbruik – of, volgens de gemeente, misbruik – spectaculair naar rond de 500 kubieke meter per jaar.

Steeds minder openbare beschikbaarstelling schoon drinkwater

In 1891 ondernam de gemeente nog een poging om wel openbaar drinkwater beschikbaar te stellen, maar de kans op misbruik zoveel mogelijk te verkleinen. Het ging om vier openbare drinkfonteinen, "zoodanig ingericht dat daarvan enkel kan worden gebruik gemaakt om een teug drinkwater te bekomen." Ondanks de voorzorgsmaatregelen bleek er toch een overdadig gebruik van te worden gemaakt. Bovendien werden ze herhaaldelijk "uit baldadigheid" onbruikbaar gemaakt. In 1894 werden ze daarom weer opgeheven en werd er één buiten het centrum, aan de haven, geplaatst. Blijkbaar had de gemeente definitief genoeg van het misbruik dat de bevolking maakte van de standpijpen. In ieder geval hadden de belangen van de arme bevolking geen prioriteit (meer) voor het gemeentebestuur.

De aansluiting in de Vlaardingse woningen

In het eerste jaar na de opening van de waterleiding werden in snel tempo huizen aangesloten. Op deze pagina staat een tabel met het aantal aansluitingen dat per jaar tot 1910 werd gemaakt.

Het bleek dat binnen een jaar reeds 45% van de Vlaardingers een aansluiting had op de waterleiding. In de jaren daarna groeide dit percentage sterk tot bijna 80% in 1889. Vervolgens ging de groei gestaag door, tot in 1905 de 90% werd gehaald.

Vlaardingen: aansluitingen op de waterleiding (schattingen)				
Jaar	Aantal inwoners op 31 dec.	Aantal aangesloten percelen	Totaal aangesloten Vlaardingers	Percentage aangesloten Vlaardingers
1886	11.453	1.202	5.084	44,39%
1887	11.684	1.731	7.322	62,66%
1888	12.059	2.149	9.090	75,37%
1889	12.299	2.319	9.809	79,75%
1890	12.622	...	...	...
1891	12.947	...	...	...
1892	13.335	...	...	...
1893	13.529	...	...	...
1894	13.928	2.588	10.947	78,59%
1895	14.388	2.702	11.429	79,43%
1896	14.926	2.984	12.622	84,56%
1897	15.497	3.105	13.134	84,75%
1898	15.762	3.267	13.819	87,67%
1899	16.200	3.365	14.234	87,86%
1900	16.661	3.470	14.678	88,09%
1901	17.260	3.646	15.423	89,35%
1902	18.263	3.865	16.349	89,51%
1903	19.415	4.065	17.195	88,56%
1904	20.587	4.379	18.523	89,97%
1905	21.190	4.510	19.077	90,02%
1906	21.105	...	...	...
1907	21.090	...	...	...
1908	21.279	...	...	...
1909	21.593	4.601	19.462	90,13%
1910	21.885	4.829	20.427	93,33%

In de eerste tien jaar van het bestaan van de VWM werden vooral officieel bestaande huizen aangesloten. Er is geen enkele aanwijzing te vinden dat woningen in de buurt het 'Achterom' een aansluiting op de waterleiding kregen. Het 'Achterom' was eigenlijk een doorlopend tuinengebied dat gaandeweg helemaal was volgebouwd, zodat daar omstreeks 1900 meer dan twintig sloppen en gangen waren. De buurt, vanouds de armste van Vlaardingen, kreeg pas na 1912 een grote opknapbeurt.

Zeker is dat de oostelijk en zuidelijk gelegen wijken van Vlaardingen binnen tien jaar grotendeels waren aangesloten. Na 1895 werden met name nieuwbouwwoningen aangesloten op de waterleiding. Dit was verplicht gesteld in de plaatselijke bouwverordening. De grootste uitbreiding vond plaats in het oostelijk gedeelte van de stad. Ook begon in 1896 de levering van water aan de noordelijk gelegen gemeente Vlaardinger-Ambacht, waarbij op het plein voor het raadhuis een dubbele standkraan en twee brandkranen werden geplaatst.

Een deel van Vlaardinger-Ambacht werd in 1910 door Vlaardingen geannexeerd. Als gevolg daarvan kreeg Vlaardingen er 174 inwoners bij. Het is niet zeker hoeveel inwoners van Vlaardinger-Ambacht een aansluiting op de waterleiding kregen. In 1900 waren er in ieder geval tien contractanten, maar dat konden heel goed huiseigenaren zijn die per contract meerdere huizen lieten aansluiten op de waterleiding.

De capaciteit van de waterleiding bleek al snel ontoereikend. In 1888 was het waterverbruik dusdanig toegenomen dat "de filtratie van het water bijna niet meer naar behooren [kan] geschieden, en wordt het steeds bezwarender om de noodige hoeveelheid water te leveren." Bovendien nam de bevolking van Vlaardingen steeds sneller toe. Pas in 1895 werd begonnen met de bouw van een tweede watertoren, voor de noodzakelijke capaciteitsverhoging.

Gezondheidscommissie Vlaardingen

Vanaf het begin van de twintigste eeuw begonnen de zogenaamde gezondheidscommissies een rol te spelen in het gemeentelijk gezondheidsbeleid. Iedere gemeente met meer dan 18.000 inwoners was volgens de Gezondheidswet uit 1901 verplicht een dergelijke commissie op te richten. In het verslag over 1903 uitte de Vlaardingse Gezondheidscommissie haar tevredenheid over de 'algemene toestand': "Pauperisme komt sporadisch voor. Het vrijwel algemeene gebruik dat van onze waterleiding gemaakt wordt, mag zeker wel onder de gunstige factoren worden genoemd." Volgens de commissie was er in ieder geval "een kraan voor meerdere woningen gemeenschappelijk." Wanneer bleek dat een aansluiting ontbrak, bracht de commissie een bezoek aan de huiseigenaar, met als resultaat "dat de ontbrekende aansluiting tot stand kwam."

In 1908 startte de Gezondheidscommissie een onderzoek naar de toestand van 969 woningen in het oude centrum van de stad. Met de drinkwatervoorziening bleek het zeker niet slecht gesteld. In slechts 3% van de huizen was er geen enkele 'inrichting tot drinkwatervoorziening' aanwezig. Deze huizen werden overigens na afloop van het onderzoek aangesloten op de waterleiding. 934 woningen hadden een eigen of een gemeenschappelijke kraan. Dit stond in schril contrast met de voorziening voor de afvoer van fecaliën. 42,1% van de woningen had geen beschikking over een privaat. Dit betekende dat een groot deel van de Vlaardingers, voor het zich ontdoen van uitwerpselen, gebruik maakte van bijvoorbeeld een – al of niet gemeenschappelijke – beerput.

Oorkonde over de eerste steenlegging van de tweede watertoren aan de Emmastraat op 18 juli 1895.
(Foto G.B.H. Niestadt & Zoon. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

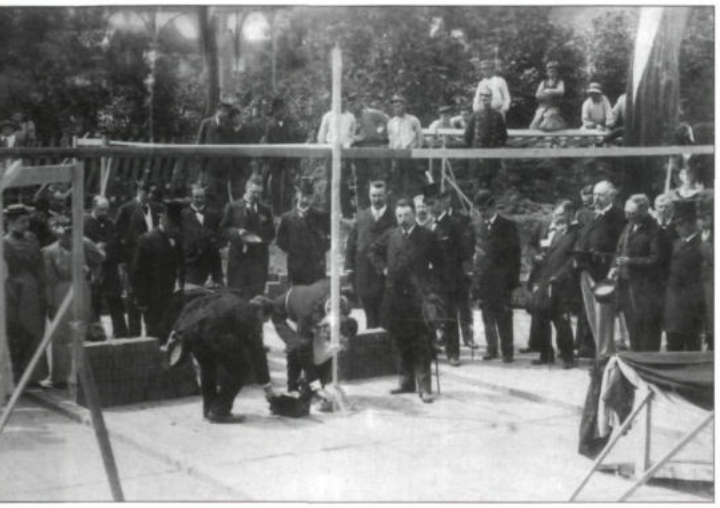

De eerste steenlegging door burgemeester van Vlaardingen R.P. Verploegh Chassé.
(Foto G.B.H. Niestadt & Zoon. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

De kwaliteit van het Vlaardingse water

Niet alleen de beschikbare hoeveelheid drinkwater was van belang, ook voor de staat waarin het water verkeerde moest gezorgd worden, volgens artikel 15 van de concessievoorwaarden. Wanneer het water niet aan bepaalde zuiverheidseisen voldeed, hadden B & W het recht om de waterleidingmaatschappij een boete van fl. 25,- op te leggen. Om de zuiverheid van het Vlaardingse drinkwater te waarborgen huurde de VWM vanaf het begin van de exploitatie verschillende ondernemingen in voor maandelijks microscopisch onderzoek van het water.

Bijna zonder uitzondering was op de kwaliteit van het water weinig aan te merken, blijkens de gemeenteverslagen en de jaarverslagen van de VWM. Meestal werd het drinkwater betiteld als 'goed' of 'zeer goed'. In een rapport van microscopisch onderzoek uit 1888, door dr. Dupont uit Rotterdam, concludeerde hij "dat de waterwerken van Vlaardingen, [...] aangelegd volgens een systeem dat, door vergelijking met leidingen van eenige andere steden, gebleken is het beste te zijn dat mij tot dusverre bekend is." Over het gebruikte water zei hij: "Dit water is rivierwater, dat zoo goed gezuiverd is, als van de beste zuivering in het groot maar eenigszins verwacht mag worden."

*Ook de medische politie en later leden van de Gezondheids*commissie waren positief over de kwaliteit van het Vlaardingse leidingwater. Althans tot de overname van de VWM door de gemeente in 1911. In dat jaar maakte de gemeente gebruik van artikel 30 van de concessievoorwaarden, waarin stond dat "De Gemeente [...] tevens bevoegd [is] de waterleiding met alle gebouwen, inrichtingen, machinerieën, buizen en in 't algemeen al wat er toe behoort tot zich te nemen op 1 Januari van het 26ste jaar na aanvang der exploitatie." In 1913 constateerde P. Walrave, lid van de Gezondheidscommissie, "een voortdurend hoger bacteriegehalte dan voorheen." In het jaarverslag van 1919 noemde de gezondheidscommissie het water "net als eerdere jaren, brak en onsmakelijk." En dat terwijl de Gezondheidscommissie zich had uitgesproken vóór overname van de waterleiding door de gemeente. De reden dat de Gezondheidscommissie voor gemeente-exploitatie was, was juist "dat bij de gemeente niet het maken van winst, maar het bevorderen der volksgezondheid op den voorgrond treedt."

Ondanks de immer goede kwaliteit van het water - vóór 1910

Bouw van het ijzeren reservoir in de tweede watertoren aan de Emmastraat.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

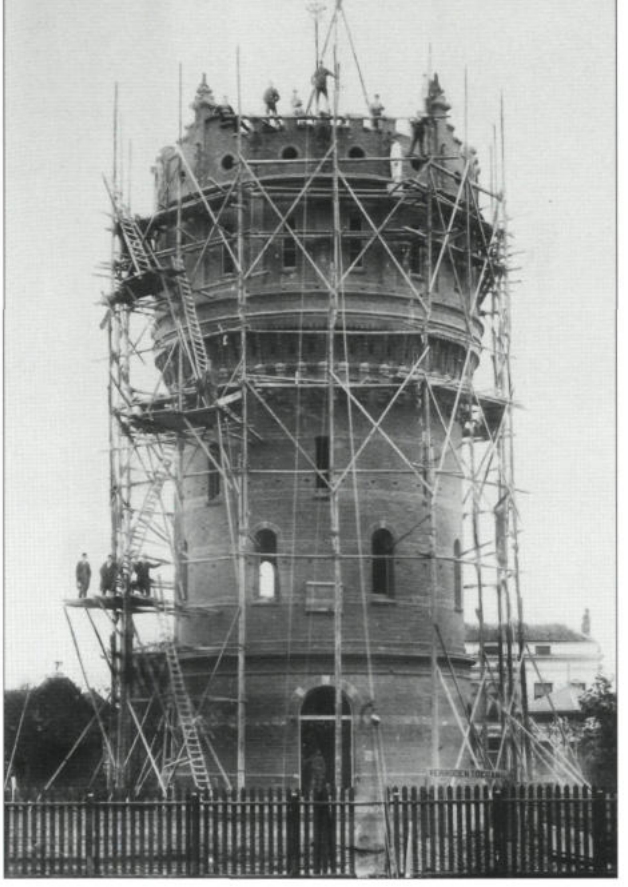

Een bijna voltooide tweede watertoren.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

De tweede watertoren gereed in 1895.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

De gezondheidscommissie te Vlaardingen omstreeks 1906.
Vlnr: J.D. Keukenmeester, P. v.d. Berg, Dr. C.M. Hoogenboom,
J.M. Zembsch jr., W.C. v. Dusseldorp, Dr. L.W.H. Tjeenk Willink,
P.C.W. Baron v.d. Feltz en M. Sirag.
(Foto G.B.H. Niestadt & Zoon. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Luchtfoto van Vlaardingen omstreeks 1924 met op de voorgrond het waterleidingbedrijf aan De Nieuwe Maas en rechtsboven de watertoren aan de Emmastraat.
(Foto Aviodrome Lelystad. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

tenminste – was de gemeente in 1892 en '93 bijzonder behoedzaam in verband met de dreiging van de cholera. De Commissaris der Koningin had Vlaardingen en andere gemeenten aan de Maas verplicht met aanplakbiljetten en krantenberichten te waarschuwen "tegen alle gebruik van MELK en WATER in ongekookten toestand, en tegen overmatig gebruik van OOFT [=fruit]." Dit gold dus ook voor water uit de waterleiding, omdat er een kleine kans bestond dat ook dit water besmet zou kunnen raken door 'rioolstoffen'.

Gebleken is dat, met behulp van de concessievoorwaarden, schoon water gegarandeerd werd. De kwaliteit was dan ook bijna altijd goed te noemen, in ieder geval tot 1910. Wanneer er gevaar bestond voor een besmettelijke ziekte werden tijdig maatregelen genomen om de kans op besmetting via drinkwater tot een minimum te beperken.

Sterfte in Vlaardingen

Het is een vaststaand feit dat vanaf het einde van de negentiende eeuw een nagenoeg ononderbroken daling van de sterfte in Nederland inzette. Tussen 1850 en 1875 schommelde het landelijk gemiddelde rond de 25 per 1000 inwoners. Vooral de westelijke provincies (Zeeland, Noord- en Zuid-Holland) hadden met een hoog sterftecijfer te maken – tussen de 30 en 35 ‰ – wat het landelijk gemiddelde opdreef. Na 1875 ving in deze provincies een daling aan richting de 20‰, het gemiddelde van de overige provincies. Rond 1920 bedroeg het sterfteniveau van de westelijke provincies ongeveer 11‰ terwijl dat niveau in het zuiden op circa 14‰ bleef steken.

Nu is het de vraag in hoeverre de aanleg van de waterleiding heeft bijgedragen aan de sterftedaling. Van der Heijden concludeert in zijn werk over zuigelingen- en kindersterfte in Tilburg dat er geen direct verband bestond tussen een aansluiting op de waterleiding en een lager sterftecijfer onder kinderen en pasgeborenen. In combinatie met andere – hygiënische – factoren kan de waterleiding wellicht in latere jaren, na 1910, wel een positieve invloed hebben gehad op de

Twee ansichtkaarten van de Emmastraat met op de achtergrond de tweede watertoren ca. 1901-1902.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

sterfte. Met deze conclusie stemt hij in met de theorie van Verdoorn, dat de sterftedaling uiteindelijk bepaald werd door de verandering van het totale cultuurpatroon, waardoor de verschillende elementen van het gezondheidswezen (waaronder de waterleiding) geïntegreerd raakten onder de bevolking. De Swaan echter beschouwt de aanleg van waterleidingen en riolering als de belangrijkste bijdrage aan de volksgezondheid tot de komst van antibiotica. In dit oordeel lijkt hij een eenling te zijn.

Vanaf 1899 werd in het gemeenteverslag van Vlaardingen een vergelijkend tabelletje van het aantal overledenen per 1000 inwoners van verschillende Zuid-Hollandse steden gepubliceerd. Hieruit bleek dat de sterfte in Vlaardingen bijna ieder jaar 2 tot 6‰ lager lag dan in andere steden. In het eerste decennium van de twintigste eeuw werd dat verschil wel

korte tijd wat kleiner, maar in 1910 had Gouda bijvoorbeeld nog een sterftecijfer van 15,16 tegen 10,74 in Vlaardingen.

Tot ongeveer 1900 bleef het sterftecijfer in Vlaardingen boven de relatieve sterfte in Zuid-Holland. In de jaren '10 kwam de sterfte in Vlaardingen zo'n 2‰ onder het gemiddelde van Zuid-Holland te liggen. Wat was de invloed van de aanleg van de waterleiding op het Vlaardingse sterftecijfer? Vanaf 1860 schommelde het sterftepromillage in Vlaardingen rond de dertig, met uitschieters naar boven in 1866 en 1871. Na 1866 daalde het cijfer naar 25 of minder. Na 1891 kwam het sterftecijfer zelfs niet meer boven de twintig. In 1910 bedroeg de sterfte zoals gezegd 10,74 per 1000 inwoners. Opvallend is dus dat de sterfte , na meer dan een kwart eeuw rond de 30 ‰ gelegen te hebben, in 1887 vrij plotseling gedaald is naar 24,56. 1887 was het eerste volle exploitatiejaar van VWM.

Sterfte per duizend inwoners in Vlaardingen 1861-1910 [1]					
Jaar	Promillage	Jaar	Promillage	Jaar	Promillage
1861	34,6	1881	30,5	1901	16,8
1862	31,7	1882	26,3	1902	14,2
1863	29,4	1883	31,1	1903	14,1
1864	30,4	1884	29,8	1904	15,4
1865	34,6	1885	27,0	1905	13,0
1866	41,7	1886	32,9	1906	12,4
1867	35,4	1887	24,6	1907	11,8
1868	39,4	1888	21,3	1908	12,1
1869	31,8	1889	17,2	1909	10,2
1870	30,8	1890	25,4	1910	10,7
1871	47,8	1891	23,3		
1872	35,4	1892	18,3		
1873	27,9	1893	19,9		
1874	29,3	1894	16,4		
1875	30,7	1895	18,6		
1876	31,6	1896	17,2		
1877	28,6	1897	14,6		
1878	30,3	1898	16,8		
1879	31,9	1899	19,1		
1880	33,6	1900	15,9		

Het sterftecijfer daalde in Vlaardingen dus vanaf het midden van de jaren '80. Met name de sterfte aan ziekten aan de 'spijsverteringswerktuigen' is hierbij van groot belang. Cholera en tyfus waren de dodelijkste van deze maagdarmziekten, in die zin dat zij in de negentiende eeuw regelmatig in epidemische vorm voorkwamen en dan veel slachtoffers eisten. Uit een tabel die de gemeentelijke gegevens over doodsoorzaken in Vlaardingen vanaf 1876 weergaf, blijkt dat de sterfte aan cholera en tyfus na 1888 tot een nulpunt daalde. De cholera maakte in 1879 nog maar één slachtoffer, in 1893 stierven twee mensen aan de cholera. De tyfus kwam nog wel sporadisch voor vanaf 1902, met hooguit twee sterfgevallen per jaar.
In het bepalen van het belang van de waterleiding is ook de zuigelingen- en kindersterfte een voorname factor. Verdoorn beschouwt de kindersterfte als "een betrouwbare indicator ten aanzien van het peil der algemene gezondheidstoestand van het betreffende gebied".

Absolute kindersterfte per jaar in Vlaardingen 1876-1905 in tienjaarlijkse gemiddelden[2]			
Leeftijd	1876-1885	1886-1895	1896-1905
<1 jaar	132	91	87.5
1-5 jaar	37	42	37
5-14 jaar	8.3	8.1	10.7
Totale gem. sterfte	292	276	284

De absolute getallen die vanaf 1876 voor Vlaardingen beschikbaar zijn, geven aan dat de zuigelingensterfte (minder dan één jaar oud) tussen 1876 en 1885 bijna de helft (45%) van de totale jaarlijkse sterfte bedroeg. Na 1886 daalde de zuigelingensterfte spectaculair. De zuigelingensterfte behelsde nu nog 33% van de totale sterfte. De daling ging daarna gestaag verder. De sterfte van kinderen tussen 1 en 5 jaar bleef ongeveer gelijk. Het gemiddelde getal van 42 per jaar tussen 1886 en 1895 is vooral te wijten aan het hoge getal overledenen (93) in 1886. De kindersterfte tussen 5 en 14 jaar steeg licht van 8.3 per jaar tussen 1876-1885 naar 10.7 per jaar tussen 1896-1905.

Het gaat hier om absolute getallen. Wanneer men de groei van de bevolking erbij betrekt, blijkt nog duidelijker hoezeer de sterfte van kinderen tot 14 jaar gedaald is sinds 1876. De zuigelingensterfte leverde hieraan de grootste bijdrage. Deze bedroeg op de totale gemiddelde bevolking tussen 1876 en 1883 1.3, daalde naar 0.007 tussen 1886 en 1895 en naar 0.004 tussen 1896 en 1905. Relatieve cijfers over de zuigelingensterfte per duizend geboorten laten deze daling nog beter zien.

Zuigelingensterfte per duizend levendgeborenen in Vlaardingen 1880-1913[3]	
1880-1884	294
1904-1908	118
1909-1913	75

Vergelijking Vlaardingen met landelijke en provinciale ontwikkelingen

We hebben gezien dat de landelijke relatieve sterfte in het laatste kwart van de negentiende eeuw begon af te nemen. Het sterftecijfer per duizend inwoners bedroeg in 1880 23,5 en was in 1910 op 13,5 gekomen. In de provincie Zuid-Holland vertoonde het sterftecijfer een iets sterkere daling: van gemiddeld 26,5‰ tussen 1876 en 1880 naar 13,7‰ tussen 1906 en 1910. De sterfte aan ziekten aan de spijsverteringswerktuigen – waarvan cholera en tyfus in dit verband de belangrijkste zijn – vertoonde een kleine stijging. De laatste landelijke cholera-epidemie vond in 1866-1867 plaats. Alleen in 1892 en in 1909 heerste de ziekte nog endemisch. Ze veroorzaakte veel minder doden dan een aantal decennia eerder.

Tyfus daarentegen was nog niet uitgebannen en bleef een keer in de zoveel tijd voorkomen. Wel daalde de landelijke sterfte aan tyfus aanzienlijk. Het feit dat de sterfte aan ziekten aan het maagdarmkanaal steeg, was dus zeer waarschijnlijk te wijten aan andersoortige ziekten dan tyfus en cholera; bijvoorbeeld aan ziekten die men opliep door het eten van bedorven of besmet voedsel.

De sterfte van kinderen tussen nul en negentien jaar daalde landelijk gezien in grote mate. Dit gold ook voor de kindersterfte in Zuid-Holland. Het blijkt dus dat de onderzochte algemene en specifieke sterfte in Nederland vanaf ongeveer 1875 daalde, uitgezonderd de sterfte aan maagdarmziekten. Wanneer we kijken naar het Nederlandse waterleidingstelsel aan het einde van de negentiende eeuw, blijkt dat circa 40% van de Nederlandse bevolking in die periode de beschikking had over leidingwater. Dat betekent dat, op het moment dat de sterftedaling rond 1880 zijn aanvang maakte, nog geen tiende van de bevolking – en wellicht minder – een waterleidingaansluiting had. In 1885 hadden zo'n twintig gemeenten een waterleiding, en aan het einde van de eeuw was dit aantal verdrievoudigd, naar 61, terwijl Nederland in dat jaar 1121 gemeenten telde. De daling van het sterftecijfer was toen – in 1900 – al lang en breed begonnen.

De watertoren aan de Emmastraat in later jaren.
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Het neerhalen van de eerste watertoren aan De Nieuwe Maas op vrijdag 9 april 1937.
(Foto P.D. de Vries. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Overigens kwam het wel voor dat waterleidingbedrijven op een gegeven moment ook water aan kleinere nabijgelegen gemeenten gingen leveren, zoals de Vlaardingse waterleidingmaatschappij, die water aan Vlaardinger-Ambacht ging verschaffen. Veel kan dit echter niet hebben bijgedragen aan het percentage gemeenten dat een waterleiding had.

Conclusie

Uit het bovenstaande blijkt dat een oorzakelijk verband tussen de beschikbaarheid van zuiver leidingwater en de relatieve daling van het aantal overledenen vrijwel zeker niet bestaat. Dit blijkt ook uit het feit dat Amsterdam eerder (in 1853) over een waterleiding beschikte dan Rotterdam (in 1874), terwijl het sterftecijfer in Amsterdam in 1880 ruim 3‰ hoger lag dan in de Maasstad. In 1910 kwam het cijfer in beide steden op 11.9. Een ander bewijs biedt het feit dat de landelijke sterftedaling zich ook op het platteland voltrok, ofschoon dit relatief laat raakte aangesloten op de waterleiding.

De daling van de algemene sterfte die zich in Vlaardingen voordeed was nog iets sterker dan die op landelijk en provinciaal niveau. In Vlaardingen werd de bovengrens van 30‰ na 1886 niet meer gehaald. De waterleiding was pas in datzelfde jaar geopend en kon dus onmogelijk direct effect gesorteerd hebben. De sterftedaling was dus geen rechtstreeks gevolg van de aanleg van de waterleiding. Vermoedelijk geldt wel dat het groeiende gebruik, dat na circa 1890 van de waterleiding gemaakt werd, het reeds dalende sterftecijfer een extra impuls heeft gegeven.

De theorie van Abram de Swaan dat de burgerij als eerste voordeel trok van de waterleiding gaat voor Vlaardingen op. De armen hadden weliswaar bijna twee decennia lang de beschikking over water uit de standpijp, een eigen waterleidingaansluiting was voor hen geen mogelijkheid. De huizen waarin de arme bevolking woonde, waren doorgaans allemaal eigendom van particuliere huizenbezitters, die een aansluiting op de waterleiding vaak een te dure investering vonden. Zodoende werden de rijkere buurten als eerste aangesloten. Vanaf het begin van de twintigste eeuw kwamen de oudere wijken langzamerhand aan de beurt. Uit het woningonderzoek dat in 1908 in het oude centrum werd gehouden, bleek dat slechts 3% van de huizen geen 'behoorlijke' drinkwatervoorziening had.

Het is ruim honderd jaar geleden dat de gemeente Vlaardingen de waterleiding in eigen beheer nam, op 1 januari 1911. Anno nu zijn alle Vlaardingers voorzien van schoon drinkwater en is het gelukkig geen kwestie van leven en dood meer.

Noten

1 J. Hoogendijk, *Ontwikkeling van Vlaardingen*, 38
2 SAV, Gemeenteverslagen 1886-1910, inv.nr. 3071-3095
3 B.J. Kouwer, *Nog altijd: beschamende zuigelingensterfte* (Utrecht 1920), 12

Op de resten van de eerste watertoren.
(Foto P.D. de Vries. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Anneke Maat-Grijsen

Kroniek van Vlaardingen 1962

Januari

1 Vlaardingen telt 69.560 inwoners. Dat zijn er 643 meer dan op 1 januari 1961.

De jeugd stookt aan de Delftseveerweg een vreugdevuur van ingezamelde kerstbomen.

4 Vier kinderen vertrekken naar Bergen aan Zee voor een verblijf in het Bio Vacantieoord Russenduin.

H. van Toor is 40 jaar in dienst bij Havenbedrijf Vlaardingen Oost (H.V.O.) en ontvangt de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

Rudi Liebregts wordt derde op de 500 meter tijdens schaatswedstrijden in Fagernes met een tijd van 44,9 sec. Op de 5000 meter wordt hij tweede met een tijd van 8.34,3.

5 Rederij G. Kornaat geeft aan scheepsbouwer Boot te Alphen aan den Rijn opdracht voor de bouw van een nieuwe trawler ter vervanging van de motorlogger VL 132 Wilhelmina.

De motortrawler VL 131 Petronella is het nieuwe jaar goed begonnen met een besomming van f 39.750 in slechts zeven dagen vissen.

De heer P. de Heer, kapitein bij de Halcyon Lijn N.V. te Rotterdam, neemt afscheid wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Hij was ondermeer gezagvoerder op de s.s. Stad Vlaardingen.

6 De plaatselijke afdeling van de R.K. Transportarbeiders Bond St. Bonifacius bestaat zestig jaar. Deze werd opgericht door arbeiders werkzaam in het haringpakkersbedrijf en enige zeelieden.

The Crocksons, het acrobatenduo Aad en Bas van Toor, treden op bij de TV- show van Dorus.

7 Eerste jeugddienst in de Grote Kerk in het kader van het hervormde dynamowerk. Spreker is wika I. Kandel.

8 Een basketballteam, samengesteld uit leerlingen van het Gemeentelyceum, wint de eerste prijs in een te Rotterdam gehouden toernooi.

Gunstige ontwikkeling in de sociale werkvoorziening. De beurzen leverden f 15.000 op. In de Gemeentelijke Sociale Werkplaats werden 13.000 mohair sjaals gemaakt.

In de *Zwemkroniek*, waar de beste tien tijden van 1961 zijn gepubliceerd, staat Arie Kalkman met de 200 meter schoolslag op een tweede plaats met een tijd van 2.40,6.

9 Wethouder M.H.L. Westrate opent in een zaal van de Maranathakerk een consultatiebureau voor zuigelingen en kleuters.

10 A.F.A., een nieuwe zaak in ijzerwaren, gereedschappen, huishoudelijke artikelen en speelgoed, wordt geopend. De zaak is gevestigd aan de winkelgalerij Promenade-West. De eigenaar is A.R. van den Akker.

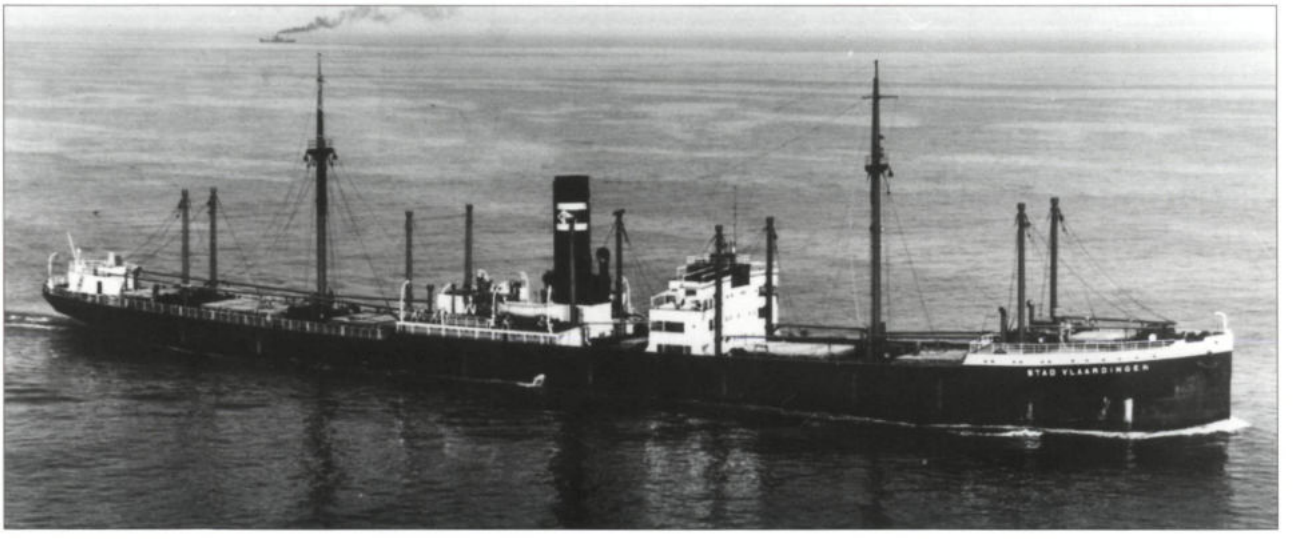

s.s. Stad Vlaardingen (5 januari en 11 januari).
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

De Maranathakerk (9 januari).
(Foto Foto Boer. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

De Kolenbron, een in Nederland unieke samenwerking tussen plaatselijke brandstoffenhandelaren, opent een tweede filiaal aan de Floris de Vijfdelaan 140.

Liefde en Vrede ontvangt een gift van f 25.000 voor de bouw van jeugdgebouw Triangel in de Fransenstraat. De Zegelactie van het genootschap De Bouwers heeft tot nu toe f 14.000,- opgebracht.

11 Burgemeester J.J. Heusdens en zijn echtgenote zijn te Flensburg aanwezig bij de tewaterlating van de Stad Vlaardingen, gebouwd in opdracht van de directie van de Halcyonlijn N.V. te Rotterdam.

De houten noodschool aan de Buys Ballotlaan wordt tijdens een zware westerstorm ontruimd, wegens gevaar voor omwaaien.

G.W.J. Veldhoven, leerling van de bedrijfsschool aan de machinefabriek A. Fontijne N.V., ontvangt een prijs uit het Ir. W. Maas Geesteranus Fonds omdat hij een der best geslaagden is voor een Bemetel-examen.

12 Wethouder T. de Bruin slaat aan de Van Baerlestraat de eerste paal voor een complex van 512 woningen. Deze worden gebouwd volgens het systeem Dura Coignet.

J. van Dorp is 25 jaar in dienst bij de N.V. Meubelfabriek A.G. van der Drift. Hij ontvangt de zilveren legpenning van de Maatschappij voor Nijverheid en Handel.

13 In de hal van het B.P.M.-sportpark De Vijfsluizen wordt een tafeltennistoernooi gehouden. Er doen 96 teams mee.

14 Een jeugdteam van de Judoclub Vlaardingen wint te Dordrecht het kampioenschap van Zuid-Holland. Het team van sportschool Van Gorsel bestaat uit Simon Barendregt, Boudewijn Slager, Chris Ebbe, Arie de Bruyne en Albert Both.

15 Wethouder H.K. van Minnen opent aan de Van der Werffstraat kleuterschool De Klimop.

J. van den Brink en J. Groeneveld, magazijnbedienden, J. Mostert, controleur, W. de Ruijter, voorman, en L. Pors, aftapper, zijn veertig jaar in dienst bij de Eerste Nederlandse Coöperatieve Kunstmestfabriek (E.N.C.K.). De heren Groeneveld, Mostert en De Ruijter ontvangen de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau. De heren Van den Brink en Pors ontvangen de medaille in brons.

18 Het magazijn Twenberg, gevestigd aan de Floris de Vijfdelaan 118, opent de deuren.

19 Het fregrat Hr. Ms Panter brengt een onofficieel bezoek aan onze stad.

20 Het Amsterdamse Volkstoneel vertoont in de Stadsgehoorzaal het stuk *Op hoop van zegen* van Herman Heijermans.

21 De heer A. Pronk wint een eerste prijs met zijn duiven op een tentoonstelling te Rotterdam.

25 De heer C.H. Buschmann, voorzitter van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor de Beneden-Maas, houdt zijn nieuwjaarsrede en prof. dr. W.F.J.M. Krul, hoogleraar te Delft, spreekt over de verontreiniging van het water.

Jubileumavond van de V.P.R.O. in Muzanda met het programma *Tussen olielamp en spijkerbroek.*

26 Uit een interview voor een artikel over Vlaardingen in *De Groene Amsterdammer* met ir. W.A. den Bakker van de E.N.C.K., blijkt dat de gemeente nog steeds geen actie heeft ondernomen voor het plaatsen van een Rietveld paviljoen, dat werd afgebroken in Sonsbeek. Op 19 oktober 1960 werd door het bestuur van de E.N.C.K., ter gelegenheid van het 40-jarig jubileum van het bedrijf, daarvoor f 50.000 beschikbaar gesteld aan de gemeente.

Vlaardingen is nog steeds de derde havenstad. In 1961 bezoeken minder schepen de haven. Bij het internationale goederenverkeer moet onze stad de steden Rotterdam en Amsterdam voor laten gaan. In het Rijnvaartverkeer staat Vlaardingen op de tweede plaats, achter Rotterdam.

29 Drs. K.N. Postuma van het Rijksinstituut voor Visserijonderzoek spreekt op verzoek van de Redersvereniging Vlaardingen over de visserij onder de Engelse wal.

De firma H. Brobbel & Zoon, kolen- en oliehandel, bestaat 75 jaar.

30 De burgemeester installeert het comité voor de Actie 10 × 10, georganiseerd door de Nederlandse Jeugd Gemeenschap, ten bate van de hongerende jeugd in de wereld.

Zuster J.C. Meijer van het kraamcentrum het Het Groene Kruis, neemt afscheid wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

De receptie ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de firma H. Brobbel & Zoon. V.l.n.r C. Brobbel-van Noort, R. v.d. Helden-Brobbel, J.Brobbel-de Rooij, A. van Woerden-Brobbel, S. Brobbel-Smit en A. Brobbel-v.d. Vaart (29 januari).
(Collectie Henk Brobbel)

31 De heer J. Farber opent een zaak in luxe lederwaren, annex schoenherstelbedrijf aan de Floris de Vijfdelaan 122. Voorheen was dit bedrijf gevestigd aan de Kethelweg 60.

Het R.K. Dameskoor Debora is opgericht.

De eerste paal is geslagen voor een garage ten behoeve van het transportbedrijf Gebr. Van Oeveren aan de Mercuriusstraat.

Februari

1 Mejuffrouw J.A.L. Trommel, onderwijzeres, is 40 jaar in dienst van het bijzonder onderwijs. Al die jaren was zij verbonden aan de Van Kampenschool.

Een filiaal van slagerijbedrijf firma Herlaar is geopend aan de Floris de Vijfdelaan 126.

2 Opening van de firma F. Oversluizen, woninginrichting, aan de Floris de Vijfdelaan 136.

Feike Asma geeft een concert op het orgel van de Oosterkerk aan de Schiedamseweg.

Jac. J. Koedood ontwerpt en bouwt de stand van de gemeente Vlaardingen voor de tentoonstelling *Vlaardingen presenteert zich*.

3 De Anti Revolutionaire Jongeren Studieclub wordt heropgericht. Eerder was deze opgericht in 1958.

5 Er is een plaatselijke afdeling opgericht van de Nederlandse Vereniging De Verzamelaar.

6 Het derde lustrum van de Vlaardingse Middenstands Centrale wordt gevierd in de Stadsgehoorzaal. J. Ligthart en E. Naujoks zijn 15 jaar bestuurslid.

7 Aan de Deltaweg is de eerste paal geslagen voor de bouw van een bedrijfspand voor een opslagbedrijf van Shell Nederland. De opslagcapaciteit bedraagt 400.000 m^3.

Mej. M.E. Bruggeman is 25 jaar werkster bij de Lagere Technische School.

9 In de Stadsgehoorzaal kunnen belangstellenden genieten van een federatieconcert met harmonievereniging H.V.O. en Van Dijk's Amusementsorkest.

Jaap Kolkman en C. Varkevisser zijn toegetreden tot het bestuur van de Stichting Nationaal Visserijmuseum. Jaap Kolkman is een oud stadgenoot en hoofd van de afdeling Vis van het Voorlichtingsbureau voor de Voeding. Hij heeft onder het pseudoniem Fenand van den Oever verschillende boeken geschreven, waaronder *Brood uit het water*. De heer C. Varkevisser is directeur van de visserijschool in Katwijk.

De Kolen- en Oliehandel firma K. Nieuwstraten heeft een nieuw kantoor en showroom geopend in het pand aan de Schiedamseweg 40a.

10 De gymnastiekverenigingen Hollandia, Leonidas-D.O.V.I.D.O., Liefde Voor Turnen en Willen Is Kunnen, geven een gezamenlijke uitvoering in de Stadsgehoorzaal.

11 Bevestiging en intrede van de heer Jac. Westmaas, hulppredikant van de hervormde gemeente, ten behoeve van de wijkgemeenten Rehobothkerk en Westwijkkapel.

Een team van de Vlaardingse Zwemclub eindigt als eerste in een te Haarlem gehouden nationale vierkamp.

12 Op de Maassluissedijk is een bestelwagen omgewaaid door een zware noordwesterstorm.

Het paar F. Mühring en mevr. P. Vegter behaalt een eerste prijs bij wedstrijden van de Zuidhollandse IJsdansclub op de Hokijbaan.

12-16 In de Westwijk toert een rijdend bijbelhuis rond van het Nederlands Bijbel Genootschap.

13 De nieuwe lichtinstallatie op het Zwaluwen-complex in park 't Nieuwelant wordt in gebruik genomen.

14 De motorlogger VL 97 Prinses Juliana van de N.V. Doggermaatschappij is verkocht aan de heer B. Hoek te Katwijk aan Zee.

Banketbakkerij T. Ogterop, gevestigd aan de Hoogstraat 96, is heropend.

15 In de Harmonie wordt een declamatiewedstrijd gehouden voor scholieren. Ineke Herweijer, Gerda Jacobs en Renny Vos winnen de eerste prijzen.

Ter gelegenheid van het 15-jarig bestaan van de Christelijke Korfbalvereniging Spirit is er een feestavond in Muzanda.

16 In de visbank wordt een fototentoonstelling geopend over *De Gemeente (de plaats waarin wij wonen).*

Achttien bomen aan de Hoflaan worden verplaatst naar de Anthony Knottenbeltsingel.

17 Door de zware storm en de vloed staat het water aan de keersluis 2.85 m boven N.A.P.

Het dameskoor Vivezza bestaat 45 jaar. Mevrouw C. Verhoeff-Torn is al die tijd dirigente van het koor.

Aan de Broekweg 76 is de zelfbedieningswasserij van de heer A.J. Klarenberg geopend.

Dertig scholieren bezoeken de A.V.R.O.-studio. Zij werden daarvoor uitgenodigd door Avro's Jeugdomroep Minjon. De scholieren werken mee aan het programma *Eigen Weg,* gewijd aan Vlaardingen. Joop Stokkermans en Chris van Hoorn componeerden voor die gelegenheid een zeemanslied.

De keersluis (17 februari).
(Foto Ton de Haan. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Het dameskoor Vivezza in vroeger tijden (17 februari).
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

19 De besturen van de Anti Revolutionaire Kiesvereniging Nederland en Oranje, de Christelijk Historische Kiesvereniging Vlaardingen en de kiesvereniging Pro Patria van de Staatkundig Gereformeerde Partij besluiten tot samenwerking bij de komende gemeenteraadsverkiezingen.

20 Pierre Janssen, conservator van het stedelijk Museum te Schiedam, spreekt over *Kunstbegrip* voor de Studiekring Vlaardingen.

S. van Leeuwen ontvangt de eremedaille in brons, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau. Hij krijgt de onderscheiding vanwege zijn 40-jarig dienstjubileum bij vaten- en kistenfabriek C. van de Burg en Zonen.

20 en 21 In de Stadsgehoorzaal wordt de jaarlijkse grote avond van de schoolvereniging Universia van de Groen van Prinstererschool gehouden.

21 Ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan krijgt Sursum Corda van de gemeente f 1.000 en een lening van f 3.500,- voor de aanschaf van instrumenten en uniformen. Ook het Anjerfonds Zuid-Holland draagt bij met f 2.000,-.

Uit het door de dienst der Nederlandse Haringcontrole uitgegeven overzicht blijkt dat van de in 1961 uitgevoerde pekel- en steurharing 27,17% afkomstig is uit Vlaardingen.

23 In Excelsior geven de leerlingen van muziekschool Drs. Tyn Pangalila, afdeling Vlaardingen, een uitvoering.

Het Gemeentelijk Bureau voor Huisvesting verhuist van de Brede Havenstraat naar Hoogstraat 220. Daar was het Gemeentelijk Woningbedrijf gevestigd.

Mevrouw E.H. Lucassen-Reynders promoveert tot doctor in de faculteit der wiskunde en natuurwetenschappen.

De Vlaardingse schooljeugd kan gratis naar het Stedelijk Museum in Schiedam en krijgt dezelfde faciliteiten als de Schiedamse scholieren, waaronder een inleiding door de conservator Pierre Janssen.

De 10.000e editie van de *Nieuwe Vlaardingsche Courant* is verschenen. De krant verscheen voor het eerst in 1877 met nieuws uit Vlaardingen, de Hoeksche Waard en IJsselmonde.

24 Van Dijk's amusementsorkest viert het 20-jarig bestaan in Muzanda.

Het echtpaar Van Gelderen-Langendoen is 65 jaar getrouwd.

25 De voetbalwedstrijd Fortuna-S.V.V. wordt wegens molestatie van de scheidsrechter afgefloten.

26 In het kleuter- en lageronderwijs hoeven de leerlingen in de maanden april tot en met september op zaterdag niet meer naar school. Ook wordt een driedaagse voorjaarsvakantie ingevoerd.

De rijwiel- en bromfietsshowroom van W. Boer & Zn, aan de Hoogstraat 151, is geopend.

27 Het kinderkoor De Vlaardingse Zangvogeltjes, het meisjeskoor Eroza, het dameskoor Viva Melodia en het politiedubbelmannenkwartet Pro Musica geven een concert in de Stadsgehoorzaal.

De r.-k. jeugdbeweging Erreljee uit de St. Willibrordusparochie voert in Muzanda de operette *De groene Vogel* op.

Oranjevereniging Jacob van Dijkstraat viert haar 24e jaarfeest.

28 Opening en 25-jarig jubileum van rijwielhandel en tevens sportartikelenzaak van de heer A. Heyblom aan de Floris de Vijfdelaan.

Maart

1 De gemeenteraad gaat akkoord met de voorgestelde maatregel van de gemeente Rotterdam tot fluoridering van het drinkwater. Met uitzondering van de P.v.d.A. reageert de gemeenteraad zeer kritisch op de overschrijding van f 250.000 op het vijfde bouwgedeelte van het stadhuis.

Het nieuwe kantoor van het Gemeentelijk Woningbedrijf aan het Emaus is officieel geopend. Wethouder De Bruin overhandigt de sleutel aan de heer P. Neelemaat, directeur van het woningbedrijf. De gemeente heeft 6512 huizen in eigendom.

Modeshow met Boussac stoffen en zes Franse mannequins, georganiseerd door de firma Bracco in de Harmonie.

Schoenwinkel Nagtegaal verzorgt een show met schoenen voor de damesleden van de Coöperatieve Vrouwenbond in het Volksgebouw. De verkoopsters treden op als mannequin.

2 De heer H. Lammers te Dordrecht is benoemd tot organist van de Rehobothkerk.

H.J. Boelhouwers, directeur van E.V.A.G.'s Fordbedrijf, opent het bij het bedrijf behorende nieuwe Shellstation aan de mr. L.A. Kesperweg.

5 In zaal Keyser wordt een ruilbeurs gehouden, georganiseerd door de afdeling Vlaardingen van de Nederlandse Vereniging De Verzamelaar.

Het nieuwe kantoor van het Gemeentelijk Woningbedrijf aan het Emaus (1 maart).
(Foto H.K. van Minnen. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

6 De Christelijk Gereformeerde Zangvereniging Ethan viert haar eerste lustrum met een zangconcert in de Christelijke Gereformeerde kerk in de Emmastraat.

Fortunaspeler Jan Baksteen treedt in het huwelijk met Elizabeth Maria Foncke. De pupillen vormen een erehaag op de trappen van het stadhuis.

Het verenigingsgebouw Triangel (14 maart).
(Foto Foto Boer. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

7 Meubelzaak G.A. van der Linden bestaat 25 jaar. Ter gelegenheid van die gebeurtenis wordt er een meubelshow gehouden in het pand Westhavenkade 44.

De monumentale lantaarns op het Stationsplein en het Plein Emaus zijn weer van gasverlichting voorzien.

De 20-jarige militair John van Rijn redt de 8-jarige S. de Graaf uit het water van de Oude Haven.

9 Vrouwenwereldgebedsdag in de Ooster- en Rehobothkerk.

J. van der Snoek wordt gekozen tot lid van het hoofdbestuur van het Nederlands Verbond van Middenstandsverenigingen.

Jongeren van de hervormde kerk, de Jonge Kerk, verzorgen een avond voor bejaarden in de Rehobothkerk.

L.H. Vredebregt ontvangt het gouden bondsinsigne vanwege zijn 55-jarig lidmaatschap van de Nederlandse Katholieke Arbeidersbeweging.

10 Langs de opspuitwerkzaamheden aan de Broekweg is een afrastering van ongeveer 2000 meter geplaatst.

Ouders van de Van Hogendorpschool willen dat er een telefoonaansluiting komt op de school.

13 Er wordt een samenkomst gehouden bij het graf van de Vlaardingse Geuzen op de Algemene Begraafplaats. De bijeenkomst is georganiseerd door de leden van de plaatselijke afdeling van de Landelijke Vereniging van Ex-Politieke Gevangenen uit de bezettingstijd.

14 Het verenigingsgebouw Triangel aan de Fransenstraat 14 is officieel geopend. Het gebouw is van de federatie van Christelijke Jeugdverenigingen Liefde en Vrede.

15 Wethouder G. Walstra spreekt over Kredietverlening en afbetaling voor de leden van de plaatselijke afdeling van de N.V.V.-Vrouwenbond.

Modehuis Princesse aan Liesveld 1 opent de deuren.

17 Het 50-jarig bestaan van de plaatselijke afdeling van de Algemene Nederlandse Grafische Bond, wordt gevierd in Excelsior.

In 't Hof wordt een vroege vogelexcursie georganiseerd door de afdeling Vlaardingen van de Ned. Natuurhistorische Vereniging.

19 Mevrouw M.J.J. Giphart-Speet, de oudste inwoonster van Vlaardingen, overlijdt op 101-jarige leeftijd. De oudste inwoonster is nu de 98-jarige mevrouw C. van Leeuwen.

De eerste paal wordt geslagen voor de bouw van een werkplaats met bovenwoning aan de Industrieweg ten behoeve van het N.V. Technisch Bureau Massier te 's-Gravenhage.

20 Loco-burgemeester H.K. van Minnen stelt de nieuwe broodfabriek van de N.V. Den Boer & Van der Houwen aan de 3e Industriestraat in gebruik.

De dames- en herenkapsalon van de heer R. Liebrechts aan de Billitonlaan, bestaat 25 jaar.

H.A. Lansbergen is damkampioen van Vlaardingen geworden.

21 Opening van het kledingmagazijn van N.V. De Faam aan de Brede Havenstraat.

23 Uitvoering van de *Matthäus Passion* van Johan Sebastiaan Bach in de Grote Kerk onder de leiding van de heer Piet Struyk. Medewerkende koren zijn het dameskoor Vivezza, het r.-k. Gemengd zangkoor St. Cecilia en de Arbeiderszangvereniging De Stem des Volks. Solisten zijn o.a. de sopraan Annette de la Beye, de bas Henry Blackmon en de organist Koos Bons.

A.J. Verhagen overlijdt ten gevolge van een aanrijding op het kruispunt van de Burgemeester Verkadesingel en de Kethelweg.

24 Het Tamboers- en Trompetterskorps Liberté debuteert.

25 Peter Spek wint bij de jongens C de Sleutelloop in Leiden.

26 De produktschapsprijzen voor de visserij worden uitgereikt aan Arie Bot, schipper van de motorlogger VL 132 Wilhelmina. De produktschapsprijs voor de best verzorgde gezouten haring gaat naar Jan Sneek. De produktschapswimpel is voor C. Rog, schipper van de motortrawler VL 153 Liesje & Rutger.

De jeugdorganisaties Jonge Strijd en de Nederlandse Bond voor Natuurstudie treden toe tot de Vlaardingse Jeugd Gemeenschap (V.J.G.).

27 De Hervormde Vrouwengroep viert het tweede lustrum in de wijkgemeente Grote Kerk 2.

De schaakvereniging H.V.O. wint het afdelingskampioenschap klasse 1B van de Rotterdamse Schaakbond.

28 De verkiezingen voor de Provinciale Staten van Zuid-Holland worden gehouden. Er zijn 36.456 geldige stemmen uitgebracht. De stemmen zijn als volgt over de politieke partijen verdeeld: P.v.d.A. 14.897, K.V.P. 4.074, V.V.D. 3.658, A.R.P. 4.701, C.H.U. 5.370, S.G.P. 1.247, C.P.N. 577, G.P.V. 247, P.S.P. 1.549 en Vrije Burgers 136 stemmen.

Door de leden van de Vereniging Helpt Elkander wordt een feestavond in Muzanda georganiseerd voor de pupillen van de Herman Frantsenstichting.

29 De loco-burgemeester opent aan het Liesveld een aantal winkels: Parfumerie City op nummer 5, Gebr. Coster N.V. op de nummers 7-9 en het Kinderparadijs-Hobbyparadijs op nummer 11.

30 Hielke Broersma biedt mevrouw Th. A. Heusdens-Mansholt het eerste kievitsei aan dat op Vlaardings grondgebied werd gevonden.

31 Wethouder Walstra opent op de Hoogstraat 175 een winkel met artikelen die zijn vervaardigd door pupillen van de Herman Frantsenstichting.

April

2 Het Christelijk Muziekgezelschap Insulinde geeft een concert voor de bewoners van het Flatgebouw voor Bejaarden.

Mejuffrouw N. van Leeuwen, hoofd van de Oranje Nassau Kleuterschool, is vijftig jaar kleuteronderwijzeres. Ze ontvangt de gouden eremedaille, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

C. Rog wordt schipper van de door G. Kornaat nieuw bestelde motortrawler VL 112 Bets en Gerda. Deze vervangt de motorlogger VL 132 Wilhelmina. Dit schip werd als zeillogger in 1914 gebouwd en is verkocht voor de sloop.

2-3 P. Hoekstra is veertig jaar in dienst als boekhouder bij de N.V. Koninklijke Fabriek van Meelproducten en Voedingsmiddelen Hollandia. Hij ontvangt de zilveren eremedaille, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

4 Het gemeentebestuur ontvangt ten stadhuize een aantal auteurs en uitgevers. De loco-burgemeester opent in Triangel een boekenmarkt, georganiseerd ter gelegenheid van de Boekenweek.

De leden van Lyts Bigjin, de vereniging van Friezen in Vlaardingen, kunnen genieten van de cabaretrevue van de Friese tweelingbroers Tetman en Jarich de Vries met de voorstelling Feestviere is ek in kunst.

5 De gemeenteraad besluit de Algemene Stichting voor Huisvesting en Verzorging van Bejaarden op te richten

6 Het stuk zandsteen dat vorig jaar werd gevonden bij graafwerkzaamheden voor het Liesveldviaduct, is een afbeelding van de oppergod Zeus. Nabij de Zuidbuurtseweg is een kruikje gevonden dat waarschijnlijk afkomstig is uit Keulen-Frechen. Het kruikje dateert uit de tweede helft van de 17e eeuw.

De eerste wedvlucht wordt gevlogen van postduivenvereniging Keer Weer.

7 De leden van de plaatselijke afdeling van de N.V.V.-Vrouwenbond bieden bejaarde stadgenoten een ontspanningsmiddag aan in Excelsior.

8 Door de regenval staan de sportvelden blank.

9 In IJmuiden is de motortrawler VL 110 Michiel Jan droog gezet voor een grote beurt van het onderwatergedeelte en gaat daarna door naar Vlaardingen om verder onder handen te worden genomen, zodat zij bij de aanvang van het nieuwe seizoen 'geknipt en geschoren' op jacht kan gaan.

A. Pruyt is veertig jaar werkzaam bij Havenbedrijf Vlaardingen Oost N.V. Hij is onderscheiden met de eremedaille in brons, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

10 *Door het nog steeds binnenkomende geld voor de Actie 10x10* staat de teller nu op f 3.354,21.

12 De dag van de openbare school wordt opgeluisterd met een variétéprogramma voor scholieren in de Stadsgehoorzaal.

Het damesteam van volleybalvereniging Aggredior is kampioen in de eerste klasse.

13 In de Stadsgehoorzaal is een uitvoering van de Vlaardingse Balletschool onder leiding van mevrouw Maria Judels-Kemény.

J. de Bruin is Vlaardings tafeltennis-kampioen geworden.

Er is rijksgoedkeuring verleend voor de bouw aan de Gedempte Biersloot van rijwielfabriek B.E.N.Z.O. met magazijnen en kantoorruimte.

14 Het Christelijk Gemengd Koor Excelsior, de Christelijk Oratoriumvereniging Gloria in Excelsis Deo en het Toonkunstkoor zingen in de Grote Kerk de *Johannes Passion* onder leiding van de heer Piet van den Kerkhoff.

J.P.B. Verhey Pols mag exposeren op de internationale tentoonstelling van de Nederlandse Bond van Amateurfotografen in Amersfoort.

16 De burgemeester installeert het plaatselijke comité Opgeruimd staat Netjes, dat de strijd aanbindt tegen vervuiling van de stad.

Aan de Parallelweg is uitgebrand de fabriek van de N.V. Peppermint and Pharmaceutic Works en die van feestartikelen Tirlemont. De schade wordt geraamd op f 100.000,-.

17 Er is een feestavond in het r.-k. verenigingsgebouw voor de leden van de Vereniging van Volkstuinders Vlaardingen. Wethouder Walstra reikt de wisselbeker uit aan G. Schouten voor de best verzorgde tuin.

18 Leden van de schoolvereniging Catena van het Gemeentelyceum, voeren in de Stadsgehoorzaal het toneelstuk *Knecht van twee meesters* op.

20 Opgericht is de jeugdsociëteit Aeneas.

De bouw van de rijwielfabriek B.E.N.Z.O. (13 april).
(Foto H.K. van Minnen. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

De 91-jarige J. de W. overlijdt nadat hij op de Westhavenkade op een oversteekplaats is aangereden door een bromfiets.

21 Opgericht is de huurdersvereniging Vlaardingen.

21 en 23 Nationaal solistenconcours in de Harmonie, georganiseerd door de Federatie van Vlaardingse Muziekgezelschappen.

22 Paasreveil op de Markt onder leiding van ds. S. van den Bos.

23 De Christelijke Jeugdvereniging Liefde en Vrede organiseert een puzzelrit voor wielrijders. Er doen 450 deelnemers mee.

De afdeling Zuid-Holland (zuid) van de Bond van Gereformeerde Jeugdverenigingen houdt een toogdag in de Emmauskerk.

Het Leger des Heils omstreeks 1910 (28 en 29 april).
(Foto Foto Dijkers. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

24-26 Een elftal van het Gemeentelyceum wint het voetbaltoernooi voor scholieren.

Automobielbedrijf Hoogenboom houdt een Volkswagenshow in de Harmonie.

25 De machinefabriek en reparatie-inrichting W. Houdijk bestaat veertig jaar. De heer B. Versteege, werkmeester, is veertig jaar in dienst bij deze firma.

26 In de Pniëlkerk wordt een concert gehouden ter gelegenheid van de viering van het 60-jarig bestaan van de Christelijke Harmonievereniging Sursum Corda. De ere-voorzitter, burgemeester Heusdens, draagt de nieuwe uniformen over.

27 Feestelijke bijeenkomst in de Grote Kerk ter gelegenheid van de viering van het zilveren huwelijksfeest van het koninklijk paar, met medewerking van het Vlaardings Mannenkoor Orpheus.

In Triangel is het fancy-fair Jeugdspektakel 4 geopend. De organisatie is in handen van de Christelijke Jeugdvereniging Liefde en Vrede.

Burgemeester Heusdens is vijftien jaar burgemeester in Vlaardingen. Hij is benoemd tot officier in de Orde van Oranje-Nassau. De medaille in goud, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau is voor Adrie Hofman, adjudant van politie, en G.N. Cramer, chef gages van de Holland-Amerikalijn. L.J. Zoetemeijer, P.T.T.-hoofdbesteller, en J. Wisse, assistent 1e klasse bij 's-Rijksbelastingen, ontvangen de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau. H.W. Kool, Shell-employé, ontvangt de eremedaille in brons, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

Bij de aanleg van Rijksweg 20 zijn in de Broekpolder sporen gevonden van bewoning uit de Romeinse tijd, waaronder een prachtig gepolijste dobbelsteen.

28 Het Comité viering Nationale Gedenkdagen biedt de verpleegden in de zieken- en rusthuizen bruidssuikers en sigaren aan.

Leden van de plaatselijke afdeling van de Vereniging De Nederlandse Padvinders en de Verkenners van de Katholieke Jeugdbeweging vertonen in de Stadsgehoorzaal de revue Verken'm. De opbrengst is voor de Actie 10 x 10.

28 en 29 Ter gelegenheid van de viering van het 75-jarig bestaan van het Leger des Heils in Nederland geeft het stafmuziekkorps concerten in de Pniëlkerk en in de muziektent in 't Hof.

29 L.A. Suyker is veertig jaar lid van het zangkoor St. Cecilia.

30 Er is van alles te doen op koninginnedag, waaronder de aubade op de Markt, de havenloop, een wielerwedstrijd en

een lampionnenoptocht. De dag wordt afgesloten met oranjebals en vuurwerk aan de Floris de Vijfdelaan.

Mei

1 Ter gelegenheid van de 1 meiviering is er een herdenking bij het graf van Jan Hoogerwerf. Tevens is er een bijeenkomst in de Stadsgehoorzaal.

Mevrouw L. van Duyn-Spruyt spreekt in het 1 mei-ochtendprogramma voor de V.A.R.A. radio.

3 Mr. J. Klaasesz, Commissaris der Koningin in de provincie Zuid-Holland, opent aan de Broekweg de tentoonstelling Vlaardingen presenteert zich, ter gelegenheid van het derde lustrum van de Vlaardingse Middenstands Centrale. Er zijn ruim zeventig inzendingen. Tevens is er een doorlopende show van diverse artiesten, waaronder de Blue Stars, de Moana Loa Hawaiiens, Van Dijk's Amusement's Orkest, de Vanado's, de Spelbrekers, The Crocksons, The Rhytm Aces en Ruud Jacobs.

4 Stille Omgang naar het Verzetsmonument op het Verploegh Chasséplein, waar de gevallenen in de Tweede Wereldoorlog worden herdacht.

5 Bevrijdingsdag wordt gevierd met een bevrijdingsherdenkingstocht, georganiseerd door de wandelsportvereniging Liberty. Tevens is er een concert op het Liesveld.

De vrijwillige brandweer blust een felle brand in een voorraad rubberafval op een terrein van de N.V. Internationale Rubberproducten aan de Taanderijstraat.

Het kinderkoor Ons Clubje vertoont in de Stadsgehoorzaal een kinderoperette *De verloren koningszoon*, onder leiding van mejuffrouw Jo Mulder.

7 De oudste Vlaardingse vereniging, de in 1884 opgerichte gymnastiekvereniging Leonidas Dovido, geeft acte de presence tijdens de tentoonstelling *Vlaardingen presenteert zich.*

8 Aan de Parallelweg, hoek Westhavenkade, is de eerste paal geslagen voor de bouw van een nieuw belastingkantoor.

Feestavond in de Stadsgehoorzaal ter gelegenheid van het 12½-jarig bestaan van de Christelijke Huishoud- en Industrieschool.

9 Met een defilé van rollend materieel en een receptie op het stadhuis wordt het 75-jarig bestaan gevierd van de Gemeentelijke Reinigings- en Ontsmettingsdienst

De harmonievereniging H.V.O. houdt in 't Hof het eerste concert in dit seizoen.

10 De Vlaardingse Kuipersbazenvereniging De Noordzee bestaat vijftig jaar. De heer W.M.W. Don is vijfenveertig jaar lid en vijfendertig jaar secretaris van deze vereniging.

D. Kwakkelstein, directeur van de rederij Kwakkelstein, spreekt voor de radio over de grote visserij.

Wegens zijn 40-jarig dienstverband bij de firma C. van der Burg en Zonen, ontvangt de gereedschapsslijper J. de Groot de bronzen eremedaille, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau

11 De heer H. Apon spreekt voor de werkgroep Helinium over *Pre- en protohistorie van het Waterweggebied.* Hij zegt dat de naam Vlaardingen voor altijd verbonden zal zijn aan de cultuur van de nieuwe steentijd, onder de naam Vlaardinger Cultuur en een rol zal gaan spelen in de Europese prehistorische wetenschap.

Feestavond in Excelsior ter gelegenheid van het 70-jarig bestaan van de Volksbond tegen Drankmisbruik, afdeling Vlaardingen en het 15-jarig bestaan van de Bejaardensociëteit.

Mevrouw C. Kal-Smit van kapsalon Maison Corry wint een eerste prijs op het door de Haagse coiffeursacademie georganiseerde nationale concours.

De Gemeentelijke Reinigings- en Ontsmettingsdienst (9 mei).
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

12 Tijdens een internationaal solistenconcours te Weert behalen twee leden van Sursum Corda mooie resultaten. P. Knoppert wint de eerste prijs met lof in de hoogste categorie. J. Verbrugge wint in de ereafdeling een eerste prijs.

14 Het museum in Vlaardingen heet voortaan Museum voor de Nederlandse Zeevisserij.

15 De heer S. Vuyk, hoofd van de Erica-school, is veertig jaar in dienst van het onderwijs.

Met de sloop van de winkel op de hoek van de Blokmakersteeg en de Hoogstraat is er daadwerkelijk een begin gemaakt met de doorbraak van de Westhavenplaats naar het Liesveldviaduct.

16 Drs. W.J.H. Verboon heeft een eerste prijs gewonnen op het te 's-Hertogenbosch gehouden Benelux-filmfestival met de door hem vervaardigde film *Wintermelodie*.

Kapsalon Sjatinelly is geopend aan de Hoogstraat 159.

17 Ds. J. van Noort, voorzitter van de Vereniging tot het Verstrekken van Christelijk Nijverheidsonderwijs aan meisjes, slaat de eerste paal voor de uitbreiding van de Christelijke Huishoud- en Industrieschool aan de Van Hogendorplaan.

Het kinderkoor Jong Leven en het Vlaardings jongenskoor vertonen in de Stadsgehoorzaal de kinderoperette *De witte wolf*.

18 Burgemeester Heusdens opent in de Fransenstraat het districtskantoor van het Gemeenschappelijk Administratiekantoor te Amsterdam

Met een kranslegging bij het Visserijmonument op het Grote Visserijplein worden, aan de vooravond van Vlaggetjesdag, de op zee omgekomen vissers herdacht.

De heer C. Postma, gemeentearchivaris, opent in de Visbank de fototentoonstelling *Oud Vlaardingen herleeft*.

19 Vlaggetjesdag wordt gevierd met het openluchtspel *De zee: het venster van Vlaardingen*. Het stuk is geschreven door Jaap Kolkman en wordt opgevoerd op een platform in de Koningin Wilhelminahaven. Dr. S.L. Mansholt, vice-voorzitter van de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap, houdt een rede. Burgemeester Heusdens ontvangt uit handen van de heer A.P. Kostense, de burgemeester van Biervliet, voor het visserijmuseum een verkleind model van een modern vissersschip en een grote foto van het monument van Willem Beukelszoon.

De Vlaardingse Hengelaarsvereniging Vriendschap bestaat veertig jaar.

De C.J.V.-spelgroep Argus heeft de eerste prijs gewonnen in de toneelcompetitie Stadsjuweel, afdeling Rotterdam.

Vlaggetjesdag (19 mei).
(Foto J. Vis. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

21 Op buisjesdag vertrekken één stoomlogger en negen motorloggers naar de visgronden. VL 172 J. Goedknegt, VL 85 J. Toet, VL 78 D. van Rijn, VL 79 D. Rog, VL 70 T. v.d. Plas, VL 89 A. Bot, VL 114 J. Jol, VL 199 L. Kuiper, VL 190 K. Rog en VL 197 J. Verbaan.

22 De heer G. Hofman is aan de Rijksuniversiteit te Utrecht gepromoveerd tot doctor in de geneeskunde.

In de Stadsgehoorzaal wordt het 10-jarig bestaan gevierd van de Stichting Vlaardingse Bejaardenzorg.

23 De heer J. Wapenaar neemt afscheid als secretaris van het Comité Jeugd Vakantievreugd.

25 Een aantal bouwkundigen, verbonden aan de Rheinisch-Westfälische Wohnstätten A.G. te Essen, brengt een bezoek aan onze stad.

In de Harmonie wordt de slotavond gehouden van de toneelcompetitie Combinatie van Vlaardingse Personeelsverenigingen 1961-1962. Het Masker (Shell) speelt *Meeuwen boven Sorrento* in de Harmonie en wint voor de derde maal de eerste prijs.

Brigadier H. Boer is Nederlands kampioen geworden bij de politie thuis-schietwedstrijden.

26 Wilhelmina van Wijk wordt uitgeroepen tot de beste amateur-mannequin tijdens een modeshow in het gereformeerde jeugdcentrum.

27 De eerste Hollandse nieuwe haring wordt aangevoerd.

Het elftal van Fortuna wint het kampioenschap in de eerste divisie A van het betaald voetbal.

Klaverjasvereniging De Onderdoor bestaat tien jaar.

28 Accordeonvereniging Het Westen wint met het A-orkest een eerste prijs op het concours in De Rijp.

29 De 62-jarige suikersmelter L. Zoutendijk viert zijn 50-jarig jubileum bij Hollandia. Hij is onderscheiden met de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

30 Stemming ter verkiezing van de leden van de gemeenteraad. Er zijn 36.607 geldige stemmen uitgebracht. P.v.d.A. (40,63%); Protestants Christelijke Groep (A.R.P., C.H.U. en S.G.P.) (32,36%), K.V.P. (11,24%); V.V.D. (8,4%); P.S.P. (5,01%); C.P.N. (1,54%); G.P.V. (0,82%). De zetelverdeling is als volgt: P.v.d.A. 14; P.C.G. 11; K.V.P. 4; V.V.D. 3 en P.S.P. 1. Het christelijk-historisch raadslid Jaap Ligthart staat op een onverkiesbare plaats, maar komt met 1513 voorkeursstemmen toch in de raad.

Bij de E.N.C.K. is een 83 meter hoge schoorsteen in gebruik genomen. De bouw ervan kostte f 800.000,-.

31 Tijdens Hemelvaartsdag worden er wandelmarsen gehouden voor de jeugd onder leiding van het clubhuis De Haven.

Het Hospitaalschip Henri Dunant van het Nederlandse Rode Kruis meert aan in de Koningin Wilhelminahaven. Het tamboers- en pijperskorps Liberté geeft een concert voor de zich aan boord bevindende chronische zieken.

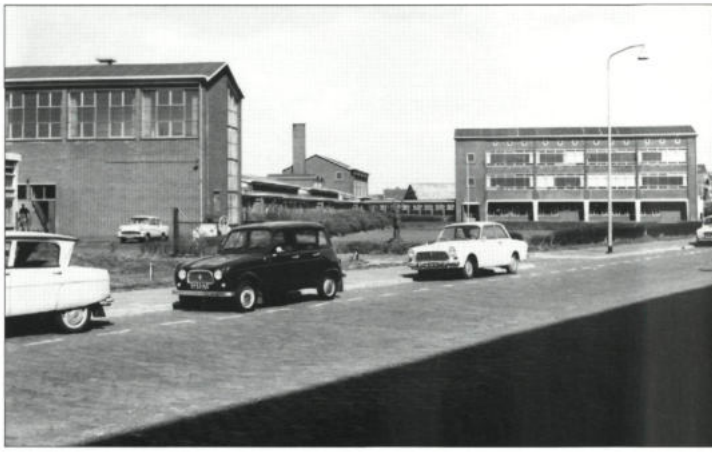

De L.T.S. waar J. van Helden lesgaf (1 juni).
(Foto Foto Boer. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Juni

1 De heer W.J. van der Windt, inspecteur van de Dienst Nederlandse Haringcontrole, acht de aangevoerde haring van een zo goede kwaliteit, dat een deel waardig wordt bevonden voor aanbieding aan de koningin. Een deputatie, bestaande uit burgemeester Heusdens, de reder J. Kornaat, schipper L. Kuijper, de echtgenote van schipper A. Bot, de inspecteur en twee rijkskeurmeesters, vertrekt naar Paleis Het Loo.

De heer J. van Helden, leraar aan de Lagere Technische School, is veertig jaar in dienst van het onderwijs.

De Commissie voor Huishoudelijke en Gezinsvoorlichting verhuist naar het pand Broekweg 82.

2 Modeshow voor kinderen beneden de 12 jaar. De opbrengst is voor het nieuwe gereformeerde jeugdcentrum.

Opgravingen aan de Ary Koplaan (4 juni).
(Foto Foto Boer. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

2-4 Kringvergadering van Jehova's Getuigen in tenten op het voormalige Feestterrein aan de Broekweg.

4 De Avondvierdaagse, georganiseeerd door de Vlaardingse Politie Sport- en Ontspanningsvereniging, start met meer dan 2100 deelnemers.

De eerste paal geslagen voor de bouw van een bedrijfsgarage aan de 2e Van Leyden Gaelstraat voor de Eerste Vlaardingsche Autogarage N.V.

Er is een begin gemaakt met opgravingswerkzaamheden aan de Arij Koplaan door het Instituut voor Prae- en Protohistorie van de Universiteit van Amsterdam.

5 Aad Drop wint het wielerkampioenschap van Rotterdam op de 75 km.

6 Het eerste tafeltennisteam van De Hollandiaan promoveert naar de 1e klasse.

7 Aan de Hoogstraat 55 is een filiaal geopend van Den Boer & Van der Houwen Broodbakkerij N.V.

Henk van de Bosch opent een dameskapsalon aan de Kuijperstraat 55. Hij was tot zijn 27e timmerman en is daarna omgeschoold tot kapper.

8 De burgemeester opent de tentoonstelling van leger en luchtmacht Paraat op het voormalige Feestterrein aan de Broekweg.

9 Taptoe door de Koninklijke Militaire Kapel aan de Floris de Vijfdelaan.

12 Demonstratie en mars door het motorteam en tamboerkorps van de Koninklijke Marechaussee.

13 Een elftal van Fortuna wint met 2-0 de voetbalwedstrijd tegen het Nederlands Militaire Elftal.

15 De Kapel van de Koninklijke Luchtmacht geeft een concert op de Markt.

Ds. M.J. Mulder, gereformeerd predikant, promoveert tot doctor in de godgeleerdheid aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

Kapper Dirk van Roon stopt na vijftig jaar

J.J.A. van Haasteren opent een slijterij en wijnhandel aan de Floris de Vijfdelaan 116.

De scheepsijzerwerker J. van der Linden ontvangt de eremedaille in brons, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau. Hij is veertig jaar werkzaam bij Scheepswerf en Machinefabriek A. de Jong.

De 12-jarige Kees Mathijssen vangt een karper van veertien pond in de Bangkasingel.

16 De Vaar- en Duikschool van de Koninklijke Landmacht geeft demonstraties in de Koningin Wilhelminahaven.

17 Nationaal Hengelconcours, georganiseerd door de Vlaardingse Hengelaarsvereniging Het Westen.

19 Het gemeentebestuur ontvangt ten stadhuize het elftal van de v.v. Fortuna, kampioen eerste divisie A, betaald voetbal.

De heer H.P. Drop, onderwijzer aan de Prinses Wilhelminaschool, is veertig jaar in dienst van het onderwijs.

K.L. Voorbach, wegenwachter van de A.N.W.B., redt een bekneld geraakte automobilist uit diens brandende auto.

21 De raad van de Oostenrijkse gemeente Kapfenberg brengt een bezoek aan onze stad.

De haringvangsten van de vleetloggers zijn ver beneden de verwachting gebleven.

22 Wethouder Van Minnen reikt de verkeersdiploma's uit aan ruim 1100 scholieren. De groep van de Dr. J. Th. De Visserschool wint een beker voor de beste prestatie.

23 De directie van het automobielbedrijf P.A. van der Kooij organiseert de derde Opel-puzzelrit. Er doen 76 equipes mee.

In de Stadsgehoorzaal houdt balletschool Rita Verdijsseldonk een uitvoering.

In Triangel houdt Youth for Christ een experiment met jazz en gospel als moderne geloofsverkondiging.

24 Drs. R. Hengstmangers, vicaris bij de hervormde gemeente, neemt afscheid.

Kapitein A. Bakker van het Leger des Heils neemt in de zaal in de Baanstraat afscheid. Ze vertrekt naar Curaçao.

25 Wethouder Van Minnen reikt aan scholieren de prijzen uit die zij hebben gewonnen met de kleurplatenwedstrijd, georganiseerd door de Nationale Commissie tegen Alcoholisme.

De politie pakt een bende op van zes jeugdige inbrekers. Het betreft hier twee jongens van negen jaar en vier van acht jaar.

26 75 jaar geleden werd de Nederduits Gereformeerde Kerk geïnstitueeerd.

Opening van slagerij Hoogendam aan de Billitonlaan 32.

27 Mevrouw J.J. Reijnart-Wanna ontvangt de pauselijke onderscheiding Pro Ecclesia voor het vele verenigingswerk dat zij verricht.

Sportdag voor scholieren met ongeveer 1000 deelnemers van 28 lagere scholen op het sportpark De Vijfsluizen. De Don Bosco-school wint de V.B.L.O.-beker.

Aannemersfirma L. Maat en Zonen bouwt vijf Deltaflats met elk twaalf woningen en vier garages aan de Roemer Visscherstraat.

29 Het nieuwe bijkantoor van de P.T.T. aan de Floris de Vijfdelaan wordt officieel geopend. Het postagentschap aan de Billitonlaan is opgeheven.

J.A. Post, baas van de afdeling constructie, is veertig jaar in dienst bij H.V.O. Hij ontvangt de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau. P. van der Pols is veertig jaar in dienst bij Lever's Zeep Mij. Hij ontvangt de eremedaille in brons, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

Juli

1 Rudi Liebrechts wint te Rotterdam de leidersprijs in de Ronde van Crooswijk.

Het eerste damesteam van de volleybalvereniging Aggredior is gepromoveerd naar de districtsklasse west III, de op een na hoogste klasse van de Nederlandse Volleybalbond.

2 Aan de heer Polderman wordt eerval ontslag verleend als onder-commandant van de Vlaardingse Vrijwillige Brandweer. Hij was lid sinds 1930.

De heer P.H. Wielaard, sleepbootkapitein, is vijftig jaar in dienst bij L. Smit & Co's Internationale Sleepdienst.

4 F.M. Elkerbout is vijfentwintig jaar in dienst bij N.V. Machinefabriek A. Fontijne. Hij ontvangt de zilveren legpenning van de Maatschappij voor Nijverheid en Handel.

5 Op 86-jarige leeftijd is de fotograaf L.M. Muns overleden.

6 Een aantal leden van de Wageningse personeelsvereniging van het Instituut voor de Veredeling van Tuinbouwgewassen bezoekt onze stad.

8 Het nieuwe kerkgebouw in de Philips de Goedestraat van het Apostolisch Genootschap, is in gebruik genomen.

9 P.J. Gort, broodbezorger, ontvangt de bronzen eremedaille, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau. Hij is veertig jaar in dienst bij Van der Meer en Schoep N.V.

10 De eerste paal is geslagen voor de bouw van drie winkels met bovenwoningen aan de Kuiperstraat-Fransenstraat.

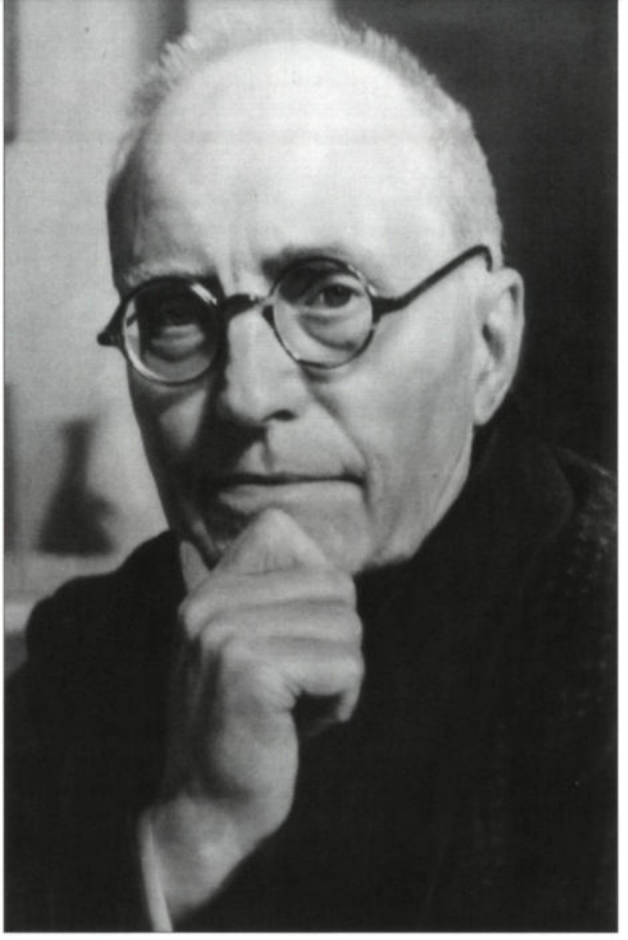

Fotograaf L.M. Muns (5 juli).
(Foto Foto Muns. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Het voormalig Visserijmuseum aan de Westhavenkade 45 (14 juli).
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Er ontstaat aanzienlijke schade tijdens een uitslaande brand bij de firma A. Woudstra en Zoon, textielgroothandel en confectiebedrijf in de Nieuwelaan.

11 Zendingsdag van de Christelijk Gereformeerde Kerk in het Oranjepark.

Het echtpaar J. Wigman en H.Wigman-Kok is zestig jaar getrouwd.

Zomeravondconcert door de Christelijke Harmonievereniging Sursum-Corda in de verplaatsbare muziektent op het Liesveld.

11-14 Rally's in het Oranjepark, georganiseerd door Youth for Christ.

13 Tot 24 augustus worden er carillonconcerten gegeven op het Oranje-carillon.

14 Mr. J. Klaasesz, Commissaris der Koningin in de provincie Zuid-Holland, opent het museum voor de Nederlandse Zeevisserij.

14 en 26 Wolkbreuken veroorzaken ondergelopen woningen en straten. Het verkeer is gestremd.

15 W.J.K. Mollevanger is vijftig jaar in dienst bij N.V. Dorsman & Odé's drukkerij. Hij ontvangt de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau

16 Aan de Professor Teldersstraat is de eerste paal geslagen voor de bouw van een lagere school ten behoeve van de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs.

19 De heer C. van der Woude, hoofd van de Prins Hendrikschool, viert zijn 40-jarig dienstjubileum.

23 Wethouder Van Minnen reikt aan Simon Kind een door het gemeentebestuur beschikbaar gestelde prijs uit voor de beste Vlaardingse inzending in een door de Europese Bewe-

ging in Nederland uitgeschreven teken- en opstelwedstrijd.

24 De 70.000ste ingezetene van Vlaardingen wordt geboren. Het meisje heet Jolanda en is de dochter van het echtpaar J. Verheyke-Van der Windt.

25 De besturen van de Vereniging voor Bijzonder Christelijk Schoolonderwijs en de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs hebben besloten tot samenwerking.

27 J. Vink, ijzerwerker, is veertig jaar in dienst bij de E.N.C.K. Hij is onderscheiden met de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje- Nassau.

28 Het kindervakantiefeest wordt geopend in het Oranjepark. Het Comité Jeugdvakantievreugd van de Stichting Vlaardingse Gemeenschap organiseert het spektakel.

Mejuffrouw C. van Leeuwen, oftewel tante Kaatje en de oudste ingezetene, viert haar 99ste verjaardag.

30 Wethouder Van Minnen, tweede voorzitter van de Stichting Museum voor de Nederlandse Zeevisserij, reikt een geschenk uit aan de Nijmegenaar Hans Dijkman. Hij is de 1000ste bezoeker.

Het echtpaar De Heer is zestig jaar getrouwd.

31 In de Stadsgehoorzaal is van alles te doen, zoals kinderspelen, film, en een optreden van het Haags Sprookjestoneel. In de Voorstraat is een zeepkistenrace. Sjaak Storm wint daarbij de gouden helm.

300 bejaarden vertrekken vanaf het Shellponton aan de Maasboulevard voor een rondvaart. Deze week volgen nog 600 bejaarden.

Augustus

2 Museumwandelmars met ruim 800 deelnemers.

3 Burgemeester Heusdens opent aan de Floris de Vijfdelaan het café Westwijk van de heer A.A. Bravenboer.

4 en 5 In het B.P.M.-sportpark De Vijfsluizen strijden deelnemers om de Nederlandse atletiektitel.

6 De lampionoptocht wordt wegens het slechte weer uitgesteld.

Een groep van tien jongens in de leeftijd van 11 tot 15 jaar is opgepakt omdat ze geld uit kleding hebben gestolen.

11 Mevrouw M.C. Vreeken-Bouwman wint te Blerick de Nederlandse schaaktitel voor dames.

Ter afsluiting van het kinder vakantiefeest worden optochten gehouden met versierde fietsen en lampions.

Het gezin Van Helden-Van Mourik uit de Van Wesembeke straat, emigreert naar Amerika. Negen jaar geleden waren zij genoodzaakt Indonesië te verlaten. De Walter-Pastorewet biedt het gezin de mogelijkheid om te vertrekken.

13 Door de geringe haringvangst stijgen de prijzen. Dat belemmert de uitvoer.

17 Nabij de Ary Koplaan zijn paalsporen uit het stenen tijdperk blootgelegd.

Er is begonnen met de sloop van het pand van apotheek Walrave en van het bijkantoor van de Twentsche Bank aan de Schiedamseweg. Op dezelfde plaats wordt een nieuwe apotheek gebouwd, alsmede kantoren voor de genoemde bank en voor de Kamer van Koophandel.

Apotheek Walrave (17 augustus).
(Foto J. Sluimer. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

18 Prof. Dr. W. Glasbergen uit Amsterdam spreekt in de zaal van de Maranathakerk over de bodemvondsten en de opgravingen. Na drie jaar worden de opgravingen aan de Ary Koplaan beëindigd.

20 Er is een actie gestart ten bate van de v.v. Fortuna. Met de opbrenst kunnen materialen worden aangeschaft ter verbetering van de accommodatie.

22 Proefvaart en overdracht van de motortrawler VL 112 Bets en Gerda, gebouwd in opdracht van de directie van G. Kornaat's Handelmaatschappij N.V.

De zaak rond dokter Storm wordt gedurende twee avonden achter gesloten deuren behandeld. Storm is directeur van de GGD. Vele artsen, maar ook administratief- en verplegend personeel zijn vertrokken vanwege de slechte werkverhoudingen met deze arts. Wethouder Westrate krijgt de opdracht om beter toezicht te houden op de GGD.

23 Mej. R.A. Kramer, onderwijzeres aan de St. Barbaraschool, overlijdt in Frankrijk aan de gevolgen van een scooterongeval.

23-25 In de Harmonie houdt N.V. De Kolenbron een haardenshow.

24 Aan de Dr. Wiardi Beckmansingel is de eerste paal geslagen voor een complex, bestaande uit 26 winkels, 63 flatwoningen, garages en een wijkzaal. Het gaat om het derde winkelcentrum in de Westwijk.

25 De muziekvereniging Excelsior uit 's-Heer-Arendskerke en Ons Genoegen uit Kapelle-Biezelinge brengen een bezoek aan de arbeidersmuziekvereniging Voorwaarts.

27 Het bestuur van v.v. Zwaluwen heeft besloten de Harry van den Berg-wisselbeker jaarlijks beschikbaar te stellen.

28 Het echtpaar C.A. Voois-Jonkman is zestig jaar getrouwd.

Het gemeentebestuur ontvangt ten stadhuize een dertigtal leden van de Jeugd Rotary International uit zeven landen.

30 Mevrouw Th. M. van der Ham-Copijn onthult in het politiebureau aan het Delftseveer een bronzen plaquette ter nagedachtenis van haar echtgenoot, K. van der Ham. Hij was commissaris van politie.

Motortrawler VL 112 Bets en Gerda (22 augustus).
(Foto M.P. Zuydgeest)

31 Tijdens de laatste vergadering van de gemeenteraad in de zittingsperiode 1958-1962, wordt afscheid genomen van de raadsleden P. Hoogerwerf, H.J. Knoester, A. Lodder, L. Maat, M. Mooy, mr. H.M.M. van de Pas en W. Westerhuis.

De 14-jarige Arie Brouwer heeft een rondvlucht boven Nederland gewonnen. Hij won de N.A.V.O.-paraat-prijsvraag.

Familie-reisvereniging Onder Ons, viert haar derde lustrum.

September

1 De huurdersvereniging Vlaardingen heeft het 1000ste lid ingeschreven.

De Vlaardingse Luchtvaartclub organiseert een demonstratie en wedstrijd met modelvliegtuigen.

2 Kapelaan J. Hoogenboom van de St. Willibrordus-parochie neemt afscheid in de Don Boscoschool.

3 en 4 In de Emmauskerk wordt een grammofoonplaat opgenomen. De opbrengst is bestemd voor de Actie Kerkbouwfondsten.

4 De leden van de nieuwe gemeenteraad zijn geïnstalleerd. De wethouders zijn de heren T. de Bruin (Sport), H.K. van Minnen (Jeugdzaken), G. Walstra (Volksgezondheid) en M.H.L. Westrate (Openbare Werken).

5 Directeuren van een aantal Japanse meubelfabrieken bezichtigen N.V. Sprij's Hout- en Meubelindustrie.

Het Anjerfonds heeft aan Liefde en Vrede een bijdrage verleend van f 2.000,- voor haar jeugdcentrum Triangel.

7 Het in aanbouw zijnde Algemeen Ziekenhuis wordt bezocht door een aantal raadsleden.

Ir. Chr. J. Maan uit Arnhem slaat de eerste paal voor de bouw van een lagere school. Deze Govert Maanschool wordt gebouwd in opdracht van de Vereniging voor Bijzonder Christelijk Schoolonderwijs.

Het bedrijfsleven steunt v.v. Fortuna. Er zijn 40.000 steuncertificaten uitgegeven á raison van f 1,-.

Een tweede persvuilniswagen is in bedrijf genomen. Deze biedt veel voordelen in vergelijking met de vuilniswagen met roltrommel.

De nieuwe showroom en werkplaats wordt geopend van loodgietersbedrijf G. Akkerman aan de Arnold Hoogvlietstraat 4-6.

Derde lustrumviering in Concordia van buurtvereniging Transvaal.

8 Wethouder Van Minnen opent aan de Claudius Civilislaan het nieuwe veld van de Christelijke Korfbalvereniging Oranje Nassau.

J.S. Santhouse, verkoopdirecteur van General Motors Continental Ltd. opent de nieuwe showroom van het automobielbedrijf van P.A. van der Kooij aan het plein Emaus. Het bedrijf bestaat 10 jaar.

De Vlaardingse jongerensociëteit Aeneas opent het nieuwe seizoen met een grote avond in Muzanda.

In Exelsior wordt de 84ste landelijke algemene ledenvergadering gehouden van de Volksbond tegen Drankmisbruik, afdeling Vlaardingen.

De 32-jarige Theo Kool krijgt de zwarte band uitgereikt in de sportschool aan de Kethelweg.

Het Holy Ziekenhuis (7 september).
(Foto H.K. van Minnen. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Opening van de nieuwe zaak met lederwaren en campingartikelen aan de Hoogstraat 82. De zaak is van M. van Woerkom en C. van Woerkom.

9 Hennie Smit, lid van de atletiekvereniging Fortuna, eindigt als eerste op de 800 meter hardlopen in de te Rotterdam gehouden wedstrijden om de kampioenschappen van Zuid-Holland.

10 De voormalige scheepswerf van Figee N.V. aan de Havenstraat zal door de gemeente worden verhuurd aan de watersportvereniging de Kulk.

Scheepswerf Figee (10 september).
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

De Vlaardingse Scheidsrechters Vereniging overhandigt aan F. de Groot het C.O.V.S.-vaantje omdat hij 25 jaar scheidsrechter is en tevens 10 jaar bestuurslid.

11 De afdeling Vlaardingen van de Nederlandse Vereniging van Postzegelverzamelaars opent het seizoen in het r.-k. verenigingsgebouw aan de Markgraaflaan.

12 Jacob van der Valk, die altijd de medicijnen van apotheek Backer rondbracht, viert zijn 80ste verjaardag. Hij stopt met zijn werk als bezorger.

13-16 Het Gereformeerd Jeugdverband begint het winterseizoen met een jeugdweek.

14 Mevrouw H.A. Bleeker-van Styrum is gekozen tot penningmeesteresse en de heer C. van den Bergh tot secretaris van het dagelijks bestuur van de Algemene Stichting voor Huisvesting en Verzorging van Bejaarden.

H.M.J. Dubbeldam is gekozen tot secretaris van het dezer dagen opgerichte Liberaal Democratisch Centrum.

15 De drumband van de muziekvereniging H.V.O. en die van de arbeiders-muziekvereniging Voorwaarts winnen de eerste prijzen op een te Spaarndam gehouden concours.

De E.N.C.K. wint de Zilveren Zuil na een driekamp met Shell en Sunlight.

16 Jeugdzondag, georganiseerd door de Hervormde Jeugdraad, is gestart met de actie Poen voor Kameroen. De opbrengst is voor het zendingswerk aldaar.

18 De heer D. Barendregt, hoofd van de Erasmusschool, is veertig jaar in dienst van het openbaar lager onderwijs.

De heer G.A. Verstege, voorzitter van de Judoclub Vlaardingen, is gekozen tot voorzitter van het districtsbestuur Zuid-Holland van de Nederlandse Jiu Jitsu en Judo Bond.

Judoka Tino Hoogendijk wint het jeugdtournooi in Rotterdam.

19 Een aantal leden van de Stichting Nederlandse Export Combinatie bezoekt onze stad en wordt door het gemeentebestuur ontvangen in het stadhuis. Ze bezoeken De Oude Lijnbaan, het oudste bedrijf in Vlaardingen.

Opgericht is de Algemene Korfbalvereniging Vlaardingen.

20 De Braziliaanse missiebisschop Don Ottavio Aguiar opent in het r.-k. Verenigingsgebouw, de missietentoonstelling Amate 1962.

23 Maarten Benjert wint met zijn zeilboot Eland de Burgemeester Heusdens-wisselprijs.

24 Dr. C.N. Peijster, commissaris van politie, wordt op de televisie bevraagd over de problemen met winkeldiefstallen.

25 De Christelijke Harmonievereniging Sursum Corda geeft een concert in de Stadsgehoorzaal ter gelegenheid van

de viering van haar 60-jarig bestaan. De heer A. Buis wordt gehuldigd wegens zijn 60-jarig lidmaatschap.

26 Vlaggenfabriek J. Thurmer levert 674 Uno-vlaggen van Nieuw-Guinea voor de overdracht van het bewind op 1 oktober.

27 Demonstratie van Heinzprodukten voor de Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen in het clubgebouw van de Hollandiaan.

28 Het hoogste punt is bereikt bij de bouw van het gereformeerde bejaardentehuis aan de Claudius Civilislaan.

De tentoonstelling *Vlaardingen presenteert zich* heeft een batig saldo van f 13.500. Het overschot wordt gereserveerd voor de in de toekomst te bouwen vaste hal voor tentoonstellingen, manifestaties, demonstraties of voor allerlei binnensporten.

Het tekort van de Stadsgehoorzaal liep in een jaar op tot 37½% tot f 82.000,-

29 De Christelijke Korfbalvereniging Oranje Nassau wint te Ermelo het kampioenschap van Nederland in de tweede klasse.

De Lichtbrenger, een winkel met verlichtingsartikelen van A. Hartog, opent de deuren in het pand Hoogstraat 143.

Centraal Automobielbedrijf Eigenraam N.V. organiseert een najaarsactierit. De opbrengst gaat naar de actie Poen voor Kameroen.

Oktober

1 Er zijn 1.132 vacatures. 73 mensen zijn werkloos, waaronder 49 mannen en 24 vrouwen.

Vier van de acht vrachtauto's die de Gemeentelijke Reinigings- en Ontsmettingsdienst ter beschikking heeft, worden vervangen door twee nieuwe van het merk DAF.

2 Onze stad wordt bezocht door de leden van de Studiekring voor Volkshuisvesting en Stedebouw van het Instituut voor Bestuurswetenschappen.

In Triangel wordt de Coöp-show geopend. De show is georganiseerd door de Coöperatieve Bakkerij en Verbruiksvereniging De Voorloper.

3 Mevrouw L. van Duijn-Spruijt, voorzitster van de plaatselijke afdeling van de N.V.V.-Vrouwenbond is gekozen tot landelijk voorzitster van deze Bond.

Het financiële tekort van het Kolpabad is gedaald met f 21.000 tot f 75.000.

4 De gemeenteraad besluit tot aankoop van de percelen grond met de opstallen aan de Waterleidingstraat en de Oosthavenkade.

J.L. Geerlings, technisch sjouwer en corveër, is veertig jaar in dienst bij Albatros. Hij is onderscheiden met de eremedaille in brons, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

Voor de subsidie van culturele instellingen is f 10.000 meer uitgetrokken. De totale subsidie bedraagt nu f 47.800. Een deel moet bestemd blijven voor de jeugd. De Harmonie krijgt weer haar oude gedaante terug en wordt opgeknapt.

5 De burgemeester slaat aan de Maasboulevard de eerste paal voor drie flatgebouwen.

De gemeenteraad besluit onder meer tot de bouw van een tweede flatgebouw voor bejaarden.

Wethouder Walstra opent in het Flatgebouw voor Bejaarden aan de Billitonlaan een bazaar ten bate van de ontspanningskas. De opbrengst bedraagt f 4.350,-

6 Het 12½-jarig bestaan van de Christelijke Jeugdvereniging Liefde en Vrede wordt gevierd met een druiventocht.

8 Voor de leden van de Vlaardingse Brandweerliedenvereniging Door Oefening Vaardig is er een feestavond in Muzanda. Burgemeester Heusdens reikt aan een aantal brandweerlieden onderscheidingen uit ter gelegenheid van hun 12½, 25 of 30-jarig dienstverband.

9 Wethouder Walstra legt aan de Oosterstraat de eerste steen voor de bouw van een hal bij de werkplaats van de Gemeentelijke Sociale Werkvoorziening. Het was de bedoeling dat de eerste paal zou worden geslagen, maar de heimachine was niet op tijd aangekomen.

10 Een aantal leden van de Economische en Verkeerscommissie van het Westduitse parlement, bezoekt onze stad. Burgemeester Heusdens ontvangt het gezelschap ten stadhuize.

Frans Poorter opent zijn nieuwe toonzalen aan de Oosthavenkade 53.

12½ jaar geleden nam de heer A. Verboon de Pension Centrale over van de heer Bouwmeester. Er zijn meer dan 200 bedden beschikbaar.

11 Na een heftige verkiezingsstrijd tussen Jan Meyvogel en Cock Vreugdenhil is de laatstgenoemde gekozen tot prae-

ses van de schoolvereniging Universia van het Groen van Prinstererlyceum.

De Vlaardingse Vereniging voor Gezondheidszorg Het Groene Kruis-Het Oranje Kruis ontvangt f 1.000 uit de opbrengst van de kinderpostzegels.

12 F. Huntenburg N.V. opent een filiaal van haar bedrijf in behangselpapier in het winkelpand Korte Hoogstraat 25a.

13 Er is een vereniging van luchtbuksschutters opgericht.

15 Er is begonnen met de aanleg van een speelplaats op het voormalige Feestterrein aan de Broekweg.

16 Aan de Buys Ballotlaan 4 is geopend Garage van Dalen N.V., annex Caltex benzinestation.

Het rijwiel- en bromfietsbedrijf van W.C. Verhulst aan het Van Schravendijkplein bestaat 25 jaar.

17 Rabbijn dr. J. Soetendorp spreekt over het bijbelboek Genesis in Triangel. Hij doet dat op uitnodiging van een aantal boekverkopers.

Het rijwiel- en bromfietsbedrijf van W.C. Verhulst (16 oktober).
(Foto J. Borsboom. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

De aanleg van het viaduct voor rijksweg 20. Met gezicht op het zusterhuis van het Holy Ziekenhuis (19 oktober).
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

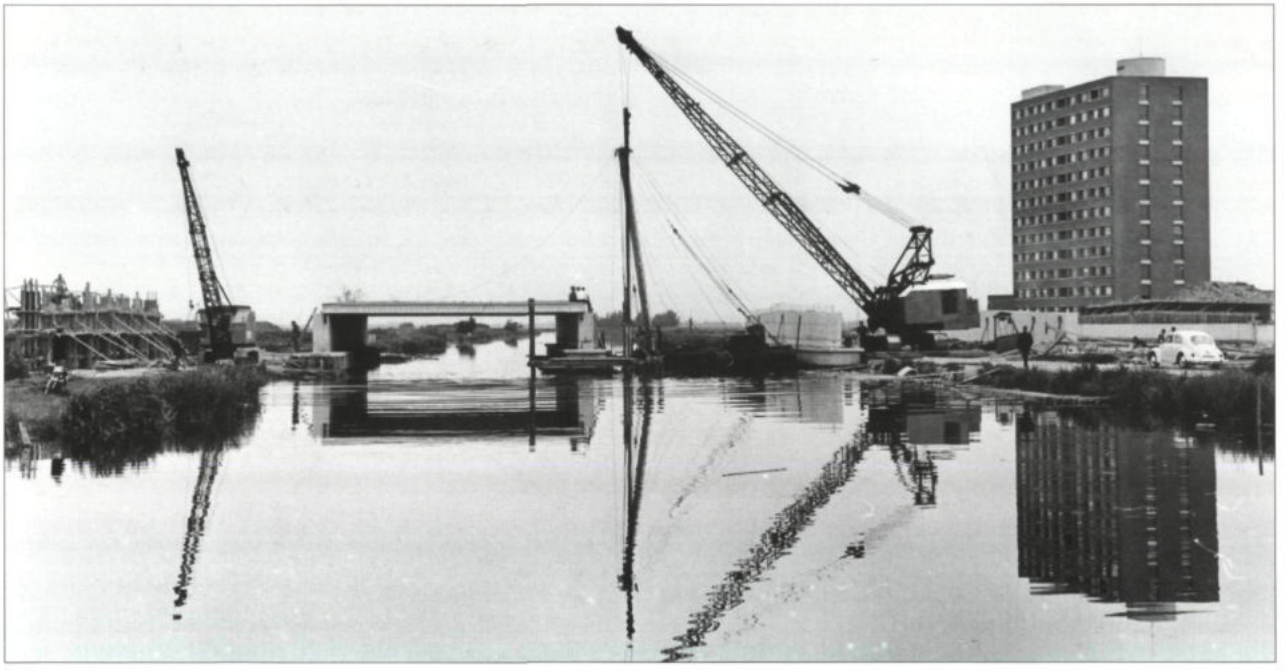

Uit het verslag van de Commissie Bodem Water en Lucht blijkt dat het aantal dagen waarop stank van de olie-industrie wordt waargenomen, een geleidelijke stijging laat zien. De bewoners aan de Broekweg hebben het meeste last van de uitstoot van zwaveloxyde. In samenwerking met T.N.O. en de Rotterdamse Commissie zijn er plannen om samen met de bedrijven Unilever, Shell en E.N.C.K. uitgebreid onderzoek te doen naar de luchtverontreiniging in onze gemeente. Het K.N.M.I. onderzoekt de klimatologische omstandigheden.

19 Uit de Liberiaanse ertsboot Ore Chief, liggende in de Vulcaanhaven, is 49.152 ton erts gelost. Dit is de grootste lading erts die ooit via de Nieuwe Waterweg is aangevoerd.

Het Vlaardingse jeugdkampioenschap schaken wordt gewonnen door de heer C. Dubbeldam.

Rijksweg 20 nadert de voltooiing. De weg verbindt Vlaardingen met Rotterdam.

20 Wethouder De Bruin en de leden van de Gemeentelijke Sportcommissie bezichtigen de nieuwe werf van de watersportvereniging De Bommeer.

Ds. G.J. van Minnen, predikant van de Christelijk Gereformeerde Gemeente in Delft, viert zijn zilveren ambtsjubileum. Hij werd in Vlaardingen geboren op 8 mei 1900.

De Zendingskrans van de Nederlands Hervormde Gemeente bestaat vijftig jaar.

Het Gemengde Bejaardenkoor Vlaardingen wint een eerste prijs op een zangconcours in Rotterdam.

Het Corsettenhuis aan de Hoogstraat van de gezusters De Rave, bestaat 45 jaar.

22 Wethouder De Bruin hijst de vlag op een blok maisonnettes aan de Roemer Visscherstraat ten teken dat bij deze bouw het hoogste punt is bereikt.

De eerste jeugdonderneming in Zuid-Holland is opgericht. Het is een initiatief van de heer J.J. Fontijne, directeur van de machinefabriek A. Fontijne N.V.

23 A. van der Vlies, magazijnbeheerder is veertig jaar in dienst van de E.N.C.K. Hij ontvangt de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

24 De plaatselijke stichting van de Unie van Vrouwelijke Vrijwilligers houdt een bazaar. De opbrengst komt ten goede aan het bejaardenwerk.

G.J. Hoorn is vijftig jaar in dienst bij de Belastingdienst. Hij begon als klerk in het bureau van 's Rijks belastingen, toentertijd gevestigd in het huidige gebouw Obadja.

25 De heer C.J. van der Weijden is aan de Nederlandse Economische Hogeschool te Rotterdam gepromoveerd tot doctor in de economische wetenschappen.

Mejuffrouw G.J. Bot, hoofdleidster van de Koningin Emmakleuterschool in de Emmastraat, gaat na 51 dienstjaren met pensioen. Zij begon op 3 oktober 1911 op de kleuterschool in de Koningsstraat voor een salaris van f 1,- per week.

De heer W. Korpershoek verwerft voor de 13de achtereenvolgende keer de Vlaardingse schaaktitel.

26 Vlaardingen is de tweede exporteur van gezouten haring over het seizoen 1961-1962. Onze stad is goed voor 27,17% van de totale export.

Mevrouw C. Vreeken-Bouwman wordt schaakkampioen in het te Amsterdam gehouden Danlon-schaaktoernooi.

De Commissie voor Beeldende Kunsten bestaat tien jaar.

De panden aan de Waalstraat 27 en aan de 4e Waalsteeg 7 zijn aanbesteed voor de sloop.

Truienfeest bij r.-k. instuif in Muzanda. Voor iedereen in niet officiële kleding wordt de zaal omgebouwd tot een echte nozemzaal.

27 In Triangel wordt een jeugdboekenmarkt gehouden ter gelegenheid van de Kinderboekenweek. De Vlaardingse mevrouw C.M. van den Berg-Akkerman wordt gehuldigd. 25 jaar geleden kwam haar eerste kinderboek uit.

Het verbeterde en uitgebreide sportterrein van de v.v. Fortuna is in gebruik genomen. Wethouder De Bruin overhandigt de nieuwe verenigingsvlag.

28 Oûbaas H.H. de Koning spreekt over *Goud pad in de Haringstad* tijdens de hier gehouden kompoelan voor de leiders en leidsters uit het district Beneden-Maas van de Vereniging De Nederlandse Padvinders.

31 Omdat er elders hondsdolheid is geconstateerd, vestigt burgemeester Heusdens nogmaals de aandacht op de verplichting om honden op te sluiten of aan te lijnen. Katten moeten ook zoveel mogelijk binnen blijven.

De 40-jarige motorrijder L. van der Meide komt om bij een verkeersongeval op de Westlandseweg.

De teken- en schilderclub Centaur bestaat tien jaar.

November

1 Wethouder Walstra slaat de eerste paal voor een reinwaterkelder op het terrein van de Gemeentelijke Energie- en Waterleidingbedrijven aan de Hoflaan.

Bij de Jeugdbibliotheek van de Gemeentelijke Openbare Leeszaal en Bibliotheek aan de Schiedamseweg is Edith van Dijk, het 1000ste lid, ingeschreven.

2 De gemeenteraad besluit de voormalige boerderij De Hoogkamer aan de Zuidbuurtseweg na de verbouwing te verhuren aan de Stichting Natuurvriendenhuizen.

Het kantoor van de Nederlandsche Handel-Maatschappij N.V. aan de Westhavenkade is officieel geopend.

Aan de Thomas à Kempislaan wordt de eerste paal geslagen voor de bouw van 72 woningen voor Unilever N.V.

Het hoogste punt is bereikt van de noordelijke vleugel van het Unilever Research Laboratorium. Op 1 april 1953 werd de eerste paal geslagen door dr. W. Drees voor het eerste laboratorium.

3 Een ploeg van de afdeling Vlaardingen van de Koninklijke Nederlandse Vereniging E.H.B.O. eindigt als eerste op de te Maasdijk gehouden kringwedstrijden.

Debuut van de Vlaardingse toneelvereniging Thalia in Muzanda.

4 De gevoerde actie Poen voor Kameroen heeft f 5.600,- opgebracht.

7 M. Poot, baas kuiperij, mandenmakerij en expeditie, is veertig jaar in dienst bij Vaten- en Kistenfabriek C. van der Burg. Hij is onderscheiden met de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau

7 en 8 Er is een najaarsverkoping in de kerk van de Remonstrantse Gemeente aan de Hoflaan.

8 Een bestelauto van de P.T.T. is in de Oude Haven gereden. De 26-jarige bestuurder H. van Kapel is verdronken.

10 Klaprooswandeltocht, georganiseerd door de wandelsportvereniging Liberté. Er zijn 1335 deelnemers. De opbrengst is voor het Nederlands Oorlogscomité Vlaardingen.

Het echtpaar M. Dijkshoorn-Brobbel is vijftig jaar getrouwd. Op de receptie in zaal Triangel krijgen zij een serenade van Sursum Corda waarvan de heer Dijkshoorn erelid is.

12 Ir. H.M. Buskens, directeur-generaal van de Centrale Dienst voor de Volkshuisvesting en Bouwnijverheid, overhandigt de sleutel van de nieuwe woning aan de Dr. Wiardi Beckmansingel 225 aan mevrouw K. Bruin-Faber. Het is de tienduizendste woning die na de bevrijding is gebouwd.

13 Wethouder Van Minnen opent in de Harmonie een tentoonstelling, georganiseerd door de plaatselijke afdeling van de Nederlandse Vereniging De Verzamelaar.

Boerderij De Hoogkamer (2 november).
(Foto J. Borsboom. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

De Vaten- en Kistenfabriek C. van der Burg (7 november).
(Foto A.J. van Druten. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

H. Zabel, baas van de electriciens, is veertig jaar in dienst bij de E.N.C.K. Hij ontvangt de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

14 Aan de Vierde Industriestraat wordt de eerste paal geslagen voor een bedrijfspand ten behoeve van Chloride Accumulatorenfabriek N.V.

15 Raadslid en begrafenisondernemer L.G. Borsboom is veertig jaar vertegenwoordiger bij de Algemene Friesche Levensverzekering Maatschappij en de Groot Noord-Hollandsche van 1845.

17 Sint Nikolaas komt aan in Vlaardingen. Omdat er besloten is geen officiële ontvangsten te houden op de vrije zaterdag, maakt de stoet alleen een extra rondje op de Markt, waar het een complete chaos wordt.

19 J.A. Buitenhuis, kantoorbediende, is veertig jaar in dienst bij Lever's Zeep Maatschappij N.V. Hij wordt onderscheiden met de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

20 De viering van het 90-jarig bestaan van de Toneel- en Letterlievende Vereniging Varia begint met een autorally.

23 Burgemeester Heusdens opent aan de Broekweg 82 het nieuwe centrum Het Hoekpunt van de Stichting Commissie voor Huishoudelijke- en Gezinsvoorlichting.

De accordeonvereniging Flardinga debuteert in Excelsior. De directeur is de heer H. van Wezel.

Diverse mensen zijn opgepakt voor de verduistering van benzine uit de Shellinstallatie Vlaardingen.

Er is begonnen met de bouw van een derde ondergrondse schuilplaats in het oostelijk gedeelte van de Fransenstraat. Dit gebeurt in opdracht van de kringraad van de A-kring Bescherming Bevolking Zuid-Holland.

26 Oud-raadslid Jac. van Toor Hzn. is overleden. Hij wordt herdacht in de gemeenteraad.

H.J.L., kelner in het Deltahotel, raakt zwaargewond na een val in een 12 meter diepe luchtkoker. Hij had die zelf opengezet ter ventilatie. Na het verlaten van de keuken stapte hij met een blad koffie in de luikopening.

27 De geldinzameling ten bate van de actie Open het Dorp heeft hier f 55.000,- opgebracht.

28 Tot 1 december wordt in zaal Triangel een tentoonstelling gehouden van inlandse- en exotische vogels en kanaries. De organisatie is in handen van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, afdeling Vlaardingen.

29 Het Vlaarding's Mannenkoor Orpheus geeft een concert in de Stadsgehoorzaal met medewerking van de Koninklijke Militaire Kapel. Het programma is aangepast vanwege het overlijden van prinses Wilhelmina.

30 Vijftig jaar geleden werd de eerste elektrische stroom geleverd aan het Elektriciteitsbedrijf van Vlaardingen.

Het wagenveer vaart tijdelijk vanuit de Koningin Wilhelminahaven. Ook vaart er hiervandaan een heen en weer-bootje voor het vervoer van personen, fietsers en bromfietsers.

December

1 Het echtpaar M. Stolk-Van Es is zestig jaar getrouwd.

2 Prinses Wilhelmina wordt herdacht tijdens een interkerkelijke dienst in de Grote Kerk. De bijeenkomst wordt geleid door de predikanten G.Ch. Duinker en D. Noordmans. Kapelaan Th. A.M. van den Akker en ds. H. Heynen spreken de belangstellenden toe. Het muziekkorps van het Leger des Heils, het Vlaarding's Mannenkoor Orpheus e.a. verlenen hun medewerking.

De heer C.J. Borsboom is veertig jaar Suisse, ordebewaarder, van de r.-k. kerk aan de Hoogstraat. Hij is onderscheiden met de eremedaille Bene Merenti, een pauselijke onderscheiding.

3 Burgemeester Heusdens slaat aan de Jacoba van Beierenstraat de eerste paal voor de bouw van een wooncentrum voor bejaarden.

Leon van de Waller wint de auto bij de Fortuna-loterij.

5 Zeer dichte mist en een glad wegdek. De politie regelt het verkeer met behulp van brandende fakkels.

M.S. Kwakernaak won de B.P.-dagprijs toen hij bij zijn buurman Jo Bouwman kwam tanken en het juiste antwoord wist op een door Herman Emmink gestelde vraag.

6 De heer A. van den Berg wint de hoofdprijs, een personenauto, in de Sint Nikolaas-actie Altijd Prijs.

De 58-jarige J. Korpershoek komt om het leven bij een bedrijfsongeval in de Chemische Fabriek Vondelingenplaat.

7 In het kerkgebouw aan het Westnieuwland wordt een zangavond gehouden door leden van de ring Zuid-Holland van zangverenigingen van de Gereformeerde Gemeenten.

8 Mevrouw L.C. Bot-Don en de heer K.S.V. Bruijnzeel vertegenwoordigen de gemeente Vlaardingen bij de uitvaart van prinses Wilhelmina in de Nieuwe Kerk te Delft. De heer R.P. Remmerswaal vertegenwoordigt de verzetsgroep De Geuzen.

Pluimveetentoonstelling in het Volksgebouw, georganiseerd door de Vlaardingse Pluimvee- en Konijnenliefhebbers Vereniging.

11 De motorlogger VL 197 Noordster van de N.V. De Doggermaatschappij is verkocht aan de rederij Gebrs. H.J. en J. van Leeuwen te Katwijk aan Zee.

De voorman K. Luitjes ontvangt de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje- Nassau. Hij ontvangt de onderscheiding ter gelegenheid van zijn 40-jarig jubileum bij de E.N.C.K.

13 Er wordt een tentoonstelling geopend van zelfgemaakt speelgoed. Dit ter gelegenheid van het 15-jarig jubileum van personeelsvereniging A. de Jong.

14 De bouw van het tweede deel van het Liesveldviaduct kan beginnen. Eveneens wordt begonnen met de bouw van een winkelcomplex, annex café-restaurantruimte ter hoogte van het geprojecteerde Veerplein.

Er is begonnen met de drainage van het inmiddels opgehoogde terrein van de algemene begraafplaats. Daarna worden de beplanting en de paden aangelegd.

De opbrengst van de actie voor de verbetering van de accommodatie van v.v. Fortuna bedraagt f 29.937,38.

15 en 16 Er staat een zware noordwesterstorm. Er is veel schade aan ruiten, schuttingen en antennes.

17 Er wordt een kerstfeest georganiseerd in de Harmonie voor de leden van de plaatselijke afdeling van de Algemene Nederlandse Invalidenbond. Medewerking wordt verleend

Begraafplaats Emaus (14 december).
(Fotoburau Roovers. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

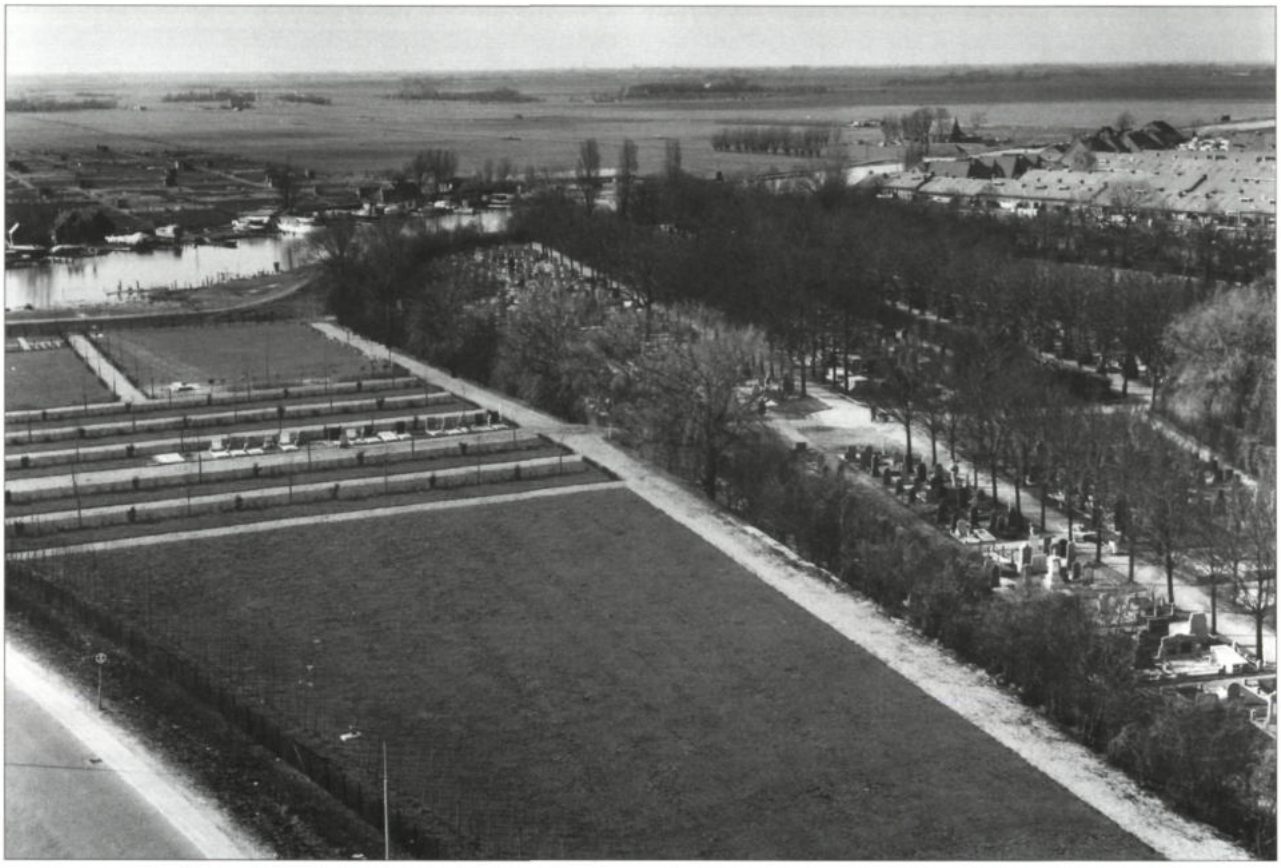

door o.a. de toneelgroep van de plaatselijke afdeling van de Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen.

18 Er wordt een brutale diefstal gepleegd. Een inbreker slaat met een ijzeren deksel de ruit in van de winkel van juwielier Van Dorp aan de Vondelstraat.

J. van Oosterhout ontvangt de zilveren legpenning van de Maatschappij voor Nijverheid en Handel ter gelegenheid van zijn 25-jarig jubileum bij apotheek Backer aan de Hoogstraat. Hij ontvangt de penning uit handen van de heer A.van Minnen.

21 Burgemeester Heusdens ontsteekt de verlichting van de kerstboom op de Markt. Daarna volgt de volkskerstzang in de Grote Kerk. Mevrouw Th. A. Heusdens-Mansholt leest het kerstevangelie voor.

Apotheek Backer (18 december).
(Foto collectie Stadsarchief Vlaardingen)

22 Er zijn opnames gemaakt in het Museum voor de Nederlandse Zeevisserij voor het A.V.R.O.-televisie programma *Uit de kleine camera*.

De gemeentekwekerij aan de Hofsingel biedt overtollig gevogelte aan. Ditmaal gaat het om 125 eenden en 22 ganzen.

23 Strenge vorst.

24 De motorlogger VL 190 Koningin Wilhelmina, schipper K.C. Rog, en de motorlogger VL 199 Martha Maria, schipper L. Kuijper, van de N.V. de Doggermaatschappij keren wegens het slechte weer zonder vangst terug van de spanvisserij langs de Noorse kust.

Jeugdorganisaties en andere verenigingen kunnen tegen een redelijke prijs een ruimte huren in het Weeshuis.

26 IJsvermaak.

Rudi Liebrechts wordt eerste op de 500, 1500 en 3000 meter tijdens de in Naaldwijk gehouden nationale langebaan schaatswedstrijden.

27 De motorlogger VL 197 Noordster, schipper J. Verbaan, van de N.V. De Doggermaatschappij, besomde in 1962 f 278.000,- bruto.

28 Wijkvereniging 't Nieuwlant organiseert schaatswedstrijden voor de jeugd.

29 De heer P. Zoutendijk, hoofdkoster van de Nederlands Hervormde Gemeente, neemt afscheid wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Hij wordt onderscheiden met de eremedaille in zilver, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

30 Door een sneeuwstorm is het verkeer gestremd.

Het Vlaardings Stedelied, gezongen door het Vlaardings Bejaardenkoor, wordt uitgezonden in het K.R.O,-programma *Thee met Babbelaars*.

Marianne van Papenvelt

Kroniek van Vlaardingen 2012

Januari

1 Vlaardingen telt 71.110 inwoners, 83 minder dan in januari 2011.

De veertiende en laatste Nieuwjaarswandeling wordt gehouden over de dijk van de toekomstige A4 door Midden-Delfland.

2 Ook dit jaar organiseren de gemeente en Irado een versnipperactie voor kerstbomen. Jongeren krijgen voor ieder ingeleverde kerstboom € 0,50 en maken kans op een prijs.

Het fietspad vanuit Holy richting Broekpolder via de Surfplas naar de pont Maassluis-Rozenburg is uitgeroepen tot het mooiste fietspad van de Rotterdamse havens.

3 Het aantal vernielingen tijdens de jaarwisseling lijkt dit jaar lager te zijn uitgevallen dan vorig jaar. Vooral putdeksels moesten het ontgelden. Ze werden opgeblazen door zwaar vuurwerk.

4 Ondernemers zouden 520% meer precariorechten moeten betalen. Het blijkt een rekenfout van de gemeente. De verhoging bedraagt 5% en winkeliers ontvangen een excuusbrief.

5 De 34ste editie van Jeugdstad is afgesloten. In totaal brachten 4.000 kinderen een bezoek aan het evenement.

6 De Lichtblauwe Brigade rijdt op de fiets door Vlaardingen. Zij worden ingezet om het veiligheidsgevoel te vergroten.

7 Nieuwjaarsreceptie in het Stadhuis onder het motto *Vlaardingen Veilig Vooruit*. Burgemeester T.P.J. Bruinsma staat stil bij de brute overval op de belwinkel waarbij een chauffeur uit Macedonië werd gedood.

Nieuwjaarsreceptie van het IKV Vlaardingen. Ben van der Velde, voorzitter van Stichting Hospice Vlaardingen, ontvangt de Gouden Schaats die symbool staat voor een donatie van € 20.000, bijeengebracht door de ijsbaan bij het hotel.

8 Het nieuwjaarsconcert in de Stadsgehoorzaal wordt gehouden met optredens van het Vlaardings Musical Gezelschap, Muziekcentrum OpMaat en de JeugdTheaterSchool.

9 Sinds er preventief wordt gefouilleerd, vinden er geen overvallen meer plaats. Het is de vraag of dit een direct gevolg is van het fouilleren.

11 Vopak aan de Koningin Wilhelminahaven neemt vijftien nieuwe opslagtanks in gebruik. Vopak is de grootste onafhankelijke tankterminaloperator ter wereld.

12 Een juwelier aan de Vondelstraat is overvallen. De dader is spoorloos. Sinds de invoering van preventief fouilleren is dit de eerste overval in de binnenstad.

Het bakkersechtpaar Hazenberg ontwikkelt in samenwerking met Leo Fontijne van distilleerderij H. van Toor jz de IJsmoppenlikeur, gebaseerd op het gelijknamige koekje.

De gemeente en architect Kees Spanjers bereiken overeenstemming over de aanpassingen aan de gevel van de Stadsgehoorzaal.

13 Bas de Vos ontvangt uit handen van burgemeester Bruinsma de Vlaardingse haringspeld. De voormalige SRV-man was 44 jaar melkbezorger in Vlaardingen en maakte op oudejaarsdag zijn laatste rit.

Nieuwjaarsreceptie in het Stadhuis (7 januari).
(Foto: Roel Dijkstra Fotografie. Collectie Gemeente Vlaardingen)

14 Een voetbalwedstrijd tussen DVO'32 en Hargasport uit Schiedam ontaardt in een grote vechtpartij. De scheidsrechter staakt de wedstrijd. Een speler wordt het ziekenhuis ingeslagen.

Snackbar Tante Suus blijft behouden voor de wijk Babberspolder. Uiterlijk 1 februari verlaat de eigenaresse Suzan van Strijen de standplaats aan de Kethelweg. Deze plaats was in strijd met het standplaatsenbeleid. Ze koopt de snackbar aan de Azaleastraat.

16 Rijkswaterstaat is begonnen met de werkzaamheden voor de verlenging van de A4 naar Delft. Er worden bomen gekapt, het dijklichaam is afgezet met hekken en daarmee verboden gebied voor wandelaars.

18 Voor kinderen van de basisschool Avonturijn aan de Rotterdamseweg leest burgemeester Bruinsma voor in het kader van de Nationale Voorleesdagen. Wethouders A.J. Hoekstra en J.L. Robberegt leveren een bijdrage bij andere scholen.

Burgernet, het waarschuwingssysteem van de politie en de gemeente, slaat niet aan in Vlaardingen. Duizend inwoners meldden zich aan. Om het netwerk tot een succes te maken zijn minimaal 3.000 aanmeldingen nodig.

19 De gemeente wil de markt aan het Veerplein verhuizen naar het Schoutplein. Marktkooplieden vrezen dat dit het einde van de markt betekent.

20 Fonds Schiedam Vlaardingen e.o. neemt afscheid van directeur drs. IJ. van der Velden. De nieuwe directeur is John Massaar.

21 De Historische Vereniging Vlaardingen houdt in het Geuzencollege een jubileumdag ter gelegenheid van het 45-jarig bestaan. Klaas Bloem toont zijn zelfgebouwde diorama van de Oosthavenkade rond 1940.

Presentatie van het boek *400 jaar Touwbaan* van Max Thurmer in de serie *Van 't Oft naar 't Oofd*.

De Marathonweg is dé racebaan van deze regio. Het afgelopen jaar werden 3.991 overtredingen geconstateerd. Dat blijkt uit een onderzoek van RTL Nieuws.

22 De gemeente heeft besloten een jeugdparticipatieprijs in te stellen. Jongeren, die een initiatief ontwikkelen dat bijdraagt aan hun leefomgeving, kunnen een geldbedrag van € 2.500 winnen.

23 De Vlaardingse horecaprijs UITblinker gaat dit jaar naar de Irish Pub O'Sheas aan de Westhavenkade.

26 Het preventief fouilleren wordt tot 15 maart uitgebreid naar de Westwijk. 'Verdachte' personen lijken naar deze wijk uit te wijken sinds de politie in het centrum fouilleert.

Landelijke Gedichtendag onder het motto *Stroom* (26 januari). (Foto: Roel Dijkstra Fotografie)

De afgelopen twee jaar kregen zestien schoolgebouwen schone 'lucht'. Voor bijna € 1.000.000 is er geïnvesteerd om de gebouwen energiezuiniger te maken. Er zijn betere ventilatiemogelijkheden aangebracht.

Landelijke Gedichtendag onder het motto *Stroom*. Kinderen van basisschool 't Kompas dragen in een hoogwerker gedichten voor. De landelijke wedstrijd wordt gewonnen door Lilly di Martino. Haar gedicht is het komende jaar te zien op de zijkant van een verhuiswagen van Dijkshoorn. De titel Stadsdichter junior gaat dit jaar naar Naqisha Liguori van basisschool De Ark.

28 Het Kamerkoor Animato Vlaardingen viert het 30-jarig bestaan met een jubileumconcert in de Grote Kerk.

Fakkeloptocht als protest tegen de bouw van de Blankenburgtunnel (28 januari).
(Foto: Roel Dijkstra Fotografie. Collectie Gemeente Vlaardingen)

Demonstratie tegen de bouw van de Blankenburgtunnel. Bijna 700 mensen lopen met fakkels rond de Krabbeplas waar, als de plannen van de minister doorgaan, een snelweg komt te liggen.

30 Ruim 50.000 huishoudens in een deel van Rotterdam, Vlaardingen en Schiedam zitten uren zonder stroom.

31 De politie arresteert drie verdachten op verdenking van het plegen van de overval op een belwinkel aan de Schiedamseweg in december, waarbij een 28-jarige vrachtwagenchauffeur uit Macedonië om het leven kwam.

Een koperdief zorgt voor wateroverlast in een videotheek aan de Van Hogendorplaan. In een bovengelegen woning werd een koperleiding onder waterdruk doorgezaagd. De waarde van de gestolen leiding is maximaal € 6,-

Februari

1 Boxlegende Louis van Sinderen is op 91-jarige leeftijd overleden.

2 De Vlaardingse autocoureur Carlo van Dam is door Honda gecontracteerd als fabrieksrijder. De coureur neemt in april met de Honda HSV-10 deel aan de Super GT Serie in Okayama.

3 Gehoord de reactie tijdens het interpellatiedebat, heeft burgemeester Bruinsma besloten geen verdere uitwerking te geven aan het onderzoek naar het declaratiegedrag van het vorige college.

4/5 In de Sporthal Westwijk wordt de 32ste editie van het Groot Vlaardingen Judotoernooi gehouden.

6 In de Grote Kerk is de vierde Woonbeurs Vlaardingen.

8 De gemeente heeft haar drie parkeergarages voor € 8.000.000 euro verkocht aan Beheerskantoor Scheveningen.

Onder het motto *Heeft februari 29 dagen mag de vrouw de man ten huwelijk vragen*, organiseert de gemeente een wedstrijd voor vrouwen die hun vriend op een originele manier ten huwelijk vragen. Prijs: een gratis huwelijk met bruidsboeket.

9-11 Er doen ruim 12.000 deelnemers mee aan de Westland schaatstoertocht. Op zondag wordt de tocht door invallende dooi afgelast.

10 Seniorenbijeenkomst in verzorgingscentrum Drieën-Huysen onder het motto *Senioren en Geld* met Jan-Willem Goedknegt, Ronald Plasterk, Cees Oosterom en Leo van Houwelingen.

Huldiging van de Vlaardingse sportkampioenen. In de schijnwerpers staan onder meer: de 11-jarige atlete Lieke van Tilburg (zij is de jongste kampioene van 2011) en Karin Stein, zwemster bij de masters met een wereldrecord op de 4x100 wisselslag en de handbalvrouwen van HWC.

11 Vele Vlaardingers Eén Huis viert het 10-jarig bestaan. VVEH werd opgericht naar aanleiding van de aanslagen in New York op 11 september 2001.

In De Windwijzer aan de Schiedamseweg wordt een tentoonstelling geopend met werk van het kunstenaarsduo Joop van Dorp en Cor Maarleveld.

13 Er is begonnen met de aanleg van het geluidsscherm aan de noordkant van rijksweg A20 bij het Park Hoog Lede. De actiegroep Stop Geluidshinder Vlaardinger-Ambacht wil garantie dat er dit jaar wordt begonnen met de bouw van een geluidsscherm aan de zuidzijde van de A20.

Opening van een tentoonstelling met werk van Joop van Dorp en Cor Maarleveld (11 februari).
(Foto: Roel Dijkstra Fotografie)

Haring- en zouthandel Warmelo & v.d. Drift vertrekt uit Vlaardingen (16 februari).
(Foto: Jan Borsboom. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

14 Het Engelse kruiwerk van molen Aeolus wordt vervangen door molenmaker Herrewijnen uit Spijkenisse.

Het College VOS start in het nieuwe schooljaar een voetbal-klas. Leerlingen krijgen onder schooltijd les bij Victoria '04. Eigen docenten en gediplomeerde trainers verzorgen de lessen.

15 Het verzet tegen de aanleg van de Blankenburgtunnel krijgt vervolg met een e-mailactie. Het comité Groeiend Verzet wil zoveel mogelijk mailtjes sturen naar leden van de Tweede Kamer.

16 Na ruim 190 jaar vertrekt de haring- en zouthandel Warmelo & v.d. Drift uit Vlaardingen en verhuist naar Katwijk aan Zee. De haringactiviteiten worden ondergebracht bij Ouwehand Visverwerking. De zouthandel gaat verder onder de naam Nederlandse Zouthandel.

Officiële start van de verbouwing van het voormalige V&D pand aan het Veerplein. Eind van dit jaar opent het nieuwe pand zijn deuren en bezit dan zes bioscoopzalen, een casino en een fitnesscentrum.

17 Naar aanleiding van problemen bij Odfjell in de Botlek heeft de gemeente met succes bij de DCMR aangedrongen op een meetpunt voor benzeen.

18 De winkeliers uit het middenblok aan de Van Hogendorplaan verhuizen de komende weken naar de twee resterende winkelblokken. Zij maken plaats voor de sloop van het oude en de bouw van het nieuwe winkelcentrum Van Hogendorpkwartier.

20 In De Windwijzer aan de Schiedamseweg viert het Platform Ander Vlaardingen het 20-jarig bestaan onder het motto *Maatschappelijk verantwoord ondernemen - duurzaamheid*. PAV werd opgericht als opvolger van de organisatie Vlaardingen voor Ontwikkelingssamenwerking.

21 De Vlaardingers Wibo Broek, Jasper Robbemond en Martin Hagestein richten een bierbrouwerij in. Dat gebeurt in een voormalig café aan de Hoogstraat.

Ondernemers op bedrijventerrein De Vergulde Hand verenigen zich in een BIZ (Bedrijven Investerings Zone). Een BIZ

maakt gezamenlijk investeren mogelijk in een aantrekkelijke en veilige bedrijfsomgeving.

23 In de Stadsgehoorzaal maakt Showband Liberté deel uit van de revuevoorstelling *Ons kent ons*.

24 De stichting Vrienden van het Visserijmuseum Vlaardingen wordt omgedoopt in Vrienden van Museum Vlaardingen.

Uit handen van wethouder Robberegt ontvangt An van der Hoeven de Vlaardingse Haringspeld voor dertig jaar trouwe dienst als vrijwilligster en medeoprichtster van het wijkcentrum De Pijpelaar.

27 Bij een vechtpartij in een Turkse moskee aan de Emmastraat wordt een man neergestoken en lichtgewond overgebracht naar het ziekenhuis. Twee anderen, onder wie de vermoedelijke dader, raken lichtgewond.

29 Het Stadsarchief koopt op een veiling een belangrijk werk van J.J. Midderigh aan, een ingekleurde tekening van bijna 100 jaar geleden met schepen aan de Oosthavenkade. Midderigh woonde in de periode 1905 - 1927 in Vlaardingen en werkte o.a. als tekenleraar aan de Burgeravondschool.

Maart

1 Het afgelopen jaar bezochten 2.470 zeeschepen met een overslag van 12 miljoen ton de Koningin Wilhelminahaven. Dat is ten opzichte van 2010 een stijging met 9,8%. Het aantal binnenvaartschepen steeg naar 5.200. Vlaardingen is de vijfde zeehaven van Nederland.

3 Het radioprogramma *Oud Vlaardingen* van Omroep Vlaardingen bestaat twaalf en een half jaar.

Michel de Maat wint de negende editie van de Midden-Delfland halve Marathon. De 50-jarige atleet finisht in een tijd van 1.13.34.

Het echtpaar Arie van der Lee en Dirkje van Dijk is 65 jaar getrouwd.

6 Burgemeester Bruinsma viert het 10-jarig jubileum als burgemeester van Vlaardingen. Hij was de eerste gekozen burgemeester van Nederland. Inmiddels worden burgemeesters weer voorgedragen door de minister en benoemd door de koningin.

7 Burgemeester Bruinsma en Dick van Doorn, voorzitter van DeltaPORT Donatiefonds, overhandigen de sleutel van een nieuwe dierenambulance aan het bestuur van de Stichting Dierentehuis Nieuwe Waterweg.

Het gemeentebestuur wijst de karakteristieke Wijnboerderij in de Zuidbuurt aan als trouwlocatie.

In het pand van VVEH is een kleurrijk programma vanwege Internationale Vrouwendag.

8 Tentoonstelling De Waterwerkers in het Duurzaamheidcentrum aan de Hofsingel. Leerlingen van basisscholen krijgen in de 'waterfabriek' op speelse manier antwoord op alle vragen over water en les over waterzuivering en duurzaamheid.

Excursie in de Broekpolder (9 maart).
(Foto: Roel Dijkstra Fotografie. Collectie Gemeente Vlaardingen)

9 De excursie van de Federatie Broekpolder trekt veel nieuwsgierige Vlaardingers naar het natuurgebied. Men kapt momenteel bomen, die plaats maken voor nieuw groen en de aanleg van het Klauterwoud.

10 Julie Koops van basisschool De Hoeksteen wint in de Bibliotheek Rotterdam de regionale Voorleeswedstrijd en verovert daarmee een plek in de halve finale van de nationale Voorleeswedstrijd in Zoetermeer.

De uitreiking van de Geuzenpenning aan Gregory Shvedov door dr. Ernst Hirsch Ballin (13 maart).
(Foto: Roel Dijkstra Fotografie. Collectie Gemeente Vlaardingen)

12-17 Achtentwintig klassen van dertien basisscholen nemen deel aan de actie *Nederland Schoon*. In iedere wijk gaan leerlingen aan de slag om de stad fris en schoon te maken.

13 In de Grote Kerk is de uitreiking van de Geuzenpenning door prof. dr. Ernst Hirsch Ballin aan de Rus Gregory Shvedov. De laureaat zet zich al jaren in voor een betere naleving van mensenrechten in Rusland en regio's van de voormalige Sovjet-Unie.

Na de uitreiking van de Geuzenpenning is de hoorspel-cd *Wij waren achttien in getal,* naar het gelijknamige boek van Klaas Kornaat over het Geuzenverzet te verkrijgen. Aan de cd werkten onder meer mee: Sjoerd Pleijsier, Els Buitendijk, Bram van der Erkel en Aart Staartjes.

14 Met het aanbrengen van kleurige, speelse en manshoge cijfers en letters is de opknapbeurt voltooid van de basisscholen Avonturijn aan de Rotterdamseweg en de Jenaplanschool aan de Seringenstraat.

Begraafplaats Emaus krijgt een opknapbeurt. De algemene begraafplaats en het Rooms-katholieke deel en de monumententuin met Geuzenmonument worden gerenoveerd. Het wordt een groengebied met cultuurhistorische waarde.

15 Zeventien maatschappelijke organisaties ondertekenen in het clubgebouw van VFC aan de Sportlaan een overeenkomst om inactieve Vlaardingers meer te laten bewegen om van hun overgewicht af te komen.

16 Aan het preventief fouilleren komt een einde. In drie maanden zijn 1.500 mensen gefouilleerd en negentig voertuigen gecontroleerd. Vier mensen zijn aangehouden en elf wapens werden in beslag genomen.

17 In de Grote Kerk is de uitvoering van de *Johannes Passion* door Gloria Toonkunst Vlaardingen onder begeleiding van het orkest Florilegium Musicum.

Bij een schietpartij aan de Binnensingel is een dodelijk slachtoffer gevallen.

18 De spinningmarathon voor Villa Joep in de sporthal aan de Korhoenlaan brengt € 111.025 op, bestemd voor onderzoek naar neuroblastoom kinderkanker.

Vanwege zijn tomeloze enthousiasme, brede inzet en talent wordt Max Boes door het 3FM-radioprogramma *Bring it On*, gekozen tot Volunteer of the Year 2012. Boes is al ruim twee jaar als vrijwilliger betrokken bij poppodium De Kroepoekfabriek.

19 Er is een gewapende overval in de Petuniastraat op een maaltijdkoerier van de Spare Rib Express. De gemaskerde overvallers gaan er met € 139 vandoor.

20 Voormalig wethouder en partijvoorzitter van VV2000/Leefbaar Vlaardingen Leo ten Have keerde onlangs zijn partij de rug toe. Aanleiding is een verschil van inzicht tussen Ten Have en de fractie. De fractie koos unaniem Ivana Somers-Gardenier tot nieuwe voorzitter.

21 Inge Beintema is met haar aanzoek aan Eric de Lorijn de winnaar geworden van de huwelijksaanzoekwedstrijd *Heeft februari 29 dagen, dan mag een vrouw de man ten huwelijk vragen.* Zij ontvangt een cheque voor een gratis huwelijksvoltrekking en trouwboeket.

23 Burgemeester Bruinsma opent in de voormalige Apostolische kerk aan de Philips de Goedestraat de Hindoestaanse tempel Shri Nanda Devir Mandir.

24 Wethouder Robberegt opent bij Urbind=sign aan de Hoogstraat de tentoonstelling *Till Death Do Us Part* van fotograaf Look J. Boden.

27 In de Centrale bibliotheek van Rotterdam geeft de Vlaardinger Danny Bouwman een lezing over doorzettings-

vermogen en mentale kracht, bedoeld om mensen te inspireren het beste uit zichzelf te halen. De Vlaardinger wist in het programma Obese voor het oog van de camera zijn lichaamsgewicht van 290 naar 110 kilo terug te brengen.

In het Groen van Prinstererlyceum is de presentatie van het boek *Ad Flaridingun - Vlaardingen in de elfde eeuw*. Het boek gaat over de eerste grote veldslag in het graafschap dat later Holland zou heten. Stadsarcheoloog Tim de Ridder en amateur-historicus Kees Nieuwenhuijsen schreven het boek.

28 Rinus Nieuwstad en Peter de Jong hebben het 'liefdesbankje' in 't Hof in ere hersteld. Zij hebben de stenen bank tegenover de Watertoren vrijgemaakt van alle begroeiing en rommel.

De dertien edelherten vertrekken uit de Broekpolder en gaan naar De Zonhoeve in Tilburg. Het verblijf voor de dieren in de Broekpolder is te klein.

29 Gemeenteraadslid Esther Heindijk (CU/SGP) roept alle Vlaardingers op om in actie te komen voor de Voedselbank. In Vaardingen is het aantal gezinnen dat hiervoor in aanmerking komt dit jaar opgelopen van 180 naar 215. De Voedselbank heeft een klantenstop afgekondigd.

30 Bewonersgroep De Wetering wint De Wijkparticipatieprijs 2012 en een bedrag van € 7.500 met het opzetten van het Repair Café. De aanmoedigingsprijs is voor de stichting Op Dreef. De publieksprijs gaat naar het evenement *Rock Ramps* van de Kroepoekfabriek. De Jeugdparticipatieprijs is voor het Team Holy.

31 In de Stadsgehoorzaal is de uitvoering van de klucht *Pappie, hier ben ik* door toneelgroep ONI. De opvoering is het officiële afscheid van regisseur Jan Brouwer. Hij blijft officieus aan totdat er een opvolger is gevonden.

April

1 Op een vrachtwagenparkeerplaats aan de Koningin Wilhelminahaven wordt het stoffelijk overschot gevonden van een 35-jarige Roemeense trucker. Forensisch onderzoek wijst uit dat de man niet door een misdrijf om het leven is gekomen.

Ter gelegenheid van het 5-jarig bestaan van de Formulierenbrigade neemt wethouder Oosterom het jaarverslag 2011 in ontvangst. De Formulierenbrigade helpt mensen met het lezen en begrijpen van officiële brieven en het invullen van formulieren.

2 Het kunstwerk *Revival van Pomona* van Auke Bergsma krijgt een definitieve plek aan de buitenwand van het Museum Vlaardingen.

3 Renovatieproject De Toekomst is genomineerd voor de architectuurprijs Gulden Feniks 2012, een prestigieuze prijs die het Nationaal Renovatie Platform ieder jaar uitlooft.

5 De Tweede Kamer stemt in met de aanleg van de Blankenburgtunnel. Minister Schultz van Haegen doet toezeggingen met betrekking tot tolheffing voor het personenverkeer en overkapping van het verdiepte gedeelte van de weg. Grote teleurstelling bij de gemeente en natuur- en milieuorganisaties.

Na bijna dertig jaar wordt de Bouwspeelplaats door de gemeente gesloten. Er is aangifte gedaan van verduistering van meer dan € 30.000 subsidie door de Vereniging Vriendenkring Bouwspeelplaats Holy.

6 De Kroepoekfabriek start cursussen concertfotografie, geluidstechniek en een dj workshop.

9 Kinderboerderij Holy kiest uit 250 inzendingen de naam Roos voor het nieuwe varken. De 4-jarige Job Hagestein wint een spaarvarken en waardebon.

10 2012 is het Jaar van de Bij. Bij het Duurzaamheidcentrum aan de Hofsingel zijn metselbijenkastjes te koop.

Marco Bosman, de eerste nachtburgemeester van Vlaardingen (10 april). (Foto: Ron van Rossum. Collectie Gemeente Vlaardingen)

In café De Waal wordt Marco Bosman uitgeroepen tot eerste nachtburgemeester van Vlaardingen. Hij wordt twee jaar bijgestaan door finalist José Octavio Miranda.

11 De gemeente heeft de eigenaren van panden op het bedrijventerrein De Vergulde Hand gewaarschuwd, omdat er steeds vaker illegale feestlocaties worden verhuurd.

12 Twee gewapende overvallers maken een onbekend geldbedrag buit tijdens een overval op de MCD supermarkt aan de Dirk de Derdelaan.

De bijna stilgevallen woningbouw zorgt ervoor dat Vlaardingen afstevent op een financieel tekort van € 12.1 miljoen. Vlaardingen ontkomt niet aan extra bezuinigingen.

Voor haar activiteiten voor het Ontmoetingcentrum West ontvangt mevrouw Reimi Schriel de Vlaardingse Stadsspeld.

13 Hoveniersbedrijf Van Elsäcker Tuin wint de landelijke competitie De Tuin van het Jaar 2012 met een gezinstuin.

14 De opening van de twee modelwoningen van het project Vlaardings Geluk in de Babberspolder trekt mede door het mooie voorjaarsweer veel aspirant-kopers.

14/15 Er is van alles te beleven tijdens het museumweekend. Geopend zijn Streekmuseum Jan Anderson aan de Kethelweg en de Willem Beukelszoonstraat, Muziekcentrum Ton Stolk en Mondharmonicamuseum Bart ter Maat.

16 De derde editie van Culture Candy wordt gehouden. Meer dan duizend brugklassers maken kennis met elf culturele instellingen.

17 De 86-jarige Jan van der Zee krijgt voor zijn jarenlange inzet voor onder meer het koor Gloria Toonkunst de Vlaardingse Stadsspeld.

18 In de Grote Kerk een operaconcert door het Vlaardings Mannenkoor Orpheus met medewerking van het orkest Sinfonia, mannenkoor EMM uit 's-Gravenzande en sopraan Maghen Hilgersum, winnares van Una Voce Particolare 2010.

19 Een veertig meter hoge kraan waarmee werkzaamheden worden verricht aan de A4 valt over de trambaan van lijn 23 en het naastgelegen fietspad. De kraanmachinist komt met de schrik vrij.

20 Gezinnen die gebruik maken van de Voedselbank kunnen een nieuwe outfit krijgen bij de Kledingbank pop-up store. Een initiatief van de nieuwe Spring Foundation. Sinds de oproep van gemeenteraadslid Esther Heijndijk zijn er steeds meer initiatieven voor de Voedselbank.

Een bejaard echtpaar wordt in hun woning aan de Van Hogendorplaan overvallen. De daders vertrekken zonder buit.

21 Burgemeester Bruinsma kondigt aan dat er binnenkort een twitterspreekuur wordt ingevoerd, waarin vragen online beantwoord worden.

21-22 Jeugdmusicalkoor OpMaat viert het 20-jarig bestaan met een feestelijke uitvoering van *Peter Pan* in de Stadsgehoorzaal.

23 Burgemeester Bruinsma feliciteert mevrouw van Zanten-Van der Marel met haar 100ste verjaardag.

24 Uit de val van het kabinet Rutte putten tegenstanders van de aanleg van de Blankenburgtunnel nieuwe hoop. Besluiten die controversieel zijn verklaard worden namelijk uitgesteld.

Hovenier Klaas van Elsäcker ontvangt de Haringspeld voor de aanleg van de 'mooiste tuin van Nederland'.

Bij het Stadsarchief, dat sinds 2004 ook archieven van Maassluis beheert, werden onlangs enkele honderden facturen en kwitanties van de kerkmeesters van Maassluis uit de periode 1741-1745 afgeleverd. De afzender vond de documenten twaalf jaar geleden bij een stapel oud papier.

25 Inge Leentvaar wordt voor het redden van haar buurtgenootje Stef uit een sloot onderscheiden met het Vlaardingse Jeugdlintje.

Inge Leentvaar is onderscheiden voor haar reddingsactie (25 april).
(Foto: Ron van Rossum. Collectie Gemeente Vlaardingen)

Minister Schultz van Haegen geeft startsein voor de aanleg van de A4 (26 april).
(Foto: Roel Dijkstra Fotografie)

De Haringspeld die ook in 2012 regelmatig wordt uitgereikt.
(Foto: Ron van Rossum. Collectie Gemeente Vlaardingen)

26 Minister Schultz van Haegen geeft het startsein voor de aanleg van de A4 tussen Delft en Schiedam/Vlaardingen.

De kantorenleegstand in Vlaardingen is het afgelopen jaar licht gedaald van 7% naar 5%.

27 Het Vlaardingse trio de Wannebiezz treedt op in het televisie-programma *Holland's got talent*. Zij gaan door naar een volgende ronde.

28 In de Stadsgehoorzaal wordt een feestavond gehouden ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van de Grote Zaal van het theater.

Duikers vinden in de Buitenhaven de auto met het lichaam van een 59-jarige man uit Maassluis. De man werd al sinds december vermist.

30 Koninginnedag wordt gevierd met verschillende activiteiten, waaronder het optreden van ex-BZN zangeres Annie Schilder. De Keniaan Mike Barsaiyan wint de 66ste Havenloop. De stralende dag wordt traditiegetrouw afgesloten met vuurwerk aan de Hoflaan.

Mei

1 Golfclub Broekpolder deed met succes een beroep op een natuurschoonwet uit 1928. Daardoor loopt de gemeente € 12.000 aan onroerend goedbelasting mis. De gemeente gaat in beroep.

2 Residence Emmaus in de voormalige Emmauskerk aan de Van Linden van den Heuvellsingel is geopend. De kerk is door Bouhuisen Groep Projectontwikkeling omgebouwd tot een gebouw met twee bedrijfsruimtes en elf luxe appartementen.

3 Tijdens sloopwerkzaamheden aan zijn woning aan de Oosterstraat vindt de eigenaar een bijzonder plankje met daarop de boodschap '*Dit huurknurfje afgetimmerd in maart 1900 door A. Kersseboom en Freek Mosselman onder architect F. Kornaat, zonder bestek en teekening alles afgetimmerd voor f 55, zegge 55, wel wat veel*'. 'Knurfje' betekent zoiets als 'een eindje' of 'een stukje', dus een niet al te grote klus.

4 De dodenherdenking begint bij het Indië-Monument op begraafplaats Emaus. Vervolgens worden kransen gelegd bij het Verzetsmonument op de Markt. In een Stille Tocht gaat het daarna naar het monument op het Verploegh Chasséplein. De herdenkingstoespraak wordt gehouden door oud-minister Jan Terlouw.

Residence Emmaus is geopend (2 mei).
(Foto: Roel Dijkstra Fotografie)

Mirjam Poolster is de nieuwe stadsdichter (12 mei).
(Foto: Ron van Rossum. Collectie Gemeente Vlaardingen)

5 Derde Broekpolderregatta. Twaalf historische zeilschepen strijden om de eer. Net als vorig jaar wint het team van Janson Dranken. ´s Avonds Drijf-In bioscoop ter hoogte van de Polderpoort.

Bevrijdingsdag met onder meer parachutistenshow aan de Krabbeplas, straatvoetbal op het Schoutplein en taptoe op het VFC-terrein aan de Sportlaan.

6 Op het terras van café De Waal spinnen drie teams vooruitlopend op de Alpe d'HuZes voor de KWF Kankerbestrijding. Afsluiting door cabaretier Guido Weijers. De actie brengt € 7.000 op.

7 De recherche houdt een 27-jarige Vlaardinger aan wegens verdenking van brandstichting in zijn flat aan de Dirk de Derdelaan.

8 De Poolse supermarkt aan de Dirk de Derdelaan wordt overvallen. Drie gemaskerde mannen bedreigen het personeelslid en maken een onbekend bedrag buit. Onderzoek door de politie leidt tot de aanhouding van vijf verdachten.

Het echtpaar Jan Vogel en Jo Borsboom is 65 jaar getrouwd.

9 Het boek *De schaakstukken* van Ine Flokstra verschijnt, met de oorlogsverhalen van haar oom Bram van der Ham.

10 Wethouder Van Harten ontvangt de Tweede Ster voor het Keurmerk Veilig Ondernemen van het Hoofdbedrijfschap Detailhandel. Dit betekent dat Vlaardingen zich opmaakt voor een verdere verbetering van de binnenstad om een veiliger en prettiger leefklimaat te bewerkstelligen.

11 Start van de Balder Centennial Cruise 2012 ter gelegenheid van de 100ste verjaardag van De Balder, de laatste authentieke ijzeren haringlogger ter wereld. Een vloot zeewaardige zeil- en motorjachten vertrekt met een lading typische Vlaardingse producten naar Great Yarmouth. De Engelse havenplaats was in de glorietijden van de Vlaardingse haringvisserij een bekende pleisterplaats voor de vissersvloot.

12 In de oude hal van het stadhuis draagt stadsdichter Aat Rolaff na twee jaar het stokje over aan zijn opvolger Mirjam Poolster.

13 Heren 1 van hockeyvereniging Pollux promoveert na negen jaar weer naar de eerste klasse.

14 In de Stadsgehoorzaal wordt Stichting Zeillogger De Balder de eerste winnaar van het nieuwe Coöperatiefonds van

Rabobank Schiedam-Vlaardingen. De cheque van € 10.000 is voor de restauratie van de honderd jaar oude logger VL 92. De Stichting Dag zonder Drempels krijgt € 7.500. € 5.000 gaat naar het project Kinderkamp VOP.

15 De gemeente gaat de strijd aan tegen misbruik van gestolen gehandicaptenparkeerkaarten.

17-20 Koks uit Moravská Třebová koken dit jaar samen met de koks van Café De Waal en het Delta Hotel Tsjechische en Nederlandse gerechten.

18/19 Nacht van de Vluchteling. Elfhonderd mensen lopen van Rotterdam naar Den Haag om geld in te zamelen voor ondervoede kinderen in vluchtelingenkampen. Wethouder Hoekstra loopt de bijna 40 km in 7,5 uur en loopt daarmee een bedrag van € 630 bij elkaar. De totale opbrengst bedraagt € 200.000.

19 De Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming neemt samen met de dierenpolitie in een zwaar vervuilde woning aan de Aalscholverlaan een groot aantal dieren, waaronder giftige slangen, in beslag. In een woning aan de Lorentzstraat worden vier verwaarloosde puppy's aangetroffen.

21 De drie Waterweggemeenten starten het project Baanbrekend met als doel dit jaar 400 en volgend jaar 800 mensen in de regio aan een baan te helpen.

Het echtpaar Job van Papeveld en Maria de Boer en het echtpaar Johannes Brobbel en Willempje Struijs zijn 65 jaar getrouwd.

22 Het protest tegen de verplaatsing van de markt naar het Schoutplein slaat over naar de winkeliers van het Veerplein. Op verschillende plekken hangen posters voor het behoud van de markt op het Veerplein.

23 Penningmeester Ronald de Heer en voorzitter Henk van der Vorm van het College van Kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente Vlaardingen worden koninklijk onderscheiden.

24 Dodelijk ongeval op de Floris de Vijfdelaan. Een motorrijder overlijdt na een aanrijding met een bestelbus.

25-27 De vierde editie van het Vlaardingen Festival vindt plaats aan de Krabbeplas. Grote publiekstrekkers zijn het duo Nick en Simon, saxofonist Hans Dulfer en de dj's Roog en Michel de Hey.

28 Het 25ste Van der Knaap Horeca Voetbal Toernooi wordt gehouden op het complex van Deltasport in de Broekpolder. Winnaar is het elftal van O'Sheas Irish Pub.

30 De actiegroep Ambacht wil dat de gemeente maatregelen neemt tegen de toegenomen verkeersdrukte sinds de afsluiting van de op- en afritten van de A20.

31 Na een eerdere afwijzing lijkt de weg vrij voor een islamitische school in Vlaardingen. Uit prognoses blijkt dat de nieuwe school voldoende leerlingen zal trekken. Het ministerie van OCW en de gemeenteraad moeten nog wel instemmen.

Bewoners in wijken met betaald parkeren kunnen met ingang van 1 december betalen met een nieuwe chipkaart. Met dit systeem is het mogelijk om meerdere bezoekers tegelijk te laten parkeren voor het voordelige bezoekerstarief.

Wethouder Versluijs geeft het startsein voor de bouw van de eerste 100 woningen van Vlaardings Geluk, onderdeel van de grootschalige vernieuwing in Babberspolder-Oost.

Juni

1 Op de bouwlocatie Park Hoog Lede is er een open dag ter gelegenheid van de start van de bouw van deelplan 2 en 3, het bereiken van het hoogste punt van het appartementengebouw en de oplevering van het geluidsscherm langs de A20.

1-3 Deloitte Ladies Open golftoernooi vindt plaats bij Golfclub Broekpolder. Dit evenement maakt onderdeel uit van de Ladies European Tour, het hoogste professionele circuit voor damesgolfers in Europa.

2 Ter gelegenheid van het 80-jarig bestaan van voetbalvereniging DVO'32 vindt er aan de Marathonweg een reünie plaats.

In het kader van de Nacht van het Gebed worden alle Vlaardingers uitgenodigd om te bidden voor vervolgde christenen in de hele wereld. Dit gebeurt in het wijkgebouw van de Grote Kerk aan de Maassluissedijk.

2/3 De stichting Mareado organiseert Open Ateliers. Op 32 locaties zijn werken te zien van 50 Vlaardingse kunstenaars.

3 Met de Dag van het Park viert Vlaardingen de heropening van 't Hof en het Oranjepark. Wegens het slechte weer wordt het programma ingekort.

Het Stiltecentrum De Driepas wordt officieel geopend. Het centrum is gevestigd in de Cuyperstoren naast de Lucaskerk aan de Hoogstraat.

De elfde editie van de Survivalrun wordt gehouden in de Broekpolder. Het parcours is dertien kilometer en telt vijfendertig hindernissen. Ruim tweehonderd teams leggen het pittige parcours af.

Het echtpaar Minnekus Jongejan en Catharina van Gerven is 70 jaar getrouwd.

4 De 66ste Avondvierdaagse gaat van start bij Jeu de Boulesclub aan de Watersportweg.

5 Aan de Koninginnelaan worden twee medewerkers van een groenbedrijf overvallen door twee gewapende mannen. Van een 40-jarige straatmaker wordt een gouden ketting meegenomen.

6 Hollandse Nieuwe wordt aangevoerd met de logger VL92 Balder. Naast vis wordt dit jaar ook Balderbrood en Balderkoek aan wal gebracht. Een deel van de opbrengst is bestemd voor de restauratie van de boot. Burgemeester Bruinsma ontvangt het eerste exemplaar van de roman *55°NB -2°OL* van Frank Hazenberg.

6-20 Onder het motto *Grijp 'm bij z'n staart* exposeert het Museum Vlaardingen op Reis in het perscentrum Nieuwspoort in Den Haag.

7 Burgemeester Bruinsma feliciteert Nico Dijkshoorn. De geboren en getogen Vlaardinger wordt 101 jaar. Hij woonde zestig jaar in Australië.

7-9 In de Stadsgehoorzaal sluit het Vlaardings Musical Gezelschap het jubileumjaar af met een uitvoering van de musical *Fashion*. Het VMG brengt al twintig jaar eigen producties, zelfgeproduceerde shows en zelfgeschreven musicals op de planken.

8 De gemeente betaalt het restaurant China Garden aan de Maasboulevard een schadevergoeding van € 200.000. Tien jaar geleden liep het restaurant schade op tijdens het slaan van een damwand. Het gebouw zakte letterlijk weg.

9 Finale Vlaardings Voetbal Kampioenschap bij VV Zwaluwen aan de Zwaluwenlaan. Deltasport wordt door een 3-1 overwinning op CWO voor de derde keer achter elkaar de beste ploeg van Vlaardingen en winnaar van de Sjaak Maat Wisselbokaal.

Het uitgaanscentrum I'Cugini aan de Koningin Wilhelminahaven kleurt Oranje. Tweehonderd fans volgen buiten op twee megaschermen de wedstrijd Nederland-Denemarken. De wedstrijd eindigt in 0-1.

10 Na bijna tien jaar vertrekt Mar van der Hoeven bij Omroep Vlaardingen.

11 Het stadskantoor is met ingang van vandaag te vinden aan de Westhavenkade 85. Het oude pand aan het Westnieuwland wordt eind 2013 na renovatie en verbouwing weer in gebruik genomen.

12 De traditionele veiling van de burgemeestersharing bij café De Waal levert € 5.000 op. Het geld is bestemd voor de nieuwe stichting Vrienden Voedselbank Vlaardingen.

13 Feestelijk opening van het Anneke Bussinkplein door wethouder Ruud van Harten.

14 Na klachten van ondernemers over overlast van overnachtende chauffeurs aan de Koningin Wilhelminahaven besluit

Het tijdelijke stadskantoor aan de Westhavenkade (11 juni).
(Foto: Jan Borsboom. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

de gemeente dat er nog maar vijftien parkeerplaatsen voor vrachtwagens komen. Nu parkeren er 's avonds tientallen vrachtwagens. Ook worden dixies (plastic hokjes) geplaatst om wildplassen tegen te gaan.

De verbouwing en uitbreiding van Museum Vlaardingen vallen met een bedrag van € 6,25 miljoen aanzienlijk goedkoper uit dan werd aangenomen.

Het College VOS krijgt uit handen van wethouder Oosterom de vierde en laatste ster als 'eerste gezonde school' voor gezondheidsactiviteiten in het schoolprogramma.

Een plaquette wordt onthuld ter nagedachtenis aan zes Engelse bemanningsleden van een neergestorte Wellington (15 juni).
(Foto: Angelique van Woerkom. Collectie Gemeente Vlaardingen)

Het Ereteken tijdens de herdenking bij de brandweerkazerne (16 juni).
(Foto: Roel Dijkstra Fotografie)

15 Opening van de tiende editie van het Loggerfestival door burgemeester Bruinsma. Met een vlaggenlijn van 2 zeemijl (3,7 km) boven de Maasboulevard en langs de route van het festival wil men een plek veroveren in het Guinness Book of Records. Het festival trekt 95.000 bezoekers.

Burgemeester Bruinsma onthult in wijkpark Holy een gedenksteen met plaquette ter nagedachtenis aan de zes Engelse bemanningsleden van een neergestorte Wellington. Het vliegtuig, dat op terugweg was na een oorlogsmissie in Duitsland, werd op 26 maart 1942 neergeschoten door de Duitse luchtverdediging. Het monument ontstond dankzij de inspanningen van Hans van Ekelenburg en Pieter Schlebaum.

Het zwaard van Vrouwe Justitia op het dak van het oude stadhuis is verdwenen.

16 De regionale brandweer herdenkt bij de kazernes Vlaardingen en Spijkenisse alle brandweerlieden die zijn omgekomen tijdens het uitoefenen van hun vak. Onderdeel van de herdenking is de uitvoering van het Ereteken, gevormd door twee waterstralen die elkaar op 10 meter hoogte treffen en zo een ereboog vormen.

17 Tijdens een nachtelijke overval in een flat aan de Luxemburgweg worden een 16-jarige jongen en zijn moeder mishandeld door twee overvallers. Een tweede zoon wordt ongemoeid gelaten. De overvallers gaan er zonder buit vandoor.

19 Tijdens de onlangs gehouden WK Masters zwemmen in Italië behaalt Conny Boer-Buijs een gouden medaille op de 50m en 800m vrije slag, een zilveren op de 200 m vrije slag en een bronzen op de 400m vrije slag. Karin Stein behaalt een bronzen medaille op de 3 kilometer in open water.

20 In de Broekpolder worden lokdoosjes ingezet in de strijd tegen de iepenspintkever, veroorzaker van de gevreesde iepziekte.

Wethouder A.J. Hoekstra geeft het startsein voor de renovatie van het tweede voetbalveld van vereniging DVO'32. In de toekomst speelt hier ook voetbalvereniging CION.

22 De Stichting Meervoud, het schoolbestuur van het christelijke basisonderwijs in de drie Waterweggemeenten, schrapt 26 arbeidsplaatsen. De stichting heeft een begrotingstekort van € 970.000. Daarnaast is er een tekort voor de bouw van de nieuwe Bavinckschool.

23 In de Broekpolder gaat het festival De Ballade van Vlaardingen van start rond de panoramaheuvel in de Broekpolder. Bezoekers kunnen gratis luisteren naar muziek, poëzie en proza.

26 Om overlast van een groep hangjongeren tegen te gaan wordt winkelcentrum De Loper twee weken voorzien van een mobiele camera. De winkeliersvereniging pleit voor permanente camerabewaking.

Als reactie op de btw-verlaging op de podiumkunsten heeft de Stadsgehoorzaal zijn prijzen voor het seizoen 2012-2013 naar beneden bijgesteld. Bezoekers die al kaarten kochten met het oude btw-tarief worden gecompenseerd.

De antiterreureenheid DSI van de politie houdt een oefening bij de Stadsgehoorzaal. Een helikopter wordt ingezet om 'terroristen' uit te schakelen en bezoekers te bevrijden.

27 Bewoners van de Westhavenkade en -plaats zijn het niet eens met de plannen van de gemeente voor dit gebied. Zij roepen Vlaardingers op om in actie te komen. De Westhavenplaats moet voetgangersgebied worden. De werkzaamheden starten na de zomer.

West@Werk, het klussenproject van de gemeente in de Westwijk, heeft een voortvarend eerste kwartaal achter de rug. De veertien eerste deelnemers zijn succesvol doorgestroomd naar regulier werk.

Stadswachten en politie ontmantelen aan de Van der Driftstraat een hennepkwekerij met 234 planten. De bewoner, die een WW-uitkering ontvangt, is aangegeven bij het UWV. Zijn uitkering wordt direct stopgezet. Ook worden de kosten voor de ontmanteling op hem verhaald.

Burgemeester Bruinsma feliciteert Jan Klinge met zijn 100ste verjaardag.

28 De komst van een islamitische school is van de baan. De gemeenteraad vindt in ruime meerderheid dat de aanvraag niet voldoet aan de wettelijke eisen.

29 De wethouders J. Versluijs en R. de Vries openen gezamenlijk de Koggehaven, een nieuw duurzaam bedrijventerrein aan de Nieuwe Maas.

De nieuwe Studio Bauman aan de Hoogstraat 51 wordt officieel geopend. De gevel van het pand is volledig gerenoveerd op basis van fotomateriaal uit 1925.

De eerste woningen in Park Hoog Lede aan de Gretha Hofstralaan worden opgeleverd. Enkele uren later wordt daar de eerste nieuwe bewoner geboren.

30 Ouders en kinderen die een beroep doen op de Voedselbank brengen op kosten van de Spring Foundation Vlaardingen een bezoek aan diergaarde Blijdorp. De Spring Foundation is een netwerkclub van vrouwen, met als doel om de sociale armoede te bestrijden.

Huisarts Harry Poerbodipoero neemt in de Bethelkerk na 35 jaar afscheid van zijn patiënten.

Het Leger des Heils viert in het Heilsgebouw aan de Magnoliastraat het 125-jarig bestaan in Nederland.

De Scoutinggroep Willem de Zwijger I, de oudste scoutinggroep van Vlaardingen, viert het 80-jarig bestaan.

Juli

1 Bureau Welzijnsprojecten en Stichting Activiteiten Hoofdstedenbuurt maken een doorstart met de Bouwspeelplaats. De speelplek naast de kinderboerderij Holywood werd gesloten nadat € 30.000 subsidie was zoekgeraakt.

De politie arresteert een 15-jarige Vlaardinger op verdenking van een straatroof eerder deze dag op een eveneens 15-jarige

Opening van de Koggehaven (29 juni).
(Foto: Ron van Rossum. Collectie Gemeente Vlaardingen)

Vlaardinger. Onder bedreiging van een mes beroofde hij het slachtoffer aan de Parkweg van zijn telefoon.

2 Het automatiseringsbedrijf Hoogendoorn aan de Westlandseweg is onderscheiden met het landelijke predicaat Mantelzorgvriendelijk bedrijf van de Stichting Werk en Mantelzorg.

3 De vierde editie van de Vlaardingse Beiaardweken gaat van start met een concert van oud-Vlaardinger Geert Bierling, geassisteerd door Bas de Vroome.

Voormalig jachtmeester Roel Blom is overleden (16 juli).
(Foto: Roel Dijkstra Fotografie)

5 Oud-wethouder Vera Kalff keert in september terug in de gemeenteraad. Zij neemt de plek in van Alexander Steenhoek.

6 Locatiedirecteur Frank Werlich van het College VOS aan de Claudius Civilislaan ontvangt de Haringspeld voor zijn inzet voor de jaarlijkse Geuzenherdenking. In 1987 adopteerde VOS het Geuzenmonument.

Juf Coby Proost neemt na 24 jaar afscheid van de openbare basisschool Jan Ligthart. Zij gaat met pensioen.

7 De markt in het centrum blijft definitief op het Veerplein. De verhuizing naar het Schoutplein is van de baan.

8 Het echtpaar Johannes Groeneveld en Dirkje Storm is 70 jaar getrouwd.

9 De oudste inwoner van Vlaardingen, Willem van der Graaf, viert zijn 105de verjaardag.

10 De gemeente gaat veertien Vlaardingse criminelen hinderlijk volgen. Allen hebben zich schuldig gemaakt aan gewapende overvallen en krijgen daarom een VIP-behandeling (Very Irritating Person).

11 Het Geuzencollege is een nieuwe weg ingeslagen. Leerlingen krijgen niet alleen theorieles, zij kunnen verkoopervaring opdoen in o.a. een winkelpand aan de Hoogstraat.

14 Steeds meer bedrijven in de regio sluiten de deuren. Nadat vorig jaar een opleving te zien was, blijkt uit de recente cijfers dat het einde van de crisis nog niet in zicht is.

Officiële heropening van het gerenoveerde park 't Nieuwelant door wethouder Robberegt. Het Trimpad kreeg een nieuwe asfaltlaag en de begroeiing is aangepakt.

16 Voormalig jachtmeester Roel Blom is op 74-jarige leeftijd overleden. Hij nam onlangs afscheid, nadat voor de herten uit de Broekpolder een nieuwe plek werd gevonden.

17 De bouw van het project Westerparc wordt hervat. Woningstichting Samenwerking sloot een akkoord met aannemingsbedrijf Van Omme & De Groot uit Rotterdam. Wegens faillissement van de vorige aannemer werd het project stilgelegd.

18 Minister Schultz van Haegen heeft een convenant met het Havenbedrijf Rotterdam getekend waarin de Blankenburgtunnel is opgenomen als 'cruciale actie'. De stap is opmerkelijk omdat de Tweede Kamer de tunnel controversieel heeft verklaard, waardoor de minister er geen besluit over mag nemen.

IJssalon Melbalino bestaat 40 jaar (25 juli).
(Foto: Roel Dijkstra Fotografie)

20 Een groep mannen heeft een gast van het Campanile Hotel overvallen.

21 Het Business Point van PostNL wordt geopend bij Formido aan de Gerard Burgerweg en vervangt het oude punt aan de Taanderijstraat.

23 VVV Vlaardingen verwelkomt de 750ste follower op Twitter.

25 De bouw van het hospice aan de Vaart vordert gestaag. Het Hospice Nieuwe Waterweg Noord gaat verder onder de naam De Margriet.

IJssalon Melbalino aan de Korte Hoogstraat bestaat 40 jaar. De huidige eigenaren Rijka en Jan Hijmans betrokken in 1998 het historische pand. De ijssalon was eerder gevestigd aan de Hoogstraat.

26 De werkloosheid in de Waterweggemeenten is het afgelopen jaar -tegen de landelijke trend in- flink afgenomen. Het aantal mensen zonder baan is gedaald met 7,3%. Dat zijn 219 werklozen minder.

29 In de Broekpolder wordt het eerste promotietoernooi het Vlaerdinghs Maatje georganiseerd door de Jeu de Boules Club Vlaardingen met 68 deelnemende koppels.

31 Harrie Bosch wordt per 1 oktober de nieuwe directeur van woningcorporatie Waterweg Wonen. Hij volgt Leo de Jong op die met pensioen gaat.

Augustus

1 Door asielhonden te trainen hoopt Dierentehuis Nieuwe Waterweg probleemgevallen sneller te kunnen plaatsen.

CityTech heeft de aanlichting van de Grote Kerk op de Markt vervangen door duurzame LED-verlichting.

2 De torenspits van de voormalige Nieuwe Kerk heeft een flinke opknapbeurt ondergaan. De torenspits is gerestaureerd en de klok vervangen. De kerk werd in 1982 gesloopt, waarna de spits geplaatst werd aan de 1e Van Leyden Gaelstraat.

3 Het clubgebouw van Vogelvereniging Icarus moet wijken voor de nieuwbouwplannen op het complex van DVO'32 aan de Marathonweg. De vogelaars hebben een plek aangeboden gekregen bij Deltasport in de Broekpolder.

4 Benne en Rosa van der Velde openen een tweedehands boekwinkel aan de Hoogstraat.

5 Björn Stratman wint het Sport2000 VLTC Open tennistoernooi. Samen met Johan den Toom wint hij ook het herendubbel. Het gemengd dubbel wordt gewonnen door Danielle Bot en Wilfred Segers.

6 Er vindt een gewapende overval plaats op matrassenwinkel Concord aan de Billitonlaan. De overvaller, gekleed in een pak met aktetas, maakt een klein bedrag buit. De aktetas wordt teruggevonden in de Van der Driftstraat. Van de dader ontbreekt elk spoor.

7 Er is een eind gekomen aan het stijgende aanbod van koopwoningen. Dat blijkt uit de cijfers van het tweede kwartaal van het Vlaardings Makelaarsconsortium.

9 Archeologen ontdekken resten van een boerderij uit de ijzertijd tijdens de aanleg van een watergang aan de Prinses Margrietlaan. Door de vondst van scherven van 500-250 voor Christus, een spinklosje en een aantal plekken met houtskool, gaan de archeologen ervan uit dat het om een boerenerf gaat.

11 Onder het motto *Terug in de tijd* organiseert de stichting Sjaak Foundation een seniorenmiddag tijdens het Zomerterras. Er zijn optredens van onder meer Rita Young, de Wannebiezz, Willeke D'Estell en John Evergreen.

14 De verdachte van de overval op het tankstation aan de Holysingel wordt ook in verband gebracht met overvallen op de tabakzaak aan de Loper en de kledingzaak aan de Van Hogendorplaan.

15 Het echtpaar Johannes den Breems en Johanna Boerdam is 70 jaar getrouwd.

De Kroepoekfabriek trok in het eerste jaar 26.000 bezoekers. De activiteiten die het jongerencentrum organiseert slaan aan.

Reïntegratie van Werkbedrijf Vlaardingen verloopt succesvol. Bij Embassy Logistic Services BV is recent de 100ste arbeidsovereenkomst getekend.

18 Herder Martin Oosthoek geeft aan de Watersportweg een demonstratie schapen scheren en schapen drijven met behulp van een bordercollie. De schapen in de Broekpolder worden gehouden vanwege hun voorkeur voor de reuzenberenklauw. Deze plant veroorzaakt bij veel mensen een allergische reactie.

Zomerterras met de Dag zonder Drempels wordt gehouden voor mensen met of zonder beperkingen. De dag is georganiseerd door de Sjaak Foundation en De Mikkies.

19 Burgemeester Bruinsma feliciteert de Vlaardingse moslims met het Suikerfeest. Het feest is een moment van verbondenheid en het delen van vreugde en blijdschap na een maand vasten.

20 Het tekenwonder Rajacenna van Dam is door het bekende Braziliaanse interieurbedrijf Mosarte gevraagd om een interieur met hun producten te illustreren.

22 Careyn gaat bezuinigen op de huishoudelijke zorg. De bezuiniging is noodzakelijk door de lagere tarieven die de gemeente sinds het begin van het jaar voor huishoudelijke zorg betaalt. Men hoopt de werkgelegenheid voor de medewerkers te behouden.

Herder Martin Oosthoek geeft een demonstratie schapen scheren (18 augustus).
(Foto: Roel Dijkstra Fotografie)

Dag zonder Drempels (18 augustus).
(Foto: Ron van Rossum. Collectie Gemeente Vlaardingen)

24 In Cultureel Centrum Hollandia wordt de tentoonstelling *ZwArt-Wit* geopend uit de reeks *Ontdekkingen uit het depot*. Bezoekers kunnen foto's bewonderen van o.a. Auke Bergsma, Helena van der Kraan, Eric van Straaten en Kim Zwarts.

26 Inbrekers richten een ravage aan in een bloemenzaak aan de Dirk de Derdelaan. Door snel ingrijpen van de politie kan een dader worden gearresteerd. De tweede man is nog voortvluchtig.

29 De acceptatie van de dak- en thuislozenopvang De Elementen in de Nijverheidstraat is in de afgelopen jaren gegroeid. De verwachte overlast blijkt in de praktijk mee te vallen.

Basisscholen Het Breinpaleis, Kindcentrum Prins Willem Alexander, de Wereldwijzer en vier peuterspeelzalen starten met het project Ouderenparticipatie en Taalontwikkeling *Ei van Columbus*. Doel is peuters en kleuters 3.000 woorden van de Basiswoordenlijst Amsterdamse Kleuters te leren voordat zij naar groep 3 gaan.

30 VVD-raadslid Hans den Breems stapt per direct uit de fractie. Hij neemt zijn zetel mee en sluit zich aan bij de fractie van ToN. Het raadslid heeft geen vertrouwen meer in het bestuur van de partij.

Na bijna 44 jaar neemt Wim Goedendorp afscheid als commercieel directeur van P.A. van der Kooij holding. De 65 jarige Mister Opel Van der Kooij begon in 1969 als leerling verkoper bij het bedrijf.

31 Er zijn dit jaar al meer hennepkwekerijen ontmanteld dan in heel 2011. Burgemeester Bruinsma wijt de toename aan de crisis. Een kwekerij op zolder is goed voor duizenden euro's. De opgerolde kwekerijen zijn goed voor een opbrengst van ongeveer € 1 miljoen.

September

1 Korfbalvereniging CKC Spirit viert het 65-jarig bestaan met een receptie in het complex aan de Geert Grootelaan.

Er is een feestavond in de Polderpoort ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van Zwemvereniging Vlaardingen Schiedam. ZVVS ontstond uit een fusie tussen SZC Schiedam en de vier vroegere Vlaardingse clubs Viking '60, WIK (samen De Walrus), VZC en Shell.

3 Het project SamenSchrijven maakt kans op een Nationale Alfabetiseringsprijs.

3-9 De nationale week van de alfabetisering gaat van start onder het motto *Geef taal een stem*.

4 De leerlingenraad van Basisschool De Wereldwijzer onderscheidt de school met twee sterren voor de activiteiten in het kader van de Gezonde School.

5 Huis-aan-huisblad *De Echo* heet met ingang van vandaag *Waterweg Dichtbij*.

Burgemeester Bruinsma geeft het startsein tot renovatie van het politiebureau aan de Delftseveerweg. Tijdens de renovatie worden arrestanten overgebracht naar het Marconiplein in Rotterdam.

6 Tijdens sloopwerkzaamheden in het voormalige pand van V&D aan het Veerplein stort een deel van de vloer in en komt terecht in het magazijn van het naastgelegen Kruidvatfiliaal. Het werk wordt onmiddellijk stilgelegd.

7 Aan de jaarlijkse fietstocht voor Nederlandse burgemeesters door onze regio nemen bijna vijftig deelnemers deel. Op het parcours van wielrenvereniging De Coureur wordt gestreden om het NK wielrennen voor burgemeesters.

Machinefabriek Kreber BV bestaat 110 jaar en viert dat met de uitreiking van een cheque van € 25.000,- aan het Museum Vlaardingen.

7/8 Open Monumentendag. Na zes jaar wordt boerderij Hoogstad van de in 1988 overleden arts Cornelis Moerman weer opengesteld voor het publiek. Het landgoed Hoogstad is eigendom van de gemeente. De arts liet in zijn testament opnemen dat zijn huis en praktijk na zijn dood 25 jaar onaangetast moesten blijven.

8 Jaarlijkse UITmarkt op het Veerplein met optredens van onder meer Het Groot Niet te Vermijden, de Wannebiezz en het Groot Vlaardings Koor.

In de Windwijzer wordt een tentoonstelling geopend met werk van cartoonist en oud-Vlaardinger Len Munnik.

10 Onlangs studeerde Martine de Rooij als socioloog af aan de Universiteit van Amsterdam met een scriptie getiteld *Oer-Vlaardinger & Oer-Vlaardinger, genetica in de stad*.

Een zoektocht naar de exacte ligging van het mottekasteel Holy op het terrein van het voormalige Holy Ziekenhuis levert resultaat op. Uit onderzoek met een grondradar komt duidelijk de ligging van de grachten tevoorschijn. Het onderzoek wordt gebruikt voor de herinrichting van het gebied.

12 De verkiezingen voor de Tweede Kamer worden ge-

houden. De opkomst bedraagt 70,87%. PvdA 27% (in 2010, 20%) VVD 23,3% (18,7%); PVV 15% (21%); SP 10,1% (11,4%); CDA 6,3% (9,6%); D66 5,9% (5,5%); CU 2,6% (2,8%); PVDD 2,3% (1,5%);GL 1,9% (6,5%); SGP 1,6% (1,6%); nieuwkomer 50Plus behaalt 2,6%. De PvdA wordt, in tegenstelling tot de landelijke uitslag, de grootste partij.

14 In Museum Vlaardingen vindt de afscheidsreceptie plaats van Arnoud van Aalst. De oud-directeur heeft een nieuwe baan bij het Museum voor Communicatie in Den Haag.

14-16 De Rabobank organiseert Holy Open on Wheels, een nationaal tennistoernooi voor spelers met een lichamelijke beperking. Berry Korst wordt voor de derde keer winnaar bij de mannen.

15 In de Grote Kerk ontvangt burgemeester Bruinsma het eerste exemplaar van de *Geschiedenis van de familie Zuiderent*. Het geslacht Zuiderent is inmiddels terug te volgen tot rond 1275. Daarmee zijn de onderzoekers maar ruim 200 jaar verwijderd van de 11e-eeuwse Oer-Vlaardinger.

De Social Sofa aan de Kethelweg (26 september).
(Foto: Roel Dijkstra Fotografie. Collectie Gemeente Vlaardingen)

De Patrimoniumbuurt (Patrimoniumdwarsstraat en de Jozef Israelsstraat) wordt voor de tweede keer uitgeroepen tot groenste straat van Vlaardingen.

15-23 Vredesweek onder het motto *Powered by peace*. In de Ambassade van Vrede aan de Floris de Vijfdelaan is onder meer een tentoonstelling van *Dertig jaar affiches over de Vredesweek* van oud-Vlaardinger Len Munnik.

20 In de Bijenkorf aan de Reigerlaan opent Olga Commandeur, bekend van het tv-programma *Nederland in Beweging*, de Beweegtuin met een les voor senioren.

21 Officiële opening van het Merlijntheater in de voormalige Apostolische Kerk aan de Korhoenlaan door wethouder Robberegt. Het theater is een initiatief van de Delftse theatermaker Jo Creemers.

De politie vindt aan de Arij Koplaan 21 gestolen fietsen. Sommige eigenaren worden snel achterhaald. De fietsen werden vooral gestolen bij het station Maassluis Centrum.

22 Korfbalvereniging Vlaardingen viert het 50-jarig bestaan met een reünie in het clubgebouw aan de Korhoenlaan.

Ter gelegenheid van de officiële opening van het transportbedrijf Lensveld Shipping aan de Koggehaven overhandigt schaatskampioene Irene Wüst een cheque van € 25.000 aan burgemeester Bruinsma. Hij stelt het bedrag beschikbaar aan het Museum Vlaardingen.

In de Hollandia Galerie is er een expositie in de serie *Ontmoetingen* van de kunstenaars Martine de Heij en Arno Bauman.

25 De gemeentelijke meerjarenbegroting *Tussenbalans 2013-2016: Scherp aan de wind* wordt gepresenteerd. Daarin staan voorstellen voor een structurele besparing van € 9 miljoen per jaar. Deze bezuinigingen komen boven op de eerdere € 17 miljoen.

26 In de serie *Van 't Oft naar 't Oofd* verschijnt het 23ste deel: *Neergestort in de Holiërhoekse Polder* van Pieter Schlebaum. Dit deel verhaalt over de Wellington Z1321 en haar zes bemanningsleden in maart 1942.

Aan de Kethelweg wordt een met mozaïek verfraaide bank onthuld. De *Social Sofa* is gemaakt door kunstenaar Brigitte Bot in samenwerking met de wijkbewoners. De nieuwe 'hangplek' staat voor het appartementencomplex Emmauskerk.

Boerderij Avondrust aan de Zuidbuurt wordt een ontmoetingsplaats voor liefhebbers van verse producten. Onlangs opende Mirjam Warnars op haar hoeve een winkeltje.

27 Wethouder Versluijs geeft het startschot voor de bouw van het nieuwe winkelcentrum Van Hogendorp Kwartier. Behalve winkels komen er 73 woningen en een complex met 52 appartementen.

Oktober

2 De nieuwbouwplannen van het Museum Vlaardingen stuiten op verzet van de Historische Vereniging Vlaardingen en particulieren. Men vindt het niet aanvaardbaar dat het haringpakhuis aan de Vetteoordskade wordt gesloopt.

3 Wethouder Robberegt onthult in het Oranjepark de *Torso van Pomona*. Aansluitend wordt in Studio Bauman het boek *De wederopstanding van Pomona* gepresenteerd. Een

Startschot voor de bouw van het Van Hogendorp Kwartier (27 september).
(Foto: Jan Borsboom. Collectie Stadsarchief Vlaardingen)

Autobedrijf P.A. van der Kooij sluit vestigingen (10 oktober).
(Foto: Roel Dijkstra Fotografie)

Het Marnix Revalidatiecentrum is geopend. Eén van de locaties van Argos Zorggroep (16 oktober).
(Foto: Ron van Rossum. Collectie Gemeente Vlaardingen)

initiatief van Auke Bergsma en auteur Klaas Kornaat in samenwerking met de Stichting Mareado.

4 De BizzGolf-finale 2012 wordt gehouden in Noordwijk. Titelverdediger IKV Ondernemend Vlaardingen verliest het kampioenschap met slechts een punt verschil aan Business Club Breda.

6 Ter gelegenheid van de Kinderboekenweek vindt er in de Stadsgehoorzaal het KinderBoekenFeest plaats onder het motto *Hallo Wereld!*

8 IKV Ondernemend Vlaardingen organiseert de 7e editie van Business op het Water. De Zonnehuisgroep Vlaardingen wordt uitgeroepen tot Sociaal Maatschappelijk Ondernemer van het jaar.

Het echtpaar Johannes Reinder Hekkema en Paula van Yperen is 65 jaar getrouwd.

10 Autobedrijf P.A. van der Kooij sluit binnenkort drie van haar zes vestigingen, waaronder de bakermat van het bedrijf in Vlaardingen. Voor 65 medewerkers is een ontslagvergunning aangevraagd.

Wethouder Robberegt opent bij het winkelcentrum De Loper de eerste E-laadpaal in Vlaardingen.

12 In het kader van de Florijnenactie van de Industriële Kring Vlaardingen koopt de gemeente vijf florijnen per medewerker als decembergeschenk. De Florijnen hebben een waarde van 5 euro en kunnen worden besteed bij winkels en horeca in Vlaardingen.

13 De scoutinggroep Willem de Zwijger viert in het scoutcentrum aan de Broekpolderweg het 80-jarig bestaan.

16 De cliënten van het Marnix Revalidatiecentrum hebben hun intrek genomen in het nieuwe pand. Cliënten kunnen er gemiddeld drie weken tot vier maanden revalideren

Het Klauterwoud in de Broekpolder (17 oktober).
(Foto: Roel Dijkstra Fotografie)

en hebben de beschikking over een eigen kamer met badkamer.

Het echtpaar Jacob de Vries en Johanna Baauw is 65 jaar getrouwd.

17 Het Klauterwoud in de Broekpolder wordt officieel geopend. Het speelparadijs is met de heuveltjes, klimtouwen en hindernissen een survivalplek voor kinderen. Het Klauterwoud, twintig voetbalvelden groot, is ontwikkeld door de Federatie Broekpolder.

20 Het nieuwe archeologisch depot opent de deuren voor het publiek. De archeologische vereniging Helinium en de afdeling archeologie van de gemeente laten bezoekers de verschillen ontdekken tussen arm en rijk door de eeuwen heen.

In Hollandia Galerie is de tentoonstelling geopend *Twee handen aan éénzelfde teekening. Leven en werk van het kunstenaarsechtpaar Midderigh-Bokhorst.*

23 Het project Baanbrekend Nieuwe Waterweg Noord gaat van start. Het betreft een initiatief van Schiedam, Vlaardingen, Maassluis en Randstad. Het project, dat moet proberen werklozen uit de bijstand te houden, heeft de afgelopen drie maanden al 55 werkzoekenden aan werk geholpen.

Voor haar verdiensten voor de Vlaardingse zang- en muziekwereld en haar 25-jarig jubileum als pianiste en dirigente van onder meer het Gemengd Koor Holy krijgt Ria Korpershoek de Vlaardingse Stadsspeld.

25 Een ruime meerderheid van de gemeenteraad stemt in met de verbouwing en uitbreiding van Museum Vlaardingen.

Het echtpaar Arie Marinus Ridderhof en Adriaantje Maaike Strik is 70 jaar getrouwd.

26 Roeland van der Drift overhandigt namens het bedrijf Warmelo & Van der Drift vier tekeningen aan het Vlaardings Museum. De kunstwerken zijn gemaakt door Jan Prins, Qiangli Liang en Leslie Gabriëlse.

27 Nacht van de Nacht in het Oranjepark onder het motto *Nachtvlinders*. Met theater, poëzie, muziek en performances worden bezoekers bewust gemaakt van lichtvervuiling, filevorming en de consumptiemaatschappij.

29 Aan de Oosthavenkade vindt de politie het stoffelijk overschot van een man. Het lichaam lag al enkele dagen in het water.

30 Tweehonderd kinderen van gezinnen die een beroep doen op de voedselbank mogen nieuwe winterschoenen uitzoeken. De actie is een initiatief van Spring Foundation.

De Stichting Halen & Brengen begint binnenkort met de organisatie van het elfde Vlaardings Loggerfestival. Het festival wordt teruggebracht tot een tweedaags evenement.

31 Vlaardingen ziet geen heil meer in de vorming van een gezamenlijke sociale dienst, omdat er geen financiële voordelen zijn. Vlaardingen stopt de besprekingen met Schiedam en Maassluis.

November

1 Organist Aad Zoutendijk verzorgt zijn 1.900ste lunchconcert in de Grote Kerk.

2 In de Kerk van de Nazarener aan de Zwanensingel wordt een bijeenkomst gehouden met de titel *Uit de kast in de kerk*. Gesproken wordt over homoseksualiteit en geloof.

Wout den Breems, voorzitter van de Historische Vereniging Vlaardingen, verzorgt tijdens een najaarsbijeenkomst van de oud-ledenkring van de CJV Vlaardingen een programma over sloppen en stegen van oud-Vlaardingen.

Museum Vlaardingen koopt het schilderij *Het Buizengat in Vlaardingen* uit 1959 aan. Het kunstwerk is gemaakt door Leen Droppert.

Burgemeester Bruinsma trakteert zijn 2.000ste volger op Twitter.

3 Officiële opening van het nieuwe hoofdveld van voetbalvereniging Deltasport.

6 Bewoners en ondernemers leggen zich niet neer bij de afsluiting van de Westhavenplaats. Zij gaan naar de rechter in de hoop de maatregel terug te kunnen draaien.

7 Vlaardingen krijgt van de Stadsregio Rotterdam een subsidie van € 2.5 miljoen. Het geld wordt gebruikt voor onder meer de bedrijventerreinen De Vergulde Hand en Groot Vettenoord en particuliere woningverbetering.

Gerard Davidse is overleden (12 november).
(Foto: Ron van Rossum. Collectie Gemeente Vlaardingen)

8 Museum Vlaardingen verhuist tijdens de verbouwing een deel van de collectie naar het Streekmuseum Jan Anderson.

9 Vele Vlaardingers Eén Huis organiseert de 8ste editie van de Dag van de Dialoog onder het motto *Nieuwe Verbindingen*.

In de Windwijzer wordt de 36ste editie van het Historisch Jaarboek Vlaardingen uitgereikt met o.a. het artikel *Remonstranten en Vlaardingen tussen 1517 en 2012* van Wim Scholl. Ellen Boonstra-de Jong en Erika Verloop schreven *Twee handen aan éénzelfde tekening, leven en werk van het kunstenaarsechtpaar Midderigh-Bokhorst*.

Bij zijn afscheid als voorzitter van CKC Spirit ontvangt Arjan Romers de Stadsspeld.

10 In het Delta Hotel wordt de tweede editie van de Slag om het Anker gehouden. Het Shantykoor Vlaardingen wordt opnieuw uitgeroepen tot winnaar van het Gouden Anker.

12 Vijf leerlingen van het Geuzencollege Holy brengen een bezoek aan de Tweede Kamer.

Gerard Davidse is overleden. Hij was voormalig hoofd plantsoenendienst van de gemeente.

14 In het stadhuis worden 45 politiekids beëdigd door burgemeester Bruinsma en districtschef Top van de politie Rotterdam-Rijnmond.

In Maassluis is een fietsendief opgepakt nadat hij op het station Vlaardingen-Centrum de lokfiets van de politie had gestolen. In de woning van de man werden meerdere gestolen fietsen aangetroffen.

15 Het eerste Groot Vlaardings Dictee in de aula van Unilever R&D wordt georganiseerd door de Rotaryclub Vlaardingen met 130 deelnemers. De presentatie is in handen van Levi Weemoedt. Het team van de Voedselbank wint. De opbrengst van € 12.500 is bestemd voor de Vlaardingse Voedselbank.

Met het onthullen van acht fietsen, gesponsord door rijwielbedrijf Heijblom, geeft wethouder Oosterom het startsein voor het nieuwe fietsproject van Vluchtelingenwerk Vlaardingen, VVEH en West@Werk.

16 In de Grote Kerk wordt een Museum Diner gehouden. De kunstveiling, georganiseerd door de Stichting Mareado, brengt ruim € 30.000 op en is bestemd voor de inrichting van Museum Vlaardingen.

Door een brand in de speeltuin aan de Dr. Sacharovplaats gaan alle speeltoestellen in vlammen op. Bijna alles wijst op brandstichting. De schade bedraagt tussen de € 25.000 en € 30.000.

17 In de Lijnbaanhallen Proms vindt het jubileumconcert plaats onder leiding van dirigent Erik Rozendom. Het concert wordt gehouden ter gelegenheid van het 110-jarig bestaan van de muziekvereniging Sursum Corda.

18 Burgemeester Bruinsma feliciteert André du Pon met zijn 100ste verjaardag.

19 Wethouder Robberegt plant de eerste bomen in het gerenoveerde Park 't Nieuwelant.

Politiekids zijn beëdigd (14 november).
(Foto: Ron van Rossum. Collectie Gemeente Vlaardingen)

De Schotse Hooglanders in de Broekpolder (30 november).
(Foto: Ron van Rossum. Collectie Gemeente Vlaardingen)

20 Een man en een vrouw plegen een overval aan de Van Beethovensingel op een 21-jarige taxichauffeur. De daders gaan er met een geldbedrag vandoor.

21 De historische boerderij De Hoogkamer krijgt een hotelbestemming. Al de komende zomer kunnen de eerste gasten verblijven in dit kleinschalige buitenhotel.

22 In aanloop naar sinterklaasavond is op initiatief van Stichting Stadsherstel Vlaardingen en de gemeente aan de Hoogstraat 193 een Pakjespand geopend. In het winkelpand worden sinterklaascadeautjes gratis ingepakt door inpakpieten.

22/23 Om werkzoekenden nader kennis te laten maken met de mogelijkheid van werken in het havengebied, organiseert de gemeente oriëntatiebezoeken aan diverse bedrijven in de Rotterdamse haven.

23 De Hoogendijkprijs 2012 wordt uitgereikt aan dr. J.P. van der Voort voor zijn Boek *De Renaissance van de visserij, de Nederlandse deelname aan nationale en internationale vissertentoonstellingen 1861-1907.*

23/24 In het Valkenhof Theater wordt de klucht *Het juiste adres* opgevoerd door de toneelvereniging Het Masker.

24 *Het Vlaardings molenboek* wordt gepresenteerd. Het boek is geschreven door Frans Assenberg en Arie van der Hoek.

Actiegroep Stop Geluidshinder Vlaardinger-Ambacht is bezorgd over het uitblijven van een geluidsscherm langs de A20.

25 Het echtpaar Cor en Jo Don is 70 jaar getrouwd.

27 De actie www.duimomlaag.nl tegen de aanleg van de Blankenburgtunnel levert veel reacties op. De toeloop is zo groot dat de site op zondagochtend enige tijd overbelast raakt.

28 In het Zonnehuis ontvangt burgemeester Bruinsma het eerste *Prentenboek van het Streekmuseum*, met schilderijen, tekeningen en prenten uit de collectie van het museum.

29 Een 60-jarige Vlaardingse analfabete is door de rechter vrijgesproken van bijstandsfraude. Zij en haar in 2005 overleden man ontvingen vanaf 2002 een gezinsuitkering terwijl zij in Turkije appartementen, een garage en een koffiehuis verhuurden. Zij kreeg pas na het overlijden van haar man weet van haar bezittingen.

30 Wethouder Robberegt en Yvonne Batenburg openen natuurkerngebied De Ruigte in de Broekpolder. De eerste zeven Schotse Hooglanders worden in het gebied losgelaten.

December

1 Marianne van Papeveld-Hörst gaat met pensioen. Ze heeft dertig jaar lang de kronieken samengesteld voor het *Historisch Jaarboek Vlaardingen*. Marianne was vanaf 1 augustus 1981 in dienst van de gemeente Vlaardingen en werkte al die jaren voor het Stadsarchief.

3 Start van de verbouwing van het Stadskantoor Westnieuwland tot een duurzaam en modern stadskantoor. De bouwkundige, werktuigbouwkundige en elektronische werken worden respectievelijk uitgevoerd door Heembouw Roelofarendsveen BV, Van Galen Installatietechniek Rotterdam BV en Groen & Aldenkamp Installatietechnieken BV.

Een huurder van het nieuwbouwproject Westerparc ontvangt de eerste sleutel. Het project omvat 90 appartementen en 30 eengezinswoningen met parkeergarage.

Marianne van Papeveld-Hörst (1 december).
(Foto: Lies van der Zwaal)

4 Jeugddebatwedstrijd onder het motto Laat je horen 2012. Vijfentwintig jongeren uit de regio Waterweg strijden om de eer. Jamie Tirion van het Vos Lyceum Vlaardingen wordt uitgeroepen tot jeugddebater van de Waterwegregio.

In slot Loevestein ontvangt Yvonne Batenburg, voorzitter van de Federatie Broekpolder, de eerste prijs in de competitie Groen & Doen van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. De federatie krijgt € 50.000.

5 De gemeente start met het plaatsen van 440 ondergrondse vuilcontainers. Hiervoor is € 4.7 miljoen uitgetrokken.

6 De rechter schorst het besluit van de gemeente om het aantal parkeerplaatsen aan de Koningin Wilhelminahaven te beperken tot 28.

7 Elske van der Vlis, medewerkster van Plantage Boekhandel Pontier (voorheen Den Draak) neemt afscheid van de boekhandel. Zij gaat met pensioen.

Wethouder Van Harten overhandigt de sleutel van de voormalige kampeerboerderij De Hoogkamer aan de nieuwe eigenaren Petra Buijs en Davy Konijnenburg. Zij gaan in het voorjaar in het nieuwe buitenhotel Vreemde Vogels overnachtingen aanbieden in accommodaties als boomhutten en een struisvogelhuis.

8 Woningcorporatie Waterweg Wonen stuurt geen kerstkaarten. In plaats daarvan schenkt de corporatie € 1.500 aan een goed doel.

10 Alle amateur-voetbalwedstrijden zijn het afgelopen weekend afgelast na het overlijden van grensrechter Richard Nieuwenhuizen uit Almere.

12 Om de plaatselijke geschiedenis meer zichtbaar te maken zijn op 30 plaatsen in de stad tegels met een QR-code gelegd. Wethouder Hoekstra onthult in de Meidoornstraat de laatste tegel, op de plaats waar een glazen armband uit de Romeinse tijd werd gevonden.

13 Presentatie van het boek *Uitgezeild, de hoogtijdagen van de Nederlandse Logger (1866-1930)* van de historicus Klaas Kornaat in samenwerking met Peter Zuydgeest en Henk Brobbel.

Een inzamelingsactie voor de voedselbank door vrijwilligers (13 en 14 december). (Foto: Roel Dijkstra Fotografie)

13/14 Vrijwilligers van de Voedselbank houden een inzamelingsactie bij de vestigingen van Albert Heijn.

14 Rond de Grote Kerk wordt de jaarlijkse kerstmarkt geopend.

15 In de Bethelkerk vindt het jaarlijkse kerstconcert plaats door het Vlaardings mannenkoor Orpheus.

16 Oud-Vlaardinger Walter Preyll presenteert in I Cugini aan de Koningin Wilhelminahaven zijn nieuwe cd *Walter*.

19 JT Bioscopen opent haar 20ste vestiging in het voormalige V&D-pand aan het Veerplein. De grootste zaal, met ruim 300 stoelen, heeft een megascherm en is voorzien van dubbele projectie in combinatie met beweegbare D-BOX stoelen.

De markt rond de Grote Kerk is sinds kort voetgangersgebied. De Schoolstraat is afgesloten met paaltjes.

Woningcorporatie Waterweg Wonen is drie keer in de prijzen gevallen. Naast de prijs voor Klantvriendelijkheid van het samenwerkingsverband Maaskoepel krijgt men ook de Best Practice Duurzaamheids Award en de Achievement Award.

20 Jan Smit zet samen met regisseur Ate de Jong en de cast van de film *Het Bombardement* de opening van de nieuwe bioscoop luister bij.

Een parkeervergunning gaat € 20 kosten. Meer dan drieduizend inwoners moeten dit bedrag betalen voor hun eerste vergunning. De tweede vergunning kost € 120 en de derde € 146.

21 Molen Aeolus aan de Kortedijk staat voor het eerst in de schijnwerpers.

22 Medewerkers van de zorginstelling Careyn in Schiedam, Vlaardingen en Maassluis stappen opnieuw naar de rechter, nadat de uitkeringsinstantie UVW hun ontslag heeft goedgekeurd.

Jan Smit opent de JT bioscoop in het voormalige V&D gebouw (20 december). (Foto: Roel Dijkstra Fotografie)

24 Voor de laatste keer verandert de Lijnbaanhal tijdens de kerstvakantie in Jeugdstad. De Lijnbaanhal wordt volgend jaar gesloopt.

25 De eigenaresse van een Chinees restaurant in de Westwijk wordt door vijf gemaskerde mannen van haar dagopbrengst beroofd.

27 Het echtpaar André Ram en Ineke Kleinekoort is 50 jaar getrouwd. Het echtpaar is op die dag ook 50 jaar geabonneerd op het *Algemeen Dagblad*.

Café Biljart 't Oogh van Vlaerdingh wordt uitgeroepen tot Ondernemer van het jaar 2012. De tweede plaats is voor het Kinderdagpaleis Ukkepuk. De derde plaats is voor Lokaal '97.

29 Thom Bravenboer is op 59-jarige leeftijd overleden. Hij was medewerker van de huis-aan-huiskrant *Groot Vlaardingen* en betrokken bij de organisatie van het Vlaardings Voetbalkampioenschap.

31 De Kroepoekfabriek sluit het oude jaar af met een dansfeest onder het motto *Onbeperkt Oud & Nieuw*.

André Ram en Ineke Kleinekoort zijn 50 jaar getrouwd en lezen ook al 50 jaar het *Algemeen Dagblad* (27 december).
(Foto: Roel Dijkstra Fotografie)

HELINIUM

Jaarverslag

Archeologische Werkgroep Helinium

Afdeling 8 van de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland

Voorwoord

Een vaste groep actieve en enthousiaste leden van Helinium komt elke woensdagavond bij elkaar op Boerderij Hoogstad en werkt aan verschillende projecten. Ook elke eerste zaterdag van de maand staan er activiteiten op het programma. Het bestuur bestaat uit Guus van de Poel (voorzitter), Rikkert Wijk (penningmeester), Hilde van Wensveen (secretaris) en Albert Luten (algemeen lid). Een werkgroep die cursussen voor leden organiseert staat onder leiding van Henny Warmerdam. Het verenigingsblad *Terra Nigra* is door gebrek aan kopij slechts tweemaal verschenen. De redactie bestaat uit: Hilde van Wensveen (hoofdredacteur), Tim de Ridder, Albert Luten, Ronald Frank en Rinus van Grevenhof (opmaak).

Werkavonden en -zaterdagen

Er wordt gewerkt aan verschillende projecten, zoals de grote hoeveelheid materiaal afkomstig van de opgraving Van der Windt aan de Korte Dijk. Het aardewerk wordt gecatalogiseerd volgens het Deventer systeem; een catalogiseersysteem voor middeleeuws en postmiddeleeuws glas en aardewerk. Ook de tabakspijpen van verschillende opgravingen worden beschreven. Zeefmonsters uit Barendrecht en materiaal uit eigen boringen worden onder de microscoop gelegd.

Aan de hand van opgravingsgegevens, gevonden op de locatie waar nu de Markthal komt, vlak bij de Laurenskerk en beschikbaar gesteld door het Bureau Oudheidkundig Onderzoek van de gemeente Rotterdam (BOOR), wordt een animatiefilm gemaakt over het oudste deel van Rotterdam het plaatsje 'Rotta'. Leden van Helinium bedenken een verhaallijn en schrijven een scenario. Een eerste deel is al vertoond bij de presentatie van een BOORrapport.

Verschillende werkzaamheden passeren de revue zoals vergaderen, het bijhouden van de bibliotheek en het knipselarchief. De rest van de tijd wordt gevuld met algemene werkzaamheden zoals schoonmaken en opruimen, administratie en alles wat ineens opduikt.

Experimentele archeologie is als altijd een sterke poot onder Helinium. Tijdens verschillende werkavonden en zaterdagen zijn er potten gemaakt van klei die in juni in een veldoven zijn gebakken. Het was een zeer geslaagd experiment. Ook het bewerken van vuursteen stond op het programma. Na een eerdere kleine workshop gingen we nu

Oefenweekeinde op de locatie van de Bavinckschool. (Foto: Ellen Groen)

zelf aan de slag om te proberen werktuigen te maken, wat lang niet eenvoudig blijkt te zijn. Deze experimenten trekken steeds vaker leden van andere afdelingen van de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland (AWN). De samenwerking verloopt buitengewoon goed en gezellig.

Veldwerk
De werkgroep heeft een aantal activiteiten georganiseerd in het veld met als doel ervaring op te doen met veldwerk. Het grootste deel hiervan bestond uit geologische grondboringen (dus niet met het doel archeologie te vinden) in het gebied van de Olsthoornplas in Holy. Ook is er een terp bij de Zweth in de Holiërhoekse polder ingemeten. Op de plaats waar de Bavinckschool heeft gestaan is een oefenweekeinde gehouden waar al het geleerde in praktijk is gebracht. Bij het proefsleufonderzoek dat ADC uitgevoerd heeft op de hoek van de Afrol en de Gedempte Biersloot is assistentie verleend door leden van Helinium. De enige grote opgraving waarbij geholpen is, vond plaats in Rijswijk op de locatie Eikelenburg waar een nederzetting uit de Romeinse tijd is opgegraven.

Educatie
De AWN ziet educatie als een belangrijke taak. Daarvoor zijn er verschillende lespakketten ontwikkeld die beschikbaar zijn voor scholen. Leden van de werkgroep kunnen daarbij assisteren. Bij Helinium bestaat het belangrijkste deel van de educatie uit het begeleiden van leerlingen van het middelbaar onderwijs die maatschappelijke stage moeten lopen. In 2012 waren er zes stagiaires actief, waarvan vijf van het Groen van Prinsterer Lyceum. De stagemarkt in oktober leverde voor het volgende jaar zeven nieuwe leerlingen op.

Excursies, lezingen, promotie en presentaties
Ook dit jaar stonden er weer veel lezingen en excursies op het programma. In totaal waren er tien lezingen met een uitgebreid aanbod van onderwerpen die goed bezocht werden. Ook zijn er lezingen en symposia bezocht die elders in het land werden gegeven.
De twaalf excursies brachten de leden op de been in binnen- en buitenland. Musea werden bezocht, stadswandelingen, een fietstocht en bezoeken aan andere afdelingen vulden het jaar. In Future Land op Maasvlakte II is bij een expositie, naar aanleiding van de vondsten die gedaan zijn in de Yangtze haven, een jachtkampje ingericht en is de kano uitgeleend. Op de open dag hebben leden van Helinium daarbij uitleg gegeven.
De Lentemarkt in het centrum van Vlaardingen was een mooie gelegenheid om de vereniging te promoten. Dit was ook het geval tijdens de Open Monumenten dag. Het huis en de praktijk van dokter Moerman waren opengesteld voor het publiek en op het erf is een royale presentatie gegeven over archeologie. Er was veel belangstelling.
In het kader van de Maand van de Geschiedenis is in oktober samen met het Vlaardings Archeologisch Kantoor een activiteit bezocht. Naar aanleiding van het thema 'Arm en Rijk' is in het archeologisch depot een tentoonstelling ingericht met materiaal van verschillende opgravingen in Vlaardingen en werden de bezoekers rondgeleid in het depot. Kinderen konden als ridder op de foto.
Contacten werden gelegd en opgefrist tijdens de erfgoedsoos. Maar natuurlijk waren er ook gezelligheidsactiviteiten.
Het jaar werd begonnen met een Nieuwjaarsborrel. De jaarlijkse Midzomer barbecue werd weer druk bezocht en een door 24 mensen klaargemaakt kerstdiner sloot het jaar af.

Eens in de drie maanden wordt er in Delft vergaderd door de AWN-afdelingen uit Zuid-Holland, de provincie Zuid-Holland en het Provinciaal Steunpunt Monumenten en Archeologie (PSMA). Daaruit is gebleken hoe belangrijk de contacten met onder andere historische verenigingen en beroepsarcheologen zijn.
Met de landelijke vereniging AWN wordt regelmatig contact onderhouden bij vergaderingen en door het hoofdbestuur georganiseerde activiteiten.

Al met al is 2012 een jaar waar Helinium met veel voldoening op terugkijkt.

Jaarverslag

Sectie Stadsarchief en Archeologie

Inleiding

Sinds 1997 werken Stadsarchief en Archeologie als één sectie van de Gemeente Vlaardingen vruchtbaar samen in het ontdekken en beschrijven van de geschiedenis van Vlaardingen, zowel uit de archiefbronnen als uit de bodemschatten. Sinds 2006 verschijnen hun jaarverslagen in het ***Historisch Jaarboek*** *gecombineerd. In de loop van 2012 is het onderdeel Archeologie overgegaan naar de afdeling Ruimtelijke en Maatschappelijke Ontwikkeling, waar het nu deel uitmaakt van de Sectie Bouwen, Archeologie en Milieu (sectie BAM). Bij diezelfde reorganisatie is een deel van de voormalige sectie DIV (Documentaire Informatie Voorziening) bij het Stadsarchief gevoegd. Dit zal daarom het laatste gecombineerde jaarverslag zijn.*

STADSARCHIEF

Personeel en vrijwilligers

Het personeel bestond in 2012 uit: D.F. van Geenen (restauratie), H.C. Geuze (archiefinspectie en inventarisatie), mw. D. van der Hoek-de Vries (secretariaat), mw. J.K. van Leeuwen-Zuidgeest (educatie en Topografisch-Historische Atlas), H.J. Luth (stadsarchivaris en sectiehoofd), D. van Os (depotbeheer), mw. M.K. van Papeveld-Hörst (kroniek 2011, krantendocumentatie en indicering notarisprotocollen), mw. E. Stock-van Dijk (Topografisch-Historische Atlas), mw. H.C. Verloop (studiezaal, bibliotheek- en tijdschriftenbeheer) en mw. E.M. van der Zwaal (Topografisch-Historische Atlas en studiezaal). Via het TBV bleven P. Knetemann en mw. S. Laslo ook dit jaar gedetacheerd voor het scannen en nader toegankelijk maken van beeld- en archiefmateriaal. Vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd werd aan het eind van het verslagjaar afscheid genomen van mw. Van Papeveld die sinds 1981 aan het Stadsarchief verbonden was. Omdat haar functie niet meer voor vervulling in aanmerking komt, zal het werk aan de kroniek worden voortgezet door vrijwilliger J.A. Ditiecher, die zich ook bezighoudt met de filmcollectie.

Het Stadsarchief prijst zich buitengewoon gelukkig met zijn vrijwilligers. *Op betrokken wijze zetten zij zich – sommigen* al decennia – in voor de beschrijving en het toegankelijk maken van de Topografisch-Historische Atlas en van diverse bronnen van Vlaardingen en Maassluis: J. Borsboom (fotografie), H. Brobbel (Topografisch-Historische Atlas), mw. P. van Gelderen-Bakker (indicering Maassluise bronnen), G.A.J. den Hertog (indicering Vlaardingse bronnen), mw. G.H.J. Maat-Grijsen (kroniek 1961) en M.P. Zuydgeest (Topografisch-Historische Atlas en visserij- en maritiem-gerelateerde vraagstukken). Daarnaast kon voor de educatieve projecten weer gerekend worden op de hulp en medewerking van de trouwe vrijwilligers van het ServiceTeam VVV Vlaardingen: mw. J. Baauw-Struijs, mw. A.C.G. Bleijs-Beijk, mw. M.J. Boer-Fiegel, J.A. Ditiecher, D. Hartman, mw. M. van der Hoek, R. Hoekstra, mw. I.G.E. Radema, A.P. Romers, A.M. Thurmer (ook leverancier historische opnames Omroep Vlaardingen) en

Erica en Ellen bij de opening van de tentoonstelling over Dien Midderigh. (Foto: Wil Boonstra)

mw. M. Visser. Mw. J. Meijboom die recent als erfgoedprofessional was afgestudeerd aan de Reinwardt Academie, bood – om werkervaring op te doen – haar diensten aan ten behoeve van het educatieve jaarproject.

Archieven, collecties en toegangen
Er werden vijftien verzamelingen en archieven of aanvullingen daarop verworven, waaronder het omvangrijke bedrijfsarchief van Machinefabriek A. Fontijne (1909-2000). Naast vele 'losse aanwinsten' voor de Handschriftenverzameling, vermeld ik hier verder nog de archieven van scheepswerf/machinefabriek A. de Jong (1826-1974), GGD Nieuwe Waterweg Noord (1954-2007) en rederij Warmelo en Van der Drift (1931-1978), de collecties M.P. Zuydgeest (documentatie 1869-1964) en A. Pontier (1960-1990) en een verzameling schoolkranten van de Dr. Kuyperschool (1970-1983). Het scanproject huwelijkse bijlagen Vlaardingen werd voortgezet tot 1884, de digitale indices op de Maassluise notarisprotocolen (1664-1693) door J. Heemskerk kwamen gereed en met die op de periode 1693-1810 werd door mw. Van Gelderen een begin gemaakt. De heer Den Hertog ging gestaag verder met de nadere toegang op het Vlaardingse Bevolkingsregister (1880-1990). Net als elk jaar werden de krantenkronieken van het voorafgaande jaar en die van 50 jaar geleden samengesteld en gepubliceerd in het *Historisch Jaarboek*.

Bibliotheek
Aan de bibliotheek werden 106 publicaties toegevoegd, waarvan ik er enkele noem: *Oer-Vlaardinger & Oer-Vlaardinger: genetica in de stad* door Martine de Rooij (2012), *De mazen van het net: A.E. Maas (1816-1886) en de renaissance van de haringvisserij* door H.J. Luth (2012) en *A glimpse of Lerwick's waterfront history* door Douglas M. Sinclair (2010). De collectie Midderigh-Bokhorst-titels groeide net als vorig jaar aanzienlijk, met name door schenkingen van mw. E. Boonstra-de Jong.

Topografisch-Historische Atlas
Door honderden bezoekers werd gebruik gemaakt van de omvangrijke beeldcollectie (foto's, plattegronden, prenten en tekeningen). Er werden 1.370 foto's en tientallen fotoalbums, prenten en kaarten verworven en in het programma AdLib zijn 1.230 beschrijvingen van gescand beeldmateriaal opgenomen. Veel video- en audiomateriaal is gedigitaliseerd en zonodig beschreven. Vooral dankzij de grote kennis van het oud-Vlaardingse straatbeeld van de vrijwilligers Zuydgeest en Brobbel, konden veel afbeeldingen gedetermineerd, geselecteerd en beschreven worden. 'Stadsarchieffotograaf' Jan Borsboom ging trouw verder met het vastleggen van het veranderend stadsbeeld.

Restauratie
De restaurator restaureerde 39 delen uit de archieven van Vlaardingen, Vlaardinger-Ambacht en Maassluis, waaronder een groot aantal van de Vlaardingse Bevolkingsregisters 1880-1900 en 1900-1939. Verder werden onder meer tientallen Maassluise charters en kaarten gevlakt.

Inspectie
De inspecteur bleef door bezoeken op de hoogte van de stand van zaken van de nog niet naar de archiefbewaarplaats overgebrachte archief- en informatiebestanden. De auditgesprekken van inspecteur en stadsarchivaris met de afdelingshoofden werden afgerond. Het steeds meer digitaal en complex worden van het informatie- en archiefbeheer vraagt veel aandacht. In een aparte rapportage wordt hierover tweejaarlijks aan de colleges van B&W van Vlaardingen en Maassluis bericht. Ook ging veel aandacht uit naar het beheer van de semi-statische archieven in de toekomstige situatie met een vernieuwd stadhuis.

Dienstverlening, websites en educatie
Het aantal bezoeken aan de studiezaal bedroeg 1.280. Van de mogelijkheid digitaal genealogisch onderzoek te doen via de internetdatabase (ISIS) maakten wereldwijd 20.461 be-

zoekers gebruik door in 36.292 bezoeken 414.138 pagina's te bekijken. Het aantal verzoeken tot onderzoek op genealogisch en historisch gebied en naar bouwtekeningen en bouw- en bewoningsgeschiedenis nam toe tot rond de 250. De website www.geschiedenisvanvlaardingen.nl geniet een steeds groeiende bekendheid en waardering.
Diverse medewerkers en vrijwilligers verzorgden cursussen, lezingen, publicaties en exposities over de geschiedenis van de stad. Ellen Boonstra-De Jong en archiefmedewerker Erika Verloop schreven een biografisch artikel over het kunstenaarsechtpaar Midderigh-Bokhorst in het *Historisch Jaarboek* en richtten over hen in het Hollandia-gebouw een expositie in.
Het educatief project 'Erfgoedtoppers' werd opnieuw aangeboden aan 800 leerlingen uit de groepen 7. Ook voor brugklasleerlingen werd een programma gemaakt en aangeboden en op de brugklascultuurdag 'Culture Candy' ontving het Stadsarchief 200 leerlingen voor workshops rond het oudste archiefstuk (1276) van Vlaardingen.

ARCHEOLOGIE (Vlaardings Archeologisch Kantoor, VLAK)

Personeel en vrijwilligers
Het vaste personeel bestond uit: Y. Eijskoot (archeoloog), mw. C. Van Loon (archeoloog), T. de Ridder (stadsarcheoloog), R. Terluin (archeoloog), E. van Toledo (archeoloog) en F.J. van der Tuijn (archeologisch medewerker). In 2012 is archeologisch medewerker J.J.M.P. van den Berg bovenformatief gesteld. Hij heeft binnen de gemeentelijke organisatie andere werkzaamheden gevonden. De vrijwilligers J. Dam, mw. E. Groen en mw. H. van Wensveen, verrichtten diverse werkzaamheden voor het VLAK. Daarnaast zijn er enkele nieuwe vrijwilligers aan de slag gegaan: D. Chodzynski, mw. S. Klüver, mw. V. Leeuwenburgh en mw J. Meijboom. Daarnaast hebben verschillende leden van Helinium zich ingezet voor gemeentelijke projecten, zoals de open depot-dag en de uitwerking van onderzoek.

Voorlichting
Er werden acht persberichten uitgebracht en tien lezingen of presentaties verzorgd. Er verschenen in 2012 drie publicaties.

De website *www.geschiedenisvanvlaardingen.nl* die in samenwerking met het Stadsarchief, het Museum Vlaardingen en Monumentenzorg wordt verzorgd, trok 33.185 bezoekers waarvan 23.142 unieke bezoekers. Er werden 232 tweets verstuurd en het aantal twittervolgers groeide tot enkele honderden.

Vlaardingen-cultuur
De tentoonstelling 'Expeditie steentijd' over de Vlaardingencultuur stond in het bezoekerscentrum Leudal (Limburg) en het bezoekerscentrum Saeftinghe (Zeeland), waarna deze naar Ecomare op Texel is gegaan, waar deze tot eind 2013 zal blijven staan.

Depot
Op 20 oktober is de eerste open dag van het archeologisch depot georganiseerd die door circa 100 mensen is bezocht. Voor het op orde brengen van het depot en de documentatie zijn vrijwilligers aangetrokken.

QR-codes
Om belangrijke cultuurhistorische locaties meer beleefbaar te maken is een plan opgezet waarbij op locaties waar belangwekkende vondsten zijn gedaan, tegels worden geplaatst. Deze tegels zijn voorzien van een afbeelding en een QR-code die gekoppeld is aan *www.geschiedenisvanvlaardingen.nl.*

Ad Flaridingun
Voor het eerst zijn alle middeleeuwse bronnen over de slag bij Vlaardingen geanalyseerd en gepubliceerd onder de titel: *Ad Flaridingun - Vlaardingen in de elfde eeuw.* Dit op 27 maart gepresenteerde boek, maakt deel uit van het project 'Graven in Vlaardingen', waarvoor het Fonds Schiedam Vlaardingen e.o. een subsidie heeft toegekend. De slag bij Vlaardingen in het jaar 1018 is de eerst bekende grote veldslag uit de Hollandse geschiedenis. Met de spectaculaire overwinning die graaf Dirk III met behulp van de Vlaardingers behaalde op het veel grotere en sterkere Duitse keizerlijke leger, zorgde hij voor een meer zelfstandige positie van het graafschap. Graaf Dirk III is met deze overwinning dan ook de geschiedenisboeken ingegaan als de grondlegger van Holland.

Vergulde Hand West: boek en symposium
Op 20 april overhandigde wethouder Arnout Hoekstra de omvangrijke Rijksdienstpublicatie over het archeologisch onderzoek dat in 2005 plaatsvond op de locatie De Vergulde Hand-West aan mevrouw M.J. Hammersma, directeur-generaal Cultuur en Media van het Ministerie van OCW. Met dit boek is een bijzonder project voor Vlaardingen, maar ook voor Nederland, afgesloten en toegankelijk gemaakt voor anderen. Verschillende specialisten verzorgden op die dag lezingen over archeologisch onderzoek in veen- en kleigebieden, waarbij een landschapsgerichte benadering van het onderzoek centraal staat. De uit drie delen bestaande publicatie staat ook op de website van de gemeente.

Symposium Grafelijke hoven
In samenwerking met de Universiteit Leiden is op 8 juni een congres georganiseerd over de grafelijke hoven in Holland, waarbij ook gekeken is naar voorbeelden buiten dit graafschap. De voordrachten zullen in 2013 gepubliceerd worden in een speciale uitgave van het tijdschrift Westerheem.

Vlaardingse kano geëxposeerd in het Archeon
Wethouder Arnout Hoekstra en gedeputeerde Han Weber van de provincie Zuid-Holland hebben op 29 september in het archeologiehuis in het Archeon de kano onthuld die in 2005 is opgegraven op de locatie Vergulde Hand West. De kano is met

Arnout Hoekstra onthult de kano.
(Foto: Ron van Rossum)

bijna elf meter lengte het langste prehistorische vaartuig van Nederland. Tevens is in het archeologiehuis een kleine expositie geopend over de vondsten die gedaan zijn op de Vergulde Hand West.

Archeologisch onderzoek
In 2012 zijn 7 booronderzoeken, 2 proefsleufonderzoeken, 2 archeologische begeleidingen en 1 opgraving verricht. Op enkele onderzoeken wordt hieronder kort nader op ingegaan.

Bavinckschool
In januari is op de voormalige oude locatie van de Bavinckschool aan de Da Costastraat archeologisch onderzoek verricht. Het definitieve rapport is nog niet ontvangen, maar duidelijk is wel dat de randzone van een oeverwal is aangesneden waarop in de Romeinse tijd is gewoond. Er zijn sporen met vondsten uit de Romeinse tijd aangetroffen, waaronder kuilen en greppels. Het merendeel lijkt te dateren uit de tweede eeuw, mogelijk ook begin derde eeuw na Christus.

Booronderzoek archeologisch monument Holy
In april en mei is op de locatie van het archeologisch monument Holy een booronderzoek verricht om de juiste locatie van het mottekasteel vast te stellen in verband met de herinrichting van het terrein tot speelkasteel. Op grond van de boringen is het gelukt om de grachten op te sporen, zodat met redelijke nauwkeurigheid de ligging van het mottekasteel is vastgesteld. Daarnaast is tevergeefs met prikstokken gezocht naar de fundamenten van de kasteeltoren.

Doorgraving dijk
In opdracht van het Hoogheemraadschap is de Maassluissedijk ter hoogte van Hutjeshoek tot beneden drie meter onder het maaiveld ontgraven, waardoor er onder meer een uniek inzicht kon worden verkregen in de opbouw van de dijk. Dit project is in juni archeologisch begeleid. Uit het onderzoek blijkt dat de oudste kern van de dijk aan de landzijde is gelegen en dat deze in de loop van de eeuwen in de richting van de rivier is uitgebouwd.

Waterpartij Hospice in wijk Holy
Bij de aanleg in juli van een slootpartij nabij Margrietlaan 9 is in de top van het veen een vindplaats uit de Midden IJzertijd aangesneden. In de top van het veen zijn enkele honderden scherven aardewerk uit de IJzertijd verzameld. Daarnaast is ook verbrand botmateriaal, een houten paal, een aslaag en een mogelijke haard aangetroffen. Hoewel paalsporen verder ontbreken, doet de grote hoeveelheid aardewerk vermoeden dat het hier gaat om een nederzetting uit de IJzertijd.

Warmtetransportleiding
Voorafgaand aan de aanleg van een warmtetransportleiding door Vlaardingen en Schiedam zijn een bureauonderzoek en een verkennend proefsleuvenonderzoek verricht. Op basis van de uitkomsten is een selectie gemaakt uit de te onderzoeken trajecten ten tijde van de aanleg van de leiding. Dit zal in de loop van 2013 plaatsvinden.

Locatie Afrol/Gedempte Biersloot
Op de hoek van de Afrol met de Gedempte Biersloot is in oktober een verkennend proefsleuvenonderzoek verricht. De oudste aangetroffen sporen (oude perceleringssloten) dateren uit de 16e en de 17e eeuw. Van het aan het einde van de 18e of het begin van de 19e eeuw gebouwde blok huizen zijn diverse fragmentarisch overgebleven resten gevonden. Van de op de kaart van Jacob van Deventer (circa 1560) aangegeven boerderij, zijn geen restanten aangetroffen.

Jaarverslag

Historische Vereniging Vlaardingen

Een krachtige vereniging
Elk jaar heeft zo zijn goede en mindere momenten. Aan de feestelijke bijeenkomst op 21 januari 2012 naar aanleiding van het 45-jarig jubileum, hebben we goede herinneringen. De grote opkomst van leden en ook niet-leden deed het bestuur goed. Ook de ledengroei in 2012 met een aanwas van 59 nieuwe leden is verheugend. De mindere momenten zijn altijd weer de terugloop van leden vanwege verschillende oorzaken. Zo stond de teller per 1 januari 2013 op 1325 en dat was even wennen. Op 1 januari 2012 hadden we nog 1344 leden.

Als bestuur doen we er alles aan om het ledenbestand op peil te houden en heeft het de aandacht tijdens de bestuursvergaderingen. Vier maal is er in 2012 vergaderd en verliep er veel communicatie via de e-mail. Zo kon adequaat op lopende zaken worden gereageerd.
Ook in het beschreven jaar kunnen we terug zien op een goede samenwerking binnen het bestuur. Het enthousiasme en de betrokkenheid bij de vereniging en het Vlaardingse door de bestuursleden is groot, zij zetten zich al velen jaren in voor het HVV-werk.

Bestuursactiviteiten
In het jaar 2012 presenteerde de Historische Vereniging Vlaardingen zich op verschillende stadsactiviteiten, openingen en boekpresentaties. Voor de cursus 'Ken uw Stad' werd een voordracht gehouden over het werk van de HVV.
De HVV heeft een afvaardiging in het bestuur van de Stichting Stadsherstel Vlaardingen en kan op die wijze mede de historische aspecten van bijvoorbeeld de Hoogstraat onder de aandacht brengen. Het driemaandelijks overleg met de beleidsmedewerker monumenten van de Gemeente Vlaardingen is positief te noemen. Het werpt vruchten af, zoals de samenstelling van de lijst met 555 beeldbepalende panden en de realisatie van het Beschermd Stadsgezicht. Medewerking is verleend aan de 1e Historische Vlaardingse Kleurenwaaier. Diverse artikelen werden aangeleverd voor krant en kwartaalbladen.

Stad en Monument
De actie voor het behoud van het Visserijpakhuis aan de Vetteoordskade en het voormalige kantoorgebouw van Warmelo & Van der Drift is succesvol verlopen. De panden zijn geïntegreerd in de nieuwbouwplannen voor het Museum Vlaardingen.
Verder heeft de HVV aandacht gevraagd voor de in slechte staat verkerende Keersluizen in de Oude Haven, is er schot gekomen in de vernieuwing van de Leskipanden, waren er positieve ontwikkelingen in de groei van het Het Hof en Oranjepark en werd er een begin gemaakt met het opknappen van de begraafplaats Emaus.

De Vlaardingse kleurenwaaier. (Foto: Wout den Breems)

Beeldbepalende panden aan de Markt. (Foto: Wout den Breems)

Publicaties
De redacties van *Jaarboek* en *Tijd-Schrift* werkten met veel overgave om de HVV-publicaties tijdig te laten verschijnen met mooie artikelen.

Jaarboek
De 36e editie van het *Historisch Jaarboek Vlaardingen* is een kleurig geheel, dat het leven en werk liet zien van het kunstenaarsechtpaar Midderigh-Bokhorst. Boeiend ook om te lezen is het artikel over de Remonstrantse Gemeente in Vlaardingen. Jaarverslagen van verschillende historische gerelateerde instanties en de twee jaarlijkse kronieken maken het jaarboek door deze brede opzet tot een belang voor de Vlaardingse gemeenschap, dat uitgaat boven het belang van de HVV en haar leden alleen.

Tijd-Schrift
Ook voor het kwartaalblad *Tijd-Schrift* mag deze lof geuit worden. Een verscheidenheid aan historische artikelen en wetenswaardigheden bevatten deze vier in fraaie kleuren uitgevoerde bladen.

Lezingen - Excursie
De lezingencommissie heeft er in 2012 weer voor gezorgd dat niet alleen de historie van de stad via onze publicaties geconsumeerd kon worden. Een vijftal lezingen op verschillende plekken in de stad bracht weer een mooi aantal geïnteresseerden op de been.

De excursie naar de Hollandse Waterlinie en naar het vesting stadje Naarden was een geweldige ervaring.

Begraafplaats
De werkgroep begraafplaats Emaus heeft veel werk verzet met het inventariseren. Zo kon de website uitgebreid worden met veel gegevens over de begraafplaats. Uit het grote aantal bezoekers uit binnen- en buitenland op de site is op te maken dat er met dit project in een behoefte wordt voorzien.

Website
Eveneens mag de verenigingswebsite zich verheugen in een constant aantal bezoeken. Veel vragen over allerlei onderwerpen komen via de site binnen. Het inrichten van een fotoalbum op de site wordt als positief ervaren. Oude dia's werden gescand en in het album gezet.

Woord van dank
In 2012 is er in commissieverband en bezorgingen veel werk verzet en dit draagt in hoge mate bij aan het functioneren en aanzien van de Historische Vereniging Vlaardingen. Veel dank gaat uit naar hen die zich belangeloos inzetten voor de HVV.

Een uitgebreid jaarverslag over 2012 is te lezen op de website en in de bijlage van het kwartaalblad Tijd-Schrift 127 van maart 2013. Hierin vindt u het totale reilen en zeilen onze vereniging. De moeite waard om te lezen!

Jaarverslag

Streekmuseum Jan Anderson

Stond het jaar 2011 voor een belangrijk deel in het teken van de productie van het *Prentenboek van het Vlaardings Streekmuseum* en de inrichting van de Tweede Wereldoorlogszaal aan de Kethelweg, in 2012 was het niet minder druk voor het door directeur en vrijwilligers gerunde Streekmuseum. Naast het *Prentenboek* publiceerde het Museum een drietal kleinere titels in de serie *Van 't Oft naar 't Oofd*: de Oude Lijnbaan, een neergestorte bommenwerper en het oorlogsdagboek van Nic. Bergwerf.

De samenwerking met het Museum Vlaardingen kreeg weer meer vorm in 2012: gedeelten van de bovenste twee verdiepingen van het pand aan de Willem Beukelszstraat zijn gevuld met depotmateriaal van het nieuwe Vlaardingse museum, zodat er ruimte is voor de verbouwing aan de Westhavenkade. Bestuurslid Perry Moree werd lid van de Museale Commissie van het Museum Vlaardingen, die de Raad van Toezicht adviseert over inrichting en collectiebeheer. Het bestuur van het Streekmuseum ziet verdere samenwerking tussen beide musea, en daarmee de toekomst en de duurzaamheid van het erfgoedbeheer in Vlaardingen, met optimisme tegemoet. Rob Rijnsdorp trad in 2012 toe tot het bestuur.

Het registratieproject van het Streekmuseum ging onvermoeid verder: alle schilderijen, tekeningen en de collectie houten schooltassen werden beschreven en gefotografeerd door Hans Bakker. De collectie schoolplaten (ruim 300) werd geregistreerd door Paul Lijnkamp, kort voor zijn verhuizing naar Ede, en Cees Riedijk. Het werk aan de Tweede Wereldoorlogcollectie werd voortgezet door Peter de Haas. Anton van de Water ontfermde zich over poppen en vitrines en Jan Doets creëerde in de Willem Beukelszstraat een nieuwe verdieping. De vrijwilligers van het serviceteam Elly Andriessen, Annemiek Bleijs, Jan Broeders, Corrie Lobé, Janny Nederlof en Maaike Visser deden weer trouw dienst iedere zaterdag en eerste zondag van de maand, waarvoor hartelijk dank. Acht jongeren werkten in het kader van hun maatschappelijke stage in het Streekmuseum.

Op de lokale en regionale televisie was het Museum regelmatig te zien. Jan Anderson gaf een aantal lezingen en was in oktober in de Maand van de Geschiedenis gastheer, toen een aantal Vlaardingse erfgoedorganisaties confereerden. Het Streekmuseum leverde een stand bij de jubileumdag van de Historisch Vereniging Vlaardingen, het Loggerfestival, het UITfestival, het jubileumfeest van de gepensioneerden van Shell, de Dag van het Park en de Stagemarkt in de Lijnbaanhal.

De presentatie van het *Prentenboek* vond plaats in het Zonnehuis. (Foto: Hans Bakker)

Retour van weggeweest, Oranjesouveniers in de Willem Beukelszoonstraat.
(Foto: Hans Bakker)

Exposities en bruiklenen
Een groot aantal exposities werd in 2012 gepresenteerd op beide museumlocaties: over de collectie Oranjemateriaal ('Retour van weggeweest'), Willem Barentsz en Nova Zembla, de ramp van de *Titanic* (vergaan in 1912), Maassluis, het schrift door de eeuwen heen (later tentoongesteld in Krimpen a/d IJssel), Olympische Spelen 1928-1936, 'Schoon genoeg' en mevrouw Midderigh-Bokhorst. Twee exposities waren te zien in het Zonnehuis: schoolplaten en (ter gelegenheid van het *Prentenboek*) schilderijen en tekeningen. Vele voorwerpen verlieten tijdelijk als bruikleen Vlaardingen.

Bezoek
Het Streekmuseum werd in 2012 bezocht door 2.410 personen (2011: 2.690). Daarnaast waren er bezoeken van een SP-delegatie, zeven klassen van de St. Jozef MAVO, het Tassenmuseum Amsterdam, de Stichting Sportwereld en leerlingen die deelnamen aan *Culture Candy*.

Aanwinsten: voorwerpen
Vele collecties werden verworven in 2012. In totaal werden 1.556 stuks ingeschreven, waaronder 334 stuks uit het museum Het IJkwezen in Delft, een houten schooltas, een kwikthermometer van Apotheek Backer (uit de Hoogstraat), een koffergrammofoon uit 1933, voorwerpen van voetbalvereniging Fortuna (een medaille en een spaarblik), beeldjes van de Vlaardingse beeldhouwer Govert Brandwijk en schilderijen van o.a. Jo Baars, Jacques Sens en Jo van der Pijl.

Aanwinsten: tekeningen, prenten en documenten
Het Museum verwierf 1.034 stuks, waaronder een originele tekening van Joop Geesink, 58 affiches uit de Tweede Wereldoorlog, zeven kleurenlitho's over Buchenwald en een zelfgemaakte affiche "Welcome to the liberators" uit mei 1945. Wederom werd de Tweede Wereldoorlogcollectie uitgebreid met belangrijke documenten: elf dagboeken uit de jaren 1939-1946, een kasboek uit 1942-1947 en documenten van een Vlaardingse Joodse familie.

Bibliotheek
Deze werd aangevuld met 898 titels, waaronder 325 oude schoolboekjes, een Voorschrift voor de Kringleider NSB uit 1942 en Het prentenboek van de kinderbiecht van frater M.C. Versteeg (1948).

Het bestuur bestond op 31 december 2012 uit P.J. Westerdijk (voorzitter), G.H.B. Anderson (penningmeester), P.J. Moree (secretaris), R. Rijnsdorp (lid) en E.V.A. Dekker (lid). A. den Hoedt is sinds 2009 administrateur van de Vrienden van het Streekmuseum.

Jaarverslag

Museum Vlaardingen

2012 kan gezien worden als een jaar waarin niet alleen aandacht was voor het verleden, maar alle ogen gericht waren op de toekomst. Het museum vierde zijn vijftigjarig jubileum en de zeillogger VL92 *Balder* herdacht het feit dat het schip in 1912, honderd jaar geleden, in de vaart kwam.
Het feestgevoel werd een groot deel van het jaar overstemd door de onzekerheid over de realisatie van de gemaakte plannen met betrekking tot het museum. Op 25 oktober stemde een meerderheid van de Vlaardingse gemeenteraad in met de verbouwing en uitbreiding van Museum Vlaardingen. Dit definitieve besluit betekende dat Museum Vlaardingen eindelijk kan beginnen met de verbouwing van het oude Visserijmuseum en de uitbreiding in de vorm van nieuwbouw. Naast een bijdrage van €1,5 miljoen van de gemeente Vlaardingen, stelt het Fonds Schiedam Vlaardingen €4,75 miljoen ter beschikking. De gemeente zal de exploitatie op zich blijven nemen.

Arnoud van Aalst nam afscheid als directeur van het museum. Sinds zijn aanstelling in 2008 werkte hij aan de totstandkoming van een nieuw museumconcept. Als ad interim directeur nam Siem van der Marel het stokje over.
De beoogde sloop van twee panden door Museum Vlaardingen op het terrein van de in april 2012 uit Vlaardingen vertrokken haringhandel Warmelo & van der Drift is afgewend. Het pakhuis aan de Vetteoordsekade werd door architect Wijnand Houdijk in het nieuwe museum geïntegreerd. Het tweede pandje gelegen aan de Westhavenkade zal dienen als entree voor het nieuwe museum. Zowel de Historische Vereniging Vlaardingen als Vlaardinger Peter de Jong ageerden tegen de beoogde sloop. In goed overleg is dan ook besloten van de sloop af te zien.
Het nieuwe museum kan niet gerealiseerd worden zonder de inzet van personeel en vrijwilligers. Verschillende commissies die ieder een eigen rol binnen het proces gaan spelen, werden in 2012 concreet opgestart. Naast de bouwcommissie en de sponsorcommissie is ook de museumcommissie aan de slag gegaan met het verder uitwerken van de plannen.

De laatste maanden van het jaar stonden in het teken van het voorbereiden van de collectie voor verhuizing naar externe locaties. Streekmuseum Jan Anderson stelde depotruimte beschikbaar. Vrijwilligers en personeel werkten hard aan het fotograferen, digitaliseren, herverpakken en inpakken van de collectie.
Het jaar kende een feestelijk einde door het museumdiner; een sponsorevenement dat plaatsvond in de Grote Kerk in Vlaardingen. De opbrengst kwam ten goede aan de nieuwbouw van het museum.

Prentenfonds
In 2013 zijn uit het Prentenfonds 45 aankopen gedaan en opdrachten verstrekt waaronder een serie van Bob Kemper van de Koningin Wilhelminahaven, van Leslie Gabriëls van de aftrap van de bouw van Park Hoog Lede in Vlaardingen op

8 september 2011 en van Christophe Aussems van de heropening van 't Hof/ Oranjepark op 3 juni 2012.

Collectie
De geregistreerde collectie bevat 18.094 records in Adlib Museum waaronder 2914 foto's, 116 fotonegatieven, 2419 technische tekeningen en 2213 items archivalia. Het aantal geregistreerde museale objecten bedraagt 11.332 stuks voorwerpen, inclusief beeldmateriaal (schilderijen en tekeningen). De geregistreerde bibliotheekcollectie bevat 5819 zelfstandige publicaties zoals geregistreerd in Adlib. Het aantal geregistreerde tijdschriftartikelen bedraagt 3386. Aan audio- en visueel materiaal zijn 707 stuks in Adlib geregistreerd.
De collectie is gegroeid met 319 objecten en beeldmateriaal. Hiervan zijn 106 items in Adlib geregistreerd. De overige 213 items zijn opgenomen in een handgeschreven aanwinstenregister en voorzien van een aanwinstnummer met de bijbehorende contextinformatie.

Bijzonder is de schenking van 111 items afkomstig van haringhandel Warmelo & Van der Drift die hun zakelijke activiteiten in april 2012 in Vlaardingen beëindigden. De schenking omvat relatiegeschenken, stempels, werkkleding, verpakkingsmaterialen en schilderijen.

Dankzij financiële bijdrages van DFDS Seaways BV, NISS, Vereniging Vrienden van Museum Vlaardingen, Rabobank Vlaardingen, het Prentenfonds en verschillende particulieren kon het museum een schilderij aankopen van Leen Droppert getiteld 'Het Buizengat in Vlaardingen', 1959. De Gemeente Vlaardingen schonk twee bronzen penningen van deze Vlaardingse kunstenaar getiteld 'De Geus' en 'Icarus'.
De Vrije Academie in Vlaardingen schonk een serie van 10 op aluminium dragers bevestigde foto's van Eric van Straaten getiteld 'Meer dan Mooi' uit 1997.
Van kunstenares Wilma Kuil kreeg het museum een maquette van de Spaanse trappen in Vlaardingen en de bijbehorende kleimodel van bloemenvazen en pedestal en een proefstuk terrazo.

Voor het volledige jaarverslag zie www.museumvlaardingen.nl

Olieverfschilderij van Leen Droppert: *Het Buizengat in Vlaardingen* (1959). (Collectie Museum Vlaardingen)

Waarom is er tot op heden in Vlaardingen geen *Burgemeester Siezenstraat* te vinden? De bekende journalist en nieuwslezer Harmen Siezen stelde die vraag aan de huidige Vlaardingse burgemeester en daar had hij alle reden toe. Meindert Siezen was namelijk zijn opa. Hans Mathijssen, de auteur van het artikel *Vlaardingse burgemeesters in oorlogstijd. Goed of fout?*, ging in de archieven op zoek naar een antwoord op deze prangende vraag. Hij stuitte daarbij eveneens op de naam van Willem Hansen, de NSB-burgemeester die Siezen in 1943 opvolgde. Ook deze Vlaardingse burgemeester legt Mathijssen langs de meetlat van goed of fout.

Het tweede artikel in dit *Historisch Jaarboek Vlaardingen 2013* gaat over water. Agnes Vermaas belicht in *'Spreek wat waar is, drink wat klaar is'* het lange en moeizame proces dat vooraf ging aan het moment waarop de Vlaardingers eindelijk de beschikking kregen over schoon drinkwater. Ondenkbaar in deze tijd waarin we iedere dag onder de douche springen en het water rijkelijk vloeit uit onze designkranen.

De kronieken in dit jaarboek geven een boeiend beeld van wat er in de jaren 1962 en in 2012 zoal in Vlaardingen gebeurde.

Historische Vereniging Vlaardingen